

UNDER DANNEBROG

Vall A.

**DET DANSKE
KULKOMPAGNI**
CENTRALOPVARMNING
FABRIKSBRUG
HUSHOLDNING

Marineforeningens Medlemmer Rabat

FOTOGRAFERING

ER FORNØJELIG

OG INTERESSANT

STØRSTE UDVALG I FOTOGRAFIAPPARATER OG TILBEHØR
TIL ALLE PRISER HOS

KONGBAK & COHN

STØRSTE VIRKELIGE

SPECIALFORRETNING FOR AMATØRFOTOGRAFER

NYGADE 2 INDGANG SKOUBOGADE. NYGADE 2

Champagne

Louis Roederer,
Reims

Leverandør til Hans Majestæt
Kongen af Danmark

Grand vin sec
Extra dry. Carte Blanche
1904 å 1906 Extra dry

LOUIS BOLVIG

AMALIEGADE 26

TELEFON 5553

FØRSTE KL. COLONIAL & VIN

SPECIALITET: KAFFE

TAXAMOTOR TEKNIKUM

TLF. CENTRAL
1145

STOLTENBERGSGADE 1

TLF. CENTRAL
1145

UNDERSVISNING I AUTOMOBILKØRSEL
FOR DAMER OG HERRER

TO 4 CYL. SKOLEVOGNE

ENETIMER OG HOLD

BARTH & JENSEN'S
EFTF.

PAPIRHANDEL

AMAGERTORV 29. — TLF. 1454

PROTOKOLLER —
— TRYKSAGER

Aage Havemanns Efts.

(Chr. A. Olsen)

København K. Admiralgade 16

Elektriske Artikler en gros

Alle Materialer til Lys-, Ringeled-
nings-, Telefon- og Lynafleder-
Anlæg. — Tændmaterialer til
Eksplisionsmotorer

Theen,

der serveres i Metz-Tea-Room, koster Kr. 3,20 pr.
1/2 Kilo og kan erholdes hos de fleste Handlende.

David Metz

A. DRAGSTED

KGL. HOF GULDSMED

17 BREDGADE 17

22 ØSTERGADE 22

MODERNE PLATINSMYKKER
HAANDGJORTE SØLVARBEJDER
MEDAILLER & EMBLEMER

C. L. Seifert

Kgl. Hof-Guldtrækker
Kgl. svensk Hofleverandør

St. Regnegade 12—16, Kjøbenhavn

Guldtrækkerartikler og Uniformseffekter

Telegramadresse

— i bedste Kvaliteter —

Telefoner

Central 297

- 1297

- 2197

Seifert Specialitet: Elegante Uniformshuer

N. Christensen,
Skrædermester,

33, Gothersgade 33

Telef. Byen 1282 y

Uniformer og civilt

SKIBSHYPOTHEKBANKEN

1ste Prioritetslaan i

Fragtdampere

Chr. IX's Gade 5, København

Tlf.-Adr.: Skibsbanken Tlf. Byen 5272x

KAY DYHR

INDEHAVERE: KAY DYHR OG F. OVERGAARD.

KVÆSTHUSGADE 3. KØBENHAVN.

Fra Lager og ved Forskrivning leveres: Hjælpemaskineri,
Skruer, Patentfarver, Olier, Tvist, Lejemetaller m. m. m.
for Orlogs- og Handelsmarinen.

Specielt: Pumper og Luftværktojer.

AUG. STRØH'S
VINHANDEL

TELF. 3745

TELF. 3745

MARINEFORENINGENS
MEDLEMMER INDRØMMES
RABAT

Bahn's Missions-Hotel

København Midt i Byen

Badstuestræde 9
Lige ved Vimmelskaffet

Grundlagt 1865

Hos os føres kun første Klas-
ses Varer. Vi sælger direkte
til Forbrugere til smaa Priser. Varer
bringes hver Dag over hele Byen.
Priskurant udleveres.

Neiiendams Sukkerhus

Hj. af Helsingørgade. — Telf. 186

Sukkerhuset St. Croix

Skindergade 36. — Telf. 9138

Fotografisk Atelier

O. Gjørup & Co.,

Amagertorv 10. Tlf. Byen 788x
(samme Ejendom som Goldschmidts Magasin)

— Elevator —

Marineforeningens Medlemmer

10 pCt. Rabat

N. Rasmussens Bogbinderi,

Holbergsgade 16, 2. Sal,

udfører alt Bogbinderarbejde

Orlogsværftets Bogbinder

Telefon Byen 209 x

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

1. AARGANG

REDAKTØR: PREMIERLØJTNANT H. EWALD

HÆFTE I

UDKOMMER
HVER MAANED

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX.'S GADE 5¹

AARSABONNEMENT 3 KR.
ENKELTE NUMRE 25 ØRE

VOR FLAADE

I

Der var engang, — og det er kun ca. 150 Aar siden, — at Danmark havde en stor og mægtig Flaade. Vore stolte Sejlskrigsskibe havde Herredømmet paa Søen, afkrævede Told ved Øresund og ved Elben og ledsagede de store Handelsflaader ud til fjerne Lande, hvorfra de vendte hjem med rige Skibsladninger, der uskadte blev førte forbi de krigsførende Landes Kyster. Danmark var neutralt, og vor Sømagt garanterede Neutraliteten. —

Rigdommene strømmede ind i Landet, og Velstanden blomstrede som ingensinde, fordi vort Orlogs- og vort Koffardiflag ukrænket vajede Side om Side paa alle Have.

Det Samarbejde, der den Gang eksisterede mellem Søværn og Søfart, gjorde Danmark rigt og stærkt, og det er i Erkendelsen af dettes store Betydning for vort Fædreland, at *Marineforeningen* har sat sig som en af sine Opgaver at søge at vedligeholde og styrke det.

Desværre er der nu til Dags hos Størsteparten af den danske Nation kun ringe Kendskab til, hvad der foregaar paa Søen. Interessen for vor Søfart er derfor heller ikke stor, skønt de mange Millioner Kroner, som vor opblomstrende Handelsflaade aarlig sejler ind i Landet, til fulde viser dennes store Betydning. Men endnu mindre staar det de fleste Mennesker klart, hvor nødvendigt det er under alle Forhold at holde vore Søveje aabne og sikre alle Nationer den fri Passage af vore Farvande, — afmærkede og belyste, saaledes som vi har forpligtiget os til det ved Øresundstoldens Ophævelse. Da Vejene mellem Nord- og Østersøen gaar forbi vore Kyster, vil disse under Stridigheder mellem Stormagterne være meget truede, hvis vi ikke paa Søen er i Besiddelse af tilstrækkelig kraftige Vaaben til, at enhver Stat vil anse Risikoen ved yderligere at faa dem imod sig for større end de Fordele, der kan vindes ved at krænke vor Neutralitet.

Bevarelsen af denne er saaledes i første Grad afhængig af Flaaden, hvis Udvikling vil kunne sikre vort Land store, økonomiske Fordele i Forbindelse med et vældigt Opsving af Skibsfarten. *Marineforeningen* har derfor sat sig som en anden af sine Opgaver: at styrke Nationens Interesse

for Søværnet og Søfarten og at samle danske Mænd til fælles Arbejde for denne Sag.

Det er mærkeligt nok, at dette overhovedet skal kræve noget Arbejde, og at ikke Historien har belært os tilstræk-

Kong Christian IV.

keligt, thi den danske Flaade har gennem 1000 Aar Gang paa Gang sikret Danmarks Eksistens. Vi har derfor Ret til at være stolte af vor Søkrigshistorie og af den Sømands-

aand, der fra Vikingetiden gennem mange Aarhundreder har kendetegnet den danske Nation.

I Midten af det 16de Aarhundrede, da Danmark var opløst i indre Stridigheder, syntes det saaledes, som om de mægtige tyske Hansestæder skulde faa fast Fod i vort Land. Men Kong Christian III. fandt i *Peder Skram* en tapper og dygtig Flaadefører, der i en afgørende Kamp i Østersøen ødelagde Hansestædernes Flaade. *Peder Skram* — Danmarks Vovehals — befriede med sin Flaade Danmark fra Hansestædernes Aag.

Senere var det Sverrigs Overmagt, vi maatte kæmpe imod i de mange Aar, hvor dette Land og Danmark-Norge bekrigede hinanden — til Skade for det gode Forhold, der burde have bestaaet mellem de nordiske Riger, og som vilde have givet dem en stærk Stilling overfor Europas øvrige Magter. Skønt Sverrig i Krigenes første Periode havde den kraftigste Flaade, opnaaede det dog ikke at vinde Herredømmet paa Søen, hvilket skyldtes de dansk-norske Søfolks gode Uddannelse og de dygtige og behjærtede Admiraler, — *Herluf Trolle* og *Otto Rud*, — hvis Navne vi mindes med Stolthed.

Niels Juel

Da derefter vor navnkundige Søkonge — *Christian IV.* — ved sin store Interesse for Søværnets og Søfartens Udvikling havde skabt en Flaade, der kunde maale sig med en hvilken som helst Sømagt i Europa, kunde han stadig holde Søen ren, og da en tysk Hær under *Tilly* og *Wallenstein* havde besat Jylland, vilde det have været ude med Danmarks Skæbne, om ikke Flaaden havde forhindret dem i at trænge over til Øerne.

Under de fortsatte Krige med Sverrig stod i 1677 den danske Hær ovre i Skaane med overhængende Fare for at blive afskaaret fra Sjælland. Men *Niels Juel*, der var

Flaadens Admiral, kæmpede den 1ste Juli i Køge Bugt mod den omtrent dobbelt saa stærke svenske Flaade og tilføjede denne et fuldstændigt Nederlag, hvorved Hærens Tilbagetog blev sikret.

I Begyndelsen af det 18de Aarhundrede — i den store nordiske Krig — sejrede Admiralerne *Gyldenløve*, *Raben* og

Tordenskiold

Gabel i forskellige Kampe over den svenske Flaade, og *Tordenskiold* og hans Mænd udførte en Række tapre Bedrifter paa Søen. I *Dynekilen* ødelagde han med sin lille Eskadre en stor svensk Transportflaade og dermed Kong *Carl XII's* Planer om at erobre Norge.

Efter *Tordenskiold's* Tid kom den lange Fredsperiode, der danner Udgangspunktet for denne Artikel, hvor Nationen, belært af Krigene, opretholdt en kraftig Flaade, og hvor Søfarten blomstrede. Ofte respekterede de europæiske Magter, der bekrigede hinanden, ikke vore neutrale Skibe og vilde visitere dem; men de blev forhindrede deri af de konvojerende Orlogsskibe, der desuden havde mange Kampe at bestaa med Sørovere, der forsøgte at bemægtige sig vore rigt lastede Handelsskibe.

Men da vi allierede os med Englands Fjender, var Freden forbi, idet dette Land 1801 sendte en stor Flaade til Sundet for at tvinge os til Underkastelse. Vor Flaade laa i Vinterleje, og man maatte i største Hast udlægge en Defensionslinie i Kongedybet, bemanded med uøvede Besætninger under den tapre Kommandør *Olfert Fischers* Kommando. Men alle var besjælede af et urokkeligt Mod og en begejstret Vilje til at redde Fædrelandet for den truende Fare. Da Admiral *Nelson* d. 2den April med sine Skibe, der havde dobbelt saa stor Besætning og

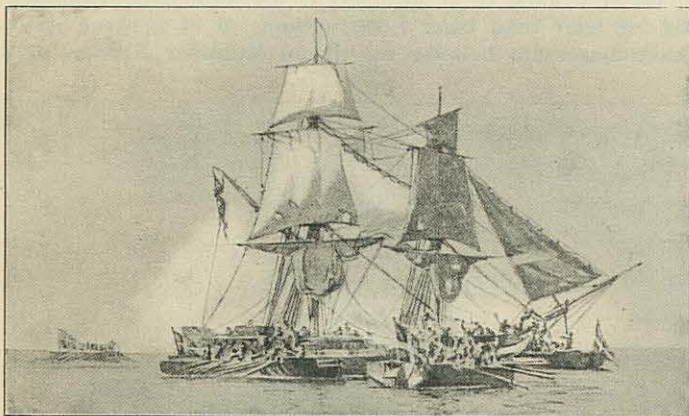
dobbelt saa mange Kanoner som vore, søgte at knække vor Modstand, fik han en varm Modtagelse. Hans Stilling blev under Slaget mere og mere ugunstig, og han maatte tilsidst tage sin Tilflugt til List for at faa Kampen afbrudt. Selv om denne saaledes blev uafgjort, vil det danske Folk altid bevare det Heltemod, som den 2den

Olfert Fischer

April udvistes fra den højeste til den laveste i den danske Flaade, i taknemlig Erindring.

I 1807 kom Englænderne tilbage, indesluttede København saavel fra Land- som Søsiden og bombarderede Byen. De udrustede danske Skibe holdt den engelske Flaade paa saa ærbødig Afstand, at ingen Bombe fra denne naaede sit Maal, men trods tapre Udfald af Byens Garnison maatte Hovedstaden efter Bombardementet overgive sig, og Englænderne bortførte hele den danske Flaade. Det var saa smerteligt

Kanonbaade entrer en Brig

et Tab for den danske Nation, at alle var enige om at sætte al Kraft ind paa hurtigst muligt at skabe et nyt Søværn. Vi var nu i Krig med England, hvis Handelsskibe under Konvoy passerede vore Farvande, og da vi ikke hurtigt nok kunde faa store Skibe færdige, gik vi i Gang med at bygge Rokanonbaade. Alle skinglede sammen; hvert Laug og hver By gav en Baad, Sejlmagerne syede gratis Sejl, Holmens Folk arbejdede over deres Arbejdstid uden Vederlag, de, der ejede Skove, gav Træ, og i Løbet af kort

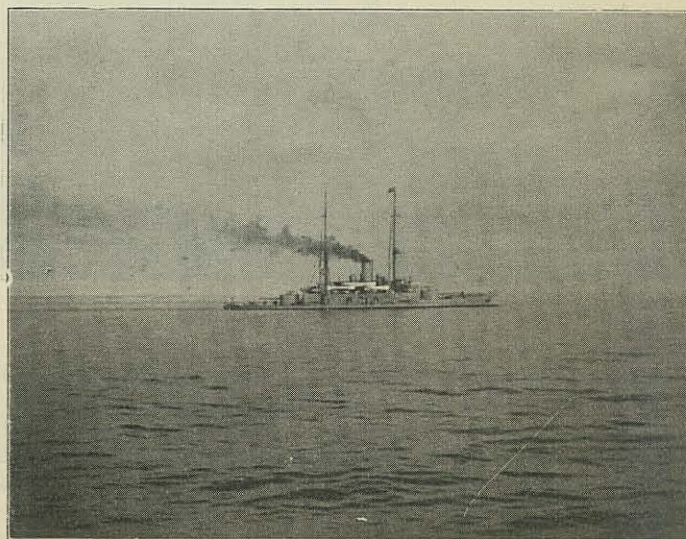
Tid havde vi et stort Antal af disse Fartøjer færdige. De blev stationerede rundt om i Farvandene og satte sig snart i Respekt hos Fjenden, thi de var bemandede med tapre og utrættelige Befalingsmænd og menige, der optog Kampen selv med Fjendens Linjeskibe og Fregatter, og skar mangen god Prise ud af hans Konvojer.

Suenson

Da Krigen var forbi, var Landet udmattet og forarmet, og Arbejdet med Rekonstruktionen af Flaaden skred kun langsomt frem. I 1864 betød den danske Sømagt dog endnu saa meget i Forhold til vore Modstanderes, at Kommandør Suenson i Fægtningen under Helgoland den 9de Maj kunde besejre en forenet østerrigsk-preussisk Eskadre.

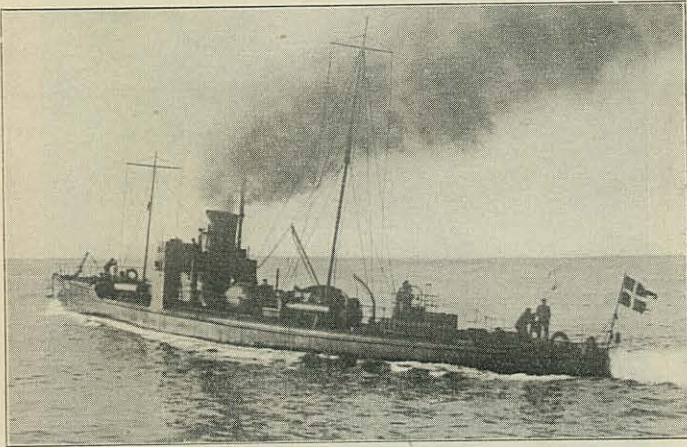
Men selv om hans Eskadre ved Hjemkomsten blev modtaget med Jubel af Hovedstadens Befolkning, og den Sejr, som Marinen havde vundet, bidrog til at holde det natio-

Kystforsvarsskibet Olfert Fischer

nale Mod oppe under de mange Ulykker, der iøvrigt ramte os paa dette Tidspunkt, saa har Nationen aldrig senere haft den rette Forstaaelse af, hvilke Værdier den mistede i 1807, eller taget sig sammen til fuldt ud at erstatte dem.

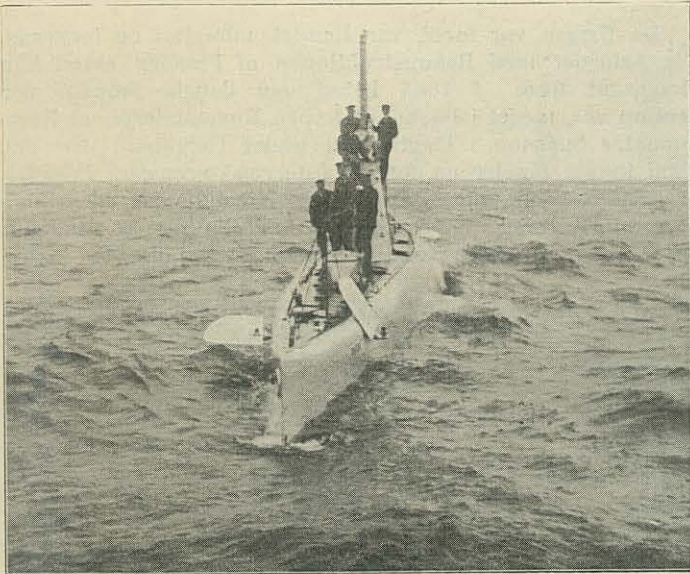
Det kunde ved en umiddelbar Betragtning synes haabløst for et lille Land som Danmark under de nuværende Forhold at tænke paa at skabe sig saa kraftigt et Søværn, at vi atter vilde være i Stand til at hævde Højhedsretten over vore Farvande. En saadan Opfattelse skyldes imid-

Torpedobaaden Tumleren

lertid kun manglende Kendskab til de Skibstyper og de Vaaben, der kan anvendes i vore Farvande, og derfor vil hver enkelt blive beskrevet i dette Blad gennem en Række Artikler, som vil gøre det klart for alle, at Flaaden for en forholdsvis ringe Bekostning vil kunne bringes i Stand til fuldt ud at løse sine Opgaver, nemlig:

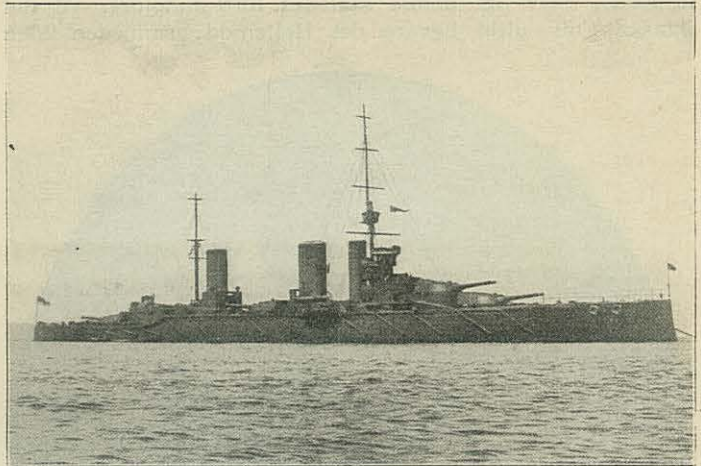
- 1) At tjene til at forebygge Neutralitetskrænkelser paa dansk Søterritorium.
- 2) Hvis Neutraliteten krænkes, at true de Veje, hvorpaa Fjenden færdes.
- 3) At imødegaa Landgangsforsøg.

Undervandsbaaden Dykkeren

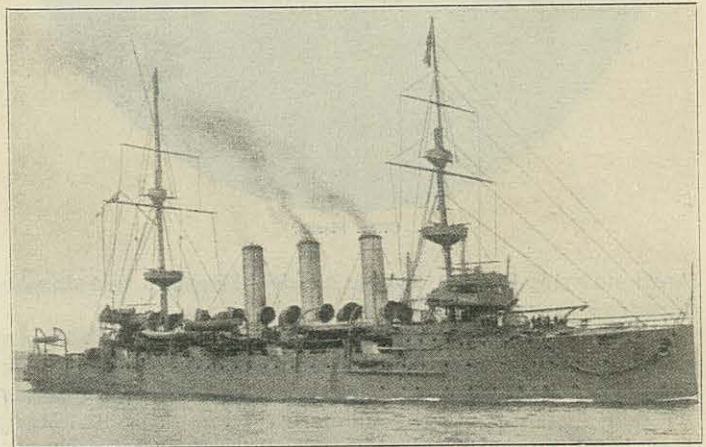
Stormagternes Panserskibe, der har et Dybgaende paa 8—10 Meter, vil i vore læge Farvande være meget indskrænkede i deres Bevægelighed. Skal de gaa fra Kattegat til Østersøen, vil de næsten udelukkende være henviste til at gaa gennem St. Belt. Men Navigeringen her med saa store Skibe er meget vanskelig paa Grund af de mange Grunde og Puller og maa for en stor Del baseres paa Sømærker og Fyr. Er Danmark neutralt, vil alt være i

Orden og Passagen kan uhindret finde Sted; men bliver vor Neutralitet krænket, vil alle Fyr blive slukkede, Sømærkerne saa vidt muligt inddragne, og de store Skibe

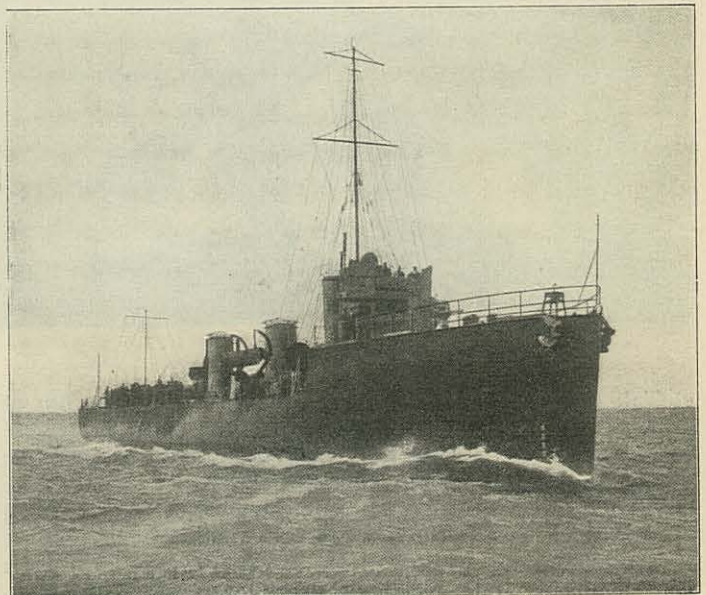
En Dreadnought

ved, at de kan være sikre paa et kraftigt Angreb fra vore Torpedo- og Undervandsbaade. En vel anbragt Torpedo fra en af

En engelsk Krydser

disse er i Stand til at gøre selv en Dreadnought ukampdygtig, og naar man tager i Betragtning, at et saadant Skib i Anskaffelsessum beløber sig til 50 Millioner Kroner og i

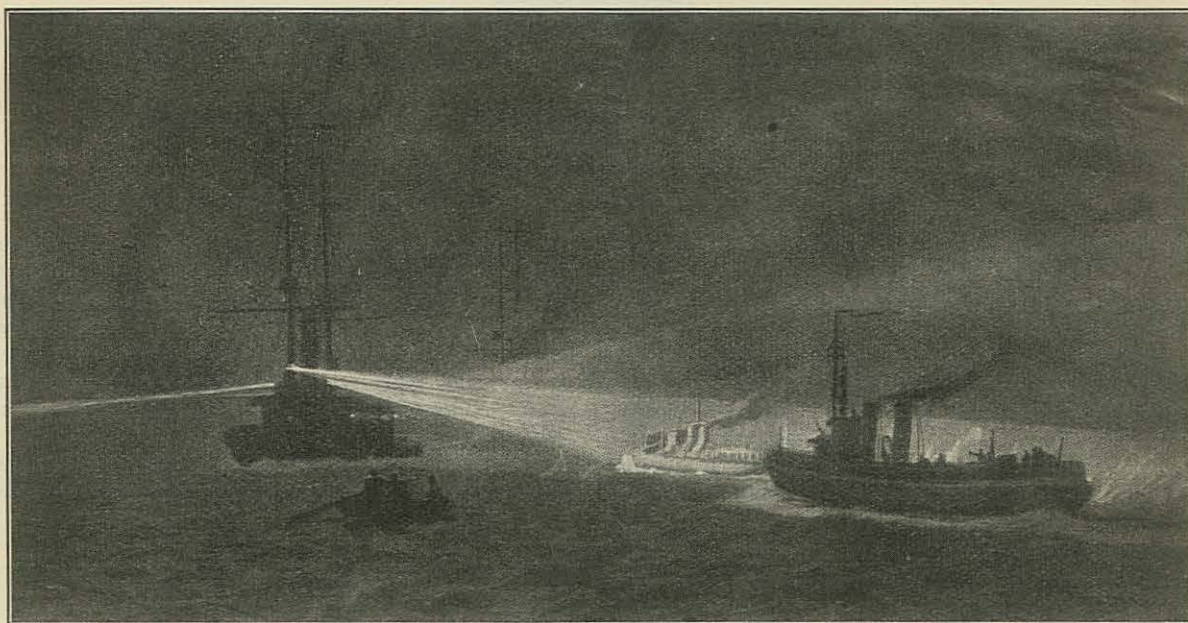
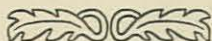
En engelsk Torpedojager

Krigstid er uerstatteligt, er det klart, at man vil betænke sig meget paa at faa os til Fjende, og jo mere Stormagternes Kampskibe vokser, desto større bliver Risikoen.

Hvis man alligevel vil forsøge at krænke vor Neutralitet, vil det derfor ske med lettere Materiel, med Krydsere, Jagere

eller Torpedobaade. Overfor disse Fartøjer er vore stærkt pansrede, kraftigt armerede og lavt gaaende Kystforsvarsskibe de overlegne og vil desuden kunne holde sig paa saa lægt Vand, at de ikke kan angribes af Fjendens Undervandsbaade.

HERMANN EWALD

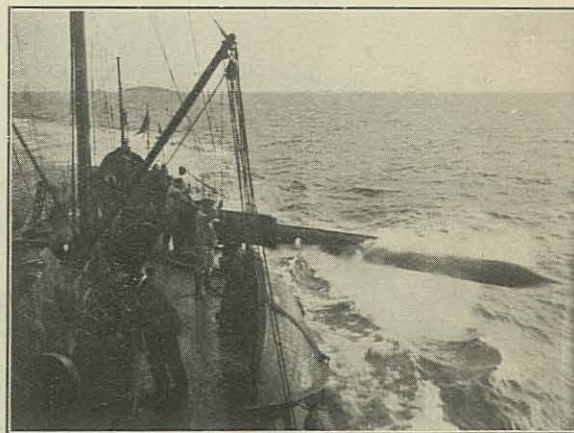
Torpedobaade i Angreb

PAA NATMANØVRE

Solen er gaaet ned over Kattegat; i Nord ses endnu Aftenrødmen paa Himlen, den stiger højere og højere, bliver svagere, og snart er den ganske forsvunden. Nattens Graamørke har bredt sig over det hele, Bølgerne skvalper mod Skibets Side. Her er underligt stille ombord, alle Lys er slukkede, og ethvert Skylight og Kooje er tilhyllet; fra Maskinen høres en stampende Lyd, vred og knurrende, som af et Uhyre, der tilbagetrænger sin Vrede, ellers hersker her en anelsesfuld Stilhed. Man hvisker om, at i Nat vil Fjenden nærme sig — de to Skibe Herluf Trolle og Peder Skram er gaaet i Forvejen for at spejde, her holdes skarpt Udkig overalt!

Tiden gaar, det ene Halv-Timeglas udløber efter det andet, Klokkens Slag i Natten føles saa underligt højtidelige paa de anspændte Nerver; — man stirrer Øjnene trætte i det tunge Mørke, saa det svier i dem; man bliver utaalmodig; mon det kun er noget Snak det hele, er det maa-ske for at sætte vor Aarvaagenhed paa Prøve? — Der gaar en lille Tid endnu, da pludselig skærer der et Lys i en smal Stribe hen over Horisonten. Hallo! det er en af vore Spejdere, mon han skulde have opdaget noget? Nu falder hans anden Projektør ind med, den beskriver en Bue højt oppe i Luften, for derefter i gylden Glans, ret ud fra Skibets Side, at straaale ud i det fjerne; nu drages den langsomt tilbage mod Skibet, som en lang Fangarm, der vil trække alting til sig. Oppe paa øverste Kommandobro er alle Kikkerter rettede mod Projektørlyset, og se, inde under Lyskeglen er det, som om nogle Prikker bevægede sig. Skulde det være Fjendens Torpedobaade? En Kommandoordre lyder: »Tænd Projektøren!« og ud strømmer Lyset fra den før blændede Projektør og funkler over

Vandet, anden Projektør falder i med, og Søen foran os er som mættet af et fosforagtigt Lyshav. — Synsnerver anspændes, og se, der forude kommer noget jagende, lig Delfinen, der pruster i Vandet, og er atter borte! Nu er de der igen, der er ingen Tvivl mulig, det er Torpedo-

Torpedoen affyres

baade, der vil angribe. »Hold Projektøren skarpt paa!« I rasende Fart — lig en flyvende Hollænders Spøgelseskib — ses den første Baad at komme farende ind paa os, omkring den skummer dens Bovbølge i Fosforglans. Nu er den klods paa og drejer til: da affyrer den sin Torpedo, og der lyder skarpe Knald over Vandet. — En

Raket stiger til Vejrs; der kastes med røde og grønne Lys, et helt lille Fyrværkeri. Saa drejer Torpedobaaden ret ud fra os og er snart forsvunden i Natten, men nu er den næste der, og atter den næste, overalt myldrer de frem som onde Aander fra Havet, skarpe Blink og hvasse Smæld følger hinanden, der farer en Raket igen til Vejrs, der er atter røde og grønne Lys, det hele er et Kaos. Da høres Kommandoen: »Hold Projektøren paa deres Agterskib!»

Man ser Baadene suse ned langs Skibssiden, derefter krængende og knagende dreje vinkelret ud fra os. Lys-

keglen forfølger dem, men snart er de udenfor Skudvidde og forsvundne i Natten.

Kommandoen lyder: »Løft Projektøren, sluk!» — og der, hvor der for et Øjeblik siden myldrede af Liv og glitrede af fantastisk Lys, ligger alt nu dødt og sort.

Slaget er endt. Fjenden er borte for i Nat. Men spørger du mig, kære Læser, hvem vandt Slaget? saa hvisker jeg ganske sagte: det er en Hemmelighed.

VILH. ARNESEN,
Værnepligtig Aarg. 1887

I KONGEDYBET

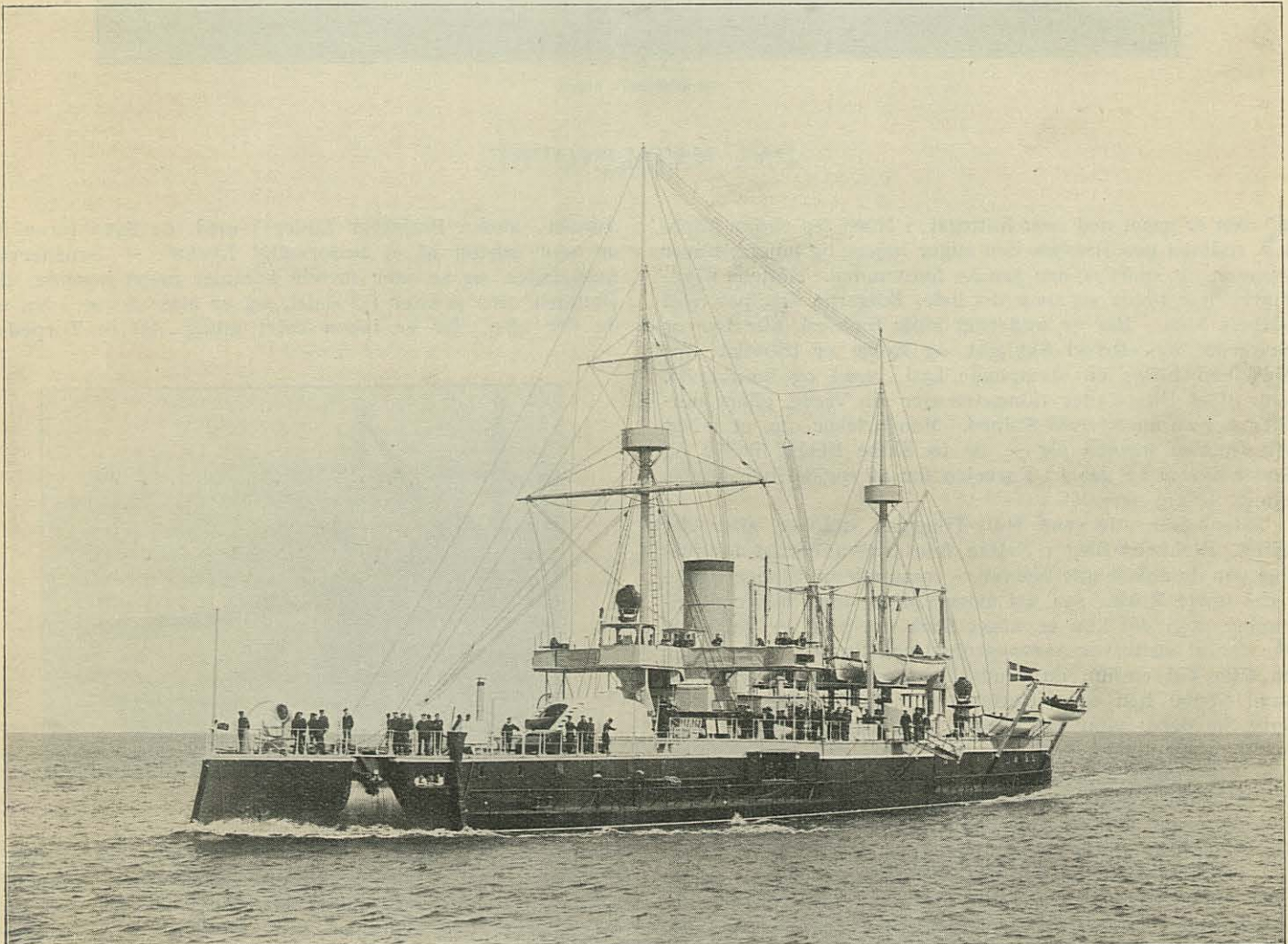
ERINDRING FRA MIN TJENESTETID

Salutskuddene tordnede fra de paa Rheden liggende Orlogsmænd. Eskadrens Togt for Sommeren 189— var til Ende, og Salutten galdt Admiralen, der netop strøg sin Kommando i Panserbatteriet Helgoland. Langsamt gled Flaget ned fra Fortoppen paa det store Skib, medens Fartøjet, der førte Admiralen i Land, under raske Aareslag gled ind mod Toldboden med Flaget slæbende i Vandet.

Røgen, der paa den smukke Sommerdag fuldstændig skjulte Skibene, trak nu langsomt bort, baaren af den lette Sommervind og tillod Beskuerne paa Langelinje igen at

se Eskadrens Skibe, som de laa opankrede i en stadselig Rad paa Inderrheden. Nærmest Toldboden laa Helgoland, saa Tordenskjold og yderst Krydseren Hekla. Ovre i Nærheden af Batteriet Sixtus laa Kanonbaaden Guldborgsund og Minefartøjet Hjælperen samt fire Torpedobaade. En ganske anselig Styrke, som da ogsaa i flere Dage havde været Genstand for almindelig Beundring fra de spaserende paa Langelinje.

Om Bord i Krydseren Hekla, hvor jeg den Gang gjorde Tjeneste, var Salutten netop endt; Baadsmanspibernes

Panserskibet Helgoland

skingrende Toner havde sendt Kongens Kvarter ned for i Hast at klæde sig om til Landgang, medens den øvrige Del af Mandskabet var i Gang med forskellige Arbejder. Nogle gjorde et Par af Fartøjerne klare til at føre Landgangsfolkene i Land, medens andre kom agterud for at fire Styrbordsjollen i Vandet. En Del Officerer stod ved Faldrebet, ventende paa Jollen for at blive sat i Land. Min Kammerat M— og jeg stod lidt fra Officererne og ventede ligeledes paa at slippe fra Borde. Vi var de eneste Reservekadetter om Bord og glædede os svært til efter længere Tids Forløb atter at gense København.

Samtalen, der havde gaaet helt muntert mellem Officererne, afbrødes nu ved, at der meldtes et Fartøj til Borde. Den vagthavende Officer greb en Kikkert og rettede den mod Fartøjet, der hurtigt kom nærmere.

»Det er fra Vagtskibet,« udbrød han, »jeg kender Underofficeren, som styrer.«

»Hvad mon der nu er i Vejen,« brummede en ældre Løjtnant, »de synes at have Hastværk.«

»Vi skal snart faa se,« svarede den Vagthavende, idet han gik over til Bagbords Faldreb, hvor Fartøjet nu var ved at lægge til. En Overmatros kom op ad Faldrebet og overrakte Officeren en Skrivelse.

»Ordonnans, bring dette Brev ned til Chefen!«

Ordonnans hilste, modtog Skrivelsen og forsvandt ad den til Mellemdækket førende Trappe.

»Vi skal vel paa Sødygtighedsprøve en af Dagene,« ytrede Næstkommanderende. — Straks derpaa blev han kaldt ned til Chefen af den tilbagevendende Ordonnans.

Vi fortabte os nu i allehaande Gisninger om, hvad der mon egentlig kunde være i Vejen, og var stærkt spændte paa at faa at vide, om vi skulde faa vor Landlov spole-ret, ligesom sidst da vi laa paa Rheden. — Men ikke alene agter, ogsaa forude havde Rygtet om noget ekstra udbredt sig, og overalt saa man Folkene i ivrig Samtale. Landgangsfolkene var paaklædte og rede til at falde paa Fartøjerne, — men det blev ganske anderledes.

Næstkommanderende kom nu op igen med alle Tegn paa den største Hast og begyndte straks at dele Ordre ud:

»Ingen Landlov, d'Herrer,« henvendte han sig til Officererne, »al Forbindelse med Land er afbrudt. Damp op saa hurtigt som muligt. Vi skal ud og passe paa den fordømte Chilener, som ankrede her udenfor i Morges.«

»Kadet H.,« raabte han til mig, »vil De melde Maskinmesteren, at Dampen skal sættes op under tre Kedler saa snart som muligt.« —

»Vagthavende Officer! lad Folkene træde af og klæde om igen. Lad Dronningens Kvarter hejse alle Fartøjerne med Undtagelse af Dampbarkassen.«

Skingrende Pibesignaler og høje Kommandoraab bragte nu Liv i Tingene, og snart var alt Røre og Travlhed om Bord. Skønt vi mistede vor Landlov for denne Gang, saa glædede vi os dog til at komme ud og passe paa Chileneren. Der var jo altid Udsigt til lidt Løjer og lidt Afveksling.

Den fordømte Chilener, som Næstkommanderende havde kaldt den, var en chilensk Orlogsmænd, som kommende sydfra var ankret paa Yderrheden om Morgenen. Krigen mellem Chili og Peru var netop i fuld Gang, og »Presidente Pinto« var et nyt Skib, bygget i England og bestemt for den chilenske Marine. Den var først bleven færdig efter Krigens Udbrud og kom derved i en mislig Stilling.

»Pinto« var bleven færdig, men som Følge af de for neutrale Stater gældende internationale Regler fik den ikke Lov til at tage sine Kanoner om Bord. Da Skibet var temmelig stort og havde svære Kanoner, kunde disse ikke tages om Bord med Skibets egne Midler; der maatte Kraner og svære Grejer til. Men hvor skulde disse faas til Laans. Chefen paa »Pinto« havde først forsøgt at tage Skytset om Bord i England, men det blev ham ikke tilladt. Hans Ordre lød paa at komme hjem saa snart som muligt, da Chili behøvede Skibet for at føre Krigen med større Eftertryk.

Her var gode Raad dyre. Efter mange Underhandlinger lod Chefen paa »Pinto« Kanonerne bringe om Bord i en lejet Damp og gik saa med sit Skib til Havre, for der om muligt at faa Lov til at tage Skytset om Bord. Damp-eren med Kanonerne var fulgt med ham, men Fransk-mændene vilde heller ikke hjælpe ham, og den ulykkelige Mand saa ingen anden Udvej end at gaa til Kiel for at forsøge sin Lykke. Han maatte jo gaa til en Orlogshavn, som den eneste Plads, hvor de havde ordentlige Apparater til at haandtere det svære Skyts med.

Men i Kiel kom han først rigtig i Forlegenhed. Tyskerne bad ham om at forsvinde hurtigst muligt og lod en Krydser følge ham, til han var vel rundt Gjedser og paa Vej op mod Falsterbo. Inde i Faksebugt gik han saa til Ankers og kom endelig op til København.

Her vilde han, gik Rygtet, proviantere, hverve Folk og om muligt tage Skytset om Bord. Damp-eren med Kanonerne var fulgt med og laa, sagdes der, paa Inderrheden. Man fik naturligvis travlt i København, og Enden blev, at Hekla fik Ordre til at gaa ud og forhindre ethvert Forsøg, som han muligt skulde gøre paa at tage Skytset om Bord eller paa anden Maade at bryde de internationale Regler for Krigsførelse.

Vi var naturligvis meget nysgerrige efter at høre lidt nærmere om den fremmede Orlogsmænd, og hvad vi skulde foretage os paa Yderrheden, men der var kun levnet os kort Tid til Forklaringer. Dampen blev meldt oppe, og snart kaldtes alle paa Plads til Letning. Saasnart Ankeret var oppe, svingede vi rundt og stod ud forbi Trekroner for at indtage vor Observationsplads.

Pinto laa omtrent udfor Mellemfortet og viste sig at være en første Klasses Krydser af betydelig Størrelse. Dens sorte Skrog ragede højt op over Vandet, og dens to Master var forsynet med store Mærs, i hvilke vi kunde skimte et Par Maskinkanoner. Det mindre Skyts syntes saaledes allerede at være om Bord.

Vi ankrede op lige østen for Trekroner, og vor Chef forlangte Dampbarkassen for at gaa om Bord i Chileneren. Naar Chefen gik fra Borde i Tjenesteanliggender, fulgte en af Reservekadetterne med som en Slags Adjutant, og til al Held var det min Tur den Dag.

Vi var ikke længe om at løbe over til Pinto og lagde til ved Faldrebet. Chefen gik om Bord og modtoges oppe paa Faldrebet af en Officer. Der var en Vagt indenfor paa Dækket, thi jeg hørte dem skuldre deres Vaaben, men forresten kunde vi ikke se noget videre.

Jeg brændte af Nysgerrighed efter at komme om Bord og se mig omkring, men det stred mod al Anstand at forlade Fartøjet uden Ordre, saa jeg maatte nøjes med at bese Skibet paa Ydersiden. Pinto var, som før sagt, et nyt Skib, men i den Grad rustent og forsømt, hvad Maling angik, at man skulde tro, den havde været flere Maaneder i Søen. Selv Masterne var røde af Rust. Kanoner saa jeg ingen af, kun et Par hurtigskydende paa Bakken og de før omtalte Revolverkanoner i Mærsene.

Af Folk saa vi ingen, og ikke en Lyd hørtes om Bord. Det chilenske Flag vajede agter, og en enkelt Baad laa i Vandet, fastgjort ved Slæberbommen.

Folkene i Dampbarkassen gjorde mig flere Spørgsmaal angaaende Skibet, og hvad vi skulde foretage os, men jeg affærdigede dem kort, da jeg ingen Ting vidste. Efter nogen Tids Venten kom Chefen ned ad Faldrebet, og snart efter var vi paa Vejen tilbage til Hekla.

Saasnart vi kom om Bord, kaldte Chefen Næstkommanderende ned under Dækket, og jeg blev nu bestormet med Spørgsmaal fra alle Sider, men var desværre ikke i Stand til at give Oplysninger af Betydning. Alle ventede derfor med Utaalmodighed paa, at Næstkommanderende skulde vise sig, men han blev borte, og først ved Middagsbordet rykkede han ud med, hvad han vidste.

Chefen paa Pinto var syg, og der var tilsyneladende ikke mange Folk om Bord. Vi skulde holde et vaagent Øje med Chileneren, saa længe Dagslyset varede, og naar

Mørket faldt paa patrouillere med Baade rundt om ham for at forhindre, at noget ulovligt fandt Sted. Alt skulde gaa af uden at vække Opsigt, og Magt maatte kun bruges i yderste Nødtilfælde. Dog skulde Folkene i Fartøjerne forsynes med skarpe Patroner i Tilfælde af Modstand.

Udsigten til en lille Fægtning virkede oplivende, og der faldt mange Vittigheder ved Bordet i Officersmessen desangaaende. Næstkommanderende havde nok at gøre med at besvare alle de Spørgsmaal, der rettedes til ham. Enhver længtes efter, at der skulde blive lidt Løjer, som det hed, og Stemningen var i høj Grad animeret ved Udsigten til lidt Krig i Fredstid.

Efter endt Middag gik vi op paa Dækket igen, og Samtalen drejede sig stadig om Chileneren, som vi ivrigt betragtede gennem vore Kikkerte. Klokken var nu bleven syv, og Flaget blev halet ned med den sædvanlige Honnør. Kort efter mønstredes hele Besætningen, og Køjerne udliveredes. Vagtjenesten blev fastsat for Natten, og da det ikke blev anset for nødvendigt at holde Kvartervagt, forblev kun et Skifte paa Dækket ad Gangen. Dampbarkassen skulde patrouillere rundt den fremmede Orlogsmand med Ordre til at overhale ethvert Fartøj, der havde i Sinde at nærme sig ham.

Løjtnant S— havde Førstevagten, og saa snart det var mørkt, gik han fra Borde for selv at føre Dampbarkassen paa den første Tur. Jeg, der var næstkommanderende paa Vagten, fik Instruktioner om, hvorledes jeg skulde forhøle mig i hans Fraværelse:

»Trænger jeg til Hjælp,« sluttede han, »saa sender jeg en rød Lyskugle op, hvilken De besvarer med en lignende og sender straks indenbords Slup til min Assistance. Lad Underbaadsmand P— tage Kommandoen, og sørg for at have Folk ved Haanden, hvis vi behøver dem. Lad straks 12 skarpe Patroner uddele til hver Mand, og glem ikke at melde Næstkommanderende, hvis De hører os angribe eller blive angrebne.«

Han steg derpaa ned i Dampbarkassen, hvor Folkene allerede sad paa deres Pladser bevæbnede med Karabiner og Huggerte. Ganske sagte blev der givet Ordre til at »sætte af«, og med halv Kraft gled det lette Fartøj fremad og forsvandt i Mørket.

Jeg gik op og ned ad Agterdækket, som jeg havde fuld- stændig for mig selv; thi da Aftenen var kølig og der ikke var noget at se i det tykke Mørke, var alle Officererne gaaet ned fra Dækket. Jeg brugte min Kikkert flittigt, men saa kun Chilenerens Ankerlanterne. Det var ganske stille og næsten ikke en Lyd hørtes. Tre kroner hævede sig mørk og truende, medens Fyret paa samme kastede sit klare Lys ud over Søen. Inde over Byen svævede det stærke Lysskær, som jo kan ses over alle større Byer ved Nattetide. Mod Syd kunde jeg se Fyret paa Nordre Røse og længere ude Fyrene ved Dragør. Enkelte Ankerlanterner glimtede ude i Kongedybet og en Damper gled langsomt forbi. Oppe mod Nord kunde jeg skimte Fyret paa Hveen, og et Par klare Lys, — uden Tvivl Toplanterne paa et Par Dampere.

Underbaadsmand P— afbrød mine Iagttagelser, idet han kom og meldte, at han havde ladet uddele skarpe Patroner. Vi talte sammen i nogen Tid om Udsigterne til en lille Fægtning paa samme Tid holdende skarp Udkig efter Signaler fra Dampbarkassen. Men vi saa og hørte intet. Jeg gik et Par Vendinger op paa Kommandobroen, hvor der var bedre Udsigt, men hverken jeg eller Udkigsmanden saa noget.

Endelig efter lang Tids Venten hørte vi Lyden af smaa korte Puf, som tydede paa, at Dampbarkassen nærmede sig. Den førte ingen Lanterner, saa vi kunde ikke se den, før den var tæt ved Skibet. Skildvagten raabte den an, og kort efter var den paa Siden. Løjtnant S— kom om Bord, og jeg modtog ham ved Faldrebet.

»Saa, det var den første Tur,« udbrød han, »alt er roligt, og jeg tror ikke, han vil foretage noget i Nat. Jeg gaar ikke mere ud, men vil sende Underbaadsmanden af-

sted Kl. 10.« Han gik derpaa ned for at aflægge Rapport. — Der blev patrouilleret hele Natten, og jeg sendtes afsted den sidste Tur med indenbords Slup — før det blev Dag. Chileneren maatte jo ikke vide, at vi passede paa ham. Jeg fik omtrent 20 Mand med mig, hvoraf de 10 roede, og Resten var stuvet ned mellem Tofterne. Næstkommanderende stod paa Faldrebet og gav mig de sidste Instruktioner, hvorpaa vi satte af.

Folkene var helt ellevilde og jeg maatte lægge en Dæmper paa deres Snakken ved at beordre Stilhed i Fartøjet. Søen var rolig og ikke en Vind rørte sig. Jeg lod Folkene trække sagte paa Aarene og styrede over mod Chileneren, bestemt paa at holde os i en saadan Afstand, at vi vanskeligt kunde ses. — Om Bord i Pinto var alt stille. Ikke et Lys var at se med Undtagelse af Ankerlanteren, der belyste Forparten af Skibet, der i Mørket syntes dobbelt stort. Vi gjorde en stor Bue østen om ham, og da vi havde ham tvers, lod jeg holde paa Aarene for om muligt at opfange en eller anden Lyd; men intet syntes at røre sig om Bord, og sagte roede vi videre. Da vi passerede sønden om ham, blev der slaet to Glas om Bord, saa Vagt blev der i ethvert Tilfælde holdt.

Vi var nu helt rundt om ham og vilde gaa Nord paa mellem ham og Mellemfortet, da en af Folkene fik Øje paa en mørk Genstand inde under Land, som hurtigt nærmede sig. Det kunde kun være en Baad.

»Træk paa Aarene,« kommanderede jeg, efter at have undersøgt den fremmede Baad i Kikkerten, »vi maa afskære ham Vejen og forhindre ham i at naa Chileneren.«

Folkene adløde kun altfor villigt. Udsigterne til, at der vilde ske noget, virkede oplivende paa dem.

»Sikke nogle Skaller der skal vanke,« brummede Nr. 47, en stor, stærk Københavner, som roede den agterste Aare. De nærmeste af Folkene fniste.

»Skal vi lade med skarpt?« spurgte Underofficeren, der sad ved Siden af mig.

»Nej, vist ikke,« svarede jeg, »bliver der Vrovl, klarer vi os vel uden at skyde.«

Det fremmede Fartøj var nu meget nærmere og viste sig at være temmelig stort. Det havde Sejl oppe, skønt der ingen Vind var, og der roedes kun med to Aarer, saa vidt jeg kunde se. Det var i hvert Tilfælde ikke noget Fartøj fra Pinto. — Saa snart det var nær nok, præjede jeg det:

»Baad, ohøj!«

»Halløj!« svaredes der.

»Hvad Fartøj er det?« — Intet Svar.

»Ro væk!« kommanderede jeg. Folkene havde nemlig uvilkaarlig holdt op at ro.

»Træk et Tag! — Læg ind for! — Vel roet!« — Og i en Haandevending løb vi paa Siden af ham.

»Hvad Baad er det,« gentog jeg, idet jeg sprang op paa Toften.

»Det er Vandbaaden,« svarede en arrig Stemme. »Hvad Fanden vil De?!«

»Fartøj fra Hekla,« svarede jeg; »vi har Ordre til at overhale ethvert Fartøj, som nærmer sig den fremmede Orlogsmand.«

»Naa, saadan at forstaa,« svarede Skikkelsen ved den agterste Aare, »ja vi skal ud til Chileneren med Vand.«

»Hvor mange Mand er De om Bord?« spurgte jeg.

»Kun to,« brummede Manden.

Jeg sprang om Bord og saa straks, at det forholdt sig, som Manden sagde. Det var ganske rigtig Vandbaaden, og der var kun to om Bord, som med Forbavselse stirrede paa os, der var bevæbnede til Tænderne.

»All right, De kan passere,« sagde jeg, idet jeg sprang tilbage i Fartøjet.

Under raske Aaretag fjernede vi os og tabte snart Vandbaaden af Syne. Inden længe vilde Dagen bryde frem, og jeg besluttede derfor at gaa om Bord igen. Men nu fik vi Øje paa en anden Baad, der ligeledes kom inde fra og stod ud mod Chileneren. Jeg lod Folkene hale ud og

kom snart paa Prajehold. Det viste sig at være Lodsbaaden.

»Skal De ud til Chileneren?« spurgte jeg efter at have prajet paa den sædvanlige Vis.

»Ja,« kom Svaret tilbage.

»Skal han gaa i Dag?«

»Ja han vil lette Klokken syv.«

Det var Nyheder, og jeg satte straks Kursen mod Hekla. Dagen begyndte at bryde frem, og inden vi kom langs Siden, var det næsten lyst. Jeg aflagde Rapport, og Næstkommanderende sendte straks Melding ned til Chefen, som gav Ordre til at holde alt klar til Letning. Fartøjerne blev hejste og Ankeret hevet hjem til ret op og ned.

Det var bleven høj lys Dag, men Pinto rørte sig ikke. Folkene vaskede Dæk om Bord hos os, og Klokken blev otte, uden at der hændte noget. Flaget hejstes, og Folkene blev pebet ned til Kaffe.

Pinto begyndte imidlertid at fyre op, og kort efter meldtes det, at han var i Færd med at lette. Vor Chef kom paa Dækket, og snart efter havde vi Ankeret oppe og fulgte efter Chileneren op gennem Sundet. Vi havde kun Damp under tre Kedler, og det blev snart enhver klart, at det kneb for os at følge ham. Der blev fyret op under de øvrige tre, og efter at vi havde faaet det nødvendige Tryk paa, halede vi ind paa ham og holdt vor Afstand uden Vanskelighed.

Det var en smuk Dag, og talrige Skibe var spredte over Sundets Flade, men vi havde kun Øje for den fremmede Orlogsmand og agtede kun lidet paa de mange Fartøjer, vi passerede. Vi havde Ordre til at følge Pinto ud forbi Kullen og se ham vel til Søs i Kattegat. Der hændte ikke noget paa Vejen op gennem Sundet, og med den Fart, vi løb, var vi ikke længe om at naa Helsingør. Her stoppede Pinto et Øjeblik, medens Lodsen gik fra Borde. Saa gik det atter fremad, og vi fulgte efter ud forbi Kronborg og op mod Kullen. Saa snart vi var vel ude i Kattegat, stoppede vi og ventede, indtil Pinto langsomt forsvandt nordpaa, og kun Røgen fra hans Skorsten viste, hvor han var. Saa satte vi atter Kursen mod København og ankrede paa Inderrheden Klokken to om Eftermiddagen.

Chefen gik straks i Land for at aflægge Rapport, og vi

fik endelig den Landlov, som vi saa pludselig havde mistet. Næste Morgen fik vi Reservekadetter og en Del af Mandskabet Ordre til at forlade Hekla og melde os til Tjeneste om Bord i Vagtskibet Sjælland. Hekla skulde nemlig paa Sødygtighedsprøve og behøvede ikke saa mange Folk. Efter at jeg havde meldt mig om Bord i Vagtskibet og faaet Ordre til at gøre Tjeneste ved den Skole, der paa dette Tidspunkt afholdtes i Skibet, gik jeg i Land hen imod Aften.

Oppe i Nyboder mødte jeg en Underofficer fra Hekla, og da jeg kunde se paa ham, at der var noget i Vejen, standsede jeg ham. Han meddelte mig, at han med flere andre var sendt i Land for at samle Landgangsfolkene fra Hekla. Der var nemlig kommen Telegram om, at Pinto var ankret under Anholt, og Hekla havde faaet Ordre til at lette samme Aften Klokken syv for at undersøge, om det forholdt sig rigtig.

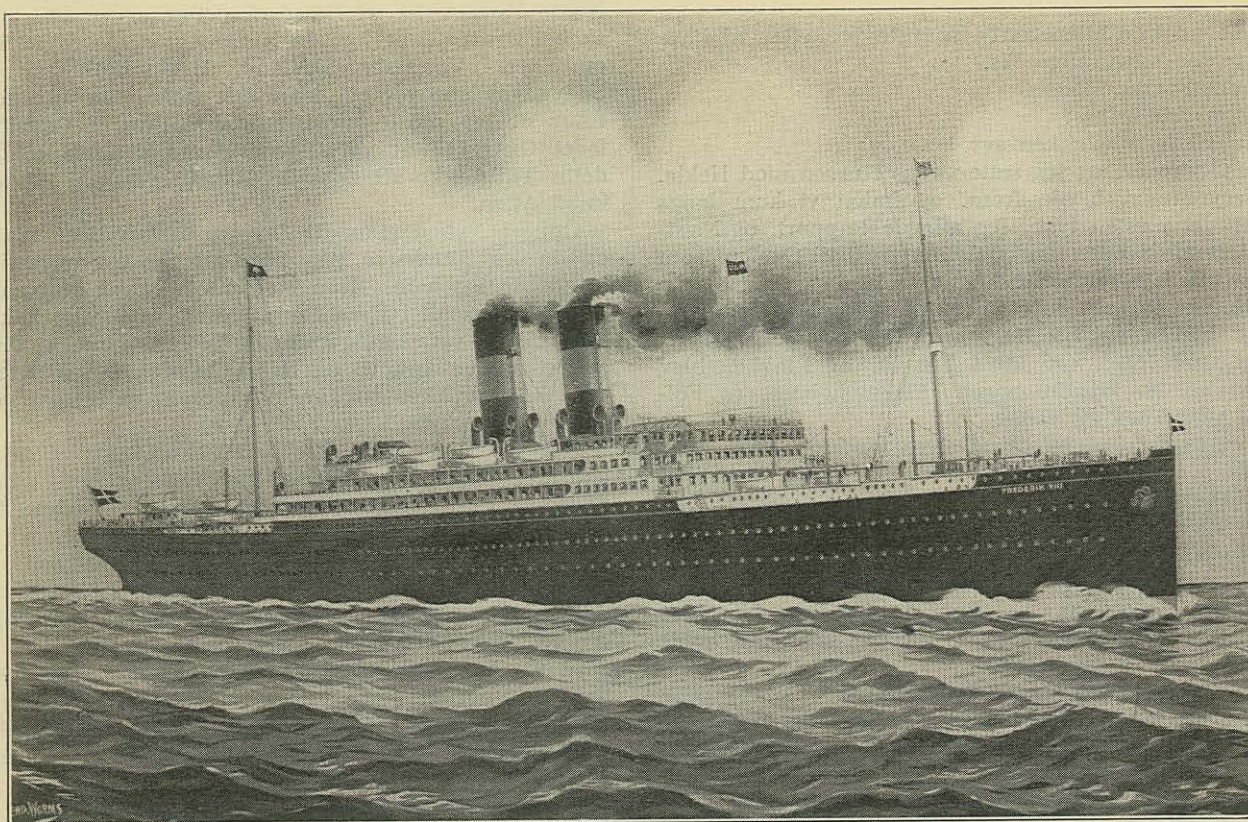
Det var den sidste Ulejlighed, Pinto gav den danske Marine. Hekla kom tilbage fra Anholt uden at have set noget til Chileneren. Siden læste jeg i Bladene, at den var ankommen til Hamborg, men der saa vel som i Havre, hvorhen han siden gik, fik han samme Modtagelse som i København. Om den senere fik Skytset om Bord og kom tidlig nok til at gøre Nytte i Krigen mellem Chili og Peru, ved jeg ikke. Jeg hørte aldrig mere om den.

Et af de københavnske Blade indeholdt senere en lang Beretning om et Besøg, som en af dets Medarbejdere havde aflagt om Bord i Pinto, medens den laa paa Rheden. Jeg tillader mig at tro, at den var hjemmelavet og fuldstændig greben ud af Luften. Vi passede alt for godt paa, og jeg føler mig overbevist om, at ingen slap om Bord i Pinto uden først at være bleven overhalet af vore Fartøjer. I ethvert Tilfælde saa vi ikke nogen Bladkorrespondent. Vi var jo alle ivrige efter at opleve noget og beklagede alle, at hele Affairen indskrænkede sig til en Smule Patrouille-tjeneste. Et raskt lille Sammenstød og nogle faa Skrammer vilde have været en kærkommen Erindring om vor Nattevagt i Kongedybet.

HANS HJORTH,
Brofoged, Pontonbroen, Aalborg

Krydseren Hekla

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SELSKABS NYE AMERIKADAMPER FREDERIK VIII

Vort største Dampskibsselskab, — D. F. D. S., — der nu omfatter en Flaade paa 132 Skibe med en Brutto Register-Tonnage af 190,000 Tons, har i de sidste Aar fortsat sin rolige, støtte Udvikling ved Anskaffelse af nyt, tidsvarende Materiel. Saaledes forøgedes Selskabets Flaade i Sommer med den prægtige, moderne indrettede Passagerdamper »A. P. Bernstorff«, der er indsat paa Ruten Esbjerg-Harwich, og som sikkert vil drage stærk forøget Turist- og Passagertrafik til denne Rute. Nogle Maaneder senere fik Selskabet sit første Dieselmotorskib »California«, bygget til den amerikanske Godstrafik, færdigleveret paa Burmeister & Wains Værft, og Skibet er nu i Fart i Ruten København-Boston. Endelig — last not least — har vi nu Selskabets nyeste Erhvervelse, det til Passagerfarten København-New York byggede 12,000 Tons store Dobbeltkruedampskib »Frederik VIII« liggende i Frihavnen.

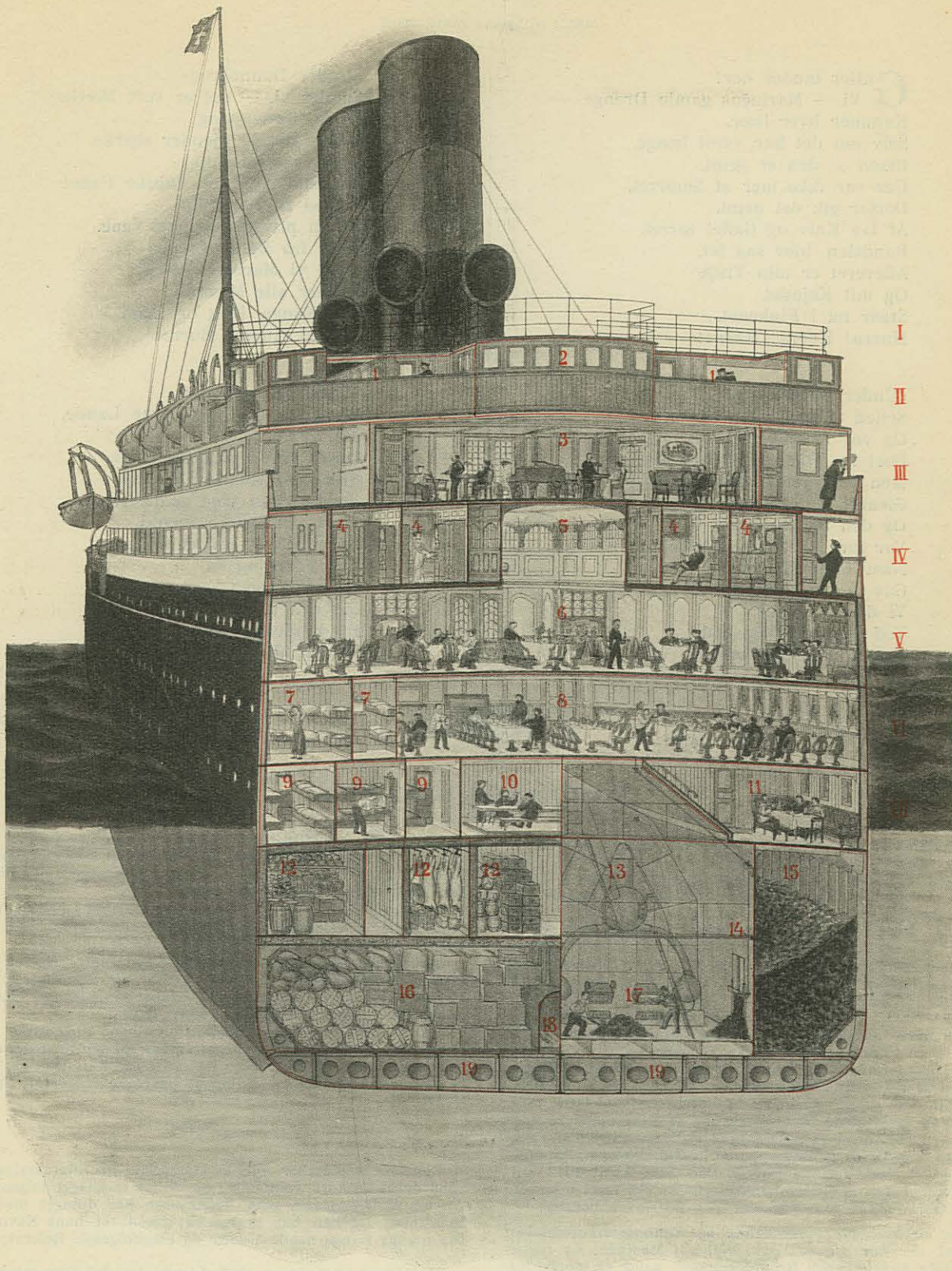
Trafikken mellem Skandinavien og Amerika er i Aarenes Løb tiltaget i forbavsende Grad. En Rejse over »Atlanten« er ikke mere den Begivenhed, som det var for en Snes Aar siden; Strømmen af Rejsende er nu ikke mere udelukkende Emigrantstrøm, men Aar for Aar tager selve Turisttrafikken større og større Dimensioner, og det rejsende Publikum gaar mere og mere hen til at benytte den Rute, som uden Omskiftning bringer det direkte til nærmeste Landstigningshavn. Intet Under derfor, at D. F. D. S. har bestemt sig til foruden de tre Dobbeltkruedampskibe »Oscar II«, »Helvig Olav« og »United States« at sætte en ny, fuldt moderne og hurtiggaaende Damper ind paa Ruten, saaledes at Selskabet nu staar fuldt rustet med tidssvarende Materiel og fuldtud paa Højde med første Klasses Skibe i den transatlantiske Dampskibsflaade.

»Frederik VIII« er bygget paa Skibsværftet »Vulcan« i Stettin, et Værft, der som bekendt har leveret adskillige

af de store udenlandske Parketter. Der er anvendt de bedste og dyreste Materialer, og der er ikke sparet i nogen Henseende. »Frederik VIII« er ikke saa lidt større end de tre andre Amerikabaade, og det er i det hele taget det største Skib, som for Tiden findes i den skandinaviske Handelsflaade.

Gaar vi ombord i denne Kæmpedamper, er det en hel lille Verden, der opruller sig for os. Store, prægtige, rigt udstyrede Sale; imponerende, hvidlakerede Spisesaloner med Dome, Musik-, Dame- og Rygesaloner i »Louis XVI« og »Frederik IV« Stil, en overordentlig indbydende Veranda Kafé, hvorfra man har vid Udsigt over Havet; hele Luksuslejligheder, hyggelige Kahytter, store Promenadedæk, Badeværelser, Barber- og Frisørsaloner etc., kort sagt, man savner ingen af de Bekvemmeligheder, som man paa Landjorden efterhaanden har vænnet sig til og skatter. Ja, selv paa den billigste Klasse, 3die Kahyt, er der præsteret en Komfort og Hygge, som man maa beundre. Man stiller her uvilkaarlig en Sammenligning med den tilsvarende Klasse paa Liniernes Amerikabaade for en Snes Aar siden, og man maa tilstaa, at det er en fuldstændig Metamorfose, denne Klasse i Tidernes Løb er undergaaet. Nu finder man store, luftige Spisesaloner med opdækkede Borde og Drejestole, man forbavses over de tiltalende Dame-, Ryge- og Opholdssaloner, ja om det saa er et Piano, findes det ogsaa, og man er aldeles overrumplet, naar man har set de med fiks Servanter og Klædeskabe monterede smaa hyggelige Kamre med to, fire eller seks Køjer, forsynede med Fjeder madrasser, Tæpper, Haandklæder, Lagenbetræk etc. Ogsaa Passagererne paa denne Klasse har Adgang til Promenadedæk, ja der findes Badeværelser, hvor der kan faas kolde og varme Bade.

Forinden vi forlader dette svømmende Palads, faar vi Anledning til at se et af de mange Hospitaller, der er ind-

1. Kommandobro.
2. Styrehus.
3. Musiksalon 1. Kahyt.
4. Passagerkamre 1. Kahyt.
5. Lysskakt over Spisesalonen.
6. Spisesalon 1. Kahyt.
7. Passagerkamre 3. Kahyt.

8. Spisesalon 3. Kahyt.
9. Passagerkamre 3. Kahyt.
10. Opholdsrum.
11. Messerum.
12. Køle- og Fryserum.
13. Afsnit af Kedelrum.
14. Vandtæt langskibs Skod.

15. Kulkasse.
16. Del af Lastrum.
17. Afsnit af Fyrplads.
18. Rørtunnel i Forskib.
19. Vandballast.

- I. Øverste Kommandobro.
- II. Baaddæk.
- III. Øverste Promenadedæk.
- IV. Promenadedæk.
- V. Salondæk.
- VI. Overdæk.
- VII. Hoveddæk.

rettet paa Salondækket. Vi besøger Lægeværelset og Apoteket. Vi overbeviser os om, at der er Masser af Redningsbaade og andet Redningsmateriel, at der saavel er traadløs Telegraf som Nødmotor til denne installeret paa Prome-

nadedækket, at der er Modtagerapparat for Undervandsklokkesignaler, og vi faar tilslut at vide, at en lille By med 1500 Indbyggere med Lethed vilde kunne rummes i dette Skib.

MARINEFORENINGEN LEVE!

MEL.: HOLMENS FASTE STOK

Gutter mødes her!
 Vi — Marinens gamle Dreng —
 Kommer hver især,
 Selv om det har været længe.
 Bixen — den er gemt,
 Der var ikke mer af Smørret,
 Derfor gik det nemt,
 At faa Kniv og Gaffel tørret.
 Randslen, blev saa let,
 Afleveret er min Trøje
 Og mit Køjesæt
 Staar nu i Finkenet.
 Hurra! Hurra! Hurra!

»Under Dannebrog«
 Sejled vi paa salten Vove,
 Og vor Kurs vi tog
 Bort fra Danmarks Bøgeskove.
 Men vort gamle Land
 Glemte vi dog ingensinde,
 Og den danske Sang
 Var for os et herligt Minde;
 Naar ombord den lød,
 Gav den Liv fra for til agter;
 Vi den alle nød
 Ved Himlens Aftenrød.
 Hurra! Hurra! Hurra!

»Under Dannebrog«
 Samles vi, — det er vort Mærke;
 Raske Gutter slog
 Under det jo Fjender stærke.
 Derfor højt i Top
 Sømænd hejs den danske Fane!
 Haand til Huen op
 Er en prægtig gammel Vane.
 Naar fra By og Strand
 Atter vi Mariner mødes,
 Raaber alle Mand
 For Konge, Flag og Land
 Hurra! Hurra! Hurra!

Al den Søfart, som
 Danmark har paa fjerne Lande,
 Vil vi værne om —
 Ogsaa den i danske Vande.
 Slut med Haand i Haand
 Kredsen om vort gamle Rige,
 Knyt saa stærke Baand,
 At vi aldrig Maalet svige.
 Vor Forening da
 Nok skal leve, leve længe;
 Giv den et Hurra,
 Et dundrende Hurra!
 Hurra! Hurra! Hurra!

J. H. TEISEN,
 fh. Skolebestyrer.

Værnepligtig i Fregatten »Sjælland« 1869

MARINEFORENINGEN

FORENINGENS START. Efter at Marineforeningens nuværende Sekretær i et Par Aar havde beskæftiget sig med Planen om at søge dannet en Flaade- eller Marineforening i Danmark i Lighed med de i Udlandet eksisterende Foreninger af samme Art og ved Korrespondance med disse og særlig med den svenske Flaadeforening, hvis Sekretær og Redaktør, Kaptajn Erik Hågg, vor Forening skylder megen Tak for gode Raad og Oplysninger, havde sat sig ind i deres Virkemaade, søgte han Samarbejde med Herredsfoged Helms og Ingeniør Holger Tuxen for at bringe Sagen frem. Det viste sig snart, at den samme Tanke havde været levende flere forskellige Steder i mange Aar, og at navnlig Flaadens gamle Marinere ved flere Lejligheder havde udtalt Ønsket om at slutte sig sammen i en Forening. 2 af disse, Grosserer Valdemar Schou og Grosserer Georg Lohse, henvendte sig saaledes i dette Øjemed i Begyndelsen af 1913 til Sekretæren, der desuden fik Meddelelse om, at en Kres af gamle Marinere af Foraarsindkaldelsen 1888, der havde været forsamlede til et Møde for at fejre deres 25 Aars Jubilæum, havde besluttet at søge dannet en Marineforening. Man blev enige om at arbejde sammen paa en hurtig Løsning af Spørgsmaalet, og paa et Møde i Hotel Phoenix den 30te April 1913 stiftedes Marineforeningen af Medunderskriverne af det først udsendte Opraab, i hvilket Foreningens Formaal blev fastslaaet, nemlig:

At søge at vedligeholde Forbindelsen og Kammeratskabsfølelsen mellem Mænd, der har aftjent Værnepligten i Marinen, og tjenstgørende og ikke tjenstgørende Befalingsmænd, samt at styrke Nationens Interesse for Søværnet og Søfarten ved at samle danske Mænd til fælles Arbejde for denne Sag.

Man konstituerede sig med et midlertidig Forretningsudvalg med Ingeniør Holger Tuxen som Formand og Premierløjtnant Ewald som Sekretær.

Foreningen vandt straks stor Tilslutning, og et stort Antal Medlemmer gav Møde paa den konstituerende Generalforsamling i National den 21de Juni, hvor der valgtes Bestyrelse og Foreningens Love blev vedtagne, samt nedsattes et Udvalg til videre Udarbejdelse af disse. Udvalget fik følgende Sammensætning: Premierløjtnant Ewald, Papirhandler K. L. E. Jensen, Herredsfoged Helms, Arkitekt Marston, Overretssagfører Schoustrup.

Bestyrelsen konstituerede sig senere med Kommandør Maegaard som Formand, Papirhandler K. L. E. Jensen som Næstformand og Premierløjtnant Ewald som Sekretær og Kasserer, og disse er tillige Bestyrelsens Forretningsudvalg.

Endvidere er der indenfor Bestyrelsen blevet valgt en Festkomite, bestaaende af: Grosserer Georg Lohse, Grosserer Vald. Schou og Tegner Axel Thiess. Bestyrelsen bestaar desuden af:

Skibsrheder A. O. Andersen, Havnefoged Bilde, Grenaa, Kammerjunker Mathe-Bruun, Nakskov, Portør Fr. Christensen, Roskilde, Herredsfoged Helms, Holbæk, Jernstøber C. C. Jensen, Faaborg, Kanoner Stoumann og Ingeniør Holger Tuxen.

I Løbet af Sommeren voksede Foreningen med raske Skridt, og Bestyrelsen skylder Medlemmerne en Tak for den velvillige og udmærkede Assistance, de hver især har ydet ved Agitation for Tilgang af Medlemmer, og haaber at kunne paaregne en fortsat Støtte i saa Henseende.

Den 6te September fejrede Marinerne af Efteraarsindkaldelsen 1888 deres 25 Aars Jubilæum, og vi har modtaget følgende Referat fra en af Deltagerne, som Redaktøren har optaget med den Bemærkning, at han har protesteret imod, at hans Navn figurerer saa mange Gange baade i dette og næstfølgende Referat:

Marinerne af Aargang 1888 fejrede den 6te September 25 Aarsdagen for Indkaldelsen til Orlogs med en festlig Sammenkomst. Kammeraterne, som gennem Pressen var anmodet om at give Møde, samledes fra Nær og Fjern ved Værftsbroen, hvor Herr Premierløjtnant Ewald modtog os og med stor Elskværdighed førte os igennem Værftet, hvor vi genfandt meget i den samme Skikkelse. Hvor var det en underlig Følelse at gense de Steder, hvor man for 25 Aar siden færdedes, og hvor vender der mange Minder tilbage fra en livsglad Tid. Efter at have beset Modellsamlingen, Undervandsbaadene etc., gik Turen til Kasernen, hvor vi drak Kaffe, ikke af Fajancekopper, men Blikmukker som i gamle Dage. Hvor fornøjeligt at sidde til Bænks med de samme Mennesker, som i Marinetiden, kun med den Forskel, at vi nu var blevne 25 Aar ældre, og hvor Ordene »kan du huske« ikke kunde undværes, da der stadig dukkede glade Minder op fra svundne Dage. Selvfølgelig

var der Bakstørn, som maatte sørge for Ordenens Opretholdelse, derimod slap vi for at gaa ned paa Flaaden og vaske Grejerne af. Efter at vi havde beset Kasernen og paa vore unge Kammeraters Vegne glædet os over de Behageligheder, der nu bydes dem i Form af Badeværelser, varmt Vand til Opvask etc., gik vi til Toldboden, hvor et Fartøj ventede for at sejle os en Tur op langs Kysten, og hvor der undervejs blev givet Landlov for at indtage en Forfriskning. Kl. ca. 6 ankom vi til Langelinjes Pavillon, hvor Festmiddagen fandt Sted. Som Æresgæster var indbudt Kaptajn Amtrup, som i 1888 gjorde Tjeneste som Løjtnant om Bord i Sct. Thomas, med hvilken vi gjorde Togtet til Vestindien, Premierløjtnant Ewald og Overkanoner Foght. Bordet var dekoreret med smaa Marineflag og for hver Ende to store Ankre i blaa Blomster. Middagen blev indledet med et nifoldigt rungende Hurra for H. M. Kongen. Talerne faldt Slag i Slag og flere udmærkede Sange blev sungne. Der

gamle Aargange; dernæst besøgte vi Modelsamlingen samt besaa andre af Orlogsværftets Seværdigheder.

Nu var Klokken bleven saa mange, at vi maatte skynde os til Markentenderiet, hvor vi Kl. 4 skulde samles til Biksemad, Øl og Kaffe. Maden smagte fortræffeligt, og en gammel Kammerat, et af vore ældste Medlemmer, Pastor Sommer, oplæste et smukt Digt, skrevet af ham selv ved Hundreedaarsfesten for Willemoes. Ved Bordet takkede vor Næstformand, Grosserer Jensen, Værftschefen, Officerer og Underofficerer for den venlige Modtagelse paa Værftet; Premierløjtnant Ewald takkede for Skaalen og udbragte en Skaal for Foreningen; og vi sluttede med et kraftigt Hurra for den danske Marine. Saa spredtes Deltagerne for atter at mødes Kl. 8 i Studenterforeningens smukke Lokaler, hvor den store Fest skulde holdes.

Aftenfesten. Kl. 8 $\frac{1}{4}$, da cirka 200 Medlemmer var samlede, indlededes Festen med, at Tegneren Axel Thies kommanderede:

Marineforeningen paa Besøg i Gejser den 10de November 1913

herskede den fortræffelige Stemning, som altid bør være til Stede, hvor Orlogskammerater samles, og vi tog først sent Afsked med hinanden med et hjertelig og velment »paa Gensyn«.

137

Den 10de November afholdt Marineforeningen sin første større Sammenkomst i København, og en af Deltagerne har indsendt følgende Referat fra denne:

VOR FØRSTE STORE LANDSFEST

Mandag den 10de November fejrede vi her i Marineforeningen vor første store Landsfest. Selve Festen faldt i to Afdelinger, idet en Del af Medlemmerne, ca. 100 gamle Orlogsgæster, samledes ved Værftsbroen ude paa Christianshavn, hvor de, efter de første Genkendelsens-Haandslag var udvekslede, blev modtagne af vor Forenings energiske Sekretær, Premierløjtnant Ewald, for med ham i Spidsen at begive os ind paa Værftet.

Først aflagde vi efter Indbydelse fra Officererne paa Krydseren Gejser, Besøg der om Bord, hvor Premierløjtnanterne Prins Axel og Baron Juel-Brockdorff som gæstfri Værter bød os paa Vin og Kransekage. Efter at have beset Krydseren, gik Turen til Undervandsbaadene; senere aflagde vi Besøg i Kasernen, hvor de hyggelige Forhold vakte almindelig Beundring hos »Mændene« af de

»Klar ved Flaget«; Baadsmanspiberne skingrede, og to Marinere hejste Dannebrog paa et Flagspil, som var rejst oppe ved Talerstolen, medens Marines Musikkorps spillede Fanemarschen og Kong Christian. Samtlige Medlemmer rejste sig op, og med Front mod Flaget sang vi 1ste Vers af Kong Christian.

Efter denne stemningsfulde Indledning, som straks kaldte den rette Stemning frem, besteg vor Formand, Kommandør Maegaard, Talerstolen, og bød os i hjertelige Ord velkommen, fortalte os derpaa om Foreningens Tilblivelse og dens Program: at vedligeholde og styrke Kammeratskabsfølelsen os imellem samt styrke den danske Nations Interesse for Søværnet og for vor Koffardimarine. Han sluttede med et Leve for Hs. Maj. Kongen, som blev besvaret med rungende Hurraraab.

Derefter holdt Premierløjtnant Ewald et af smukke Lysbilleder ledsaget livfuldt Foredrag over vor Marines Udvikling fra de ældste Vikingskibe til vor Tids moderne Skibstyper og Undervandsbaade.

Næppe var Foredraget sluttet, førend Baadsmanspiberne atter skingrede, og Kommandoen: »Øl, skaffe.« lød igennem Salen; og til Tonerne: »Holmens faste Stok« marscherede vi op i den store Festsal, hvor vi ved Indgangsdøren blev modtaget af en Faldrebsvagt, bestaaende af 6 unge Marinere. Selve Festsalen var pragtfuldt udsmykket, med hundreder af Dannebrogslag og Signalflag, og ved hver Kuvert vejede yderligere et lille Dannebrogslag. Over Indgangsdøren var i en smuk Flagdekoration anbragt et Rat, og selve Dørpartiet var oplyst af tændte Styrbords- og Bagbordslanterner. I Baggrunden af Salen var rejst en mægtig stor

Flagdekoration, hvor imellem der var anbragt Aarer, Baadshager og Kanonvidskere; alt dette i Forbindelse med det mægtige Lyshav i Salen, gjorde et smukt, betagende Indtryk. Ved Skafningen blev der serveret kogt Torsk, Øl og Snaps, Brød og Ost; alt smagte os fortræffeligt.

Formanden, Kommandør Mægaard, bød velkommen, derefter talte Næstformanden, Papirhandler Jensen, smukt for alle de gamle Minder fra Livet om Bord, og han sluttede med at udbringe et Leve for Marineforeningen. Endelig talte Ingeniør Tuxen i smukke Ord for Premierløjtnant Ewald og takkede ham for hans store Forarbejde og Andel i Foreningens Tilblivelse.

Ved Bordet blev der afsunget tre vellykkede Sange, de to af dem skyldtes cand. theol. Carl Dumreicher, den tredje Sang var af Pastor Sommer. Ved Bordet blev der oplæst flere Telegrammer, blandt andre et fra to gamle Kammerater, som nu er bosatte i Göteborg, og derfra saa smukt mindedes gamle Kammerater, og et Telegram fra Hans Majestæt Kongen, som Svar paa en telegrafisk Hilsen, som tidligere paa Aftenen var blevet afsendt.

Tone, som varslede godt for det, »vi vil«: at styrke et godt, sundt Kammeratskab mellem danske Mænd, som samles under Dannebrog.

109, ABSALON

I Efteraaret er Bestyrelsens Bestræbelser navnlig gaaet ud paa at danne og organisere Lokalkresene, og i den Anledning har Grosserer Vald. Schou og Sekretæren foretaget Rejser til forskellige Pro vinsbyer og afholdt Foredrag i Vejle, Svendborg, Nakskov, Nykøbing Falster, Faaborg samt Nyborg, og endvidere har Premierløjtnant Bonde holdt Foredrag ved et Møde i Skævinge. Foruden i disse Byer er der oprettet Lokalkrese rundt omkring (i Grenaa, Ruddøbing, Assens, Nysted m. fl.), og vi skal i næste Nr. af vort Medlemsblad give nærmere Oplysning om Lokalforeningernes Bestyrelser m. m. Samtidig opfordrer vi indtrængende Medlemmerne om at søge at danne Lokalfdelinger af Marineforeningen paa de Egne, hvor en saadan endnu ikke findes, idet Sekretæren paa Grund

Paa Orlogsværftet den 10de November 1913*

Da Maaltidet var forbi, blev der kommanderet: »Skej ud over alt«, og i gemytlige Klynger samedes man ved Kaffebordene og fik Cigaretterne tændte, og da kunde man se, hvor de gamle Kammerater søgte og fandt hinanden, for i glad kammeratlig Stemning at opfriske gamle glade Minder fra Livet om Bord.

Efter en lille hyggelig Kaffe-pavse lød atter Baadsmanspiberne, denne Gang med Ordren: »Punsch!« og nu strømmede de gamle Orlogsgaster Arm i Arm op i Festsalen, for ved de lange Borde at samles og »rigtig« tale ud med hinanden ved et godt Glas Punsch. Overretssagfører Schoustrup blev valgt til Dirigent, og paa sin elskværdige og gemytlige Maade ledede han Talernes Række, der nu kom Slag i Slag, i varme, hjertelige Ord. Særlig Indtryk paa os gjorde Kommandør Hammers varmtføjte Ord om Marinen og Omtale af det gode Forhold, som altid fandtes imellem Befalingsmænd og Mandskab; ligeledes talte Prins Axel smukt for den kammeratlige Aand, som herskede i Foreningen. Grosserer Lohse talte for vort smukke Emblem, som han symboliserede i »Tro, Haab og Kærlighed«: Troen paa os selv, Haabet paa en lykkelig Fremtid og Kærligheden til vor Konge, Fædreland og Flaade. Pastor Sommer talte for en Række ansete Navne fra vor Marines Glanstid og for de Efterkommere af disse Mænd, der var til Stede, saasom: Lindholm, Grove, Hammer, Wulff, Konow og Holm. — Under hele Festen herskede der en prægtig, festlig og varm kammeratlig

* Billedet kan i stort Format bestilles gennem Sekretariatet. Pris 1,50.

af Tjeneste foreløbig er forhindret i at foretage længere Rejser. Udgifterne ved Møderne og Avertering om disse er og vil indtil 1ste April 1914 blive afholdt gennem Hovedbestyrelsen, idet samtlige Kontingenter (1½ Kr. halvaarlig + 1 Kr. i Indskud for nye Medlemmer) bliver indbetalt til denne i indeværende Regnskabsaar.

Fra 1ste April 1914 vil Halvdelen af Kontingenterne blive tilbageholdte af Lokalkresenes Bestyrelser.

Marineforeningen har fra 1ste Januar 1914 Kontor Chr. den IX, Gade Nr. 5, 1ste Sal, Telf. Byen 5272 x, hvor Undersekretæren. Justitsraad Froda er at træffe hver Dag Kl. 10—3.

BESTYRELSEN

Meddelelser, som ønskes optagne i Medlemsbladet maa være tilstillede Redaktionen inden den 15de i hver Maaned.

Medlemmerne opfordres til at indsende Artikler og Billeder til Bladet.

Redaktionens Adresse er Rosenvængets Allé 29, Telef. Øbro 956. Eventuelle Klager over Bladets Forsendelse tilstilles Undersekretæren, Telef. Byen 5272 x (10-3).

REDAKTIONEN

Agitér for Tilgang til Marineforeningen

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

1. AARGANG

REDAKTØR: PREMIERLØJTNANT H. EWALD

HÆFTE II

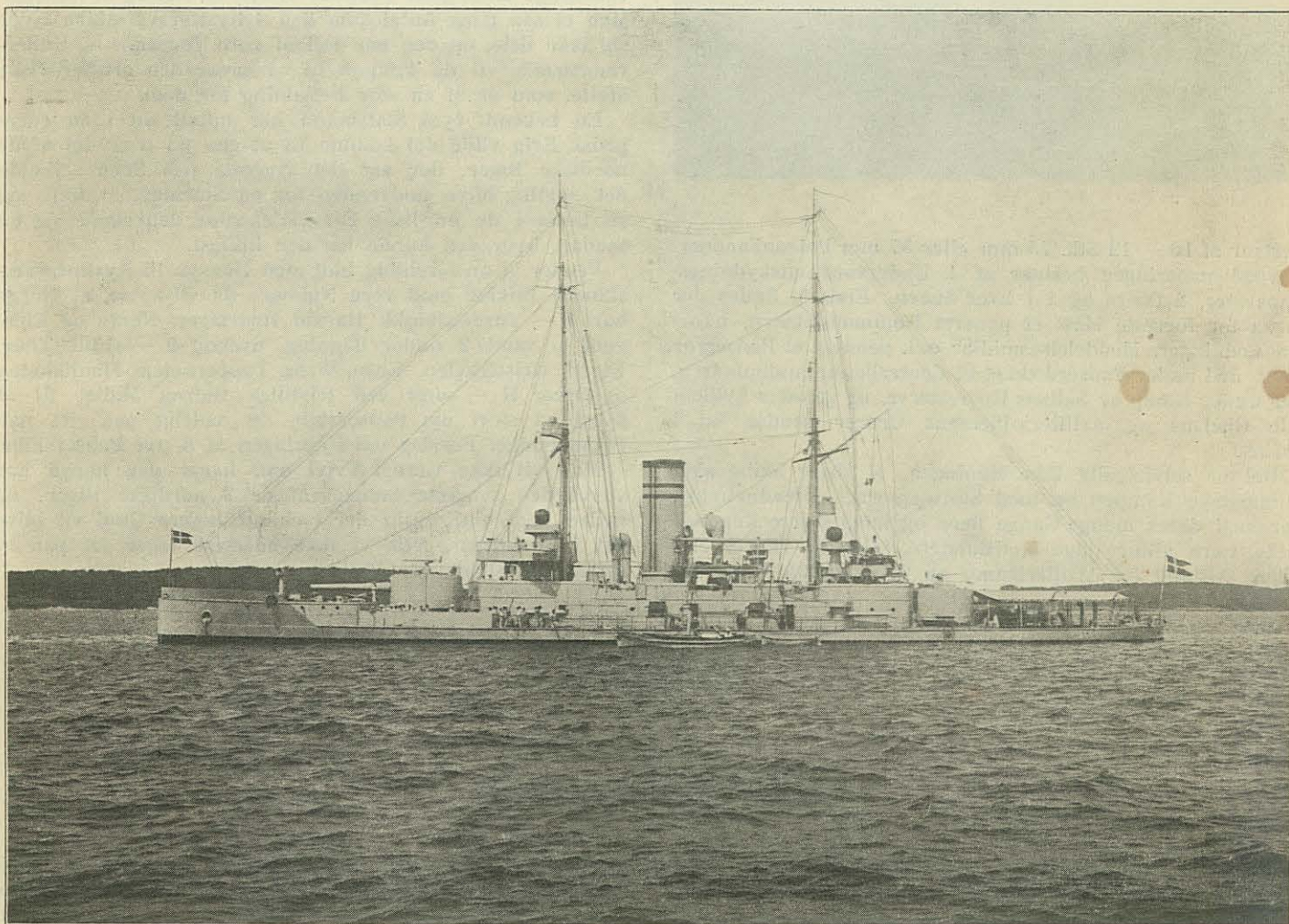
UDKOMMER
HVER MAANED

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX.'S GADE 5¹

AARSABONNEMENT 3 KR.
ENKELTE NUMRE 25 ØRE

VOR FLAADE

II

Kystforsvarsskibet Herluf Trolle.

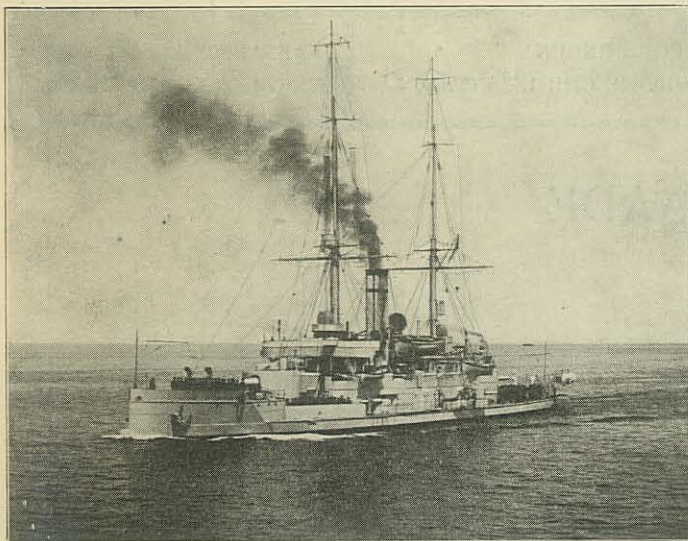
Vore Kystforsvarsskibe er smaa Panserskibe med saa ringe Dybgaende, at de med Fordel kan benytte vore læge Farvande. Da de ikke skal optræde paa aabne Have, kan der ved deres Konstruktion lægges mindre Vægt paa Sødygtigheden, saa at de kan gøres lave, hvorved de kun kommer til at frembyde et ringe Maal mod Fjendens Ild, og alt sættes ind paa at give dem en kraftig Panserbeskyttelse og en stærk Armering.

Vor Flaade har 3 Kystforsvarsskibe: *Herluf Trolle* (sat i Vandet 1899), *Olfert Fischer* (sat i Vandet 1900) og *Peder*

Skram (sat i Vandet 1908). Endvidere paabegyndes i den nærmeste Fremtid Bygningen af et fjerde Skib: *Niels Juel*.

De 3 førstnævnte Skibe er meget nær ens — c. 3 700 Tons store — og af Monitortypen. De er pansrede fra for til agter med et Sidepanser af Chrom-Nikkelstaal, der paa Midten er c. 200 mm tykke, og som strækker sig fra 1 m over til 1 m under Vandlinjen. Det afsluttes foroven af et c. 60 mm tykt Panserdæk. Indenfor dette pansrede Skibsskrog findes Maskiner, Kedler, Magasiner og Opholdsrum, der saaledes er godt beskyttede, og ovenpaa Panserdækket staar 4 pans-

rede Kassematter i hver sit Hjørne af en upansret Overbygning, der ikke gaar helt ud til Skibssiden. I hver Kasse er anbragt 1 — 15 cm Kanon, — Skibets mellemsvære Armering, — og foran og agtenfor Overbygningen er 2 24 cm Kanoner — den svære Armering — affuterede hver i sit pansrede Drejetaarn. Disse gaar med en Taarnstamme ned gennem Panserdækket og hviler i en Pivot paa Skibets Bund. Ovenpaa Overbygningen og paa Taarnene er den lette Armering — Antitorpedobaadsskytset — anbragt. Den

bestaar af 10 — 12 Stk. 75 mm eller 57 mm Patronkanoner. Torpedoarmeringen bestaar af 4 Undervandsudskydningsapparater, 2 tværs og 1 i hver Stævn. Endelig findes der foran for forreste Mast et pansret Kommandotaarn, hvorfra Ledninger, Meddelelsesmidler o. l. gennem et Panserrør føres ned under Panserdækket til Centralkommandopladsen, der under Kamp er Skibets Hovednerve, og gennem hvilken alle Chefens og Artilleriofficerens Ordre sendes ud i Skibet.

Det er selvfølgelig ikke Meningen, at disse Skibe skal kunne tage Kampen op med Stormagternes Dreadnoughts, der med deres mange Gange flere og langt større Kanoner vilde være altfor ulige Modstandere. Ganske vist er Nutidens Afstand for Artillerikamp op til c. 10 000 Meter, og

paa denne Distance vil et af vore Kystforsvarsskibe kun være en Streg i Horizonten og meget vanskelig at træffe, samtidig med, at dets Panserbeskyttelse vil være tilstrækkelig stærk. — Men vi kan gaa ud fra, at hvis vi er i Besiddelse af et kraftigt og effektivt Torpedo- og Mineforsvar, vil dette byde disse store Skibe for stor en Risiko til, at de overhovedet vover at vise sig i vore Farvande med fjendtlige Hensigter. I hvert Fald maatte Vejen først banes for dem ved Ødelæggelsen af vort maritime Forsvar med lettere Materiel, hvor Tabet af de enkelte Skibe ikke spiller saa stor en Rolle. Overfor Stormagternes lettere Krydsere, Jagere, Torpedobaade etc. er vore Kystforsvarsskibe de overlegne, og bag deres pansrede Ryg vil vore Torpedo- og Undervandsbaade i Nærheden af deres Operationsfelt kunne søge Dækning og Hvile, — vel at mærke, hvis vi har tilstrækkelig mange Skibe.

I Forsvarskommissionen udtalte Flaadens Tilforordnede, at det var nødvendigt mindst at have 6 Kystforsvarsskibe i Farvandseskadren. Søværnsloven fastsatte Antallet til 4, og i Øjeblikket har vi kun 3. Dette er meget uheldigt, thi Løsningen af Flaadens vigtigste Opgave — at imødegaa Landgangsforsøg — kan paa Grund af vore uheldige og vanskelige strategiske Forhold kræve en Deling af Flaaden. Men et saa ringe Antal som 3 à 4 Kystforsvarsskibe lader sig ikke dele, og den ene Del af vore Torpedo- og Undervandsbaade vil da komme til at savne den artilleristiske Støtte, som er af en stor Betydning for dem.

En bekendt tysk Statsmand har udtalt, at i en europæisk Krig vilde det komme til at gaa ud over det af de nordiske Riger, der var det svageste paa Søen. Skulde det nemlig blive nødvendigt for en Stormagt at sikre sig en Basis i de nordiske Farvande, vilde den skaffe sig en saadan, hvor den kunde faa den billigst.

Vender vi nu foreløbig blót med Hensyn til Kystforsvarsskibene Blikket mod vore Naboer, da vil vi se, at Norge har 4 — Tordenskiold, Harald Haarfager, Norge og Eidsvold — samt 2 under Bygning, Sverrig 9 — Odin, Thor, Niord, Dristigheten, Æran, Wasa, Tapperheten, Manligheten og Oscar II — samt ved frivillige Bidrag Midler til at bygge et stort nyt Panserskib, og endelig paa det nye Flaadebudget Forslag om Bygningen af 8 nye Panserskibe.

Man vil ikke være i Tvivl om, hvem der længe har været den svageste Sømagt af de 3 nordiske Riger, og heller ikke om, hvem der i endnu højere Grad vil blive det i Fremtiden, hvis vi ikke energisk tager fat paa at styrke og udvide vor Flaade.

HERMANN EWALD

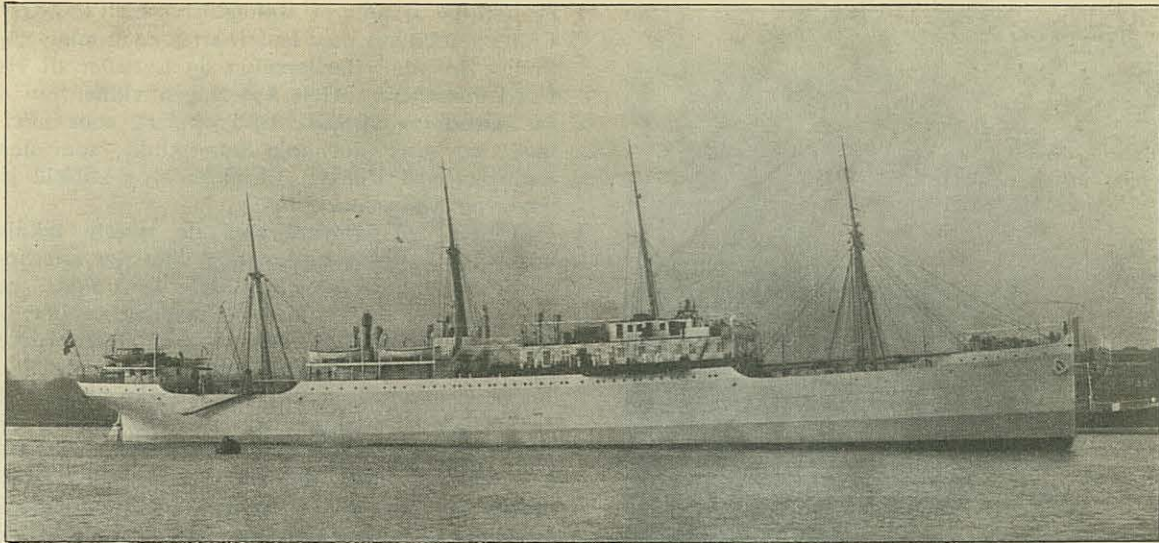

Ø. K.'S MOTORSKIBE

Den 14de Februar 1912, hvor den officielle Prøvetur blev afholdt med det første store Motorskib »Selandia« i Nærværelse af Repræsentanter for dansk og udenlandsk Skibsfart og Industri, var en betydningsfuld Dag for »Østasiatisk Kompagni«. Selskabet havde paa det Tidspunkt yderligere to store Motorskibe »Fionia« og »Jutlandia« under Bygning, der begge ligesom »Selandia« skulde have Dieselmotorer af »Burmeister & Wains« Konstruktion, endskønt der endnu ikke forelaa Erfaring for, hvorvidt Dieselmotoren kunde indrettes til Anvendelse i større Skibe. Denne Maskintype havde hidtil kun været anvendt til Landanlæg og om Bord i enkelte mindre Fartøjer, saaledes at »Ø. K.« var det første Selskab i Verden, som vovede den Risiko, der var forbunden med at indbygge Dieselmotorer i større Skibe, medens »Burmeister & Wain« var det første Skibsværft, som overvandt de dermed forbundne tekniske Van-

skeligheder. Prøveturen viste fuldt ud, at Ø. K.'s Tillid til Dieselmotoren var berettiget. Motorerne arbejdede særdeles tilfredsstillende med et ringe Olieforbrug, og Omskiftningen fra »Frem« til »Bak«, der var betragtet som en af de største Vanskeligheder, udførtes med Lethed, saavel under Manøvrer i Havn som i aaben Sø. De fremmede Teknikere, der havde overværet Prøverne, var begejstrede, for hvad de havde set om Bord i »Selandia«, og over hele Verden fremkom der Beretninger om de udmærkede Resultater fra Prøveturene.

Man fremhævede særligt de Fordele, der var opnaaede ved Indførelsen af Dieselmotoren, baade paa Grund af Pladsbesparelse og Økonomi. Pladsbesparelsen fremkommer, dels ved at Brændolien til Dieselmotoren kan opbevares i Skibets Bundtanke, og dels ved at Dieselmotoranlægget indtager en noget mindre Plads end de tilsvarende Maskiner

Motorskibet Fionia

og Kedler i et almindeligt Dampskib. Økonomien skyldes, at Dieselmotoren kræver et mindre Betjeningspersonel end det tilsvarende Dampmaskinanlæg, og at Olieforbruget kun er ca. 160 gr. pr. indiceret Hestekraft, medens Kulforbruget i et moderne Dampskib er ca. 600 gr. pr. indiceret Hestekraft. Brændselsudgifterne bliver saaledes mindre i Dieselmotorskibet, under Forudsætning af at Forholdet mellem Olie- og Kulpriserne er mindre end ca. 600 : 160.

For de Skibe, der sejler ude paa Østen, hvor Olien kan faas til billige Priser, vil dette Prisforhold næppe blive naaet, og der er derfor i »Selandia« indbygget saa store Brændselsolietanke, at Skibet efter at have fyldt Olie ude i Østen, kan foretage en Rejse til Europa og tilbage igen inden det atter behøver at forny sin Oliebeholdning, der er paa 900 Tons. Ø. K. er forøvrigt særlig gunstigt stillet med Hensyn til Anskaffelsen af Brændeolie, i det Selskabets forudseende Ledere allerede paa et tidligt Tidspunkt har afsluttet Kontrakt for flere Aar om Levering af Olie til Priser, der ligger langt under de nuværende høje Oliepriser.

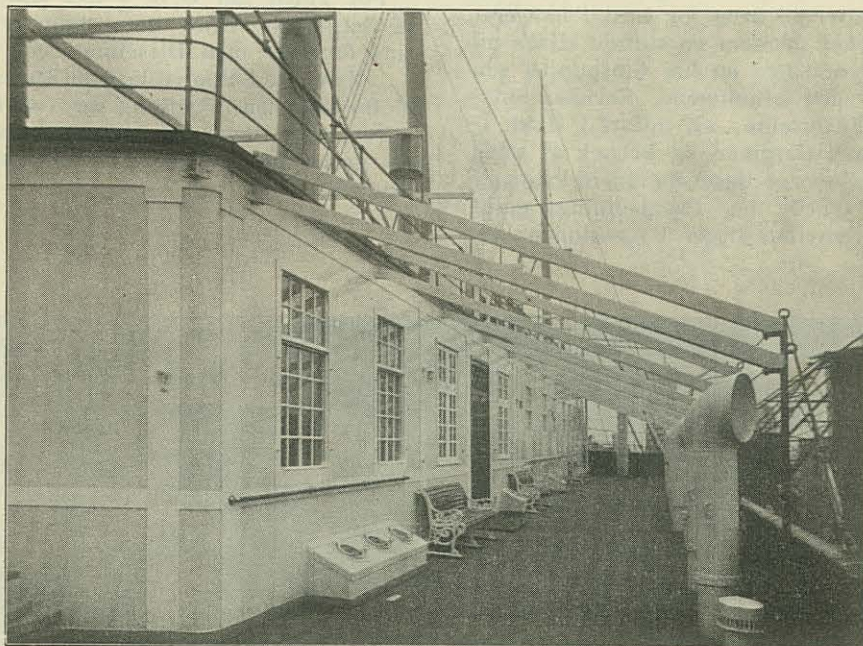
Siden den officielle Prøvetur i Sundet i 1912 har »Selandia« foretaget flere Rejser til Østasien, paa hvilke Dieselmotoren til Stadighed har arbejdet tilfredsstillende. Det samme har været Tilfældet med de to Søsterskibe »Fionia« og »Jutlandia«, af hvilke det førstnævnte Skib straks efter sin Færdiggørelse blev købt af Hamburg-Amerika Linien og fik Navnet »Christian X«; vistnok indirekte paa Foranledning af den tyske Kejser, der med Begejstring havde udtalt sig om de danske Motorskibe.

I 1913 har Ø. K. sat to nye Motorskibe »Siam« og »Annam« i Drift, der begge er byggede hos Burmeister & Wain. De er, som det fremgaar af ovenstaaende Tabel betydelig større end de tre Skibe af »Selandia« Typen og har to kraftige Motorer, som tilsammen kan udvikle ca. 3500 I. H. K.

Ø. K.s MOTORSKIBE

Navn	Længde i engelske Fod	Bredde i engelske Fod	Lastevne i Tons	Fart i Knob	Maskineriets indicerede Hestekraft
Selandia	370	53	7000	ca. 12	2×1250 I.H.K.
*Christian X(Fionia)	370	53	7000	ca. 12	2×1250 —
Jutlandia	370	53	7000	ca. 12	2×1250 —
Siam	427	55	9700	ca. 12,5	2×1750 —
Annam	427	55	9700	ca. 12,5	2×1750 —
Fionia	410	53	7000	ca. 14	2×2000 —

* Solgt til Hamburg—Amerika Linjen.

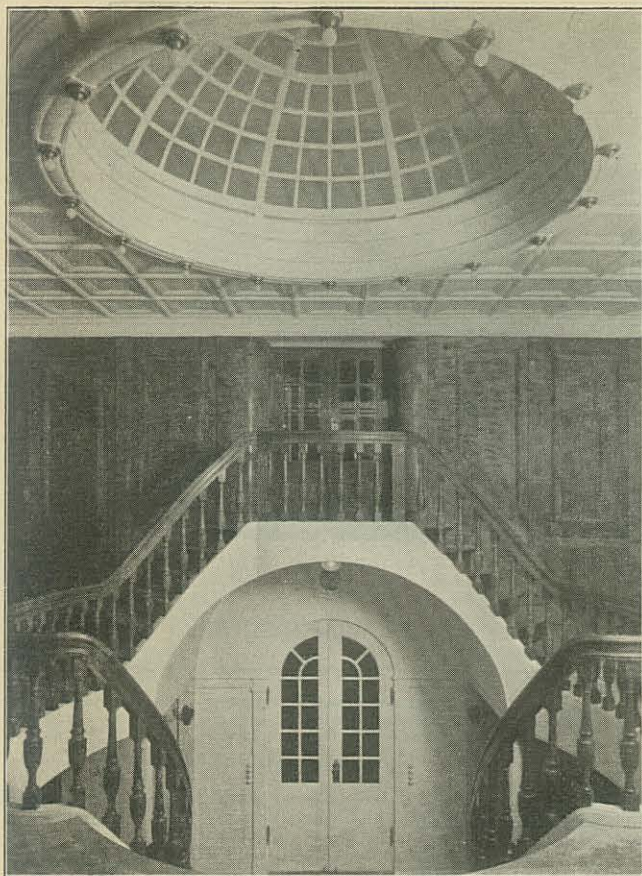

M. S. Fionia. Promenadedæk med Drekshus

Det ene af disse Skibe »Siam« har i Januar Maaned foretaget en Rejse Syd om Amerika og paa Vejen anløbet flere amerikanske Havne, hvor det overalt har vakt en lige saa stor Opsigt som »Selandia« i sin Tid i Europa. Denne Rejse, der endte i Havnebyen Los Angeles i Syd-Kalifornien i Nærheden af de store Oliekilder, maa betragtes som et Led i de Planer Ø. K. i Forbindelse med Burmeister & Wain og engelske Kapitalister har om Anlægget af et Skibsværft i Syd-Kalifornien. Værftet skal udelukkende indrettes til Bygning af Dieselmotorskibe, og vil efter

Panama-Kanalens Aabning kunne faa en meget stor Betydning, da den Kysttrafik, der til den Tid vil opstaa, med Fordel vil kunne besørge af Dieselmotorskibe.

Det nyeste af Ø. K.'s Motorskibe, »Fionia«, der for kort Tid siden har fuldendt sine Prøver, er bygget til Erstatning for den »Fionia«, som blev solgt til Hamburg—Amerika Linien. Dog er det nye Skib, som det fremgaar af ovenstaaende Tabel, noget længere end det oprindelige Skib af samme Navn, og Maskineriet er kraftigere og i Stand til at give Skibet en større Fart. Skibet er bygget til Fart

M. S. Fionia. »Hall« i Dækshuset

paa Bangkok og indrettet til at medtage et mindre Antal Passagerer. Der findes midtskibs et højt Dækshus med elegante Saloner og Kahytter til Brug for I. Kl. Passagerer. Indgangen til Salonerne sker gennem en stilfuld »Hall« udført af Birke træ og forsynet med en høj Glaskuppel gennem hvilken Lyset falder ned i Rummene. Foruden Spisesalon findes Dame- og Musiksalon, alt udført i Hvidt og mat Guld og udstyret med Gardiner og Betræk af smagfulde Stoffer. Ovenover Salonerne ligger de større Passagerkahytter, der alle er forsynede med Paaklædningsværrelse og Baderum. Agtenfor Kahytten ligger Rygesalonen, der

er udført af poleret Mahognitræ med Paneler fra Gulv til Loft og udstyret med læderbetrakne Møbler. Agter i Skibet findes Hospital, Barbersalon og Lukaffer til Tjenerskab og II. Kl. Passagerer. Hele Apteringsvidner om den Erfaring for Indretning af Skibe til Tropefart, som Ø. K. sidder inde med, og viser det høje Standpunkt, som dansk Industri indtager med Hensyn til elegant og stilfuld Udstyrelse af moderne Skibsrum.

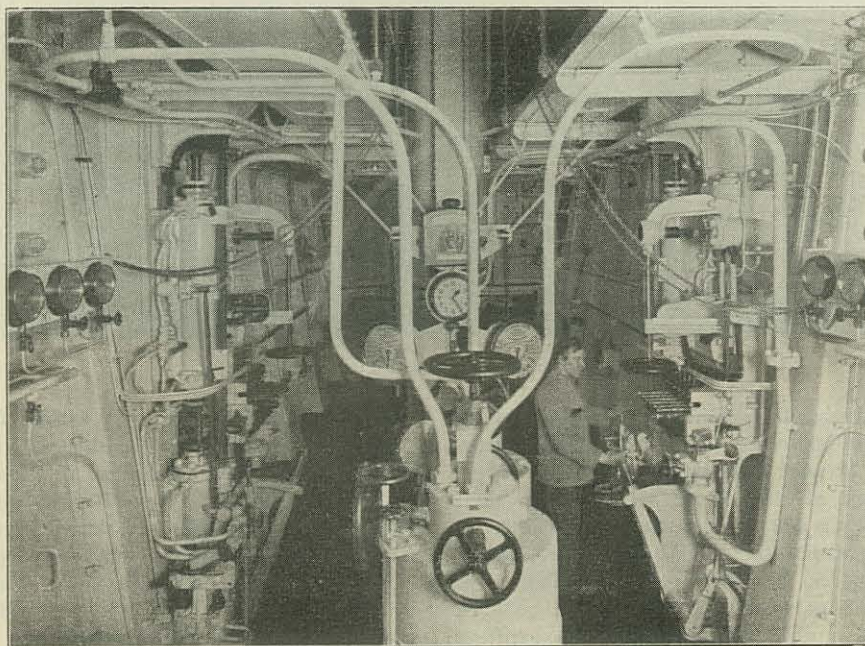
»Fionia« er forsynet med de nyeste tekniske Hjælpe-midler til Ladning og Losning, idet der ialt findes 12 elektriske Spil, som hver kan løfte 3—5 Tons. Ankerspil og Styremaskine drives med Elektricitet, og der findes Installation til traadløs Telegrafering og Køleanlæg til Fremstilling af Is og Afkøling af Proviandrømmene.

Dieselmotoranlægget bestaar af 2 Stkr. 6 Cyl.-Firtakts-Hovedmotor med en Stempeldiam. paa 740 mm og en Slaglængde paa 1100 mm. Ved et Omdrejningstal af 100 pr. Minut kan hver af disse Motorer udvikle 2000 E. H. K. og give Skibet en Fart af 14 Knob. Til Frembringelse af Elektriciteten til Belysning og til Drift af Skibets Hjælpemaskiner og Luftkompressorer, findes 2 Stkr. Firtakts-Dieselmotorer, der er direkte koblede til Jævnstrømsdynamoer. Opvarmningen af Skibet sker ved Damp, som udvikles i en i Motorrummet anbragt oliefyret Dampkedel. Prøveturene med »Fionia«, der forløb fuldt ud tilfredsstillende, var imødeset med stor Interesse, fordi dette Skib har det kraftigste Maskineri og den største Fart af samtlige Motorskibe i Verden. Dieselmotorerne arbejdede roligt med usynlig Udblæsning og udviklede med Lethed deres fulde Hestekraft. Den eneste Fejl, der viste sig paa Prøveturen, skyldtes ikke Dieselmotorerne, men hidrørte fra Luftkompressorerne, som Burmeister & Wain paa Grund af Skibets korte Leveringstid havde maattet købe hos et udenlandsk Firma. Efter at denne mindre Fejl er afhjulpel, har »Fionia« som Nr. 5 i Rækken af Ø. K.'s Motorskibe for nogle Dage siden tiltraadt sin første Rejse til Østen.

For Tiden har Ø. K. 7 nye Motorskibe i Bygning, og 3 af Selskabets ældre Dampskibe er under Ombygning og skal forsynes med Dieselmotorer.

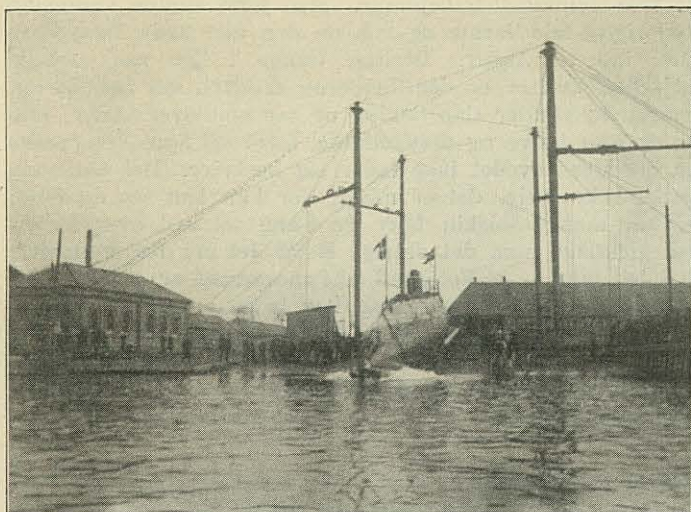
Disse nye Skibe vil ligesom Østasiatisk Kompagnis andre Motorskibe faa Betydning for vort Land ved at vise Flaget i fremmede Havne og udbrede Kendskab til dansk Industri og derigennem skabe Afsætningsmarked for dens Frembringelser.

H. P. C.

M. S. Fionia. Maskinrummet med Manovrepladsen

UNDERVANDSBAADEN NYMPHENS STABELAFLØBNING

Den 10de Februar løb den danske Flaades 7de Undervandsbaad af Stabelen paa Orlogsværftet. — Efter at Værftets Autoriteter med Kontre-Admiral *Zachariae* i Spidsen var komne til Stede, hejstes Flagene i Baadens Stævne, og Baaden laa klar til at løbe ud i sit fremtidige Element.

Admiralen gav Tegn til at slaa den sidste Stoppebom bort, og Baaden gled — modtagende Navnet *Nymphen* — roligt og majestætisk ned ad Beddingens skraanende Egetømmer med Marinens rødhvide Splitflag smældende i Vinterens friske Kuling.

Baadens Besætning udgøres af 11 Mand.

Fuldførelsen af de mange sindrige, maskinelle Anlæg i Baaden er nærforestaaende, og efter Afholdelsen af forskellige Prøver vil *Nymphen* i Løbet af Foraaret indgaa i den søgaaende Undervandsbaadsflotille.

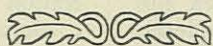
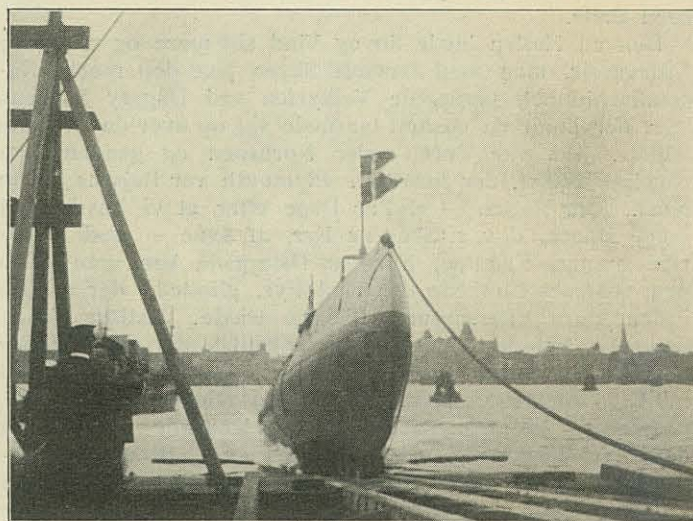
drivningen elektrisk med et i Baaden indbygget Akkumulatorbatteri som Elektricitetskilde, afgivende den elektriske Strøm til en 300 Hestes Elektromotor.

Armeringen bestaar af 2 Udskydningsapparater med dertil hørende 4 Torpedoer.

Baadens Besætning udgøres af 11 Mand.

Fuldførelsen af de mange sindrige, maskinelle Anlæg i Baaden er nærforestaaende, og efter Afholdelsen af forskellige Prøver vil *Nymphen* i Løbet af Foraaret indgaa i den søgaaende Undervandsbaadsflotille.

N. J.-B.

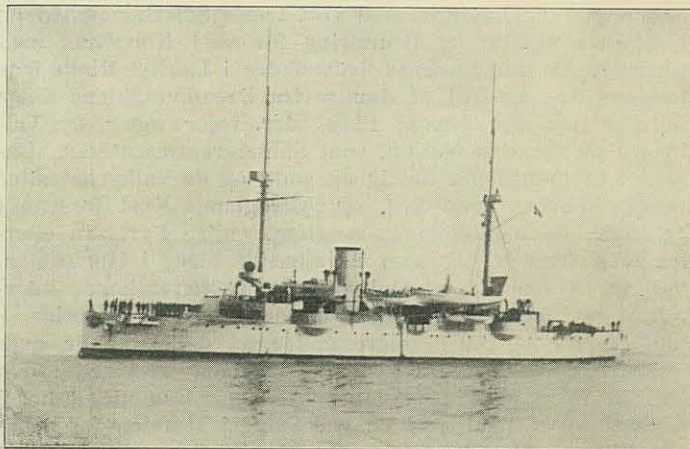

PAA VINTERTUR NU OG FOR 15 AAR SIDEN

I

KRYDSEREN VALKYRIENS MIDDELHAVSTOGT 1913—1914

Imellem alle de store, mørke, truende Orlogsmænd fra de mange forskellige Nationer, der i Vinter har besøgt Middelhavet, har Valkyrien med sit lille, sirlige, pæne, hvide Skrog og de smukke Linier egentlig passet udmærket. Vi sendte ikke noget truende Krigsskib ud for at repræsentere — for det første, fordi vi ikke havde noget, der egnede sig dertil, og saa kan vel forøvrigt de andre Grunde være ligegyldige; men havde vi nu endelig haft eet, saa vilde det jo iøvrigt have været ret meningsløst at sende det saa langt væk fra vore hjemlige Strande i Stedet for at beholde det hjemme til Nytte og Værn for vort Land. — Vi sendte Valkyrien ud — smuk og hvid som en Fredens Due med Bud hjemmefra, at vi danske er et fredeligt, flittigt og dygtigt lille Forretningsfolk, der vil have Lov til at handle, Lov til at være os selv i det lille selvstændige Land, hvori vi lever; og alt dette sagde Valkyrien netop af sig selv, uden at der behøvedes eet Ord til Forklaring til alle de mange, der saa den hvidmalede danske Orlogsmænd med det store Dannebrogslag agter. Det sagde Valkyrien allerede paa Hs kgl. H. Prins Valde-

mars minderige Togt til Østen, og det samme vil Valkyrien ogsaa sige, naar den til Efteraaret atter gaar paa Togt for

at repræsentere os ved Panamakanalen og i St. Francisco, og det skal Valkyrien have Tak for.

Efter rundende Hurraer for D. M. Kongen og Dronningen, hvori hele Besætningens Hjerter og Lunger havde Del, og efter at Knaldet fra Kongesaluttens sidste Skud havde tabt sig i en Larm af Dampfløjter, Burmeister og Wains Hamre, Baadsmanspipers Triller og Befalingsmænds Kommandoraab, stod Krydseren Valkyrien den 4de November om Eftermiddagen ud af Københavns Havn. Flaget smeldede i den nordvestlige Storm og viftede Skibets sidste Farvel ind over Langelinje og mange store og smaa Lommetørklæder i Land og om Bord viftede ikke mindre hjerteligt hinanden Farvel fra begge Sider. — Ja, at de kunde finde hinanden mellem de mange, kan jeg ikke forstaa, men jeg tror, de gjorde det. Valkyrien stod Sundet ud. Solen sank ned i et oprørt Hav og kastede sine sidste Straaler hen over Kronborgs gamle kobbertækkede Taarne og Tage, og de høje, slanke Spir tegnede sig som Silhouetter mod den mørke, stormfulde Efteraarshimmel, medens alle de mange Lygter og Lys inde over Helsingør og Helsingborg flimrede som utallige Lygtemænd paa hver sin Side af en bred Gade.

Hen ad Natten lagde Sø og Vind sig mere og mere, og i Magsvejr, men med truende Skyer paa den mørke Novemberhimmel, passerede Valkyrien ved Daggry Skagens Fyr, der koldt og ensomt taarnede sig op over de forrevne Klitter. Det var Turen over Nordsøen og gennem den engelske Kanal, der forestod. Plymouth var Rejsens første Maal. Om Natten — et Par Dage efter at vi havde tabt lange Maren, d. v. s. Skagens Fyr, af Syne — stod Valkyrien gennem Kanalen, Europas Østergade kan man kalde den, saaledes blinkede der med Fyr, glimtede der af Lys i den klare Eftersarsnat. Talrige travle, rastløse Fragtdampere, blandet med enkelte Sejlskibe, der som Minder fra svundne Tider endnu kæmpede deres Kamp for Livet midt i Dampens, Elektricitetens og Dieselmotorens Tid, passeredes for medgaaende og modgaaende Kurser paa deres Vej gennem Kanalen, medens af og til en eller anden stor »Liner« som et mægtigt illumineret, svømmende Palads lydløst gled forbi os. — En skønne Aften stod Valkyrien ind til Plymouth, Englands smukkeste Havn, Englands mægtige, næststørste Krigshavn, omgivet af maleriske, skovklædte Høje, smilende og venlige foroven, men forneden besat med kæmpestærke Fæstninger med moderne, langtrækkende Skyts, og bag den 1600 m lange Bølgebryder kastede Valkyrien Anker. 30 Million Kroner havde denne Bølgebryder kostet England at bygge, og 30 Aar havde man været om at fuldføre den. Nu stod den der som en Mur mod Havet; Atlanterhavets mægtige Søer, der milevidt har rullet frem og frem, alle maatte de her brydes, alle maatte de standses af Menneskers Værk, og bag ved laa tryk »the british navy«. — Tanken om vor svundne Storhed blandt de kæmpende og vor stigende Storhed blandt de handlende Nationer, i Forbindelse med vort Lands Selvstændighed og Udlandets Agtelse og Beundring for vort Kongehus med Christian IX som Europas Bedstefader i kærligt Minde faar Brittens Kanoner til at dundre fra Dreadnoughtens Sider til Ære for det danske Flag, der vajer agter fra Valkyrien og for den Nation, som Skibet repræsenterer. Dagen i Plymouth gik hurtig og godt, og da Valkyrien atter vendte Stævnen mod Syd, og Sydenglands Kyst forsvandt agterude, hvor Eddistones mægtige, enlige Fyrtaarn efterhaanden tegnede sig som en sitrende Streg i Horisonten, var alle enige om, at Opholdet havde været baade interessant og behageligt; men Syd paa gik alles Længsler — mod Varme og Sol — mere end mod det at skulle over »spanske Søen«. Uha! siger de fleste og med rette; den kan jo være slem at komme over som saa meget her i Livet, i hvert Fald med en god Smag i Munden for spanske Søens vedkommende; men denne Gang var virkelig den spanske Sø yderst imødekommende, og Cadiz naaedes efter 5 Døgn Rejse fra Plymouth. Besætningen stirrede paa den hvide By med Landlovsfornemmelser i Kroppen,

og hvor saa den ogsaa pragtfuld ud som den laa der med Solskin over alle de hvide Huse og Tage, og hvilken Forskel fra Plymouth alligevel. — Det var som en gnaven, ældre ulsterklædt Gentleman med Shagpipe ved Siden af en lille hvidklædt Balletdame. Men først skulde Valkyrien dog rigtig føle Varme og Sol, da den den 27de November stod ind til Algier. Utallige Gange i lige saa utallige Rejsebeskrivelser er den Stemning skildret, der betager en, naar man runder Cap Caxine og ser ned over Algier; alle er de kun halve og mangelfulde, fordi det Syn, der møder en her overhovedet ikke lader sig beskrive. Det lader sig heller ikke male, det er noget, der kun kan ses og føles, og har man i Solskin bare én Gang set ned over Algier, saa glemmer man det aldrig. Hvad det er, man beholder, ved jeg ikke — et Fotografi af Panoramæet er ganske misvisende for det Indtryk, man har faaet. — Det er Solskin og Glæde — det er Syden — det er Østerlandets Pragt. — Saa pludselig indhyles det altsammen — hele dette farverige, sollyse Syn — i bølgende Røgmasser ikke alene fra Valkyriens Kanoner, der med 21 Skud saluterer det franske

La Valetta

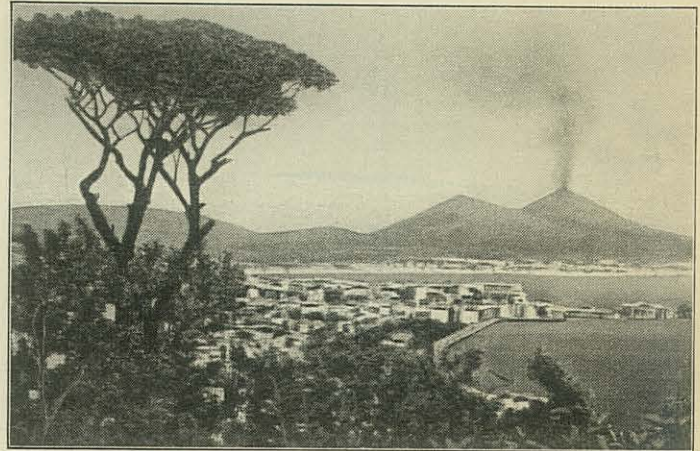
Flag, men i Krudtrøg fra en fransk Panserskibseskadre, der under Salut for Dannebrog, der i Røgen skimtes fra de tilslørede Staalmasters høje Toppe, byder den danske Nation velkommen, og Valkyriens hvide Skrog glider ind i Algiers Havn. Det var noget nyt for Matroserne at komme i Land her og se hele dette brogede Folkeli, der rører sig paa Algiers Gader, hvor Araberen i sin folderige lange hvide Toga og med den hvide Turban omviklet med Snore af Kamelhaar paa Hovedet, og den tilslørede, hvidklædte Maurerpige med gnistrende sorte Øjne gaar omkring mellem moderne Franskmand og parisermodeklædt franske Damer. Og midt i hele dette Virvar vrimler det med franske, engelske, hollandske, russiske og danske Matroser, alle fra Orlogsmænd i Havnen; det er som var man paa Karneval, og det føler Matroserne og gør store Øjne over alt det ny de ser, over Østerlandets Pragt og alle de mange Farver. Valkyriens Ophold i Algier forskønnedes ved Franskmandenes udsøgte Elskværdighed og ved vore Landsmænds Hjertelighed, de smukkeste Minder tog vi med os, da Valkyrien den 3die December forlod Algier for efter 3 Døgn Sejlads at naa Malta.

Ind i La Valetta Havn paa Malta stod Valkyrien den 6te December, og atter maatte Kanonerne dundre den internationale Honnør. Var der mange Orlogsmænd i Algiers Havn, saa var her dobbelt saa mange, og det var ikke forskellige Nationaliteter mellem hverandre, men det var England lige fra den ene Ende af denne ejendommelige, smukke Havn til den anden. Det var Dreadnoughts, panserede Krydsere, Destroyers, Torpedobaade og Undervandsbaade, det var Englands knyttede Næve i Middelhavet, som man saa paa klos Hold. Ikke alene Valettas Havn, men hele Øen var én stor Fæstning, der tydeligt viste, at det var Englands bestemte Hensigt at værne denne Skat. Selv om Valkyrien her maatte føle sig lille blandt de store

Orlogsmænd, saa gjorde Englænderne, som de Gentlemen de er, alt for at vi ikke skulde mærke det i for høj Grad, og Opholdet, der blev gjort saa behageligt for os som muligt, forløb godt i alle Henseender. Fra Malta stod Valkyrien Nord paa i Adriaterhavet for at besøge den østrigske Flaadehavn Pola, hvor den danske Marine nedlagde en smuk Krans af Evighedsblomster paa Admiral Tegetthoffs pragtfulde Monument, og hvor vi nød en Gæstfrihed og Hjærtelighed, der var tydelige Beviser paa Sympati og Agtelse for Danmark og for den danske Marine. Julen nærmede sig og Mandskabet var allerede begyndt paa Julepynten til Træet; i Venedig skulde Valkyrien holde Jul og dertil ankom Krydseren den 23de December. Stemningsfuldt og smukt var hele Opholdet, og højtidelig var Juleaften, da de malmklare Klokketoners dybe Klang ringede Julebudskabet ud over Paladsernes By fra Marcuskirkens Klokketaarn — Venedigs Campanile, medens Valkyrien laa tæt ved Marcuspladsen med Julefest og Julestemning om Bord, og mørke Gondoler gled spøgelseagtigt og lydløst gennem Canale grande til Midnatsmesse i Kathedralen. Al Ting i Verden hører op, ligesaa var Opholdet i Venedig for Valkyriens Vedkommende snart forbi, og den 26de December gik Krydseren til Neapel, hvortil vi ankom den 31te. At se Neapel og dø, siger man; — vi saa Neapel i Vinterpragt med et snedækt Vesuv. Hundekoldt var det, men vi døde da heldigvis ikke, og Italienerne her som i Venedig gjorde alt, for at vi kunde befinde os vel, og dette lykkedes fuldt ud. — Den 9de Januar ankom Valkyrien fra Neapel til Ville Franche, en af Rivieraens mest smilende Smaabyer midt mellem Nizza og Monte Carlo, og bygget op ad Bjergenes skovklædte Sider, hvor Villa ved Villa pranger i blomsterrige Havers evige Flor. Monte Carlo trak den ene Vej — Nizza med al sin Skønhed og Pragt den anden. Et dejligt Vejr gjorde Opholdet allevegne pragtfuldt, lige til Valkyrien den 15de Januar gik til Marseille, hvor der rigtig var hjemlig koldt med Sne paa Dækket og paa Huse og Tage i den travle, triste Handelsby. Herfra gik Valkyrien den 20de Januar til Gibraltar, for derfra at begive sig direkte hjem. Man huskede, da man for 2 Maaneder siden passerede Strædet ved Gibraltar for modsat Kurs; — nu var man for hjemgaaende i det smalle Stræde mellem de to Verdensdele; imponerende var Gibraltars kanonbesatte Klippe, og imponerende var den

store Havn fuld af Dreadnoughts, Krydsere, Torpedobaade og Undervandsbaade, med sine store Dokker og Kulpladser. Den 27de Januar forlod Valkyrien Gibraltar, og en heldig Sørejse førte allerede den 4de Februar om Aftenen den hvide Orlogsmænd ind paa Københavns Rhed efter et lykkeligt og vel overlaaet Vintertogt.

At vise Flaget i fremmede Lande og gøre Danmark og Danske kendt vidt udenfor vort Lands Grænser har altid været en af Marinens Opgaver til Gavn for vort Land, — hvadenten det har været for at slutte nye Handelsforbin-

Neapel

dels eller styrke de gamle, eller blot for at sprede Kendskab til den lille Nation oppe mod Nord, for at den ikke helt skal gaa af Glemme for Verden derude. Vi maa ikke undervurdere Betydningen deraf, — men huske paa, at vi lever i Konkurrencens og Reklamens Tid og ikke har Lov til at sidde stille hjemme med Hænderne i Skødet. Gør vi det, bliver vi glemte derude; — vi maa med — vi maa ud og vise Flaget og med det vort Land og vor selvstændige Nation. Agtet og æret er Dannebrog blevet, hvor det vist ude omkring — med Skam at sige ofte mere end af os selv herhjemme; og vi kan lære af danske i Udlandet, at elske vort Land og vort Flag.

O. L.

II

KRYDSER-FREGATTEN FYENS MIDDELHAVSTOGT 1898—99

Gamle Minder trænger sig paa, naar den lille Bog i sort Voksdugsbind med de kvadrerede Sider engang imellem kommer frem fra den Skuffe, som i snart 16 Aar har været dens Skjul, — min gamle Dagbog — eller rettere Natbog. Thi kun paa Hundevagterne blev der Tid til de sparsomme, lakoniske Notitser om Døgnes Hændelser, der nu og før mange Gange bringer mig et frisk Pust fra dengang, jeg selv var med mellem dem, som var »under Dannebrog«. En lykkelig Tid vil de fleste af de gamle Mænd sige, — lykkelig ved sin Ansvarsløshed, ved vor egen pure Ungdom og ved Kammeratskabsfølelsen.

Det var i September 98 vi kom ombord i gamle Jylland. Komfortabelt i Nutidens Forstand var der jo egentlig ikke, hvis en Sammenligning skal drages med den nye Kaserne, men det var historiske Planker, vi satte Foden paa; — en af de sidste af Danmarks smukke Fregatter, med det imponerende lange, helt overskuelige Batteridæk, nu »tandløst« og fredeligt, men 34 Aar forud i sin fulde Kraft, — stort nok til at bringe Europa Besked om, hvad danske Skibe og danske Mænd formaaede paa lige Vilkaar mod Fjenden. Foran os laa Sjælland, agten for os Niels Juel. Aargang efter Aargang af Mænd havde her vandret deres første Skridt paa Skibsdækket og gjort deres første Bekendtskab

med Mysteriet »Køjen«. Hvor husker jeg ikke den første Aften ombord, da hver Mand stod med sin »Seng« i Armen — fin og hvid, med 3 smukke Stik regelmæssig fordelt paa den trinde Flade. I Jylland var der Kroge til Opsurringen af Stjerterne, opskruede under Dæksbjælkerne, — og hvordan det gik eller ikke gik, — yderste Mand i den Række, hvortil jeg hørte, maa have sprunget en Krog over, for »Smeden«, min Sidemand og jeg, var enige om, at hvis dette Arrangement var rigtigt, saa fandtes der en bedre Løsning paa det, vi havde lært om, at »den rette Linje er den korteste Vej mellem to Punkter«. Og vi, som havde hørt, at intet Natteteje kom paa Siden af en Køje! — det vi havde faaet lavet sammen til at hvile vore Lemmer i, var højst mærkværdigt og mere egnet for et Slangemenneske end for nogen anden. Senere lærte vi jo Finesserne, baade med at »fjølse Svøbelsbørnene« saa de lignede Bændelorm i Slankhed, og saa det med en Gaffelpind i hver Ende af Køjen — jo, det blev ganske herskabeligt efterhaanden. »Gamle Minder« er jo alle disse Smaating, men dog Minder som Tusinder har tilfælles. — Det er sagt, at faa Nationer finder sig saa hurtig tilrette i et Skib, som den danske. Sikkert er det, at hver Mand med mærkværdig Hurtighed fandt sin Plads i »Rullerne«. — Dagen gik

hastigt med al den megen nye militære Teori og Praksis, som skulde hældes paa os, og en skønne Dag blev det meddelt, at nu gjaldt det at strænge sig an, hvis man vilde gøre sig Haab om at komme med Fyen paa Vintertur. Omtrent samtidig indtraf Dronning Louises Død, og af den megen Geværeksersits og Marscheren ovre paa Værftet blev der taget Varsler og smedet fantastiske Rygter om Paraderen i Land ved Bisættelsen og lignende, relativt lyse Udsigter.

Flere Gange havde vi passeret Fyen under vor Eksersits, — den laa i Dokken med sine høje Rejsninger og svære Ræer, som rakte ind over Dokkens Sider, og rundt om hængte Værftets Folk og riggede til og pyntede op. Svært fin saa den ud, hvidmalet, med dybrød Bund og Vandgang. Vi kunde forstaa, at Tiden nærmede sig til Afrejsen, og vi, som skulde med, glædede os. Men Herreje for at Roderi ombord inden vi blev klar. Hvad Søfolkene tog sig til, ved jeg ikke, — de har vel slaaet Sejl under og øvet anden Daad, passende for »begede Gutter«; vi andre Landkrabber skibede Krudt ind i Pramme efter at have hentet det i Magasinerne, — det var et sødt Job, som vist mangan Gang faar det til at trække i Ryggen paa dem, som var med, og husker de tunge Zinkbeholdere med de altfor smaa Hanke, — og saa

Kanoneksersits

komme ombord, for sent til Middag, og faa kold Batteriforskrækkelse og Havfruer. Jeg har nu altid holdt meget af kold Sødsuppe, saa det kunde have været værre! Og Maden var god, — mere end god nok til mig. Der var Myreflid ombord og Opklaring overalt. Med en vis Respekt skævede man til de mange Ender, staaende og løbende, som, hver med sit paabundne Mærke, stod i Naglebænkene om Masterne og ude iborde — med dæmrende Anelser om, hvad Fremtiden vilde bringe os, og med stille Tvivl om Muligheden af at finde rede i alt det. Og nede paa Batteriet stod de store Kruppske 6 Tomme BK og ventede paa os, 2. til hver Kanonbesætning, og foreløbig surrede med Kæder i Dækket. Vi var kun 80 Artillerister til Betjeningen, medens vistnok betydelig flere var Normen, altsaa maatte vi, ihvertfald paa Batteriet, gaa fra Styrbords til Bagbords Kanon og omvendt under Betjeningen. Vi, der var med dengang, var vistnok de sidste, som kendte til det ældre System. — de efterfølgende Aargange kom i mere moderne Skibe med Taarne og lukket Batteri, — og Fyen kom ikke ud paa Togt mere efter vor Hjemkomst. Allerede dengang var den forældet, men af et Jærnskip at være i Besiddelse af mange af de gamle Sejlfregatters Skønheder i Skrog og Rejsning. Udviklingen gaar hurtig i vor Tid; i 1882 stod jeg som Dreng ovre paa Kastelsvolden og saa Fyen gaa af Stablen — og allerede 16 Aar efter var Udviklingen løbet fra den Skibstype — eller maaske før. Da jeg nu, selvanden, ved Marineforeningens Besøg paa Værftet i November ifjor fik Lov at komme ombord i mit gamle Skib, som nu er Kaserneskip, saa det ud, som om mange Togter endnu var det beskaaret naar Rig og Armering kom

Der skaffes under Kulfyldning

i; det er godt Kram Værftet bygger og godt Arbejde, der præsteres, nu som før, og det tjener Værftet til Ære.

Den 19de Oktober lagde vi ud fra Lejet, og den 20de Kl. 5^{1/2} Morgen lettede vi og gik nordpaa. Det var vist, hvad man populært kalder en slem »Afbrynder« for de fleste af os. Der havde vi ventet os en fin Landlov, og saa kom vi afsted uden Farvel til Slægt og Venner, og mange af os med Kluns iland, som var absolut uundværligt for os, — det mente vi da!

Saa gik vi ud gennem Sundet, og for første Gang gik det løs med Sejlmanøvre. Paa Planen, som var ophængt forude paa Batteriet, og paa hvilken hver Mands Plads i Riggen var afmærket, havde jeg med sælsomme Følelser fundet mit eget Nummer paa Bagbords Nok af Fokkeraaen, antagelig en 50 Fod over Vandet og mere end højt nok for en Ikke-Fagmand, navnlig da Vejen derop jo ikke i egentlig Forstand kunde siges at være »banet«. Nu, — det med den bestemte Plads gjaldt jo ikke mere, end at den, som kom først, snuppede den bedste. Snart lærte man jo, at den som laa yderst kunde ligge og se »anstrengt« ud uden at bestille noget, medens de som laa længere inde mod Midten af Raaen maatte skæbe hele Bugen af Sejlet, naar det skulde gøres fast. Det var en forbavsende Hurtighed, vi kom op ad Vantet med, efter at denne Sandhed var aabenbaret os, dog ikke uden talrige Spark i Luften naar Foden traadte Fejl af Vævlingerne, og ikke uden at faa Mærker paa Knoerne af Overmandens solide Sko. For Sømanden — en dagligdags Ting at »komme op at se«, — for os en Begivenhed, og da vi først fik Sikkerhed og lærte at holde fast, blev der Tid til at se os om. Skibet under os blev saa mærkeligt langt og smalt, og fra min Plads, med det blanke Vand ret underneden, vel en 20 Fod udenfor Skibssiden, saa det ud, som om det hele kunde kæntre naarsomhelst. Artilleriet hørte til paa Fokkeraa og Storraa; højere tilvejs var »Tabu« for os, men saa stred vi jo en ærlig Kamp om, hvis Raa der blev først bemanded. Inde i Bugen stod Overmatroserne eller Overkonstablerne og appellerede til vore bedre Følelser m. H. til at sætte de smaa Damefingre i Dugen, — det var jo ikke af den Slags Dug vi plejede at tage paa hjemme; haardt og stift som Træ var det, — men op kom det. Nede paa Bakken stod den ældste Premierløjtnant med sin Raaber i Haanden, den han engang imellem dunkede i Rækværket for at opmuntre sig selv og os, saa den til Slut lignende en bulet Blikspand. Den 23de Oktober laa vi paa Doggerbanken og vuggede i lange Dønninger — og Søsysten meldte sig. I min Bakke var der kun een Mand, — han er nu død, — som maatte give op, og i øvrigt saas kun hist og her en medtagen Stakkel, hvis højeste Ønske var det faste Land under Fødderne. Af mere humoristisk Virkning var vor Grise-Oppassers Kamp imod Neptuns Herredømme over hans Indre. Melankolsk lænet til Grisehuset, som stod forude om Bagbord, og grøngul i sit i Forvejen blege Aasyn, taalmodig overfor den godmodige Drillen i Form af Tilbud om diverse fede Fødevarer, som kom fra Kammeraterne, imødesaa han bedre Tider. Han passede stille sine to Yndlinge og kradsede de tørrede gule Ærter af Ryggen paa dem. Vore Madrester gik jo i Svinetruget, men naar Truget ikke kunde rumme mere, østes Resten ind i Huset efter bedste Beskub. Hvem

skulde have troet om ham, at han senere, under Julen i Grækenland, ved sin udmærkede Optræden sammen med en af Underbaadsmændene, skulde fralokke selve hans hellenske Majestæt en hjertelig Latter. Guddommeligt var ogsaa den lune Værdighed, hvormed Rasmus — eller Ulrik som hans Kælenavn var — førte sig, naar vi, iagttagende alle Regler for Skibshøflighed og »Faldreb« peb ham ind paa — og atter ud af Gallionen. Ulrik var god nok — maaske Mand for at dreje os alle en Knap, hvis det kom til Stykket, utvivlsomt en stor Filosof, som ansaa denne onde Verden som et Gennemgangsled til større og rigere Goder, og derfor med uforstyrrelig Sindsro fandt sig i alt.

Den 26de saa vi de hvide Klipper ved Dover og den 27de laa vi for Anker udfør Cowes paa Wight, den 28de og 29 havde vi første Gang Kulsjov. Jeg tror ikke saa let det glemmes igen af dem som deltog; alle Kullene toges ind gennem vore Kanonporte midtskibs, og da Dækslerne til Kulbunkerne laa lige under Kanonerne der, maatte disse forhales for- og agterefter og gives Broge paa medens Batteriet afdeltes med Sejldugsforhæng for at begrænse Griseriet til det mindst mulige og dog knasede Kulstøvet imellem Tænderne paa os Dagevis efter. Den 30te om Morgenen laa vi udfør le Havre og ventede paa Floden for at komme ind i Havnen. Kl. 9 gik vi ind efter at have saluteret det franske Flag — og uforglemmeligt var det at iagttage den Masse Mennesker, som oppe fra de høje Kajmure kunde se lige ned paa Dækket til os, og som vinkede og viftede med Huer og Hatte, medens vi langsomt gled op gennem den lange Havn. Skansevagten stod opmarscheret, og Musikken satte i med Marseillaisen. Franskmandene fulgte troligt med og Begejstringen oppe paa Land syntes stor. Den 1ste November var mit Kvarter, Dronningens, første Gang iland, og 4 Mand høj indtog vi en Dejeuner i en smuk lille Restaurant, Bras d'Or hed den, og fin var den, og vi klarede os stolt med vore franske Brøkker. Saa turede vi rundt i Byen og kom ogsaa til den Tovbane, som nede fra Byen fører op til de bratte Højder, som ligger bagved. Manden som betjente Køretøjet var ualmindelig tvær — vi var enige om, at han vist antog os for Tyskere, — men da vi havde givet ham en Cigar og fortalt ham, at vi hørte til »Croisseur danois dans la porte«, blev han lutter Venlighed og Smil og pludrede en hel Mængde, som vi ikke forstod et Muk af. Saa skiltes vi i al Venskabelighed. Et Par Gange til var jeg iland — med Chefshovmesterens Kurv paa Armen, — et fint Job, som ganske ufortjent faldt i min Lod, og paa en af disse Ture kom Hovmesteren og jeg ind i en Smør- og Ægforretning, hvis Indehavere til min Overraskelse viste sig at være gode danske Folk, som her sad i en stor Forretning og modtog os med megen Venlighed. Hvis Hrr. og Fru Hansen i »Aux fermes de Normandie« kunde læse disse Linjer, vilde de vide, at jeg endnu husker det Stykke Schweitzerost, som Fruen stak til mig ved Afskeden, og som hele Bakken nød i smaa Bidder som det sjældne Stof, det var for os.

(Forts.)

E. W. MARSTON,
Arkitekt,
Værnepligtig 1898, Nr. 450,
6. Artilleribakke, Fyen

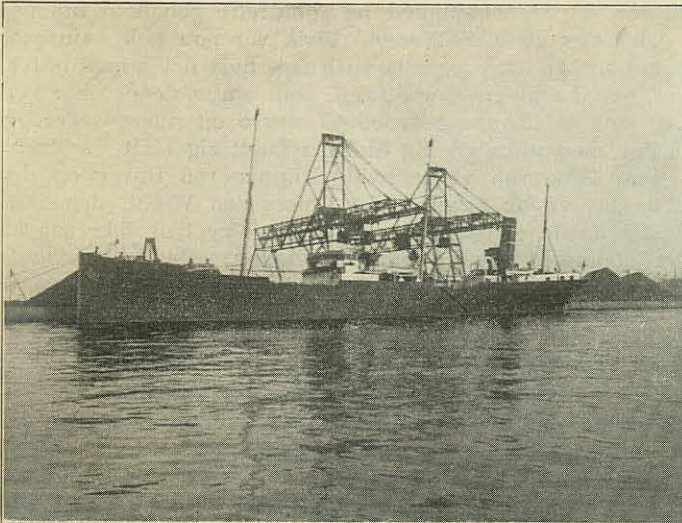

INDGIVNING AF KUL TIL SKIBSBRUG I KØBENHAVNS HAVN

København har ved sin enestaaende gode Beliggenhed ved Sundet altid frembudt en yndet Anløbsplads for Skibe til og fra Østersøen, naar disse behøvede Proviant og Kul. Kommende Nord eller Syd fra, er det lige paa Vejen at løbe ind til København, og da Yderhavnen er let tilgængelig Dag og Nat, vil det hurtig ses, hvilke Fordele København kan byde Skibe. Herværende Købmænd har da og-

saa til alle Tider haft Øjnene aabne for dette Forhold, men det blev først ved Dampskibenes Fremkomst, at Initiativet kom rigtig frem. Dampskibsudviklingen medførte, at Skibene nu foruden Proviant ogsaa maatte forsyne sig med Kul, naar Beholdningerne grundet paa daarligt Vejr paa Rejsen eller andre Forhold var aftaget, og der dannedes da hurtigt flere Kulfirmaer.

Efterhaanden som Dampskibenes Antal voksede, blev ogsaa Omsætningen i København større, og Byen blev snart bekendt som Kulstation. Tidligere blev Kullene indgivne fra Pramme, men da Refshaleøen blev fyldt op, sikrede herværende Kulfirmaer sig straks nogle af Pladserne med

Kajplads ud til Yderhavnen. Herfra blev nu Kullene leverede til Skibe, som kom langs Bolværket. Kullene blev indgivne med Kurve eller Tønder, og saaledes gik det i en lang Aarrække. Efterhaanden voksede imidlertid Omsætningen, og det kneb til sidst med at ekspedere den stadig voksende Tonnage, saa meget mere som Indgivningen med Haandkraft var meget middelmaadig i Henseende til Hurtighed og Paalidelighed. Der kunde kun indgives ca. 10/20 Tons i 1 Time og det hændte ikke sjældent, at Skibene maatte ligge og vente. Dette Forhold var selvfølgelig til stor Skade for Havnen, da Skibene, naar de en Gang havde lidt en saadan Forsinkelse, blev borte og ikke gerne løb herind igen. Udviklingen førte da med sig, at man maatte søge at finde andre Midler til Indgivning, saaledes at København blev i Stand til at byde Skibene gode Betingelser, og Resultatet blev, at Firmaerne C. K. Hansen og Schach Steenberg & Co. i Efteraaret 1911 udskilte deres Kulafdelinger fra deres øvrige Forretninger og af disse Kulafdelinger dannede et nyt Selskab ved Navn *A/s Københavns Bunkerkuldepot*, der traadte i Virksomhed 1. Januar 1912.

Den tidligere Maade at give Kul ind paa blev da forladt og elektriske Kraner blev byggede, med de bedste udenlandske Kulstationer som Mønstre.

Krananlægget paa Refshaleøen vil sikkert af Udseende være de fleste bekendt, da de er synlige i lang Afstand og straks giver Havnen sit Præg ved første Øjekast. Der er 3 Kraner, 2 paa nordre Depot og 1 paa søndre Depot, adskilt ved den mellemliggende Petroleumshavn. Paa selve Depoterne maatte foretages en gennemgribende Forandring, inden Kranerne blev byggede, idet Bolværket blev forstærket, og Grunden, hvor Skinnerne skulde ligge, blev underlagt med Cement.

Kranerne, der er byggede her i Landet af *A/s Titan*, hviler paa 4 Ben, hvert endende i et svært Hjul, som kører paa en Skinnebane langs Kajen. Kranens Højde over Vandfladen er ca. 15 m, og Udlæggerarmen, ud ad hvilken

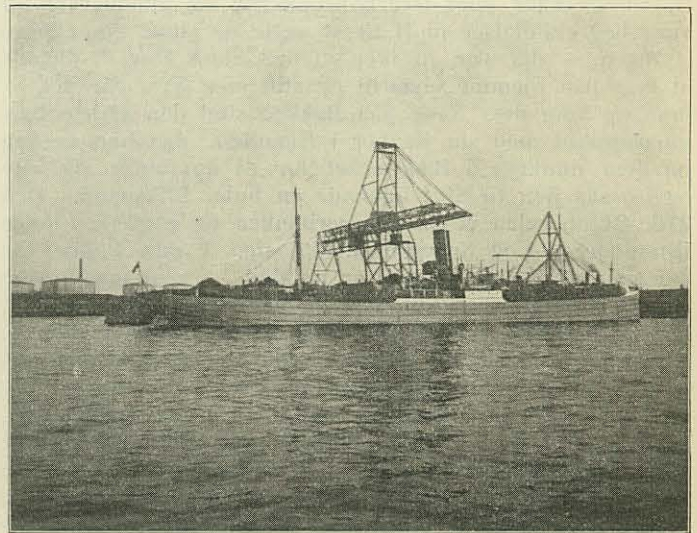
Maskinhuset og Grabben kører, strækker sig 21 m ud fra Kajen, saaledes at to Skibe magelig kan ligge ved Siden af hinanden under Udlæggeren. Afstanden mellem For- og Bagskinne er 32 m, Grabben løfter 2 Tons ad Gangen. — Naar nu et Skib skal have Kul, lægger det til ved Kajen, og Udlæggerarmen, der er hejst lodret i Vejret, naar Kranen ikke benyttes, sænkes ned i horisontal Stilling, hvorefter Vejerhuset køres ud over det Sted paa Skibet, hvor Kullene skal falde. Grabben sænkes i Kulbunken, løftes og føres ud over Tragten ved Vejerhuset. Her styrtes Kullene i Tragten, hvor de forbliver et Øjeblik, indtil Vejningen er foretagen. Vejeren aabner da et Spjæld, og Kullene styrter ned i Skibets Kulkasser. For hver Grabbe Kul faar man Vægtseddel, der tages i duplo, af hvilke Maskinmesteren paa vedkommende Skib faar den ene, og Aktieselskabet beholder den anden. Herved opnaas, at Mesteren er i Stand til at kontrollere Udfyldningen paa ethvert Trin af Indgivningen.

Hver Kran kan indgive op til 100 Tons i Timen, hvilket med 3 Kraner i Brug i 24 Timer giver ca. 7,200 Tons i ét Døgn.

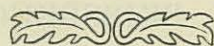
Paa Pladserne er der bygget Boliger til Funktionærerne, som arbejder under overordentlig gode Vilkaar. Ligeledes har Selskabet faste Arbejdere til alt forefaldende Arbejde.

Damperne »Smut« og »Robert«, som tilhører Aktieselskabet, løber i fast Fart mellem Østengland og København, og disse to Skibe i Forbindelse med talrige befragtede Baade bringer Kullene frem til Depotet.

For Københavns Havn spiller dette moderne Anlæg en stor Rolle, idet den hurtige Bunkeringsmaade drager en Mængde Skibe hertil, der ellers vilde være passerede gennem Sundet, og det er konstateret, at Tonnagen, som har anløbet København for Kul i den korte Tid, Selskabet har arbejdet, allerede i første Halvdel af indeværende Aar er blevet betydelig forøget.

For Marinen er det selvfølgelig af største Interesse at vide, at der findes et saa moderne Anlæg til Indgivning af Bunkerkul, og da Lageret som Regel er ca. 20,000 Tons, vil selv en stor og pludselig Efterspørgsel let kunne imødekommes uden foregaaende Varsel.

FLAADENS BEVÆGELSER

Krydseren *Valkyrien*, Kommandør *Evers*, er i Begyndelsen af forrige Maaned vendt tilbage til København efter siden Efteraaret at have været paa Togt til Middelhavet. Krydseren er nu oplagt ved Orlogsværftet, hvor den forbliver Sommeren over, indtil den forhaabentlig til Oktober atter lægger ud, denne Gang for at vise sit smukke hvidmalede Skrog i det store internationale Stævne af

Orlogsskibe, der den 1ste Januar 1915 skal aabne den nye Trafikvej mellem Atlanterhavet og det stille Ocean. — Kommandør *Evers* er fra 9de Marts udnævnt til Kontreadmiral og samtidig til Chef for Københavns Søforsvar i Stedet for Kontreadmiral *Middelboe*.

Kystforsvarsskibet *Herluf Trolle*, Kommandør *Nyholm*, og Krydseren *Hejmdal*, Kaptajn *da Cunha Sotto Maior*, har i Februar haft Station ved København af Hensyn til det faste Mandskabs skolemæssige Uddannelse om Bord og paa Orlogsværftet. Med begge Skibe har der i Maanedens Løb været afholdt Alarmeringsøvelser, samt Øvelser i Forbindelse med Københavns Søforter. *Hejmdal* er Skoleskib for Reservekadetterne, der her faar deres væsentligste Uddannelse, inden Udnævnelse til Reserveløjtnant finder Sted.

Torpedobaadene *Spekhuggeren*, Kaptajn *la Cour*, *Hvalrossen*, Kaptajn *Dirckinck-Holmfeldt* og *Delfinen*, Premierløjtnant *Mourier*, har nu afsluttet deres Vinterkampagne og gennemgaar for Tiden Eftersyn ved Orlogsværftet, inden de atter klargøres til Togt.

Undervandsbaadene *Havfruen*, Kaptajn *Rechnitzer*, *Najaden*, Premierløjtnant *Juel-Brockdorff* og *2den April*, Premierløjtnant *West*, er nylig hjemkomne efter et 14 Dages Besejlingstogt rundt i danske Farvande. Undervejs har der været aflagt Besøg i 10 Provinsbyer, hvis Beboere i rigt Maal har benyttet sig af Tilladelsen til at bese Baadene. Besætningerne har under Togtet udelukkende levet paa den ombordværende Konserverbeholdning, uden at det har været nødvendigt at ty til Indkøb af Provisioner fra Land. De øvrige Undervandsbaade har i Februar haft Station ved København og foretaget Øvelser i Sundet og nærmeste Farvande.

Inspektionsskibet *Islands Falk*, Kaptajn *Saabye*, højste Kommando den 28de Februar og afsejlede umiddelbart efter til Island for at varetage Tilsynet med Fiskeriet ved Øen. Inspektionsskibet *Beskylteren*, Kaptajn *Bendsen*, har stadig Station ved Færøerne, ligesom Inspektionsskibet *Absalon*, Kaptajn *Lorck*, vedblivende er under Kommando i danske Farvande for at føre Tilsyn med Fiskeriet.

UNDERVANDSBAADSDIVISIONENS FODBOLDKAMP OM MARINEFORENINGENS POKAL

Marineforeningen har modtaget mange Indmeldelser af danske i Udlandet, som med Interesse følger Foreningens Virksomhed og anser denne for at være af stor Betydning for det Fædreland, de alle elsker og længes tilbage til. Men ogsaa Udlændinge med danske Forbindelser ønsker at støtte Foreningens Opgaver. En af disse er ved Præmier at belønne og opmuntre Flaadens Mandskab og andre Sømænd, og da Foreningens Midler endnu er smaa, var det den derfor en stor Glæde til dette Formaal at mod-

Ved mange Lejligheder har Undervandsbaaddivisionens Officerer, Underofficerer og Mandskab — med Divisionschefen, Kaptajn *Rechnitzer* i Spidsen — vist Marineforeningens Medlemmer stor Venlighed og Gæstfrihed — baade under Besøg paa Orlogsværftet og i Provinserne. Det var derfor med stor Tilfredshed, at Marineforeningen erfarede, at det — ved Mr. Martins Besøg i København — vilde blive de 2 Undervandsbaadsdelinger: *Havfruen*, *Najaden* og *Dykkeren* mod *Haymanden*, *Thetis* og *2den April*, der skulde kæmpe om Pokalen.

Det er ikke megen Motion, man kan faa i en Undervandsbaad, og i den Anledning er der paa Orlogsværftet blevet indrettet en iøvrigt ret primitiv Fodboldbane, hvor Undervandsbaadenes Befalingsmænd og Menige i smuk Forening daglig faar sig en Match.

tage en meget smuk Sølvpokal fra Mr. *Martin* i Yokohama, der er gift med en Datter af afdøde Bankdirektør *Tegner*. Giveren udtalte Ønsket om, at den til Opmuntring for Interessen for Sport blandt Flaadens Mandskab maatte blive udsat som Præmie ved en Fodboldkamp.

Kampen var fastsat til d. 14de Februar Kl. 10 Fm. paa Orlogsværftet, og trods det ugunstige Vejr havde en Del Medlemmer med Formanden og Næstformanden i Spidsen fulgt Indbydelsen til at overvære den. Som Dommer fungerede Premierløjtnant *West*. Chefen for Orlogsværftet, Kontreadmiral *Zachariae*, Ekvipagemesteren, Kommandør *Hammer* og mange andre af Orlogsværftets Officerer og Embedsmænd fulgte med Interesse Kampens Gang. Der blev spillet livligt og godt, og da der var gaaet 1½ Time, havde 1ste Deling 5 Maal mod 1.

Formanden, Kommandør *Maegaard*, overrakte derefter Pokalen til den ledende af det vindende Hold, Marineingeniør *Bork*.

MARINEFORENINGEN

Den ordinære Generalforsamling afholdes i København, i Nationalselskabslokaler, Torsdag 23de April Kl. 8.

DAGSORDEN:

1) Valg af Dirigent, 2) Hovedbestyrelsens Aarsberetning, 3) Afgørelse af det reviderede Regnskab, 4) Valg af Bestyrelsesmedlemmer, 5) Valg af Revisorer, 6) Forslag fra Lovudvalget om Love for Marineforeningen.

Regnskabet er fremlagt paa Marineforeningens Kontor 10—3.

Marineforeningen kan stadig glæde sig ved stor Tilgang af Medlemmer og flere og flere Lokalkredse dannes rundt i Landet. Disse træder i Virksomhed fra det nye Regnskabsaars Begyndelse, d. 1ste April, og forhaabentlig vil deres faste Organisation og deres Forhold til Hovedbestyrelsen blive ordnede ved Vedtagelsen af det Forslag til Love, som Lovudvalget har udarbejdet, og som har været tilsendt de forskellige Lokalkredse til Udtalelse. Medlemmerne af de Lokalkredse, der har valgt Repræsentanter i Henhold til Lovens § 14, kan afgive deres Stemme paa Generalforsamlingen ved Repræsentanterne.

Paa Grund af en Del Kontingentrestancer henleder Bestyrelsen Opmærksomheden paa Lovens § 22.

Fra Lokalkredsene er modtaget følgende Meddelelser:

FAABORG: Den 30te Januar blev der, paa et af gamle Marinere paa Rasmussens Hotel afholdt Møde, stiftet en lokal Marineforening under Navn af »Marineforeningen for Faaborg og Omegn«. Jernstøber C. C. Jensen gav Oplysninger om Foreningens Maal og Virken.

Til Bestyrelse valgtes C. C. Jensen (Fmd.), Købmand Larsen, Fjellebroen pr. Vesterskerninge (Næstf.), Plantor Th. Jørgensen, Faaborg, Kasserer og Sekretær, Smedemester Lyndorff, Brahetrolleborg pr. Korinth og aut. Installatør I. C. O. Jensen, Faaborg.

Forhenværende Skipper Lars Poulsen i Faaborg og Smedemester Jørgen Nielsen, Bøjden pr. Faaborg, som begge er Veteraner fra Helgoland, vedtoges det at optage som Æresmedlemmer af Lokalforeningen. Lars Poulsen gjorde Tjeneste som Overflagmand paa Fregatten Jylland og Jørgen Nielsen var med paa Niels Juel. — Det vedtoges at arrangere en Fællestur til Hovedstaden i Anledning af »Helgolandsdagen« den 9de Maj. — Man vedtog sluttelig at agitere for saa stor Tilslutning til Foreningen som mulig baade fra By og Land.

NYKØBING F.: Nykøbing F. Afd. af Marineforeningen har paa en Generalforsamling d. 3die Marts konstitueret sig og valgt følgende Bestyrelse:

Sagfører Olivarius, Formand; Kapt. Petersen, Næstformand; Havnef. Schiøtz, Kasserer; Købmd. Dencker, Sekretær; Hollænder Hansen.

Til at deltage i det i April Maaned afholdte Repræsentantskabsmøde (Generalforsamling) valgtes:

Hovmester Jørgensen, Badehusejer Olsen, Lærer Poulsen og Kapt. Rasmussen.

SVENDBORG: Marineforeningen Svendborg Afdeling afholdt Generalforsamling paa Wandalls Hotel i Svendborg Lørdag den 7de Marts Em. Kl. 3.

Til Bestyrelse valgtes:

Navigationsskolebestyrer Aage J. Tuxen, Fmd.; Borgmester O. F. Smith, Direktør Vald. Hansen, Gaardejer Niels Larsen, Edelsgaard; Redaktør H. R. Egebjerg, Mægler R. S. Hansen, Thuro; Havnefoged Fritz Jensen, Kasserer og Forretningsfører; Grosserer Hans G. Harder, Sekretær.

Det overlodes Bestyrelsen at supplere sig med et Medlem, helst søfarende, eller som ihvertfald har faret til Søs, fra Troense, hvorfra Foreningen savner Tilgang.

Efter Generalforsamlingen en Times hyggeligt Samvær ved Kaffe-bordene.

ODENSE: Søndagen den 8de Marts Kl. 8 Aften dannedes en ny Lokalkreds af Marineforeningen for Odense og Omegn. Der var mødt 2 à 300 Mennesker, mest gamle Marinere, og Stemningen var højt oppe hos mange af disse. Det viste sig igennem mange Udtalelser, at de gamle Marinere længe har følt Savnet af en Sammenslutning.

Telefonmester Buchgreitz indledede og bød Velkommen, hvorefter Sekretæren i Hovedbestyrelsen, Hr. Premierløjtnant Ewald holdt et udmærket tilrettelagt Foredrag om vor Flaade, ledsaget af gode Lysbilleder. Efter Foredraget viste Forsamlingen sin Tak til Hr. Ewald ved alle som een at rejse sig op. Herefter udspandt sig en livlig Forhandling om Dannelsen af en Lokalkreds, og mange af de forhenværende blaa Gæster udtalte deres Glæde over at kunne være med hertil, og Resultatet blev, at 64 nye Medlemmer tegnede sig straks, og flere vil hurtig følge efter. Der nedsattes et Udvalg, bestaaende af 5 Medlemmer, til at fungere som midlertidig Besty-

relse. Udvalget blev Telefonmester Buchgreitz, Overværkerfører Grundtmann, Sparekasseassistent Jørgensen, Kontorchef Kyed og Skomagermester Soderlund. Disse konstituerede sig straks efter Mødet med Buchgreitz som Formand, Kyed som Sekretær og Jørgensen som Kasserer.

Efter Mødet samledes Damer og Herrer om et fælles Kaffebord, der senere afløstes med et lille Panchesold, og Kl. blev 1, førend man brød op efter den udmærkede tilbragte Aften. Ved Bordet herskede en glad Sømandsstemning, og Talerne fulgte Slag i Slag. Alt i alt varslede den første Aften i Marineforeningen om en god Fremtid for denne, og vort Haab her i Odense er: At der rundt i Landet vil rejse sig Kredse i stort Antal.

NYBORG: Lokalkredsen har konstitueret sig med følgende Bestyrelse:

Ingeniør, Baron F. Haathausen, Fmd., Malermester Chr. Petersen, Næstfmd., Købmand H. Chr. Jensen, Kasserer, Lods R. Albertsen, Vinhandler C. Kjellerup, Speditør H. Basballe, Sekretær.

Marineforeningen og dens Lokalkredse har Tilladelse til at benytte Orlogsflaget med Foreningens Emblem i øverste Stanghjørne som Flag eller Banner, men kan indtil videre ikke hejse dette paa eller ved Bygninger eller Fartøjer.

Marineforeningens Medlemmer af Søværnets Personel har i Uniform Tilladelse til at bære Foreningens Emblem ved Foreningens Sammenkomster eller ved andre Lejligheder, hvor den er repræsenteret gennem sin Bestyrelse.

HELGOLANDSDAGEN

Den 8de—10de Maj vil Mindet om Kampen ved Helgoland blive fejret af Marineforeningen i Forbindelse med Søofficersforeningen og Sounderofficersforeningen »Ørnen« og Godsejer E. Schou til Palsgaard ved en Fest dels i København, dels ved Juelsminde, hvor Fregatten Jylland ligger forankret. De 3 Foreninger har valgt henholdsvis Premierløjtnant Ewald, Premierløjtnant Bardenfleth og Baadsmænd Petersen som Repræsentanter i et Udvalg, der er tiltraadt af Godsejer Schou, og hvor de nærmere Planer for Festen udarbejdes med Assistance af flere Underudvalg fra de forskellige Foreninger.

Festens Centrum bliver selvfølgelig Deltagerne i Kampen ved Helgoland d. 9de Maj 1864, og til hver enkelt af disse vil der udgaa Indbydelse til at komme til København d. 8de Maj. Trods ihærdigt Arbejde fra Udvalgets Side er det ikke lykkedes at skaffe alle Adresserne paa de nulevende Deltagere i Kampen, hvorfor de af dem, der ikke inden 1ste April har modtaget nogen Indbydelse, bedes opgive deres Adresse og Skibsnr. til Marineforeningens Kontor, hvor de gamle Ruller findes. De af Deltagerne i Kampen, der ønsker det, vil blive indkasererede paa Søværnets Kaserne. Den 8. Maj Kl. 2 Em. vil der i Odd-Fellow Palæet finde en Mindefest Sted med Kantate og Tale af Forfatteren Erik Skram. Kl. 4 vil Palæet blive aabnet for alle mod en lille Entré, og en smuk maritim Udstilling, Biorama af Kampen, Jyllands Banjer og meget andet vil sikkert tiltrække sig almindelig Opmærksomhed. Der vil desuden blive solgt en smuk Platte, et Samlermærke og en pompos Marsch, som Overhornblæser Bendsen i Marinen har komponeret og tilegnet Marineforeningen.

Om Aftenen vil Deltagerne fra Kampen blive samlede til en Fællesspisning. Den 9de Maj vil om Formiddagen Holmens Provst holde Mindegudstjeneste i Holmens Kirke, derefter vil der blive Omvisning i nogle af Flaadens Skibe. Deltagerne i Kampen indbydes til Frokost i Odd-Fellow Palæet. Kl. 6 sejler en Dampet med Deltagerne i Kampen, samt en Repræsentation fra de 3 Foreninger m. fl. som Godsejer Schous Gæster til Juelsminde og d. 10de vil der her blive afholdt forskellige Mindefester, hvortil Marineforeningens jydskke Medlemmer er velkomne. Imedens vil der i Odd-Fellow Palæet blive afholdt Foredrag og Koncert, idet Palæet vil være aabent d. 10. incl. Marineforeningens Medlemmer har gratis Adgang.

Agitér for Tilgang til Marineforeningen

Som ordinære Medlemmer kan optages uberygtede Mænd, der har aftjent deres Værnepligt i Marinen, og Befalingsmænd samt Funktionærer, der er eller har været tjenstgørende i Marinen.

Som ekstraordinære Medlemmer kan optages uberygtede Mænd med Interesse for Orlogs- og Handelsflaaden og de dermed beslægtede Erhverv.

Aarskontingent 3 Kr. — Indmeldelse 1 Kr.

BESTYRELSEN

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

1. AARGANG

REDAKTØR: PREMIERLØJTNANT H. EWALD

HÆFTE III

UDKOMMER
HVER MAANED

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX'S GADE 5¹
ANNONCEEKSPEDITION: STEINS-VEJ 3¹ VALBY

AARSABONNEMENT 3 KR.
ENKELTE NUMRE 25 ØRE

OVERSICHT OVER SKIBBYGNINGEN I 1913

Det forløbne Aar har været et Rekordaar for Skibbygningsindustrien, idet den samlede Tonnage af de Skibe, der er sat i Vandet, og Hestekraften af deres Maskinerier er større end for noget tidligere Aar.

Den i Fig. 1 viste Kurve angiver den samlede Tonnage af Skibe byggede ved engelske Privatværfter i Aarene fra

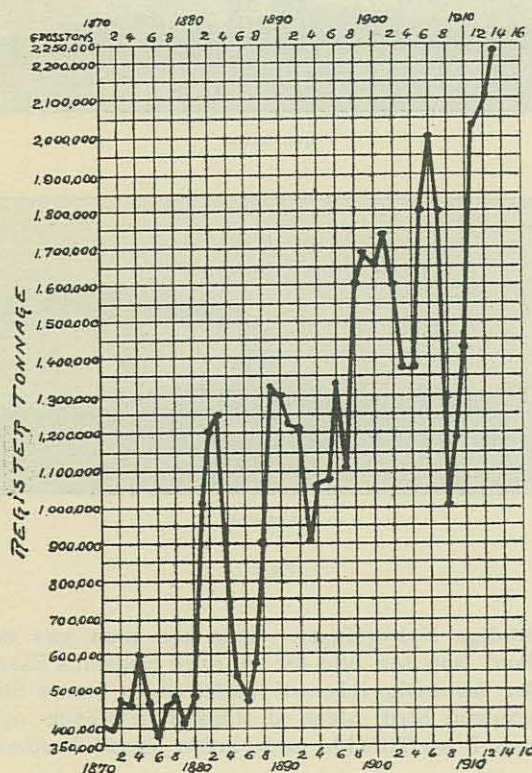

Fig. 1

1870 til 1913, og den giver samtidig et Billede af Skibbygningen i hele Verden, da de engelske Værfter bygger ca. 55% af den samlede Tonnage. Som det fremgaar af Kurven, er de tidligere travle Perioder i Aarene 1889, 1896, 1901 og 1906 stedse blevet efterfulgt af Tilbagegangsperioder, og noget lignende synes nu at skulle blive Tilfældet, idet Skibsværfterne for Tiden kun modtager faa nye Ordre.

Der vil dog neppe blive en saa stor Tilbagegang som tidligere, da Tonnagen af Krigsmarinernes Nybygninger, der udgør en større og større Procentsats af den samlede Tonnage, stadig vokser uafhængigt af de skiftende Konjunkturer, saaledes at Svingningerne derved bliver forholdsvis mindre. Tonnagen af de i England i 1913 byg-

TABEL I. KRIGSSKIBE SAT I VANDET 1913 OG 1912

Nation	1913			1912		
	Antal	Tonnage Tons	Hestekraft H. K.	Antal	Tonnage Tons	Hestekraft H. K.
England med Kolonier	1754	2 322 958	2 681 922	1562	2 116 749	2 290 188
Tyskland	417	645 953	776 171	408	530 312	646 025
Holland	762	267 715	116 653	705	258 263	112 859
U. S. Amerika	216	265 589	265 385	196	321 592	234 208
Frankrig	146	263 928	287 216	112	177 883	254 595
Japan	212	124 624	202 984	272	89 925	180 851
Italien	66	89 671	223 390	62	35 617	201 865
Østerrig-Ungarn	66	75 021	171 450	22	83 192	89 910
Norge	72	50 071	41 318	100	53 256	58 273
Danmark	38	43 691	24 717	37	27 622	18 605
Øvr. Lande, hvor Tonnagen af de byggede Skibe er mindre end i Danmark	187	117 895	133 593	135	70 648	70 415
Ialt	3936	4 267 116	4 924 799	3611	3 765 059	4 247 794

gede Krigsskibe udgjorde 13,2% af Nybygningernes samlede Tonnage, og deres Hestekraft var 45% af Nybygningernes samlede Hestekraft, medens de tilsvarende Procentsatser for de 4 foregaaende Aar i Middel har været henholdsvis 11,6% og 33%.

Foranstaaende Tabel I angiver Tonnagen, Hestekraften og Antallet af samtlige Handels- og Krigsskibe, der er sat i Vandet i de forskellige Lande i Aarene 1912 og 1913.

TAB. II. KRIGSSKIBE SAT I VANDET VED ENGELSKE VÆRFTER

	1913				1912			
	Antal	Tons	H. K.	Værdi Mill. Kr.	Antal	Tons	H. K.	Værdi Mill. Kr.
For England	42	185 600	1 052 600	296	28	167 495	550 000	247
For fremmede Mariner	7	83 600	136 000	129	2	29 200	95 000	44
Ialt ved eng. Værfter	49	269 200	1 188 600	425	30	645 000	645 000	291

Ved at sammenligne de i Tabel I under England anførte Tal, der gælder for den samlede engelske Skibbygning, med de i Tabel II nævnte Oplysninger om Krigsskibe sat

i Vandet ved engelske Værfter i de to sidste Aar, faar man et Indtryk af, hvor stor Betydning Krigsskibbygningen har i Forhold til den samlede Skibbygning.

KRIGSSKIBE

Den Forskel, der tidligere var paa Skibstyperne i de forskellige Mariner, findes for de nye Skibes Vedkommende ikke mere. Alle de større Mariner har, siden Bygningen af det engelske Panserskib »Dreadnought« i 1906, efterhaanden antaget de samme Skibstyper som England, saaledes at Nybygningerne for disse Mariners Vedkommende nu kan inddeles i følgende Klasser:

a) *Kampskibe* (»Dreadnoughts«) med et Deplacement paa 18 000—30 000 Tons og en Fart paa 20—30 Knob. De benævnes i Almindelighed Panserskibe, hvis Farten er under, og Panserkrydsere hvis Farten er over ca. 25 Knob.

b) *Lette Krydsere* med et Deplacement paa 3000—7000 Tons og en Fart paa 25—30 Knob.

c) *Torpedojagere og Torpedobaade* med en Fart paa 25—35 Knob og et Deplacement paa 500—1000 Tons for Torpedojagerne, og 100—400 Tons for Torpedobaadene.

d) *Undervandsbaade* med et Deplacement paa 150—1000 Tons og en Overfladefart paa 10—21 Knob.

e) *Skibe til særligt Formaal* som f. Eks. Kanonbaade, Inspektionsskibe, Mineskibe, Trantskibe og Bjergningsskibe til Undervandsbaade.

f) *Luftskibe og Flyvemaskiner.*

Denne »Skibsklasse« vil det for Fremtiden være nødvendigt at tage i Betragtning ved Angivelser over de forskellige Landes Flaader, efter at alle de større Mariner i det sidste Aar har paabegyndt Anskaffelsen af saavel Luftskibe som Flyvemaskiner.

I de mindre Mariner, hvis Budget ikke tillader Bygning af egentlige Kampskibe, bygges særlige Panserskibstyper, hvis Egenskaber til Dels bestemmes efter Landets naturlige Beliggenhed; medens der for de øvrige Skibsklassers Vedkommende anvendes nærlig de samme Typer som i de større Mariner.

KAMPSKIBE

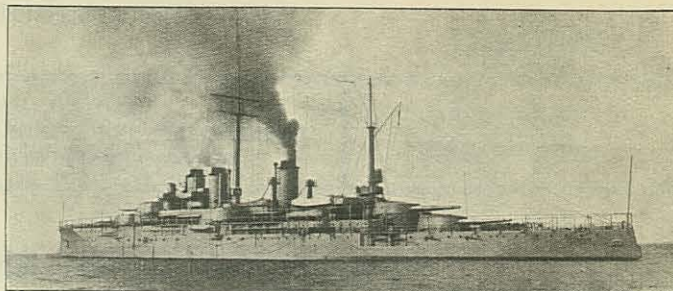
I det forløbne Aar er der ialt sat 23 Kampskibe i Vandet, hvis Værdi i færdig Tilstand vil være ca. 920 Millioner Kr. Til Sammenligning kan det anføres, at der i 1912 blev sat 17 og i 1911 28 Kampskibe i Vandet, hvis Værdier kan sættes til henholdsvis 1260 og 750 Millioner Kr.

Planerne til nye Skibe holdes i alle Mariner mere eller mindre fortroligt, idet man ikke uden Grund hævder, at Strategien begynder med Skibenes Konstruktion; men paa Grundlag af de Oplysninger, der fremkommer i Aarbøger og Tidsskrifter, er det dog forholdsvis let at følge Hovedpunkterne i Kampskibenes Udvikling.

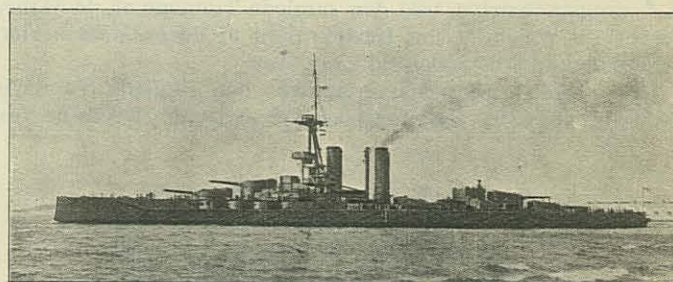
Dimensionerne forøges stadig for at tilfredsstille Kravene til større Hastighed og stærkere Armering. »Queen Elisabeth«, som er det største Panserskib, der endnu er sat i Vandet, har en Længde i Vandlinjen af 189 m, en Bredde af 27,9 m, et Dybgaende af 8,8 m og et Deplacement paa 28 000 Tons i normal Tilstand, hvilket er ca. 10 000 Tons mere end »Dreadnought«, der blev bygget for 7 Aar siden. Panserkrydsere har naaet et lignende Deplacement, men Længden er af Hensyn til den højere Fart endnu større; saaledes har Verdens største Panserkrydsere »Tiger« en Længde af ca. 210 m og et Deplacement paa 28 500 Tons. Bekostningen for hvert af disse Skibe vil blive meget stor, idet den vil andrage 45—50 Millioner Kr., og man ser derfor ofte i England i den senere Tid den Mening fremsat, at det er forkert at anvende et saa stort Beløb til et enkelt Skib. Den nye Panserskibstype, der er sat i Bygning efter »Queen Elisabeth«, tyder ogsaa paa, at Admiralitetet anerkender dette Synspunkt. Farten er sat ned fra 25 Knob i »Queen Elisabeth« til 21 Knob i de nye Skibe, hvorved

det har været muligt at gøre Skibet kortere og at spare Panser- og Maskinvægt. Armering og Pansertykkelse er uforandret; men Deplacementet er derved reduceret til 26 000 Tons, hvilket i Sammenligning med »Queen Elisabeth« er en Nedgang paa ca. 2 000 Tons.

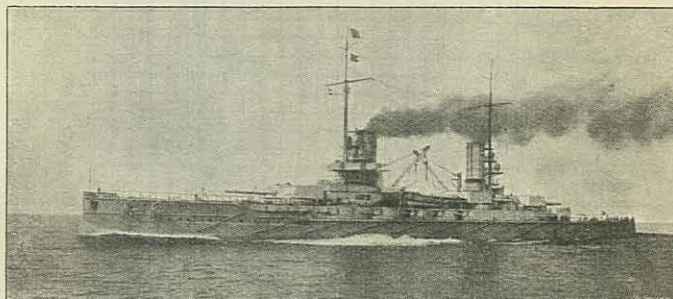
De sidste tyske Skibe, der er sat i Bygning, skal være paa 27 000 Tons; men der foreligger ingen Oplysninger

»Courbet«

»Iron Duke«

»Markgraf«

Fig. 2

om fremtidige Nybygninger. Dog kan man gaa ud fra, at Tyskland som saa ofte før vil følge Englands Eksempel, og at der foreløbig ikke vil finde nogen større Stigning af Deplacementet Sted, alene af Hensyn til Havne- og Dokanlæg, som i saa Tilfælde vilde kræve meget kostbare Udvidelser.

I Amerika er man gaaet endnu højere op med Skibenes Deplacement. »Pensylvania«, der for Tiden er under Bygning i Newport-News, har saaledes en Længde af 183 m, en Bredde af 29,8 m, et Dybgaende paa 8,8 m og et Deplacement paa 31 400 Tons. Bekostningen, der oprindeligt var ansat til 51 Millioner Kroner, vil nu blive 56 Millioner Kroner, efter at det for kort Tid siden ved Lov er bestemt, at den 8 Timers Arbejdsdag skal indføres ved alle Skibsværfter, som arbejder for Marinen.

Dog tænker man paa yderligere at forøge Deplacementet, og der er til Regeringen indsendt Forslag til et Panserskib paa 38 600 Tons med en Længde paa 228 m og en Bredde paa 30,5 m, hvis Bekostning vil blive ca. 75 Millioner Kroner.

Panserskibene konstrueres stadig i alle de store Mariner til en Fart af ca. 31 Knob, hvilket er den samme Fart,

som blev fastsat ved Bygningen af den første »Dreadnought« i 1906. En Undtagelse herfra danner de 5 engelske Skibe af »Queen Elisabeth« Klassen, der er konstruerede til 25 Knob, og som paa dette Punkt saaledes nærmer sig stærkt til Panserkrydserne. Det blev ogsaa fremhævet i Parlamentet ved disse Skibes Paabegyndelse, at de skal danne en særlig Eskadre, der vil komme til at udføre lignende Opgaver som Panserkrydserne, og at Farten igen vil blive sat ned til 21 Knob i de efterfølgende Panserskibe.

Frankrig har hidtil været tilfreds med en noget mindre Fart og holdt denne ved ca. 20 Knob; medens Italien derimod har tillagt Farten en større Betydning og er gaaet op til ca. 23 Knob i de nyeste Skibe.

De sidste engelske og tyske Panserkrydsere er konstruerede til en Fart af 26–28 Knob, og begge de i 1913 prøvede Panserkrydsere »Queen Mary« i England og »Seydlitz« i Tyskland har paa Fuldkrafts-Prøverne overskredet denne Fart og løbet 27–29 Knob.

Engelske Aviser har bragt Meddelelser om at »Queen Mary« skulde have løbet 35,7 Knob, og disse Meddelelser er blevet gentaget herhjemme. Det urimelige i en saadan Meddelelse ses let deraf, at »Queen Mary« vilde behøve 240 000 H. K. for at løbe 35,7 Knob, medens den udviklede H. K. paa den officielle Fuldkrafts-Prøve kun var 78 700 K. L. hvilket svarer til en Fart af ca. 29 Knob, idet den til 70 000 H. K. svarende Fart er 28 Knob. Den nyeste engelske Panserkrydser »Tiger« skal udvikle 108 000 H. K. og løbe ca. 30 Knob.

Om de i 1913 i England, Tyskland og Frankrig prøvede nye Panserskibstyper, der er vist i Fig. 2 foreligger følgende Oplysninger:

Nationalitet og Navn	Deplacement i Tons	Armering	Fuldkrafts-Prøve	
			Hestekraft	Fart i Knob
<i>England</i>				
»Iron Duke«...	25 400	{ 10-34,3 cm, 12-15,2 cm. 6-4,7 cm, 8-53 cm T.	30 000	22,1
<i>Tyskland</i>				
»Kaiser«	24 700	{ 10-30,5 cm, 14-15 cm, 12-8,8 cm, 5-50 cm T.	41 500	22,3
<i>Frankrig</i>				
»Courbet«	23 500	{ 12-30,5 cm, 22-14 cm, 4-4,7 cm, 4-45 cm T.	28 000	20,8

Norge og Sverrig er de eneste Mariner, som sidste Aar har haft mindre Panserskibe under Bygning. Til Norge bygges hos Armstrong i England to Panserskibe med et Deplacement paa 5000 Tons og en Fart af 15 Knob. Armeringen skal bestaa af 2–24 cm. og 4–15 cm. Kanoner opstillede i Enkelttaarne, 6–10 cm. Kanoner opstillede paa Dækket og 2–45 cm. Torpedoapparater til Tværudskydning.

I Sverrig bygges, ved »Gøtaværket« i Gøteborg, det meget omtalte Panserskib »F-Baaden«, der har et Deplacement paa 6 800 Tons og er armeret med 4–28 cm., 8–15 cm. og 6–7,6 cm. Kanoner, samt med 2–53 cm. Torpedoapparater.

Nybygningen af lette Krydsere, Torpedobaade, Undervandsbaade og Luftfartøjer vil hver for sig blive behandlet i særlige Artikler i de kommende Numre af »Under Dannebrog«.

HANDELSSKIBE.

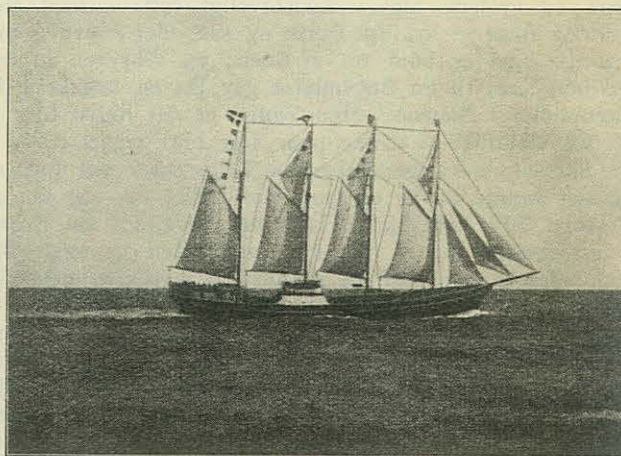
Karakteristisk for 1913 er Bygningen af meget store Skibe, idet der ialt er sat 34 Skibe i Vandet med en Tonnage paa over 10 000 Tons. Blandt disse er det tyske Skib »Vaterland« paa 56 000 Tons Verdens største Skib, og det engelske Skib »Aquitania« paa 47 000 Tons det største Skib i engelsk Besiddelse og det tredjestørste i Verden.

Det Forenede Dampskibsselskabs Damper »Frederik VIII«, er i Størrelse kun Nr. 20 i Rækken af de 34 i Aar byggede Kæmpedampere; men den er det største Skib i

Skandinavien og staar med Hensyn til praktisk Indretning og smagfuld Udstyrelse fuldt paa Højde med Verdens største Skibe. For at man kan anstille en Sammenligning mellem »Frederik VIII« og »Vaterland« er de vigtigste Oplysninger om de to Skibe angivet i efterfølgende Tabel,

	Vaterland	Frederik VIII
Tonnage	56 000 Br. Tr.	11 850 Br. T.
Længde mellem Pp.	276 m	159 m.
Bredde	30,5 m	18,9 m
Deplacement lastet	ca. 75 000 Tons	18 000 Tons
Hestekraft ..	61 000 H. K.	11 000 H. K.
Fart.	22,5 Knob	ca. 18 Knob
Passagerer	4 050	1 260
Besætning	ca. 1 000	ca. 250
Kulforbrug pr. Etmaal.....	ca. 900 Tons	ca. 150 Tons

Af særlige Skibe er der i Aar bygget et meget stort Antal Oletankskibe, hvoraf enkelte kan tage indtil 15 000 Tons Olie. De er saa godt som alle byggede efter det moderne langskibs Spantesystem (»Ishewood System«) og er næsten alle forsynede med Dampmaskiner og oliefyrede Kedler.

»Morten Jensen«

medens kun ganske enkelte er udrustede med Dieselmotorer.

I det hele taget er der i det forløbne Aar bygget langt færre Dieselmotorskibe end almindeligt ventet ved Aarets Begyndelse.

Blandt de Værfter, der bygger Handelsskibe med Dieselmotorer, indtager Burmeister & Wain, som sidste Aar har sit 6 Motorskibe paa ialt 28 000 Br. T. og 17 000 H. K. i Vandet, en smuk Førerstilling, og det er det eneste større Værft, som i 1913 udelukkende har sat Dieselmotorskibe i Vandet. Det største af disse Skibe »Fionia« (se Billedet i forrige Nummer) har en Tonnage af 5 300 Br. T. og er forsynet med 2–6 Cyl. Dieselmotorer, som hver udvikler 2 000 H. K. og giver Skibet en Fart af ca. 14 Knob i let Tilstand. »Fionia« har det kraftigste Maskineri og den største Fart af samtlige Motorskibe i Verden, og det udmærker sig desuden ved en praktisk Indretning, moderne Lossegrej og en meget elegant Apterling.

Verdens største Motorskib »W. A. Riedmann« er bygget i Tyskland ved Germaniaværftet i Kiel og har en Tonnage paa 9 700 Br. T., men dets Motorer udvikler kun 3 500 H. K.

Sejlskibene, hvis Tonnage i de senere Aar har udgjort en mindre og mindre Del af den samlede Tonnage, synes nu atter ved Dieselmotorens Indførelse som Hjælpemaskineri at skulle faa en større Betydning. Der er i Frankrig bygget en 5-mastet Bark »La France« med en Tonnage paa 10 600 Br. T. og et Maskinanlæg bestaaende 2–4 Cyl. Totakt-Dieselmotorer, der tilsammen kan udvikle 1 800 H. K. og

giver Skibet en Fart af 10,3 Knob i stille Vejr. Herhjemme er der paa Skibsværftet i Frederikshavn bygget en 4-mastet Skonnert »Morten Jensen« med en Tonnage paa 800 Br. T. og en Hjælpemotor af Bolinder-Typen paa 160 H. K.

Disse Skibe har store Sejlarealer, ved Hjælp af hvilke de vil kunne opnaa en stor Fart under gunstige Vindforhold, og deres forholdsvis kraftige Motorer vil kunne drive dem frem gennem Læbælter med tilfredsstillende Hastighed og overflødig Bugserhjælp til Havnemanøvrer, samtidig med at Skibene derved opnaar Fordelen af at »gaa Damperturn« under Ladning og Losning i Havn. Man maa derfor antage, at denne Sejlskibstype fremtidig med Held vil kunne optage Konkurrencen med Fragtdamperne.

En Undersøgelse over de ved Skibsværfterne for Aaret 1913 opnaaede økonomiske Resultater kan foreløbig ikke anstilles, men efter de Oplysninger, der allerede foreligger, viser det sig, at Fortjenesten ikke staar i noget rimeligt Forhold til den Travlhed, der har hersket ved alle Værfter, og de gunstige Forhold, der har været for Skibsfarten. Medens Dampskibsselskaberne antagelig gennemsnitlig vil give et Udbytte af 10—12 %, bliver Skibsværfternes Udbytte næppe over 5—6 %. Dette skyldes, foruden den skarpe Konkurrence mellem Værfterne, særligt at de udførte Skibe er bestilte for meget lang Tid siden, hvor man ikke kunde forudse den enorme Prisstigning paa Skibsbygningsmateriale, som har fundet Sted i de to sidste Aar, og som først er opført i Slutningen af 1913.

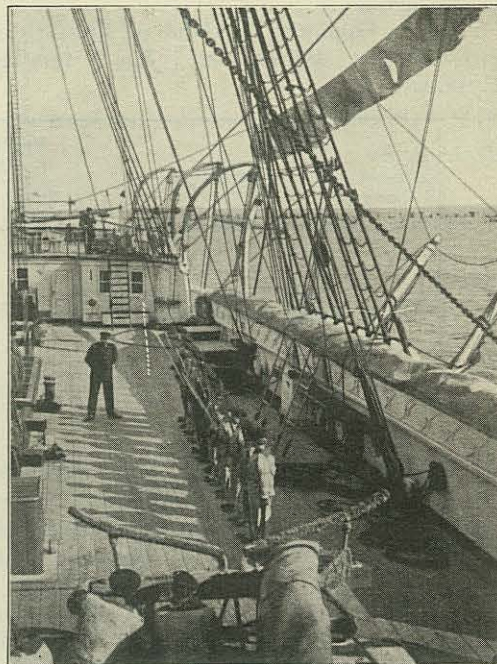
KRYDSEK-FREGATTEN FYENS MIDDELHAVSTOGT 1898—99

I sidste Nummer sluttede jeg med at fortælle lidt om vort Ophold i Håvre. Herfra afsejlede vi den 3dje November, og inden mange Timer mærkede vi, at nu var vi i bredere Farvand end hidtil. Fyen satte Næsen i Søerne og rystede sig — bogstaveligt talt — med hele Forskibet, først et kraftigt Dunk og saa, idet Stævnen med sin tunge Vædder kom ud af Søen, en Vibreren af hele Forskibet, som til en Begyndelse gav En en mærkelig løs Fornemmelse i Benene. Men Vanen er det halve Liv, og snart fik vi andet at tænke paa. Der blev rigget til til at hejse Skruen; mægtige 6-skaarne Taljer blev sat for, alt, hvad der kunde krybe og gaa, blev stillet op, og saa gik den store 2-bladede Skrue langsomt tilvejs i sin Brønd; det var lige alt det, at vi kunde vandre den op, uagtet Musikken ødslede med Luft og kilede paa med sine mest taktfaste Numre. Derefter blev vi for første Gang pebet tilvejs for Alvor for at gøre Sejl los. Aldrig skal jeg glemme den Fornemmelse det var, at ligge deroppe og beskrive Dele af Cirkler, med Kølen som Centrum og vor Højde over den som Radius. Det var nogle ordentlige Luftrejser fra den ene Side til den anden — opad kunde det gaa an, men nedad syntes man, at Nokken uundgaeligt maatte blive dyppet. Saa ned og fat i Mærsefald, — det kan nok være det gik! Vi hev og sled som rasende i de Ender, som vi fik stukket ud, sommetider til Baadsmandens Fryd, oftest til hans Raseri naar vi i vor Iver tog et Snuftag i urette Tid. For første Gang saa de fleste af os et Skib — et stort Skib — for fulde Sejl. Det varede længe, inden vi blev trætte af at stirre tilvejs paa de mægtige hvide Arealer, som var udspændt, betagende smukt var det.

Kanonerne var surrede, og Batteriet fuldt af andægtigt lyttende Klynger, hver ved sin Kanon og med vore flinke Underofficerer som Foredragsholdere og Eksaminatorer. Ensformigt gik Dagen med de Øvelser, som Skibets Bevægelser tillod, forberedende Øvelser og Eksercits med Gevær, Sabel og Revolver; de gymnastiske Øvelser var os selv — og andre, som saa til — en Kilde til Morskab.

Trods fuld Optagethed Dagen igennem kunde Tiden dog falde lang, — de Aftentimer, inden der blev pebet til Køjerne, hvor Musikken spillede agter paa Batteriet, medens vi slangede os og hyggede os af fuld Kraft, var de, som gik hurtigst. Søndag den 6te ringede Skibsklokken første Gang for os til Gudstjeneste. Paraden var forbi, og vi gik agterefter; Himlen var klar og blaa, og Søen ualmindelig svær. I Overhalingerne, og naar vi laa paa Bunden af Bølgedalen, kunde man se de store Vandbjærge langsomt nærme sig og løfte Skibet, for et Øjeblik efter at lade det glide støt nedad, medens det klaprede i Rær og Tovværk. Der er talt saa ofte om den Højtidelighed, som er knyttet til en Gudstjeneste i aaben Sø, saa Stedet er ikke her at gentage det — men, *denne* vil jeg huske fremfor alle, og jeg tror de

andre »Mænd« ogsaa. Her kunde ingen Tanker om den længselsfuldt ventede Landlov aflede Opmærksomheden; alt virkede til, at man følte sig greben, Himmel, Hav, Søndagspynteligheden hos Skib og Besætning og det store Split-

Haandvaabeksercits

flag, som stod ret ud fra Gafflen. Mange Tanker gik til Hjemmet fra denne lille svømmende Verden under det rødhvide Flag. Chefen kom ud fra sin Kahyt — »den Gamle«, som vi kaldte ham, trods det, at han slet ikke var gammel, — Manden som, ligesom Skibschefer oftest, kun sjældent viste sig, og som vi havde Respekt for, ikke blot fordi han var vor Chef og en anset Officer, men ogsaa fordi Mængden af os kendte hans fremragende Egenskaber som Videnskabsmand. Sjældent saa vi ham som sagt, men kom vi op paa Hundevagten, naar det blæste en rigtig »Ryger«, og skævede op til Broen, kunde vi være sikre paa at se hans Skikkelse i den spidshættede Gummifrakke.

Salmerne var sungne — Gudstjenesten forbi. Med blottet Hoved og efter Chefens Ord fulgte vi den smukke gamle Skib — »Gud bevare Kongen« — udtalt samtidig af 300 Mand, — ja, man har mange smukke Minder!

Dag for Dag fulgte man med spændt Opmærksomhed den røde Streg, som afsattes paa Kortet forude, og som

angav vor Plads paa Oceanet. I kortere og længere Stykker bugtede og krydsede den sig ud fra vor sidste Station, længere og længere sydvest paa, og mange var Vædemaalene om, hvad Længde og Bredde næste Afsætning vilde give. Hvem, der først fik Øje paa Springerne, ved jeg ikke. Muligvis har det været Peter — Baks gasten. — Inden længe var han rigget ud til Fangst, barbenet og i Olietøj, og med en Ende om Livet anbragte han sig nede paa Vaterstaget. Det maa være en vanskelig Kunst fra et saa ubekvent Stade at faa Ram paa et saa lynsnart Dyr, — men Peter kunde, og vi halede Fyren ind. Harpunen, hvis halve Længde var af Jærn, saa svært som en Lillefinger, var bøjet som et Vokslæs, og Dyret kæmpede for Livet, da det laa paa Bakken, saa det dundrede i Plankerne, hver Gang den kraftige Halefinne slog ned. Saa kom Tømmermanden med sin Økse, — og i et Øjeblik, hvor Springeren laa rolig, slog han den tynde Halerod over, og saa var det forbi. Længe husker jeg det Hug, — den sidste Bevægelse, Springeren gjorde, gav nemlig mit Overtrækstøj sin Bekomst, — en Perlerad af Bloddraaber fra Kraven ned til Skoene, — og Springerblod kan som bekendt ikke vaskes af med grøn Sæbe, Søvand, Skruppe og Energi; — hver anden Mandag fik jeg mig en Overhaling, fordi jeg ikke kunde faa Pletterne af, men varmt Vand til at hjælpe paa det vankede der jo ikke.

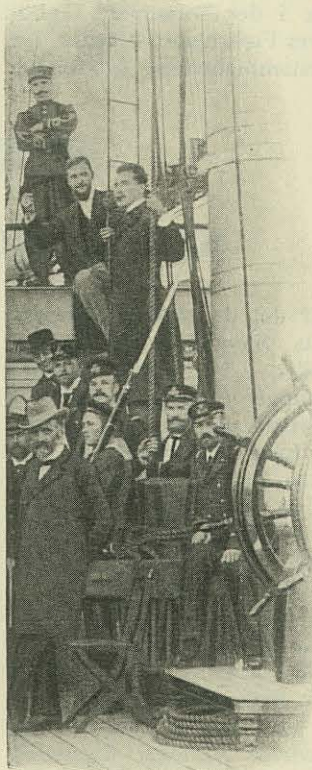
Den 12te fik vi Landkending, 2 store blaa Bjerger paa Portugals Kyst, og næste Morgen fik vi spansk Lods og gik ind til Cadiz. Hovmesterens Kurv hjalp mig til et Par Ture iland, og jeg brugte Øjnene, — der var jo nok at se paa. Det var, medens Spanien laa i Krig med United States, og samtidig med os ankom en stor sort Transportdamper med Saarede fra Cuba. Oppe i Byen mødte vi Transporterne, naar de kom fra Havnen, Baarer med sort Voksdugstæg over og lukkede paa Siderne. Af og til standsede Bærerne, satte Baaren ned og slog Voksdugten tilside for at skaffe Patienter Luft. Udtærede og magre var de, dem vi saa; oppe i Gaderne mødte vi hjemvendte Soldater i Mængde, i gullige, medtagne Khakiuniformer og alle med et, eller flere, ganske ens Kors paa Brystet. Lasede og smudsige saa de ud, og slet forplejede, men med Holdning som de Spaniere, de var. En af de Gange jeg var inde med Hovmesteren, stod vi og handlede om Grøntsager i en Butik eller Bod oppe paa Hovedtorvet. Dette var ret stort og omgivet af anseelige Bygninger fra Spaniens Storhedstid, næsten alle med store spraglede Forhæng eller Markiser udenfor Stueetagen. Vi stod netop og saa paa nogle kæmpemæssige Græskar, da der lød et skarpt Smæld, som fik os til at tørne rundt i en Fart. Midt paa Torvet laa en mørk Skikkelse udstrakt, — medens en anden styrtede afsted, alt hvad hans Ben kunde række, for at naa en af de mørke Sidegader, som udgik fra Torvets Hjørner, og der forsvandt han. Torvet var som blæst rent for Folk et Øjeblik efter, men ud fra den store Vagtbbygning eller Kaserne, som begrænsede den ene Side af Pladsen, og udenfor hvilken der gik Infanterister paa Post, myldrede det et Øjeblik efter med Militær, som i fuldt Løb satte efter den forsvundne; om de fik ham, aner jeg selvfølgelig intet, — vi flyttede os meget hurtigt væk fra Skuepladsen og ned til Fartøjet. Opklaring paa Begivenheden fik vi heller ikke, — en Hævntakt har det vel været, og temmeligt uhyggeligt var det.

Det var varmt nu, 24° Celsius i Skyggen og Fedtlædersskoene og Sokkerne kom af den meste Del af Dagen. For Damp gik vi fra Cadiz og stod den 17de om Formiddagen ind i Gibraltarstrædet. Marokkos Kyst tegnede sig som høje gullige Klipper med spidse Tinder, hvorom hvide Skyer svøbte sig. Om Bagbord kunde man temmelig langt inde i Bugten se Gibraltarklippen rejse sig som en uhyre Klippeblok, løsrevet fra Landet nordfor. Den 19de kom vi ind til Algier. Ved en af Salutkanonerne, som stod helt agter paa Batteriet og som var en 57 mm P. K., var en af Besætningen vistnok syg. Nok er det, Overkanoneren, som skulde bruge en Mand, slog en Klo i mig, som var kommet i for stor Nærhed af ham, og jeg blev sat til at

tage mod Hylstrene, naar de kom spadserende bagud efter Skuddet. Til denne Bestilling hørte 2 svære Læderhandsker, da Hylsteret skulde gribes i Farten og ikke maatte falde paa Dækket, men kun den ene Handske var kommen op fra Hulgasten. Glohede kom 6—7 Stykker bagud til mig, — og da Salutten var forbi, var jeg nærmest ogsaa »færdig«. Der var kun sorte Skorper at se inde i den højre Haand, og jeg spadserede langt uden om Overkanoneren for Eftertiden, naar vi nærmede os Havn.

Det var med lange Øjne, vi den næste Dag saa Kongens Kvarter falde paa Fartøjerne i fineste Puds for at gaa iland.

Vi andre maatte nøjes med i Middagstiden at se paa den Hær af Arabere i brogede Klæder, som med deres Varer af enhver Slags belejrede Fordækket. Der blev købslaet efter Noder og pruttet paa Prisen og rakt Fingre ivejret efter alle Kunstens Regler, og naar man saa mente at have faaet den brune Rad ned til en Tredjedel eller Fjerdedel af det, han forlangte, og som vi vidste var den rette Pris, tog han ganske rolig sin Vare ud af Haanden paa os, lagde den ned i Kurven igen og saa paa os med et dybt forarget Blik i sine sorte Dueøjne. Gik man saa sin Vej til den næste, kunde man være temmelig sikker paa at se en lang brun Arm komme frem af den foldrige Dragt og med indladende Gebærder forsøge at knytte den afbrudte mimiske Forhandling igen, ogsaa videre 3—4 Gange. Holdt man saa fast ved sit sidste Bud, fik man ogsaa Handelen istand, for Sælgerens Vedkommende sikkert med 2—300 Procents

Konsul Nissen ombord i »Fyen«

Avance. En Vare stod i meget høj Kurs, nemlig de algeriske Cigaretter, som Alverden kender, og som solgtes til en meget lav Pris. Alle Mand forsynede sig, saa Busseronnerne struttede, og paa de mest vidunderlige Steder, i Kistebanken, i Paradeskoene, Skotøjshylden over vore Skabe paa Banjerne, kort sagt overalt, hvor en Tomme Plads var til Rest, gemte vi afvejen. Den veltjente Shagpipe maatte vige Pladsen for Cigaretten, som saa dejlig let kunde staves afvejen i Snesevis i Huen, saa man havde Forsyning for hele Døgnet.

Vi havde selvfølgelig Besøg af franske Honoratiores af forskellige Grader, men udover Lyden af Salutten og et enkelt Glimt af pragtfulde franske Uniformer havde vi, som hørte til foran for Fokkemasten, ingen Lejlighed til at gøre større Observationer. Dog kom jeg uventet med ved en enkelt Lejlighed, nemlig Chefens Middag for forskellige franske Spidser og den danske Konsul, Dr. Nissen, — saaledes at forstaa, at jeg fik Ordre til at stille i hvidt Paradetøj til Opvartning. Det var jo en ganske betydelig Oplevelse at betræde Chefens Lejlighed, hvor ellers ingen uden Officererne, vistnok endda kun efter særlig Invitation, kom, og Opgaven krævede omhyggelig Instruksion af Chefshovmesteren. Smukke var Chefens Værelser, — Kahytter kunde man ikke kalde dem, dertil var de for store, — rentud paladsagtig præsenterede Spisestuen med det smukt dækkede Bord sig for mine Øjne, der nu i lang Tid havde været vante til andre Omgivelser og kun dunkelt erindrede en snehvid Dug og rigtige Porcellænstillerkener med opsat Serviet, Knive og Sølvgafler ved Siden af og blanke Glas foran. Bedst af alt husker

jeg dog den danske Konsul Dr. Nissen. Den Tale, han holdt for Skibet, for det danske Flag, som til hans store Glæde nu vajede over et lille Stykke Fædreland hernede i den franske Havn, og til hvis Ankomst han saalænge havde glædet sig, den Tale husker jeg endnu. Paa sin stille, rolige Maade udtalte han Ord, som man mærkede kom fra en Mand, der aldrig glemte sit Hjem i Danmark, som forstod Betydningen af, at Flaget vises, Ord, som burde have været hørt af alle Danske. Kun den, der længe har været fra sit Hjem kan, — om han da har Ordet i sin Magt —, udtrykke sig saadan, som Dr. Nissen gjorde, fordi han trods sit lange Eksil var en god dansk Mand, for hvem Fødelandet og dets udelte Bevaring var og er mere end Ord. Naar man har været længe ude i det fremmede blandt andre Nationer og lært, hvad *deres* Fædreland betyder for dem, og at intet Offer for Selvstændighedens og Selvbe-

stemmelsesrettens Bevarelse er for stort for dem, bliver man ganske uforstaaende for den Lunkenhed hos mange Danske overfor en Sag, som burde være hævet over alle andre, — Bevarelsen af vor Neutralitet ved et kraftigt Værn til Lands og til Søs; og saa kan faktisk Danmark, med forholdsvis langt ringere Midler end de fleste andre Stater, sikre sig sin Eksistens, da vore Farvande er vore naturlige Fæstninger, der i Forbindelse med et relativt billigt Krigsmateriel vil kunne holde os uberørte af Stormagternes, om kortere eller længere Tid uundgaeligt kommende Stridigheder.

E. W. MARSTON,
Arkitekt,
Værnepligtig 1898, Nr. 450,
6. Artilleribakke, Fyen

KAPERSKONNERTEN

I Folkemunde! Ja, i Krigstid er det de væbnede Mænds fremtrædende Skikkelser, hvis Navne glider gennem Nationen som en Aal gennem Vandet, — i en gylden Periode er det Kunstnerne, Videnskabsmændene og de betydelige Borgere. I en Forfaldstid er det Slubberterne, og i en Sportsidiot-Tid er det Fodboldspillerne, hvis Ry sprutter ud som en Vulkan. Og der har været en Tid — for godt Hundrede Aar siden, — hvor der var en lille Flok af en ganske egen Slags Mennesker, der blev en Art Kælebørn i deres Hjemby, og hvis Navne og Bedrifter alle kendte eller gerne vilde kende. Det var de heldige blandt *Kaperførerne*.

Forholdene havde ført det med sig, at Kapervæsenet igen vaagnede til Live efter 1807, da Landet mistede sin Orlogslaade — og næsten ogsaa sin Koffardilaade, og »vore egne Korsarer« tog Bod og Hævn over Britten, hvor de kunde, med saare liden Blodsudgydelse, men med et Udbytte, der indbragte Landet langt over *Hundrede Millioner* Rigsdaler. Den frivillige Flaade af Kapere, ialt adskillige Hundrede, maatte nøje overholde Regeringens Reglementer (og stille Kaution for Overholdelsen), — og hver Kaperfører maatte være forsynet med Kaperbrev fra Regeringen, men iøvrigt gik hver Kaper sin egen Kurs uafhængigt og paa egen Risiko. Det Bytte, der blev taget, skulde tildømmes Kaperne af Priseretten og sælges ved offentlig Auktion, og Regeringen tog en lille Afgift deraf (til Søkvæsthuset), — men gik Kaperen tabt, blev det Rhederiets Sag, og toges Gasterne til Fange, eller mistede de deres Frihed, Førlighed eller deres Liv, blev det deres egen Sag.

De kækkeste af Kaperkaptajnerne blev Helte i Befolkningens brede Lag. Hver Mand og hver rask Dreng kendte Jens Lind, Caspar Wulffsen, Lars Raabert og endnu nogle forvovne Søgutter, hvis Kanoner mangan Gang dundrede ved vore Kyster, og hvis blanke Dalere lystigt sprang i Havnene. Bly, Jern og Staal til Fjenden, men de ædle Metaller, Guldet, Sølvet og Penges Værdi til dem derhjemme!

Der er et videnskabeligt Arbejde igang om Kapervæsenet 1807—1814. Her skal vi blot fortælle om Caspar Wulffsens Kryds med sin skrappe Sejler, Kaperskonnernten »Mandal«.

»Mandal« førte 8 Kanoner og havde en Besætning paa 66 Mand. Et Par Maaneder efter Københavns Kapitulation var den klar til at løbe ud, og den 16de Novbr. 1807 gik den første Gang ud gennem Langebro. Den var fortræffeligt udrustet, og Wulffsen fik snart alt til at fungere om Bord, som det skulde. Uden at tage Hensyn til haardt Vejr og uden Frygt for de engelske Orlogsmænd vovede »Mandal« sig straks paa Kryds til Østersøen, der var den bedste Tumleplads for velsejlende Kapere.

I Løbet af en Ugestid opbragte Skonnernten ikke mindre end fem fjendtlige Skibe. Hver af dem blev besat med en

Prisemester og nogle Mænd, og »Mandal« vendte saa hjemad med sit Bytte. Den 25de Novbr. om Morgenen udskar den endnu et stort Skib af en engelsk Konvoj; det var ladet med Sejldug og anslaaet til over 100 000 Rdls. Værdi. Nu skyndte Wulffsen sig ad København til for at faa sine Priser i sikker Havn og faa dem omsat i klingende Mønt, og henad Eftermiddagen stod han Drogden ind med hele Flotillen.

Den sidste Erobring havde imidlertid grundigt ophidset Britten, og to af de Orlogsmænd, som beskyttede Konvojen, forfulgte Wulffsen. Priserne var godt forude, og »Mandal« selv sejlede temmelig let Forfølgerne agterud, men henad Aften grundstødte desværre Sejldugsskibet paa Middelgrundden. Det var da blevet omtrent Vindstille. Englænderne satte 6 armerede, tæt besatte Barkasser ud og roede løs paa Prisen, og dengang var der intet Middelgrundsfort! Kaperen maatte selv tage fat, om den ikke vilde gaa Glip af Fangsten.

Det gjorde den ogsaa; Wulffsen lod lade med Kardætsker og krydsede sig op mod Barkasserne. Han havde kun 28 Mand om Bord, efter at have afgivet Folk til alle Priserne. Britterne talte op mod 200, men da »Mandal« gled dem paa nært Hold og dryssede Kardætskerne ud af Kanonportene med rund Haand, vendte Barkasserne Stævnene mod Orlogsskibene igen og trak sig ud af Legen.

Sejldugsskibet gik dog alligevel tabt. Den ombordværende Prisemester havde opgivet alt Haab, da Barkasserne nærmede sig, og sat Ild paa Skibet for hellere at ofre det til Elementerne end til Fjenden. Da »Mandal« havde jaget de engelske Baade bort og kom op til Prisen igen, havde Ilden grebet saa voldsomt om sig, at Skibet ikke stod til at redde. Besætningen og nogle Ubetydeligheder af Skibets Værdisager blev bragt over i Skonnernten. Hele Natten igennem saa man fra København det brændende Skib lyse over Middelgrundden.

De fem andre Priser var da velbeholdne naet ind paa Rheden, og »Mandal« fulgte snart efter. Et af Skibene blev frigivet af Priseretten, men maatte dog betale 500 Rdls. Erstatning til Kaperen i Opbringelsesomkostninger, da det ikke havde haft sine Papirer i Orden. De andre blev prisedomte med deres Ladninger og solgt i Løbet af Vinteren.

I December var »Mandal« ude igen, og kun Julehelligdagene var den i Havn. Der var ikke Tale om Vinterhi. Wulffsen søgte kun Ankerplads, naar han skulde indbringe Skibe og sørge for Vand, Proviant og Ammunition til sig selv. I Vintermaanederne var det dog ret skralt med Udbyttet, og først hen ad Foraaret gik det lidt livligt til igen, men saa blev ogsaa Farerne for at blive overhalet af Fjenden større.

AKTIESELSKABET

DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI.

Kina—Japan Linie. Afsejling hver 3. Uge fra København, Göteborg og Antwerpen til Port Said, Hongkong, Shanghai, Yokohama, Kobe, Moji og eventuelt Vladivostok.

Gods medtages paa gennemgaaende Konnossement fra skandinaviske og Østersø-Havne til de vigtigste Pladser i Østen.

Skibene medfører Pakkepost.

Bangkok—Linie. Afsejling hver 3. Uge fra København, Middlebrough, Antwerpen og Genua til Colombo, Penang, Singapore og Bangkok. Skibene medfører Passagerer og Pakkepost.

Vestindisk Linie. Afsejling fra København hver 4. Uge via Rotterdam & London til St. Thomas, St. Croix, Antigua, Dominica, St. Lucia, Barbados, Trinidad, Demerara og Paramaribo.

Skibene fører Post og Passagerer og medtager Ladning til ovennævnte Pladser samt til de fleste andre Pladser i Vestindien og Passagerer og Gods til Rotterdam.

Skandinavien—Sydafrika og Australien. Afsejling en à to Gange om Maanedn fra København, Østersøen, Göteborg og Frederikstad til Cape Town, Algoa Bay, East London, Durban, Delagoa Bay og eventuelt Mossel Bay og Beira, samt Australien.

San Francisco Linie. Direkte Afsejlinger fra København og Antwerpen medtagende Gods fra Skandinavien og Østersø-Havne til San Francisco, eventuelt anløbende Buenos Aires og Havne paa Pacific Kysten.

Yderligere Oplysninger erholdes ved Henvendelse paa Kompagniets Kontor i Holbergsgade 2. Telf. 8300.

Tuborg

Apollinaris Citronsodavand • Oranga •

Tuborgs Navn yder Garanti
for et 1ste Klasses Produkt

Ernst Husmanns Søn

Vinhandel en gros & en detail

Vestergade 12, (Tre Hjorte)

☺ Telefon Nr. 5185 & 5985 ☺

Af

„BIDRAG TIL SØARTILLERIETS HISTORIE“

189 Sider, udarbejdet i 1909 af Løjtnant P. ANDERSEN, er endnu en Del Eksemplarer à 3 Kr. 50 Øre til Salg hos Forfatteren: RÆVEGADE 1. Bogen skildrer Personnellets Kaar og Levevis i gamle Dage.

Af Marinens Julehæfte „UNDER DANNEBROG“, redigeret af Premierløjtnant H. EWALD, findes endnu et mindre Restoplæg, som kan sælges til Marineforeningens Medlemmer. Foreningens Kontor modtager Bestillinger paa Heftet.

INDHOLD: Hans Majestæt Kongens Billede med Signatur. — Digt af Axel Juel. — Jul om Bord. Af P. Andersen. — Eskadreliv. Af Gyldenkrone og Ewald. — Nogle Minder fra Valkyriens Togt til Østasien. Af Alf Trolle. — Hvide Ørn og Bedstemoders Drøm. Af Johan Meyer. — Torpedobaadsangreb. Af Niels Juel-Brockdorff. — Med Heimdal ved Messina. Af Prins Axel. — Undervandsbaade. Af O. Aarestrup. — I Polaris. Af V. Laub. — Miner og Minekrig. Af R. Rothe. — Erindringer fra Martinique. Af Henri Konow. — Kadetliv. Af Cai Schaffalitzky de Muckadell. — Fra Ingolfsekspeditionen. Af Hector Kiær. — Opmaaling i Vestindien. Af Godfred Hansen. — Paa Fiskeriinspektion. Af Otto Lagoni. — Skovtur pr. Aëroplan. Af Svend Christiansen.

Aargang 1913 er udsolgt

Pris: 1 Krone

Aargang 1913 er udsolgt

COLGATE'S

BARBERSÆBE I
NIKKELDAASER

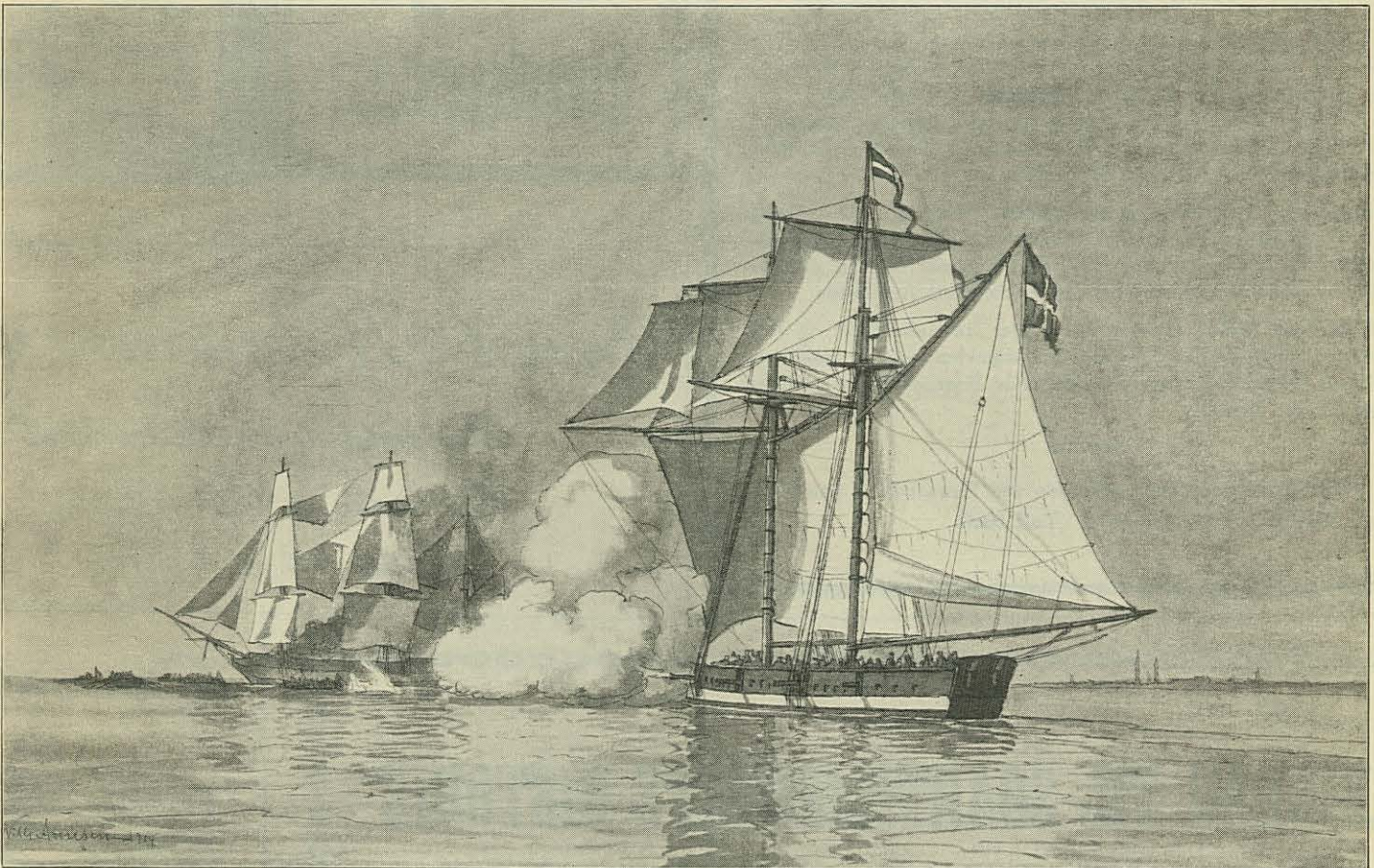
MARINEFOTOGRAF
C. NIELSEN
TOLDBODVEJ 8, I. SAL
(LIGEFOR BORNHOLMSGADE)
ANBEFALER SIG MED
FOTOGRAFIER AF ALLE
MARINENS SKIBE

Takket være dens kyndige Fører og dens gode Sejls kom den gennem alle Vanskeligheder; den krydsede nu oftest i Kattegat og Bælterne og blev adskillige Gange forfulgt af fjendtlige Orlogsmænd, saaledes 27de Maj 1808 af en engelsk Fregat. Under Flugten kom den paa Grund i Nærheden af Aarhus, men slap af ved at kaste sin Ballast af Jern over Bord og naaede i Tide ind under Mindebatteriet ved Byen. Aarhus Borgere skaffede straks den »populære« Kaperkaptajn nyt Jern til Ballast saa godt som uden Vederlag.

I Løbet af Sommeren gjorde Kaperskonnerten flere værdifulde Kup; saaledes bragte den i Juni en ganske ny ame-

kunde naa op under det Batteri, der var anlagt ved Humlebæk, kastede den Anker ud for Sletten ved Telegrafbakken, omtrent 150 Skridt fra Land.

Kanonbaaden lagde sig 2000 Skridt derfra og skød løs, og der kom nu en Kanonbaad og tre Barkasser til fra et engelsk Orlogsskib, som laa ved Ramløse. Ialt var der saaledes 9 Fartøjer med ca. 350 Britter i Ilden. Humlebæk Batteri blandede sig ogsaa i Skydningen paa lang Afstand, men det hjalp mere, da den unge Artilleriløjtnant v. Scholten kom til med en Haubits og en 3 Pds. Kanon fra Humlebæk og aabnede Ilden fra Stranden paa de engelske Baade. En Time efter kom ogsaa Løjtnant v. Ewald fra Vedbæk med

rikansk Tremaster, »Meridian«, ind til Helsingør. I Slutningen af Maanedens var »Mandal« igen paa Færde Nord for Helsingør og tog i Forening med en anden Kaper et svensk Fartøj ladet med Mahognimøbler og andre Sager. Et Par Dage efter gik Wulffsen Syd paa med denne Prise, men han var paa et hængende Haar aldrig kommet paa Kryds mere.

»Mandal« blev i Øresund angrebet af 9 Orlogsfartøjer og vilde i det stille Vejr ikke have kunnet klare sig uden Hjælp. Det var den 25de Juni 1808. Fra et engelsk Krigsskib ved Hven sendtes 4 armerede, tæt besatte Barkasser over mod den danske Kyst, og de roede Nord paa for at møde »Mandal«, medens en engelsk Kanonbaad Øst fra nærmede sig Skonnerten, der da var ud for Smidstrup. »Mandal« gik Nord paa for Sejl og Aarer, men da den var ud for Nivaa, var Fjenden den foruroligende nær, og Kanonbaaden begyndte Skydningen.

Til al Held var der en djærv Landofficer, der tog et Tag med. Det var Major v. Scholten, der kommanderede Tropperne ved Kysten paa denne Strækning. Han lod en Afdeling Jægere, som laa i Kvarter ved Nivaa, marchere til Sletten, hvor de nærmest kunde være til Nytte, og alarmerede de øvrige Tropper i Nærheden. Skonnerten fyrede imidlertid paa de forfølgende Baade, men da den ikke

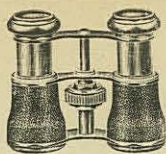
to 3 Pds. Kanoner, som blev placerede paa Telegrafbakken. Løbegravene, der var anlagt om Bakken, blev besat af Løjtnant v. Hofmand med Skarpskytter fra Sletten og Kapt. v. Kleist med Jægere fra Nivaa. Naar Baadene nærmede sig »Mandal« for at entre, kunde deres Ild gøre god Virkning.

Det var en livlig Træfning. I Tiden fra 10³/₄ til lidt over 2 faldt over 200 Kanonskud fra hver Side. Bedst Virkning gjorde Skydningen fra Kaperen, der laa nærmest Fjenden. En ung Artilleriløjtnant v. Recke var af egen Drift gaaet om Bord i Skonnerten for at bistaa ved Skydningen, og havde Held til at give den ene Kanonbaad en god Træffer i Agterstævnen, saa Splinterne røg til alle Sider. Skonnerten fik sin Takkelage slemt ramponeret af Fjendens Kugler til Gengæld, men mærkeligt nok blev Skroget ikke truffet og ikke en eneste af Mandskabet saaret.

Besætningen arbejdede muntert ved Kanonerne og lod sig ikke skræmme af Kuglerne, der susede over og omkring dem. Alt om Bord gik til med orlogsmæssig Præcision, og da Kaptajnen paa det mest kritiske Tidspunkt spurgte, om nogen vilde iland, lod der et enstemmig Nej, og Folkenes Talsmænd svarede, at man vilde holde ud til sidste Mand.

Alle Karduserne blev skudt bort, men det gjorde ingen ting. Otte Mand blev sendt ned, og de fik i en Haandevending skaaret to Flag op og fyldt Karduser paany. Skibets

MARINE- TEATER- REJSE-

med Etui og Rem for 8 Kroner

Nyhed: Buede Brillglas med stærkt
forøget Synsfelt fra 1½ Kr.

Kgl. Hof-Instrumentmager

CORNELIUS KNUDSEN

15, Købmagergade 15

Undgaa Fejltagelser

I. F. Triers kemisk-pharmaceutisk Fabrik og Medicinalhandel

Telefon 9696

Pilestræde 35

København

Alle Apotekervarer og Medicinalvarer i Haandkøb

Fabrik for cosmetiske Toiletartikler, Parfumer og Sæber

Remington

Skrivemaskine

skriver, adderer, subtraherer

og har Key Set Tabulator

L. Kristensen, 27 Vestergade.

ANBEFALING FRA KRYDSEREN „VALKYRIEN“

Til DE FORENEDE BRYGGERIER

Krydseren »Valkyrien« har paa sit Togt til Middelhavet Vinteren 1913—14 haft en Beholdning af ⁵⁰⁰/₂ Flasker ANKERØL. Øllet, der har været udsat for skiftende Temperaturer og Slingerage, har dog beholdt sin fortrinlige Velsmag, og blev hurtig en foretrukken Ølsort. Vi anbefale det paa det bedste.

Krydseren »Valkyrien«s Underofficersmesse, den 14. Februar 1914

CHR. MIKKELSEN,
Messeforstander

W. S. C. PETERSEN
Messeforstander

Jacob Holm & Sønner

Strandgade 4 * København C.

TOUGVÆRK

Telegr.: Holmssønner

Telefon 1611

L. Andersens Eftf.s

Frugt-, Grønt- og Delikatessehandel

Torvegade 14

Tlf. Byen 1384 v

Leverandør til den kgl. danske
Marine

LOUIS POULSEN & Co.

NYHAVN 11 TLF. 7931

ALLE MOTORLAMPER

BRÆNDERE OG SAMTLIGE
RESERVEDELE I KOMPLET
OG STORT LAGER

Landbrugslotteriet

For et halvaarligt Indskud paa
Kr. 15,70 kan paa en hel Sed-
del vindes:

i 1. Klasse for Kr. 1,20	10,000 Kr.
i 2. — — —	1,70 12,000 —
i 3. — — —	2,20 15,000 —
i 4. — — —	3,20 15,000 —
i 5. — — —	3,20 20,000 —
i 6. — — —	4,20 70,000 —

Halvaarlig
25,000 Gevinster og 1 Præmie
til samlet Værdi
1 Million 132,670 Kr.

giver de

Største Gevinster

for de

Mindste Indskud!

Forlang Plan hos
nærmeste Kollectør
eller i Hoved-
kolektionen
Frederiks-
berggade **2**

UNDER DANNEBROG'S

ANNONCE- EKSPEDITION

STEINS-VEJ 3¹

VALBY

HELGOLANDSPLETTEN

PAA MARINEFORENINGENS Foranstaltning har den Kongelige Porcellænsfabrik ved Hr. Marinemaler Benjamin Olsen fremstillet en ualmindelig smuk Platte, der sælges til Fordel for den Mindefest, som agtes afholdt for Veteranerne fra Kampen ved Helgoland.

Platten er 17 cm i Diameter og fremstilles i begrænset Antal. Bestilling indsendes til Marineforeningens Kontor, Chr. d. IX.s Gade 5¹.

Pris: 10 KRONER

Officerer havde iøvrigt alt paa rede Haand til at fornagte Kanonerne og bore Huller i Skibet, om det gik galt.

Nu gik det jo *godt*, og efter at Kanonaden havde varet lidt over 3 Timer, holdt de engelske Baade op at fyre. Der var nu ingen Lyst til Entring, og Flotillen vendte om og roede tilbage. Kaperen var sluppet let. I Land var der en Soldat dræbt og en saaret. Kapt. Wulffsen benyttede en Brise til at lette og gaa tæt op under Batteriet ved Humlebæk, hvor Kaperen blev Natten over.

Det var ikke den eneste Gang, »Mandal» kom i Krudtrøg i Sundet. Paa en Tur fra København til Helsingør om Eftermiddagen den 20de Juli blev den observeret fra svensk Side kort efter at have forladt Rheden, og Landskrona og Helsingborg blev alarmeret. Den stærkt bemandede Orlogsgalej, som de Danske kaldte »Gedebukken«, løb ud fra Helsingborg og stævnedes op mod »Mandal» Nord for Hven. Allerede paa lang Afstand begyndte den Skydningen.

Wulffsen lod Skonnerten gaa sin Kurs, og da han kom nær nok, gav han Galejen sit glatte Lag. Galejen gik imidlertid haardt paa, og da Vinden tog af, blev »Mandal» udsat for Entring, og Tilskuerne fra dansk Side blev noget uhyggelige til Mode. Kanonbaadene fra Helsingør stak nu i Søen Kl. 9 om Aftenen, dels for at støtte Wulffsen, dels for at løbe Hornene af »Gedebukken« og søge at afskære den. Det engelske Linjeskib ved Helsingborg kunde ikke lette, men advarede Galejen ved Signaler. Kanonbaadene gav Galejen nogle faa Skud, som Svenskeren besvarede med et enkelt, hvorpaa den skyndsomt roede ad sit Hjemsted til. Kort efter, da det blev helt mørkt, kom alle de danske Fartøjer i Havn.

Saaledes kunde Kaperne bringe Røre i Farvandet. Nogle faa Dage efter tog Wulffsen en svensk Jagt med Stenkul ved Høganæs tæt under Land og lige for Næsen af Landmilitæret, som forgæves kom paa Benene.

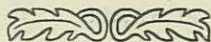
Atter den 27de Juli alarmerede Wulffsen det svenske

Militær. Under Kongens Besøg i Helsingør slappedes Opsynet ved Havnen, og otte Slaver benyttede Lejligheden til at stjæle en Slup ved Kronborg og stikke til Søs, medførende 2 Dreng, Embedsmændssønner fra Kronborg, som havde badet fra Baaden. Flygtningerne var allerede midtvejs i Sundet, da de blev bemærkede fra dansk Side. En af Wulffsens Styrmand og nogle af hans Folk satte straks efter dem og naaede dem i sidste Øjeblik ved glimrende Roning og førte Sluppen tilbage, forfulgt et Stykke Vej af Svenskerne, der havde slaaet Alarm ved Synet af Baadene. Kongen fik lige inden sin Afrejse til Fredensborg Meddelelse om den lille Bedrift og komplimenterede Udøverne gennem sin Adjudant.

I dette Tidsrum nævnes foruden »Meridian« et Skib »Nep-tunus« med en stor Saltladning og tre mindre Fartøjer med Stenkul som gode Priser. Fra Efteraaret 1808 krydsede Skonnerten igen i Østersøen og opbragte adskillige Skibe til Bornholm og Christiansø, saaledes en Tremaster, der var armeret med 2 Kanoner.

I Marts 1809 konvojerede »Mandal« selv Priserne til København, — foruden de nævnte ogsaa en svensk Jagt, en Tremaster med østersøiske Produkter og et Fartøj med en Vare, som var særdeles velkommen paa Holmen, nemlig 1000 Tdr. Tjære, som Regeringen erhvervede paa Auktionen for 40 000 Rdlr.

Ved Tilbagekomsten til Hovedstaden blev »Mandal« solgt, og Kapt. Wulffsen afgav Kommandoen. Kaperen krydsede endnu et Par Aar under forskellige Kaptajner, men Wulffsen tog Lykkestjernen med sig over paa sit nye Skib, Skonnerten »Grev Danneskjold«, der erobrede den Popularitet, »Mandal« havde haft. »Mandal« havde indtil da bragt sine Rhedere Rigdom og sin Besætning Guld og Ære; den fik vel endnu af og til en Prise, men det var forbi med dens Stortid. I Folkets Bevidsthed gik den snart i Glemmebogen, den største og næstbedste af alle Bøger. KAY LARSEN

Undervandsbaadsdivisionens Besætninger spiller Fodbold paa Orlogsværftet

KABELWERK RHEYDT ^{A/G} RHEYDT, RHEINLAND

CA. 1000 ARBEJDERE

KAPITAL: CA. 6 MILL. MARK

BLANKE KOBBER- OG BRONCETRAADE I FORSKELLIGE KVALITETER OG DIMENSIONER
ISOLEREDE TRAADE OG KABLER FOR LYS- OG KRAFT-ANLÆG
TELEFON-, TELEGRAF- OG LYNKABLER

ALLE SLAGS KABLER FOR KRIGS- OG HANDELSFARTØJER

ISOLERBAAND

PARAGUMMI

BLYKABLER FOR INDTIL 50,000 VOLTS SPÆNDING

GENERAL-AGENT FOR DANMARK:

AXEL SCHOU, DRONNINGENS TVERGADE 9, **KØBENHAVN**

TELEFON CENTRAL 9210

TELEGR.-ADR.: „EDISON“

Forsikringsaktieselskabet NATIONAL

Nordens

største Syge-

Forsikringsselskab

En Forsikrings Værdi

afhænger af Forsikringsbetingelserne. — NATIONAL's Betingelser er korte, letfattelige og liberale

Agenturer overalt i Skandinavien. Forlang Tilbud

København — Aktiekapital 1 Million Kroner

Udbetalte Erstatninger

i

Syge- og Ulykkesforsikrings-
Afdelingen:

I 1905	Kr.	25,937. 27
- 1906	-	50,917. 42
- 1907	-	104,571. 49
- 1908	-	171,916. 33
- 1909	-	221,690. 56
- 1910	-	303,296. 03
- 1911	-	378,272. 60
- 1912	-	428,478. 56
- 1913	-	389,777. 22

DA VI BUGSEREDE KAPTAJN HAMMERS HVALDAMPER „THOMAS ROIS“ FRA ISLAND TIL SKOTLAND. JULI 1869

Den 20de Marts 1869 mødte vi som værnepligtige om Bord i Logiskibet. Den 1ste April hejstes Kommandoen i Skrueskonnerten Fylla, Folkene blev indrullerede og forsynede med Tøj, hvortil hørte blank Hat med Navnebaand, engelsk Troje med stort rødt broderet Navn »Fylla« paa Brystet, samt Nankins Benklæder og Kraver, og tilsidst en Dyffelsstortroje med Ankerknapper. Hatten skulde sidde ned i Nakken, saa Forhaaret var frit. Den 4de April lettede vi fra Rheden og stod Nord efter.

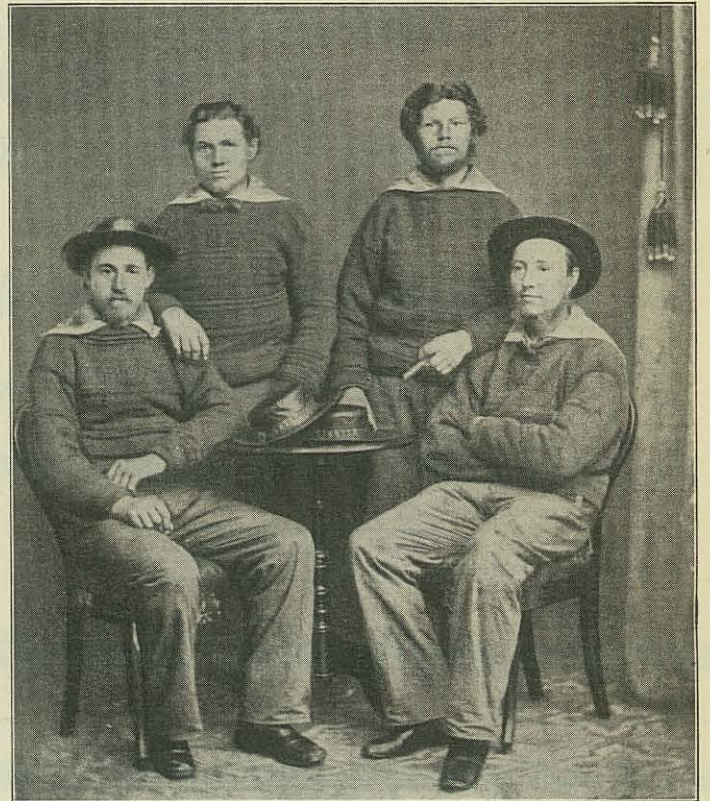
Skonnerten ankom den 9de til Leerwich paa Shetlandsøerne og fik Bunkerkul, hvorpaa den afsejlede og passerede Færøerne den 14de. Vi var ved Islands Østkyst den 18de, men kunde for Drivis ikke komme Landet nærmere end 3 Mil. Det var stormfuldt Vejr, vi forsøgte 3 Gange at forcere Isen, men uden Resultat. Afsejlede saa derfra og ankom til Reykjavik den 29de. Landet var overalt dækket af Sne. Byen bestod af Træhuse, og Gaderne var ubrolagte. Latinskolen var en toetages Bygning af Træ; men Kirken og Landshøvdingens Hus var af Mursten. Der var enkelte Haver med lidt Grøntsager men ingen Træer eller Blomster. Byen med Omliggende havde circa 2000 Mennesker. Rugbrød kunde man faa at købe, men vilde man have Franskbrød, skulde det bestilles Dagen før hos Bageren oppe ved Møllen.

Derefter sejlede vi Nord over til alle Havne for at opmaale Farvandet og oprejse Baaker ved Indløbene, og i denne Maj Maaned var det ofte Storm og Snefog. En tidlig Morgen i Grønnesund havde jeg i saadant Vejr Vagt ved Vandstandsmaaleren i Land for at notere Vandhøjden til forskellige Klokkeslet, da Vandet stiger og falder med Tidevandet. Jeg var iført store Vandstøvler, Sejldugskappe foret med uldent, Sydvest paa Hovedet og en stor Stage i Haanden og lignede mest en Sørøver. Da min Pibe var gaaet ud og jeg ingen Svovlstikker havde, gik jeg fra Stranden op over Klipperne og saa derfra en Jordhytte, et Hus af Kampesten tækket med Græstørv, knap til at skelne fra de naturlige Høje. Et Stykke derfra gik en Kone med nogle Faar, men ellers var alt øde, saa langt man kunde se, intet levende og ingen Huse. Hun saa efter mig, da jeg gik ind i Huset gennem den lave Gang, og da jeg kom indenfor foer et Par Børn afsted til den bagerste Del af Gangen, hvor en lille Trappe førte op til deres Stue. Jeg gik rolig ind i Ildrummet til venstre, hvor deres primitive Køkken var, og tændte min Pibe ved en Glød, og saa gik jeg igen. Konen saa efter mig, men turde ikke gaa til sit Hus, før jeg var forsvunden. I den Retning er Islændere og Færingar saa forskellige som Nat mod Dag. Islænderne er sky og holder sig tilbage, dem havde vi aldrig noget Samkvem med. Paa Færøerne derimod modtoges man med Glæde, Orlogsskibet blev næsten belejret af unge Mænd og Kvinder, naar vi ankom til Thorshavn, og saa gik Dansen i en lang Kæde fra for til agter, og der blev sunget: »det var ved Helgoland« eller »raske Dreng Grønder Reykjavik«.

30te Maj var vi atter ved Reykjavik, hvor der nu laa en fransk Fregat og en Korvet. Efterat have indtaget Kul og Proviant sejlede vi Syd om Island til Østlandet, hvor vi kom ind i Isen og var ved at blive lukket inde, hvorfor der sattes fuld Kraft paa for at komme ud igen; men herved blev Forstævnen beskadiget, og derfor sattes Kursen atter Syd om, tilbage til Reykjavik.

Hele Besætningen var 76 Mand. Af Helbefarne var der kun 13 Mand, deraf 4, der havde sejlet som Styrmand. For dem var Livet ombord noget, de var vant til; men for de usøvante, der var Bønder og Haandværkere, var det drøjt nok, baade med Søsnygen og dette, at holde sig ren. I Varmen gaar det lettere, men deroppe, hvor der Sommeren over ikke var en Nat uden Frost, var det en anden Ting. Naar der om Morgen blev pebet til Vask, fik vi kun salt Atlanter-

havsvand og det gjorde de usøvante mere skidne end rene. Vi andre, der var kendte med Livet om Bord, vaskede os naturligvis ikke i Saltvand, vi vidste at skaffe os det ferske, og da der paa Island overalt er rindende Vand, og man ofte kom i Land, ved Opmaalinger og ved Vand-

I Fylla-Tøjet

fyldninger, saa havde man altid Sæbe og Haandklæde i Lommen. Bedre gik det, naar den største Part af Mandskabet blev beordret til at vaske Tøj og Hængekøjer i Land ved den varme Kilde udenfor Reykjavik, for det regnede man som en Skovtur, saa var Skibskokken med, og man blev hele Dagen derinde. Han behøvede blot at sænke en Daase med henkogt Suppe ned, hvor det kogende Vand vældede ud, saa havde vi snart Maden kogt. Vi andre vaskede et Par hundrede Alen derfra, hvor Vandet flød fra Kilden som en Aa til Havet. Der var et Sted, en 10—20 Alen bredt, hvor man gik i til Livet, og hvor Vandet var et Par og tredive Grader varmt, der sad mange nøgne, i Vand til Halsen, og vaskede.

Var det koldt paa Dækket den Sommer, saa var der til Gengæld varmt under Dækket paa Banjerne. For det første ligger man i Hængekøjer saa tæt op ad hinanden, at kommer man lidt sent ned, efterat de andre er krøben ind, saa maa man fra en af Enderne se at komme op i sin Køje, og derefter skubbe og puffe med Skuldrene til man kommer ned mellem de andre. Dernæst var baade Skibskokkens og Mesterkokkens Komfurer samt Bagerovnen anbragt om Læ. Straks man kom ned fra Kulden, vaad og forfrossen, var det dejligt, men naar man efter en kort Tid kom i Sved, var det mindre rart. Dog var der ingen Syge om Bord, saa det er muligt, at Varme og Kulde ophævede hinanden. Men hvordan vilde det have været, om det Skib var bleven sendt til Vestindien? Alt dette hører egentlig ikke med i denne Beretning, men der er sikkert sket mange Forbedringer i Marinens Skibe i de 45 Aar, der er gaaet siden den Tid, derfor har de Unge, der læser dette, godt af at høre lidt om vor Tid.

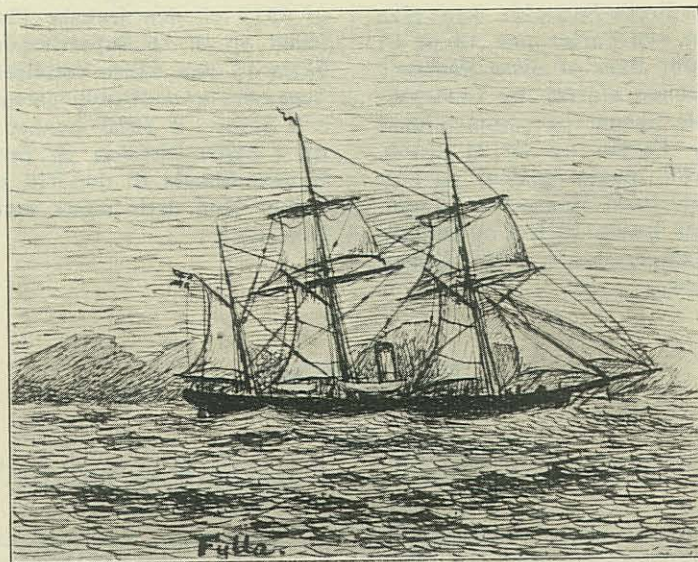
I Reykjavik laa de franske Orlogsskibe endnu, og hos dem laante vi Dykkeapparater. Efterat Løjtnant Suenson først var gaaet ned for at gøre en Prøve med Apparaterne, gik Tømmemanden og en Underofficer i Gang med at reparere Skaden paa Forstævnen; og de drev det til at kunne være nede over en Time ad Gangen og gjorde Arbejdet færdigt i Løbet af 10 Dage. Efter at have gjort et lille Trip Nord over gik Turen atter til Østlandet, og den 26de Juni slap vi endelig ind til Berufjord. Fire Dage forinden var Isen nemlig dreven bort.

Her laa Kaptajn Hammer med sit Skib Thomas Rois, der var Havarist. De havde været Nord paa og gjort en Fangst af 14—1500 Sæler, blev saa klemt ind i Isen og mistede Skruen, men naede dog til Berufjord. I Fjorden laa Skeletter af flere Hvaler, og her havde Kaptajn Hammer sit Oplagssted, sit Trankogeri og sine Beboelseshuse. Vi fortøjede paa Siden af Thomas Rois, der laa ved Landingsbroen, hvorefter vi fyldte Kul. Ude ved Kysten, paa en høj Klippe, blev der posteret en Vagt Nat og Dag for at holde Udkig med Isen, at vi ikke skulde blive indelukkede. Paa min Vagt derude i Regn og Rusk observerede jeg en tidlig Morgen de franske Orlogsmænd, der vendte tæt under Land og stod Nord over, hvilket jeg meldte om Bord i Fylla. Derefter sejlede vi til Faskrud Fjord, hvor den franske Korvet laa, omgivet af en Mængde franske Fiskerfartøjer, hvis Mandskaber gik paa Stranden og tørrede Fisk eller fyldte Vand ved de mange Vandløb, der er overalt. Paa et højtliggende Sted saas en Del hvide Kors, der var den franske Kirkegaard. Den franske Chef kom om Bord hos os, og Musikken spillede til Ære for ham. Vi havde nemlig af det faste Mandskab et Musikkorps paa 8 Mand, en Underkanoner var Dirigent. Kaptajn Hammer og hans 2den Styrmand var i Thomas Rois Hvalbaad fulgt med os. Næste Dag gik Turen til Rødefjord, hvor Hvalbaaden, bemanded med vore Folk til at ro, var paa Jagt efter Hvaler, men de fik ingen, dernæst gik vi til Eskefjord, der er begrænset af meget høje Fjælde. Her var Landgangskorpset i Land for at foretage Øvelser og skyde til Skive. Senere gik Kursen

efter Seydisfjord, men da den var lukket af Is, styredes der atter efter Berufjord. Ankommen hertil lagde vi igen paa Siden af Thomas Rois og tog Kul ind til den forestaaende Rejse til Skotland, hvortil vi skulde bugserne dette Skib.

Søndag den 3die Juli var der Selskab om Bord hos os, og den næste Dag var Kaptajn Hammer Vært i sit Skib. Efter Middag foretoges en Tur paa Klipperne; men da var vor Næstkommanderende saa uheldig at glide. Kaptajn Hammer vilde gribe ham, men fik i det samme en nedrullende Sten i Ansigtet, den slog hans Næse itu og slog ham et Par Tænder ind i Munden. Vor Næstkommanderende, von der Recke, maatte bæres om Bord, og yngste Løjtnant Bardenfleth slog sig ogsaa en Del. Man maa huske, at paa Island er Klipperne ikke fast Granit, men ganske porøse, saa det er nemt at sparke Sten løse. Dette bevirkede, at der maatte ventes en hel Uge, til Kaptajn Hammer, der boede i sit eget Hus og havde sin egen Læge, blev saa restitueret at han kunde komme om Bord hos os, hvor han forblev paa Overrejsen med samt sin Læge. Saa endelig den 10de Juli fik vi Slæbetovene anbragte paa Thomas Rois, og Rejsen begyndte. De to første Dage var det stille med høj Dønning, og Slæbningen foregik med 5 Mils Fart; men om Natten blæste det op af Nordlig, saa vi med klodsrebete Sejl løb 8 à 9 Mils Fart. Den 13de passeredes Færøerne, næste Dag Fair Hill, og der styredes ned langs Skotlands Østkyst. Men da var der gaact Ild i Bunkerkullene, der laa op ad Dampkedlerne. Der blev sprøjtet Vand ned, og derefter maatte Matroserne ned i dette Dampbad og læmpe Kullene bort. Jeg var selv en af dem. Den 16de Juli ankom vi paa Leiths Rhed, og Thomas Rois blev af en Slæbedamper hentet ind til Værftet, hvor den skulde repareres. Fylla gik ind i Granton Havn og kom til at ligge tæt ved en engelsk Orlogsmænd. Her havde Folkene Landlov, før Rejsen atter gik til Færøerne og Island efter at vort Hverv med Thomas Rois var endt.

H. S. A. OLSEN,
fhv. Skibsfører M. S. H.

FORNYElsen AF DEN FRANSKE KAMPSKIBSFLAADE

INDFØRELSEN AF 4 KANON-TAARN-SKIBET

I Frankrig arbejder man før Tiden kraftigt paa atter at skabe en Flaade af stærke Slagskibe. Fra gammel Tid har de franske Skibbygningsingeniører haft Ry som de bedste, og de synes nu at have benyttet Lejligheden til at tage Revanche over Englænderne, der ved Bygningen af Dreadnought tog teten for lang Tid. Den franske Regering har nemlig antaget et af Ingeniør Dupont udarbejdet Forslag om Bygningen af et Skib med 4 34 cm Kanoner i hvert Taarn. Dette vil blive det første Skib med 4 svære Kanoner i et Taarn, der er bygget. Kølen til 4 Skibe af denne Type er allerede lagt i Efteraaret 1913, nemlig til la Normandie i Saint-Nazaire, til la Flandre i Brest, til la Gascogne i Lorient og til le Languedoc i Bordeaux.

Disse mægtige Skibe vil faa 3 4-Kanons Taarne i Diameterplanet, og som sekundær Armering 24 14 cm Kanoner fordelt 3 og 3 i pansrede Kasse-matter, desuden vil de blive forsynet med 6 Torpedoudskydningsrør.

Skibets Dimensioner er projekteret til: Længde 175 m, største Brede 27 m, Dybgaaende 8,88 m, Displacement 25 230 ts.

Panseret bestaar af et Bælte i Vandlinjen paa 30 cm Tykkelse ligesom Kanontaarne, Kommandotaarn og Kasse-matter er kraftigt pansrede.

Selve 4 Kanons Taarnet vejer alt i alt 2 073 ts., medens 2 2 Kanons Taarne vilde veje 2 332 ts.

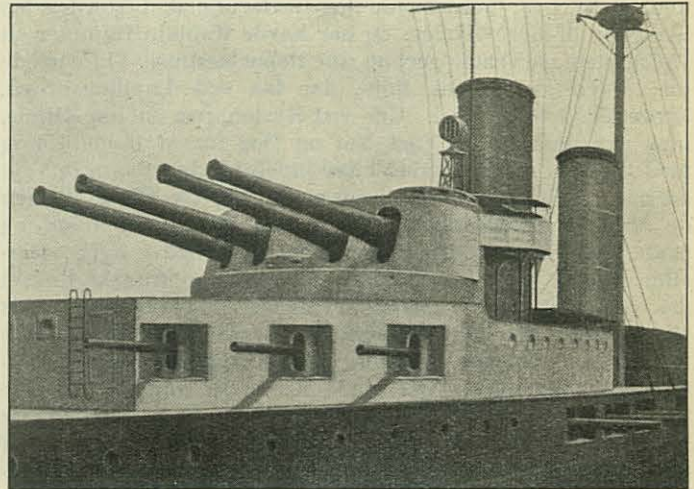
Taarnet er delt i 2 Dele ved en Panservæg, i hver staar 2 Kanoner i samme Affutering, som enten kan skyde samtidigt eller særskilte. Selv om alle 4 Kanoner skulde gaa af paa samme Tid, vil Taarnet være stærkt nok til at udholde Rystelserne.

Da Kanonerne kan skyde op til 2 Skud pr. Minut, vil Skibet altsaa pr. Minut fra Breddesiden kunne udslynge 24 Projektiler à 650 kg lig 15,6 ts.

Maskineriet bestaar af 2 4 Cylindrede Stempel Ekspansionsmaskiner i Borde, der driver de 2 yderste Skruer. De anvendes til Fremdrivning under Freds-Forhold, kan give Skibet en Fart af 16 Knob og er ved Farter paa 12 og 14 Knob meget økonomiske. Indenfor hver af disse Maskiner ligger en Turbinemaskine bestaaende af Høj- og Lavtryk-turbine, der driver de 2 inderste Skruer og sammen med de yderste Maskiner kan drive Farten op til 21 Knob. Denne Fremdrivning er imidlertid meget kostbar og kun til Anvendelse i Krig eller under store Manøvrer. Kedelanlægget bestaar af Vandrørskedler baade til Kul og Brændoljefyring, og med fulde Beholdninger d. v. s. 2 700 ts. Kul og 300 ts. Olje kan Skibet udløbe:

1 812 Sømil med Maksimums Fart og alle 4 Maskinerier, 3 375 Sømil med 16 Knob alene med de 2 Stempelmaskiner, og 6 560 Sømil med disse og Farten reduceret til 12 Knob. Tilsammen har alle 4 Maskiner 32 000 H. K.

At Skibet har et mægtigt elektrisk Anlæg, og at alle For-

bedringer og Sikkerhedsforanstaltninger er trufne, er en Selvfølge. Bl. a. findes Torpedonet.

Ikke tilfreds med denne nye Kæmpetype, er man ved Planlæggelsen af en ny Division paa 4 Skibe gaaet endnu et Skridt videre, idet man vil anbringe 4 4 Kanons-Taarne i disse.

Denne Type vil faa et Displacement af 29 500 ts. og en Længde af 190 m. Serien vil blive paabegyndt i Slutningen af 1914 og skal være færdig i 1917. I Slutningen af 1917 vil den franske Flaade ved disse Forøgelse være bragt op til 16 Superdreadnoughts, naar dertil kommer 6 Skibe af den ældre Voltaireklasse og 5 af Patrieklassen, vil man være tæt ved Opfyldelsen af Flaadeprogrammet: 4 Eskadrer à 8 Skibe. I 1920 haaber man baade at have bygget en ny 4 Skibs Division og fornyet de gamle Skibe, saa den franske Flaade til den Tid kan bestaa af 32 fuldt moderne Skibe. Men dette anser man i Frankrig ogsaa for at være Minimum.

PREBEN LEMBCKE

UDRUSTNINGERNE I SOMMERHALVAARET

I Midten af April hejser Kommandoen i Kystforsvarsskibene *Herluf Trolle* og *Peder Skram*; det værnepligtige Mandskab, der udgør ca. 200 Mand giver samtidig Møde paa Orlogsværftet og afgaar straks til Skibene. Disse forbliver i ca. 1 Maaned ved København af Hensyn til Besætningernes Ekserceruddannelse. Kommandørerne *Konow* og *Carstensen* er Chefer for de 2 Kystforsvarsskibe.

Krydseren *Heimdæl*, der fra Slutningen af Maj skal paa Togt som Øvelsesskib for Kadetter og Ingeniørelever, skal forinden eskortere Kongeskibet *Dannebrog* under Kongens Rejse til Udlandet. Kaptajn *da Cunha Sotto Maior* skal være Chef for *Heimdæl* under Eskorteringstogtet og Kommandør *Scheel* Chef for Kongeskibet. Under Kadetskibstogtet skal Chefen for Kadetskolen, Kommandør *Kiær* være Chef for Krydseren.

Torpedobaaden *Hvalrossen*. Chef Kaptajn *Topsøe-Jensen*, hejser Kommandoen den 14de April og tager Station i danske Farvande for at føre Tilsyn med Fiskerierne. Den deltager i denne Tjeneste sammen med Inspektionsskibet *Absalon*, der er udrustet Aaret rundt. Af de andre Inspektionsskibe har *Islands Falk*, Chef Kaptajn *Saabye*, Station ved Island og *Beskytteren*, Chef Kaptajn *Bendsen*, ved Færøerne.

Skonnerten *Ingolf*. Chef Kaptajn *Amdrup*, skal fra Begyndelsen af Maj paa Togt som Øvelsesskib for Konstabelelevskolen. Skonnerten skal i Aar bl. a. vise Flaget ved de grønlandske Kolonier, hvor den sikkert vil blive en kærkommen Gæst. Naar undtages, at *Islands Falk* for et Par Aar siden anløb nogle af de grønlandske Havne, er det snart 20 Aar siden, at en dansk Orlogsmænd sidste Gang var paa Togt til Grønland.

Hen paa Sommeren formeres Eskadren med Kommandør *Nyholm* som Eskadrechef. I Eskadren indgaar de 2 Kystforsvarsskibe, *Hertug Trolle* og *Peder Skram*, endvidere en Torpedobaadsflotille bestaaende af de 9 nyeste Torpedobaade, en Undervandsbaadsflotille paa 7 Undervandsbaade samt Mineskibet *Hjælperen*.

Som man vil se, er det en efter vore Forhold ganske anselig Flaadestyrke, der i det kommende Halvaar vil være under Vimpel. Saa godt som alt fast Personal er da ogsaa i den Tid under Udkommando og kun en ringe Del er tilbage til Bestridelse af Landtjenesten.

FRA FREMMEDE MARINER

I den engelske Marine sker der i næste Finansaar en Udvidelse med 4 000 Mand, hvorefter Marinens samlede Personalbestand er oppe paa ca. 160 000 Mand.

Den australske Flaades Flagskib, Panserkrydseren *Australia*, har ved en nylig stedfunden Skarpskydning opnaaet følgende smukke Resultat:

Med 30,5 cm Kanon: af 32 Skud 21 Træffere. Bedste Præstation med et enkelt Taarn: 8 Skud 8 Træffere i 2 Min. 18 Sek. Med 10,2 cm. K.: 96 Skud 67 Træffere; heraf præsterede den bedste Kanonbesætning 6 Skud med 5 Træffere i 40 Sek.

Under Øvelserne med den til Devonport Havn hørende Undervandsbaadsflotille sank U. V. B. A Nr. 7 den 16de Januar paa 42 Meter Vand i Whitsand Bugten tæt ved Plymouth og er ikke senere bleven hjærget, hvorfor man desværre er afskaaret fra at faa opklaret Aarsagen til Katastrofen, der kostede den engelske Flaade Tabet af 2 Officerer og 9 Mand.

De til den australske Marine byggede 2 Undervandsbaade forlod England den 28de, ledsagede af en Krydser. Baadene er paa 700 Ts. med en Besætning paa 29 Mand.

29 engelske Koffardidampere er bleve armeret hver med 2 Stk. 12 cm Kanoner for i Krigstilfælde at kunne gøre Tjeneste som Hjælpekrydsere.

Forholdene i Meksico er yderlig forværrede, hvorfor den amerikanske Regering i de sidste Dage har forstærket de derværende maritime Stridskræfter betydeligt. I de mexicanske Farvande er der saaledes i Øjeblikket stationeret 7 Linjeskibe og 4 Krydsere.

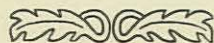
Interessen for Udviklingen af Spaniens Søforsvar er i stærk Tiltagen. Marineministeren forelagde i Oktober Rigsdagen Forslag til Lov om Bygning af 3 Linjeskibe à 21 000 Ts. 2 Krydsere à 3 000 Ts., 6 Jagere à 700 Ts. og 8 Undervandsbaade à 450 Ts.

Det tredje af de i Spanien byggede Linjeskibe paa 15 700 Ts. der skulde være løbet af Stabelen i December, bliver først sat i Vandet til August, men vil i Løbet af 1915 være fuldt udrustet.

Efter den græsk-tyrskiske Fredsslutning synes den tyrkiske Marine at skulle vaagne til nyt Liv. Man har indset Fejlene ved den hidtidige Marine-Organisation der havde til Følge, at Flaaden under Tripoliskrigen var bunden til Dardanellerne, og ligeledes senere under Krydseren *Hamidieh* Togt set, hvad et godt ført Krigsskib kan udrette. Dette førte til Fordringen om en grundig Reorganisation af Flaaden, bestaaende i Skabelsen af 2 Eskadrer, grundig Uddannelse og Sættelse af Officerskorpset, Omlægning af Marineforvaltningen, Tilvejebringelsen af moderne Arsenaler, Dokker m. m.

Den engelske Admiral *Limpus*, hvem det er overdraget at reorganisere den tyrkiske Krigsmagt til Søs, har udarbejdet et foreløbigt Byggeprogram, der omfatter 2 Linjeskibe à 23 000 Ts., 2 Krydsere, 4 Jagere og 1 Undervandsbaad.

MARINEFORENINGENS DRIFT 1913

FRA STIFTELSEN TIL DEN 31. DECEMBER 1913

UDGIFT

INDTÆGT

	Kroner	Øre		Kroner	Øre
Kontorhold og lønnet Medhjælp.....	746	74	Gave til Foreningen.....	2 000	00
Alm. Omkostninger, Tryksager, Porto m. m.).....	697	00	Kontingenter og Indskud.....	5 763	00
Agitations-Rejser og Møder.....	484	62			
Anskaffelse af Emblemer.....	1 887	30			
Afholdelse af Festligheder (Leje af Lokaler, Udsmykning)	404	77			
Afskrivning paa Inventar (10 %)	6	47			
Overskud.....	3 536	10			
	7 763	00		7 763	00

EWALD

Kasserer

F. FRODA

Undersek.

STATUS PR. 31. DECEMBER 1913

AKTIVER

PASSIVER

	Kroner	Øre		Kroner	Øre
Bankbog og kontant Beholdning.....	2 956	68	Ubetalte Regninger.....	1 139	61
Inventar (64 75 ÷ 10 % Afskrivn.).....	58	28	at overføre til 1914.....	3 536	10
Udestaaende Fordringer.....	1 660	75			
	4 675	71		4 675	71

EWALD

Kasserer

F. FRODA

Undersek.

Regnskabet revideret og befundet rigtigt. Beholdningen forefunden.

EMIL BJØRN
Handelsrejsende

E. SCHOUSTRUP
Overretssagfører

LISTE UDSENDT FRA:

LISTE TIL TEGNING AF MEDLEMMER

AARSKONTINGENT 3 KR.

NAVN .....

TIL

LIVSVARIGE MEDLEMMER

100 KR.

ADRESSE .....

MARINEFORENINGEN

INDSKUD 1 KR.

NAVN	STILLING	FULDSTÆNDIG ADRESSE	VÆRNEPLIGTIG AARGANG	EKSTRAORDINÆRT MEDLEM? ORDINÆRT MEDLEM? LIVSVARIGT MEDLEM?

MARINEFORENINGEN

Marineforeningen tæller nu 2047 Medlemmer

NAKSKOV: Marineforeningen for Nakskov og Omegn har valgt til foreløbig Bestyrelse: Kammerjunker *Malthe-Bruun*, Formand, Købmand *C. C. Jensen*, Sekretær, Boghandler *R. Allerup*, Lods *Chr. Nielsen*, og Lodsformand *K. Hansen Krøyer*, Albuen.

RUDKØBING: Premierlieutenant *Baron Juel-Brockdorff* holdt den 5te April et udmærket og instruktivt Foredrag om Undervandsbaade ved et vellykket Møde i Marineforeningen for Langeland. Købmand *Alfred Nielsen*, der havde indbudt til Mødet, bød velkommen. Foredraget hilstes med stærkt Bifald af den talrige Forsamling, der derefter valgte en Bestyrelse, bestaaende af Købmand *Alfred Nielsen*, Havnefoged *L. Jørgensen*, Hotelejer *E. E. Hansen*, Gæstgiver *G. P. Clausen* og Mejeribestyrer *Thomsen*. Bestyrelsen agter at supplere sig med 1 Medlem fra Lohals og 1 fra Bagenkop.

Ved en festlig Sammenkomst i Nimbs Selskabslokaler fejrede en Kreds Marinere af Aargangen 89 deres 25 Aars Jubilæum. Marineforeningen har bl. a. sat sig den Opgave at hjælpe med til at samle gamle Marinere af samme Aargang og havde ogsaa ved denne Lejlighed stillet sig til Disposition for det Udvalg, der havde planlagt og arrangeret Festen. Tilslutningen var knap saa stor som man kunde have ønsket. Trods Annoncer i Bladene og andre Meddelelser har det vist sig, at mange til deres Beklagelse har været uvidende om Festens Afholdelse, og Marineforeningen haaber paa, at for Fremtiden mange vil følge Aargang 91's Eksempel, der allerede nu har henvendt sig til Foreningen for at forberede Jubilæumsfesten i 1916. Men de, der var mødt den 17 April, tilbragte til Gengæld en saa festlig og fornøjelig Aften sammen, at de sent vil

Marinere af Aargang 1889 fejrer 25 Aars Jubilæet i Nimbs Lokale den 17de April 1914¹

FAABORG: Marineforeningen havde den 27de Marts en vellykket og godt besøgt Sammenkomst med Foredrag af den norske Marineløjtnant *Couchezon-Aamots* om Revolutionen i Kina og Glimt fra Rejser gennem Japan og Østasien. Foredraget var ledsaget af ca. 100 fortrinlige Lysbilleder, og Foredragsholderen hilstes med Begejstring. Foreningens Medlemmer med Damer var indbudt. Ikke-Medlemmer havde Adgang mod en mindre Entré. Efter Mødet fandt der en Del Indmeldelser Sted i Marineforeningen.

MARIBO, SAXKØBING: Premierløjtnant *Malthe Bruun* foretog fra den 4de—6te April en lille Tourné for Marineforeningen til Maribo, Saxkøbing og Nysted og holdt Foredrag med Lysbilleder om Marinen i alle 3 Byer, hvorfra der er indløbet Meddelelse om Mødernes overordentlig vellykkede Forløb. Under stor Tilslutning blev der stiftet Lokalkredse for Saxkøbing og Maribo-Bandholm, og det interessante og klart tilrettelagte Foredrag gjorde megen Lykke.

Til Bestyrelse for Maribo-Bandholmkredsen valgtes: Skovrider *Marcher*, Inspektør *Christensen*, Maskinmester *Rasmussen*, Lærer *Frands Hansen*, Skelstrup Skole, Mægler *Hovmand*, Bandholm og som Suppleanter: Proprietær *Petersen*, Østoftegaard og Bestyrer *Steffensen*, Østofte Mejeri.

Til Bestyrelse for Saxkøbingkredsen valgtes: Bagermester *Chr. Møller*, Formand, Skorstensfejer *Christensen*, Kasserer, Lods *Grønvold-Hansen*, Oreby. Fisker *J. Rasmussen*, Guldborg og Tømmer-svend *Fr. Jacobsen*, Saxkøbing.

¹ Fotografiet kan bestilles gennem Marineforeningens Kontor. Pris 2 Kr.

glemme den. Som Gæster var indbudt flere af Marinernes Befalingsmænd fra 89 — Kommandør *Amundsen*, Kaptajn *Wessel*, og Kanoner *Mogensen* — og Marineforeningens Formand, Kommandør *Maegaard* og Sekretær Premierløjtnant *Ewald*. Mange af Deltagerne var komne langvejs fra — fra Jylland, Bornholm m. m. og alle glædede sig ved det kammeratlige Samvær, de fornøjelige Sange og udmærkede Taler, af hvilke den første blev holdt af Papirhandler *K. P. E. Jensen*, og selvfølgelig gjaldt *Hans Majestet Kongen*, til hvem der blev afsendt et Telegram. Senere paa Aftenen indløb der følgende Svar, der blev modtaget med Begejstring:

Hjertelig Tak og Genhilsen.

Christian R.

Der afsendes endvidere under stormende Tilslutning et Telegram til *Hans kongelige Højhed Prins Valdemar*, der gjorde Tjeneste som Næstkommanderende i St. Thomas i 1889, og det vil sikkert vække stor Glæde hos alle Festens Deltagere at erfare, at Udvalget den næste Dag modtog følgende Telegram fra Hans kongelige Højhed, som ikke havde været hjemme, da Marinens Telegram ankom:

Deres gamle Næstkommanderende fra St. Thomas sender Dem alle, der fejrede 25 Aars Jubilæet, en hjertelig Tak for venlig Erindring. Held og Lykke følge Dem alle.

Deres forhenværende Næstkommanderende

Prins Valdemar.

Under Premierløjtnant *Ewalds* Udkommando med Krydseren Heimdal har Grosserer *Valdemar Schou* overtaget Posten som Marineforeningens Sekretær.

HELGOLANDSDAGEN

Den 8de—10de Maj vil Mindet om Kampen ved Helgoland blive fejret af Marineforeningen i Forbindelse med Søofficersforeningen og Søunderofficersforeningen »Ørnen« og Godsejer *E. Schou* til Palsgaard ved en Fest dels i København, dels ved Juelsminde, hvor Fregatten Jylland ligger forankret. De 3 Foreninger har valgt henholdsvis Premierløjtnant *Ewald*, Premierløjtnant *Bardenfleth* og Baadsmand *Petersen* som Repræsentanter i et Udvalg, der er tiltraadt af Godsejer *Schou*, og hvor de nærmere Planer for Festen udarbejdes med Assistance af flere Underudvalg fra de forskellige Foreninger.

Festens Midtpunkt bliver selvfølgelig Deltagerne i Kampen ved Helgoland d. 9de Maj 1864, og til hver enkelt af disse er der udgaaet Indbydelse til at komme til København d. 8de Maj og, forsaavidt de ønsker det, til at overnatte paa Søværnets Kaserne. Den 8de Maj Kl. 1³/₄ Em. vil der i Odd-Fellow Palæet finde en Mindefest Sted med Kantate af *Aksel Juel* og Tale af Forfatteren *Erik Skram*. Billetter à 2 Kr. er reserveret Marineforeningens Medlemmer og kan daglig — senest Torsdag den 7de Maj Kl. 6 Em. — afhentes paa Marineforeningens Kontor, Chr. IX Gade 5, mod Forevisning af Medlemskort. Billetten er gyldig til fortsat Forbliven paa Mindeudstillingen den 8de Maj. Kl. 4 vil Palæet blive aabnet for alle mod en lille Entré, og en smuk maritim Udstilling, Tableauer, Jyllands Banjer og meget andet vil sikkert tiltrække sig almindelig Opmærksomhed. Hertil kan Marineforeningens Medlemmer paa Foreningens Kontor Chr. IX Gade 5 gratis afhente en Billet, der giver Adgang med en Ledsager til Odd-Fellow Palæet

en af Dagene 8de—9de eller 10de Maj, Fredag fra Kl. 4, Lørdag og Søndag fra Kl. 2.

Udenbys Medlemmer kan ogsaa erholde disse Adgangskort i Bureauet tilvenstre for Indgangen i Odd-Fellow Palæet paa de ovennævnte Dage. Medlemskort medbringes. Der vil desuden blive solgt Platter, Samlermærker, *Under Dannebrog's* Helgolandsnummer, Fotografier, Postkort m. m.

Kl. 6 vil Deltagerne fra Kampen blive samlede til en Fællesspisning, hvortil et begrænset Antal af de tre Foreningers Medlemmer kan tegne sig for 4¹/₂ Kr. pr. Kuvert. Den 9de Maj vil Holmens Provst Kl. 10 Fm. holde Mindegudstjeneste i Holmens Kirke. Børn og Enker efter Mænd, der har deltaget i Kampen, vil kunne sikre sig Plads ved Henvendelse til Marineforeningens Kontor. Derefter vil Deltagerne i Kampen blive indbudte til Frokost i Odd-Fellow Palæet, hvorefter der finder en Omvisning Sted paa Orlogsværftet. Kl. 7 sejler en Damper med Deltagerne i Kampen samt en Repræsentation fra de 3 Foreninger m. fl. som Godsejer *Schou's* Gæster til Juelsminde, og d. 10de vil der her blive afholdt forskellige Mindefester, hvortil Marineforeningens jyske Medlemmer er velkomne.

Agitér for Tilgang for Marineforeningen

Som **ordinære** Medlemmer kan optages uberygtede Mænd, der har aftjent deres Værnepligt i Marinen, og Befalingsmænd samt Funktionærer, der er eller har været tjenstgørende i Marinen.

Som **ekstraordinære** Medlemmer kan optages uberygtede Mænd med Interesse for Orlogs- og Handelsflaaden og de dermed beslægtede Erhverv.

Aarskontingent 3 Kr. — Indmeldelse 1¹/₂ Kr.

Livsvarige Medlemmer 100 Kr. én Gang for alle.

BESTYRELSEN

KANTATE

VED

MINDEFESTEN I ODD-FELLOW-PALÆET

FOR

SØTRÆFNINGEN VED HELGOLAND

KANTATE

VED

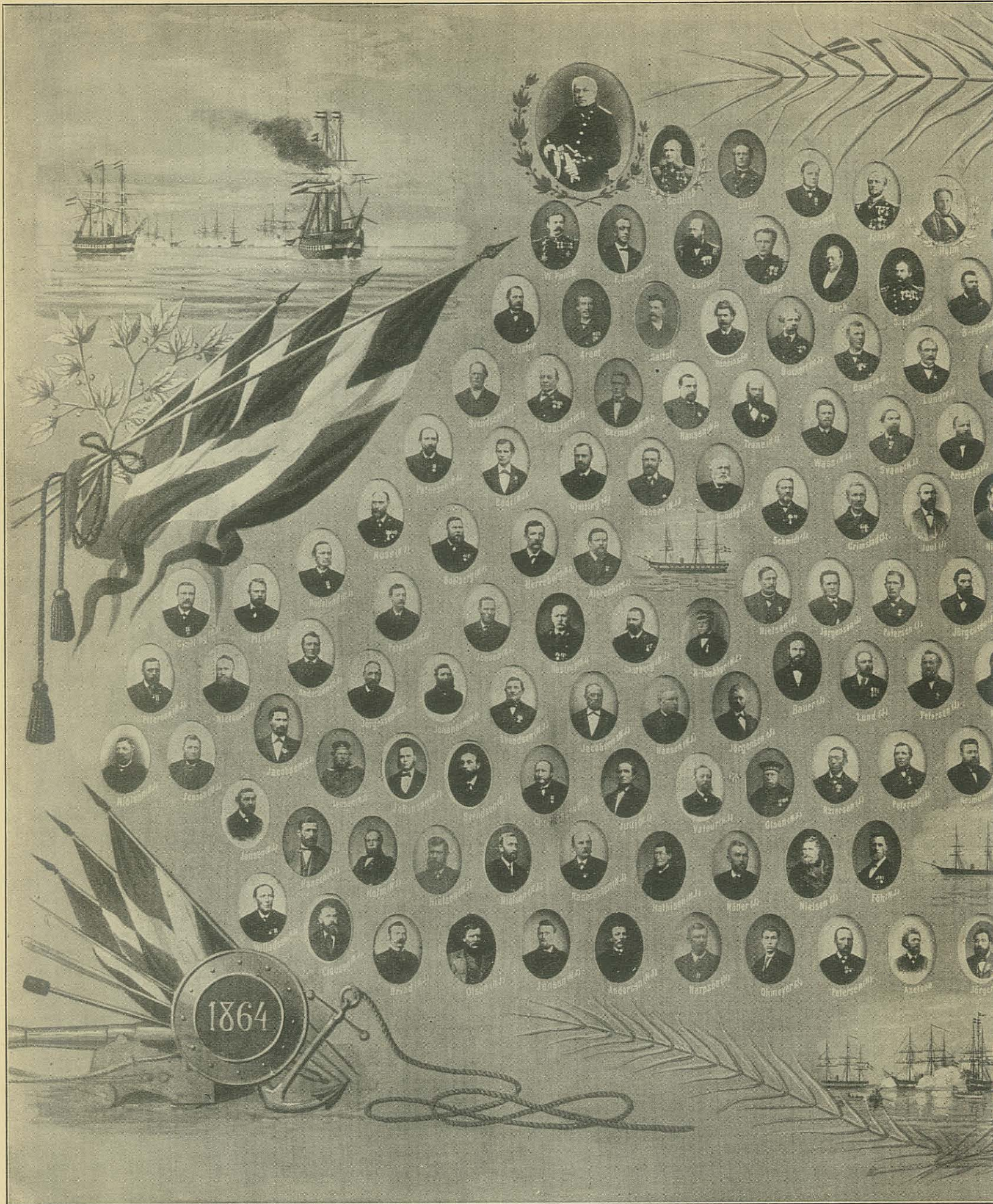
HELGOLANDS-OMSLAGET
OG VIGNETTERNE ER TEGNEDE AF
KUNSTMALER AAGE GIØDESEN

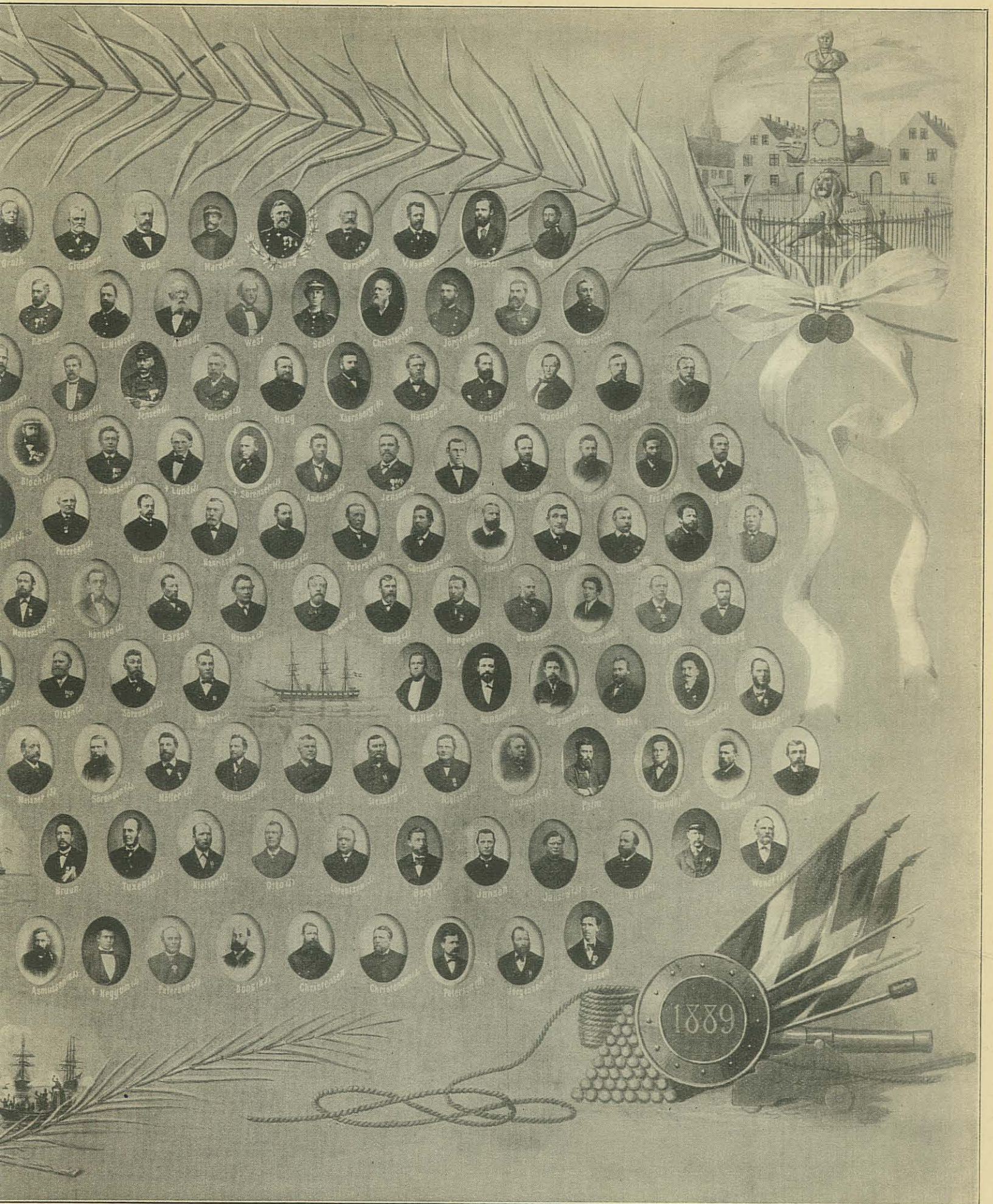
SOTREFFNINGEN VED HELGOLAND

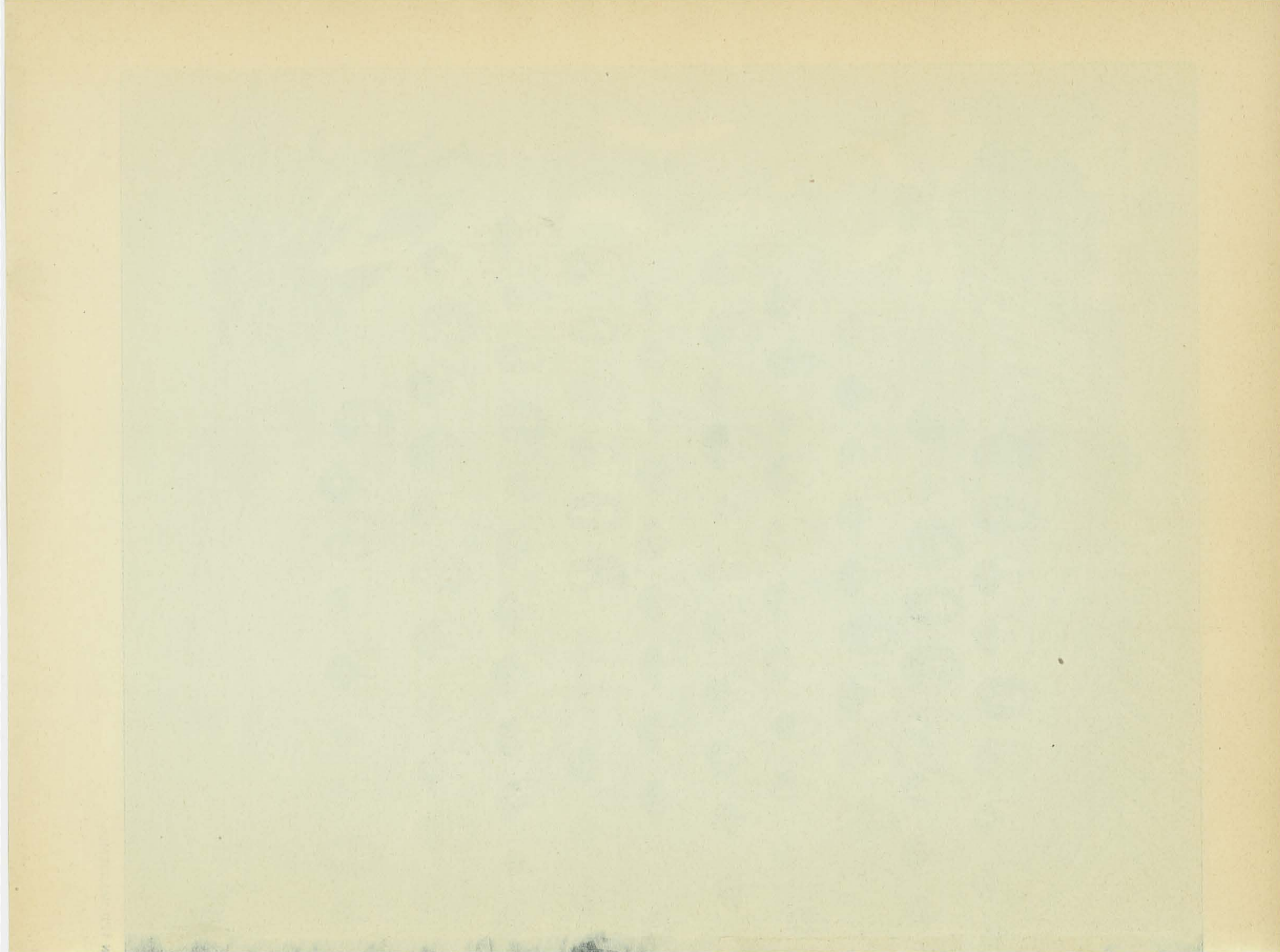

FÆLLESSANG

(Blev nu til Spot dine tusindaars Minder)

FREDSTID, Du lovpriste, alting Du giver,
 alle Livets Goder maa følge Dit Spor;
 smilende, trygge, vi høster med Iver
 Frugten af vort Arbejd: vor Aand og vor Jord,
 dyrker vor Glæde — og dyrker vor Sorg,
 dyrker vor Have og luger dens Gange,
 nynner i Tankens befæstede Borg
 Fredens frimodige Sange.

Fredstid, Du priste, for lidet Du tager,
 alle Ting Du hyller i daarende Drøm;
 Drømmene svulmer, men Viljen bli'r mager,
 Blodet rinder trægt i den vanlige Strøm.
 Rygter Du fostrer — men Kamp skaber Ry —
 Ordene hvæsses som Dolke og Kaarder,
 Smaakævlet indtager By efter By —
 piner, forgifter og saarer.

Kamptid, Du søndrer Idyllen og Drømmen,
kræver kun at se, hvad vi vover og vil,
streng er Din Kræven og haard Din Bedømmen,
alle skønne Ord slaar nu slet ikke til.
»Hvordan har Du Dig til Kampen beredt,
kan Du mod Farerne med oprejst Pande vandre —
og kan Dit Sind, der har smilet og lét,
lide og ofre for andre?»

Ja, vil Du Sjælenes dybeste Toner,
og om Du vil kende Dit Hjærte en Gang,
fremman Dig Hvislen og Brag fra Kanoner,
Kampens Larm og Sværdenes susende Sang.
Storheden stiger af Rædsel og Nød,
Natten er Moder til Morgenens Rødme,
ene kan Kamp bære Sejr i sit Skød,
Veer Forløsningens Sødme!

SOLO-KVARTET OG KOR

(Panskeklokken kimed mildt)

Evigt rinder Danmarks Graad for den tabte Søn.
At han kom tilbage, var længe Landets Bøn.
Hulket ud blev det Bud: Dannevirke rømt —
dræbt og haanet laa en Drøm, et Land og Folk har drømt.

Fod for Fod af Hjærteblod strimes Slesvigs Jord,
Undergangen følger i Hærens røde Spor;
smærtesløv gaar hver Mand, førende sin Hest —
om nu Døden tog ham, var det for hans Hjærte bedst.

Nævers Greb om frosne Reb, Folk som Trækdyr gaar,
danske Feltkanoner vor Fjende ikke faar!
Afmagt nær er en Hær i den bitre Nat,
slagen haardt af Mismod og af Tro og Haab forladt.

Men vi véd, dens Kærlighed kunde ikke dø,
Purpurskrud sig folded ud af Trofasthedens Frø.
Dybbøls Blod, Løvemod, vidner højt derom,
Helledaad for Tidens og for Evighedens Dom.

Bøjet over Graven som Silkefaners Rad
er vort Sind og Tanke — dog stiger Sangen glad:
Afmagt slog, Døden tog, Lykken kom dog til,
flyve skal de Faner højt og klinge skal vort Spil.

Tapre Mand fra Helgoland! Smilet i vor Nød!
For en tørstig: Væde, og for en hungrig: Brød!
Sejrens Krans blev dog hans. Hil det raske Kor,
der har talt med Malmets Sprog de sidste danske Ord!

KOR

(Gutter om Bord)

Herlige Lyd,
Sømandens Fryd,
Sejlenes Sus fra Skanse til Spryd.
Brisen er lun,
Vant og Bardun
synger, og glad Neptun

omrisler saa blidt det svajende Skrog —
saa gaar det stik i Syd;
at lystre, det er Soldaternes og
en Sejlers Dyd.

Luver den op,
duver dens Top,
vi haler tot hver Bras og hver Strop.
Det lille Sving,
Skagen omkring,
er jo slet ingenting.
Saa stryger vi ned langs Lyngens Land,
som Sky mod Himlens Grund —
en Sky, der vil sende Lynenes Brand
i Farens Stund.

Ærligt forhad
er vor Fregat
fra mangel rask Blokade-Tagfat.
Snart har vi ladt —
riflet og glat
dundrer et *pereat!*
Granaten vi sender, hidsig paa Rov,
den hede Tigerkat,
den river hans Rig og flænses hans Bov
og gør ham mat!

RECITATIV

»Klart Skib« er blevet blæst, og Topsgasterne sendt op
med Rifler og med blanke Falkonetter,
og Sejlene beslaaet fra Dæk og til Top,
paa Plads hver Mand fra Chefen til Kadetter,
Kanonerne er surret los og Kugler lagt i Krans —
Orkestret er beredt til at spille op til Dans — —

»Den Gamle« har talt, saa det genlød om Bord —
og den, der taler sjældent, naar til Bunds med sine Ord — :
»De pinte os ved Dybbøl, nu gi'r vi dem igen!«
De Ord gik som een Vilje gennem alle Hjærter hen.
For *Suenson* var *Chefen*, var Manden iblandt Mænd,
en Fører, paa hvem Folket kunde lide,
og fandtes der en Kryster, og »Den Gamle« kom hen —
da gik han glad i Døden ved hans Side!
For vel var *Chefen* barsk, og hans Blik en farlig Pil,
— men den, der mest er mørk, naar til Hjærtet med et Smil —
og havde han af liden Aarsag brummet op og bandet,
og været som et voldsomt henfarende Vejr —
i Stormen var han Olien paa Vandet!

Kun Baadsmanden forude, der tager sig en Pris,
er ikke rigtig glad ved Kamp-Befalingen,
for han har lige malet, og bekymret paa sin Vis
han ser omkring og op mod Stængesalingen
og mumler, mens han tænker paa Flænge og paa Flis:
»Idag vil det gaa ud over Malingen« —

Saa skaffes der i Stilhed paa Dæk og Batteri
— den underlige Stilhed før Stormen sætter i —
for nogen skaffer aldrig mer, naar Kampen er forbi.
Og En gi'r i Tavshed Haanden til sin Ven;

det er et tyst Farvel, hvis de ikke ses igen.
Stille, aa, saa stille — for det er jo dog saa sært,
at vide: inden Aften er der hændet lidt af hvert.

Nærmere og nærmere, det syntes Fod for Fod,
gled Skibene hinanden — da mødtes Mod med Mod,
da mødtes stejle Viljer og Mænd, der ikke flyr —
»Skyd, naar I kan — paa Stævnen — godt Sigte —
og saa fyr!»

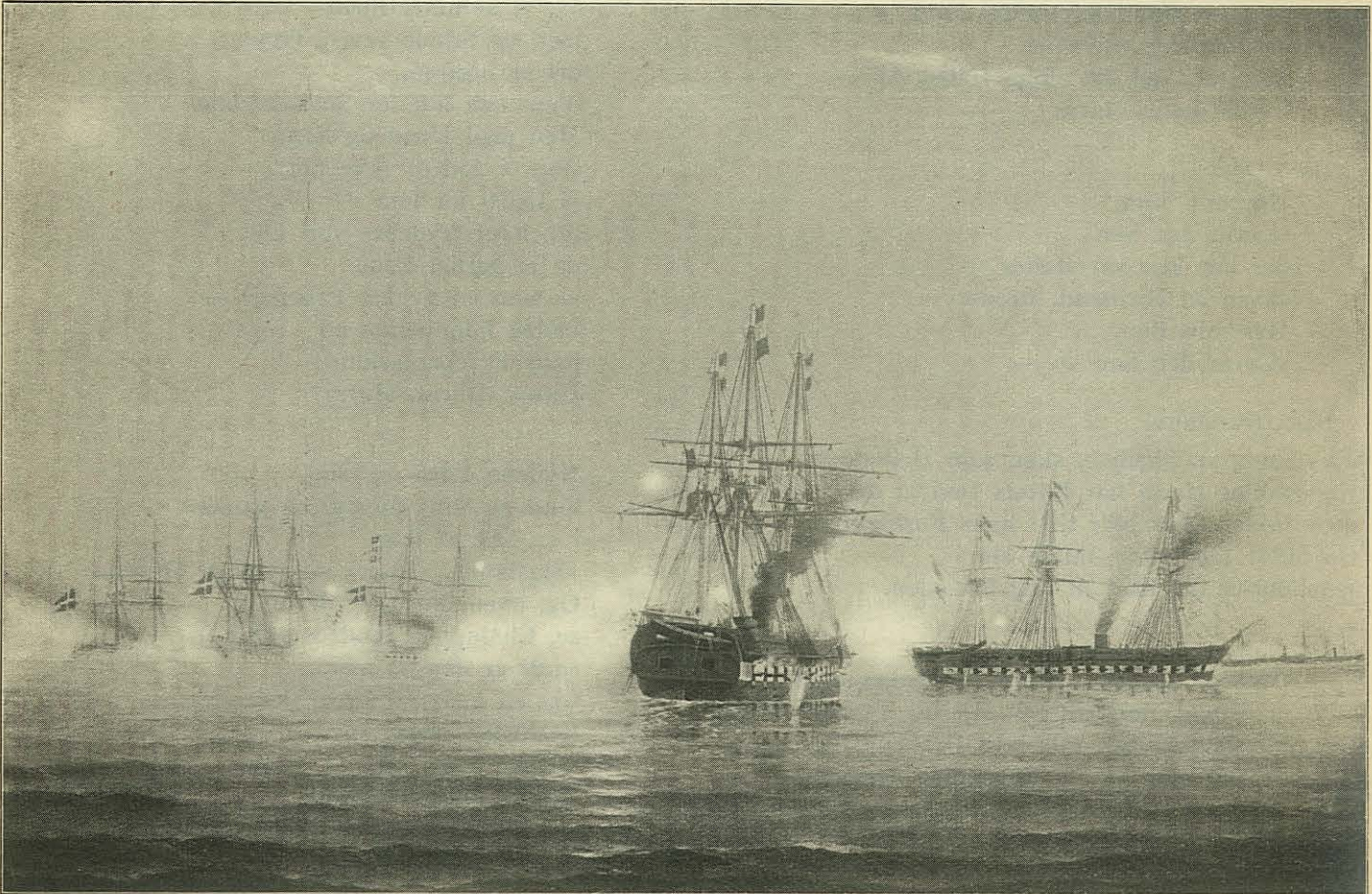
Kanonerne brøler som i Smærter
og braser i Brogene som indestængte Dyr
og hugger i de knagende Raporter,

Ja, Ja, Ja — —
og Jubelen forstummer trindt paa Sejersskibets Dæk.

Ad larmdøvet Øre og glædesvimmelt Sind
der sniger sig en Tone dybt i alle Hjærter ind.

Og Glæden maa standse med dæmpet Aandedræt —
for Sorgen har jo høstet i det trange Lazaret.

Dernede har de lyttet til Slagets djærve Gang,
glemte deres Kval og Pine for Hjærtets Jubeltrang.

Affæren ved Helgoland. (Efter Maleri af Premierløjtnant P. F. Giødesen, Batterichef paa Jylland)

men stærke Næver bakser dem i Portene igen,
og fyrer og lader, mens Røgen driver hen —
og højt over Dampen og Bulder og Brag,
højt oppe i den straalende solklare Dag
over Kamptumlens hidsige Stigen
Falkonetternes Søfugle-Skrigen!

Da høres to sælsomt fortryllende Ord —
de hvisker sig frem til hvert Øre om Bord,
de stiger med mægtige Vingeslags Brus,
de griber hvert Sind med en svimlende Rus,
de slapper de anspændte Hænder —
Schwarzenberg brænder!!!

SOLO MED KOR

(Agnete hun stander)

Kanonerne tier, mens Røgen driver væk —
og Jubelen forstummer trindt paa Sejersskibets Dæk.

Og raabt i Sejrens Hurra med, skønt haardt det bed
og kneb —
selv Døden maatte slække for et kort Sekund sit Greb.

Thi købte de med Livet for Danmark Sejrens Lod —
hvor er da, Saar, Din Pine, og hvor er Død, Din Brod —

Saa svøbte man de døde i Flagets skønne Dug —
saa mangan Taare tørred bort krudtsværtet Haand i
Smug.

De Baade glider sagsligt vort Broderland imod —
mens sænkte Faner vajer tungt, som drypped de af
Blod.

Der hviler de, som frejdigt sig selv for Danmark gav,
og gode, milde Hænder har smykket deres Grav.

DUET

(Duettino af »Liden Kirsten«)

DANMARK:

Ak, fristed jeg da ikke Sorger nok,
skal aldrig ende mer min Nød og Klage,
af mine unge, karske Sønners Flok
jeg har jo næppe Hælvten nu tilbage.

SAGA:

Sløret er dit Moderblik,
Graad har slukt dit Øje,
faa som Danmark Søner fik,
der kan Trængsler døje.
Fejg en Mand har fattigt Fald,
aa, men jeg vil favne
dem, der lød det stolte Heltekald —
hviske deres Navne — —

DANMARK:

Hør min Bøn,
skærm den Søn,
der har kær sin Moder —
skaan en Husband, Broder —
Hør min Bøn,
skærm den Søn — —

SAGA (Recitativ):

Nævn mig en Skæbne, skøn som Heltedøden —
En daadløs Mand har Dyrets Død at dø,
men Heltens Liv bli'r til i hans Forbløden.
Du altfor moderlige, milde Mø,
saa lidet er din Bøn til mig fornøden.

DANMARK:

Bebrejld mig ej, jeg længes, længes mod
en Graad, der helt mit Hjertes Tyngsel letter;
ak, Dagen viser mig kun Drab og Blod,
en Lindring ene er de dunkle Nætter —

SAGA:

Krigersaar i unge Aar
er en Pryd at bære,
Arret under graanet Haar
giver dobbelt Ære!
De, der fristed bitre Kaar
kun for Dig at eje,
er som Støtter, manende de staar
langs Din Fremtids Veje!

DANMARK:

Hør min Bøn,
tag min Søn,
angrende jeg skønner:
evigt Du belønner —
Hør min Bøn,
tag min Søn — —

KOR

(Holmens faste Stok)

Vi staar Kronborg ind,
Helsingør imod os flager,

i den milde Vind
hundred Baade om os vager.
Se med Blus paa Kind
unge Kvinder mod os drager,
for vort glade Sind
ingen synes før saa fager;
men vi ved et Navn,
der os helt om Hjertet tager,
som en kærlig Favn —
Vort Maal er København.
Hurra, Hurra, Hurra!

Ja, vi kommer hjem
med en Smule reven Trøje,
det er ligefrem,
man maa lidt for Stadsen døje.
Men med Fynd og Klem
slog vi, lod os ikke nøje,
vi tog ti for fem —
Aa, hvor frydedes vort Øje,
da et herligt Skud
— som en gylden Papegøje —
folded flammende ud
hans Foremærseklud!
Hurra, Hurra, Hurra!

Hvilken Larm og Støj,
Sind og Sans forgaar os ganske —
i en Sky af Røg:
»Sjælland«, »Thor« og »Holger Danske« —
Og, hvem kommer dér —
se, Chaluppen mod os stiler,
snart er den os nær,
Chefen ned fra Broen iler —
KONGEN stiger op,
takker, roser, nikker, smiler —
Hjertet fløj i vor Krop,
som Flag fra Gaffeltop!
Hurra, Hurra, Hurra!

RECITATIV

I mindes vel Dagen, ærværdige Mænd,
og tit har I manet den frem for Jer Tanke
og kendt Jeres Hjærter saa frydefuldt banke —
vi hilser Jer alle med Glæde igen!
Vi hylder »Den Gamle« — den barske og grumme —
og dem, der i Tiden blev stille og stumme,
vi hylder Jer alle, ærværdige Mænd!
Vi beder, at Danmark, ifald det igen
blev tvunget til væbnet at møde en Fjende,
maa skabe sin Fremtid et lysende Minde,
som det I har rejst paa dets mørkeste Vej
hin sollyse niende Maj!

SOLO OG KOR

Kongernes Konge! ene Du kan

FÆLLESSANG

(Kong Kristian)

I Tidens Gry en Verden steg
af Hav, af Hav!
Og Lande dukked frem — og veg
for Havets Magt i trodsig Leg —
nu minder kun om Urtids Eg
det gule Rav.
Ja, Verdnens Liv i Lyst og Nød
sank atter hen i Havets Skød
og tav.

Den Brink saa brat og brænding-vaad
og Havets Spejl
har hilset Danmarks første Daad:
en egetømret Vikingbaad,
der skar igennem Bølgens Fraad
for Pres af Sejl,
et Drageskib, der drog afsted
og tæmmed Havets Harmen med
sin Plejl.

Du stolte Hav i Braad, i Brand,
i Kamp, i Ro —
snart styrter Du Dig grum mod Strand,

snart glatter Du det hvide Sand
og buer fint fra Land til Land
Din Bølgebro.
Vort Sind er lutret i Din Daab,
Du bølgel i vor Elskov, Haab
og Tro.

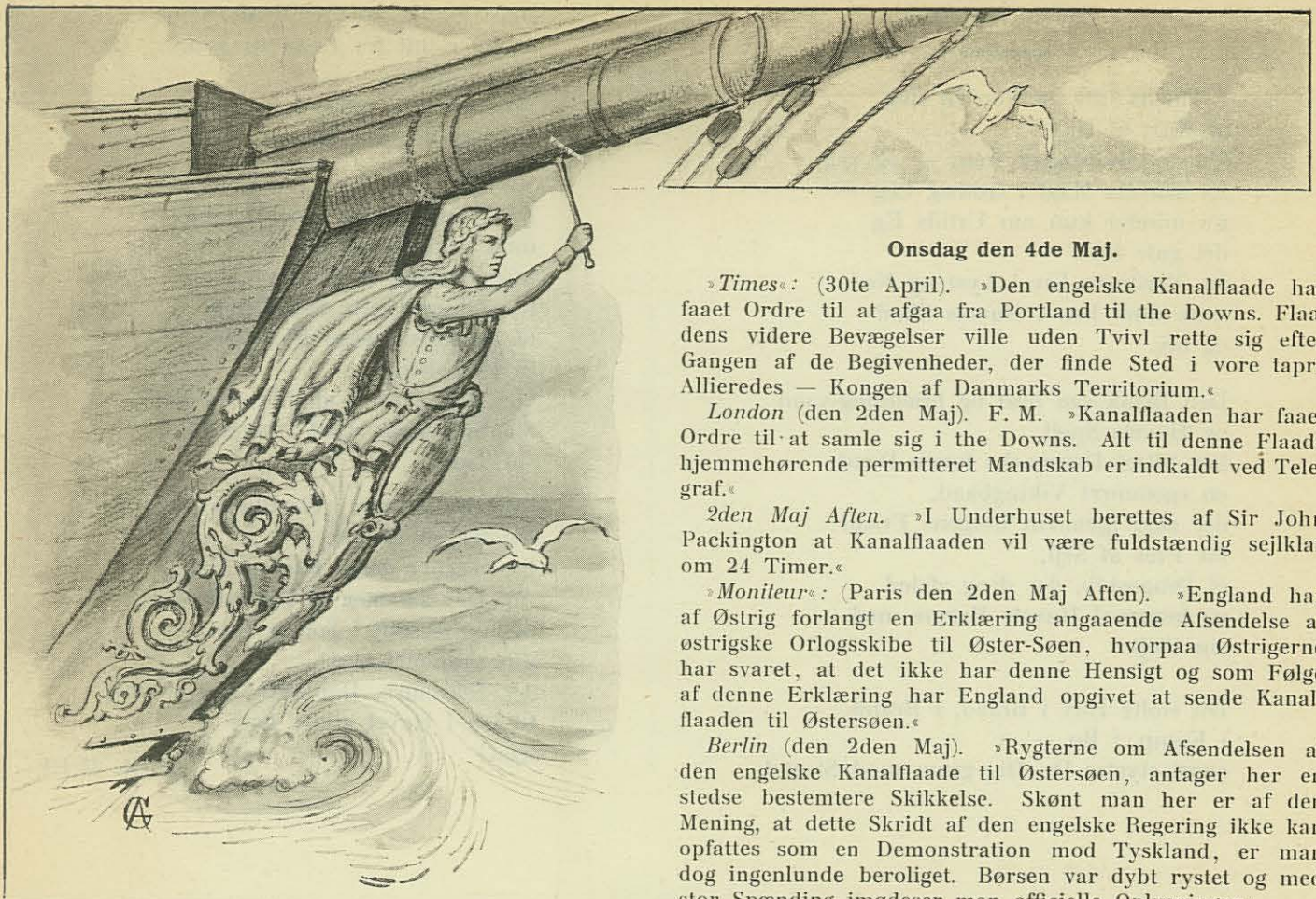
De Vingesnækker svandt i Sky
mod Sagas Strand,
men efterlod et Ørnery
fra Vikingskibets Skjoldegy
og Bispens stærke Flaadeby
til Helgoland.

Om nogen nu kom hid paa Rov —
Staalhagen jog dybt i hans Bov
sin Tand.

Vort Fædreland i Nordhavs Sus,
Du fostrer Mænd,
der værner deres Fædres Hus.
Aa, Du, der steg af Bølgens Brus,
og hviler sødt i Sol og Gus
din skønne Lænd!
Aa, Danmark, Danmark, Du er vort,
til Du i Havet glider bort
igen!

AXEL JUEL

Stevnen af Niels Juel

AFFÆREN VED HELGOLAND

DEN 9 MAJ 1864

I Sotræfningen ved Helgoland hævdede Marinen vort gamle højagtede Flags Berømmelse, og den 9de Maj er en Mindedag saavel for den danske som for den østrigske Marine.

I Danmark har Kampen sin Plads blandt Marinens Hædersdage som en Kamp, der var til største Ære for de danske Vaaben, fordi der kæmpedes med en Modstander, der nærmest var os overlegen — med en Fører, der senere i det afgørende Søslag ved Lissa viste sig at være i Besiddelse af de mest glimrende Føreregenskaber og personligt Mod.

Med Ærefrygt og i dyb Taknemmelighed vil derfor i Dag enhver dansksindet og fædrelandskærlig Mand og Kvinde mindes Nordsø-Eskadrens Chef Kommandør Suenson og hans brave Søfolk, der ved deres Mod og Uforfærdethed fik en mild og varm Foraarsol til for en Stund at bryde de mørke Skyer, der i Krigens tunge Tider knugende hvilede over gamle Danmarks Land.

ÆRE VÆRE HANS OG DERES MINDE.

Af det følgende vil fremgaa, hvorledes Meddelelserne om Begivenhederne til Søs herhjemme kom til Befolkningens Kundskab (saaledes som der berettes om dem i »Berlingske Tidende«) samt med hvilken Interesse man ude i Verden omfattede de trufne Forholdsregler og deres Forløb. Samlet ved Premierløjtnant K. E. Ackermann.

FOR 50 AAR SIDEN

Lørdag den 30te April.

»Berlingske Tidende«: »Østrigske Krigsskibe er efter indkomne private Telegrammer ankomne til Nord-Søen«.

Onsdag den 4de Maj.

»Times«: (30te April). »Den engelske Kanalflaade har faaet Ordre til at afgaa fra Portland til the Downs. Flaadens videre Bevægelser ville uden Tvivl rette sig efter Gangen af de Begivenheder, der finde Sted i vore tapre Allieredes — Kongen af Danmarks Territorium.«

»London (den 2den Maj). F. M. »Kanalflaaden har faaet Ordre til at samle sig i the Downs. Alt til denne Flaade hjemmehørende permitteret Mandskab er indkaldt ved Telegraf.«

»2den Maj Aften. »I Underhuset berettes af Sir John Packington at Kanalflaaden vil være fuldstændig sejlklar om 24 Timer.«

»Moniteur«: (Paris den 2den Maj Aften). »England har af Østrig forlangt en Erklæring angaaende Afsendelse af østrigske Orlogsskibe til Øster-Søen, hvorpaa Østrigerne har svaret, at det ikke har denne Hensigt og som Følge af denne Erklæring har England opgivet at sende Kanalflaaden til Østersøen.«

»Berlin (den 2den Maj). »Rygterne om Afsendelsen af den engelske Kanalflaade til Østersøen, antager her en stedse bestemt Skikkelse. Skønt man her er af den Mening, at dette Skridt af den engelske Regering ikke kan opfattes som en Demonstration mod Tyskland, er man dog ingenlunde beroliget. Børsen var dybt rystet og med stor Spænding imødeser man officielle Oplysninger.«

Fredag den 6te Maj Morgen.

Fra London meldes under den 3die Maj, at Sir G. Grey i Underhusets Møde den nævnte Dag paa en til Regeringen rettet Forespørgsel svarede:..

»at ifølge de bestemtteste Forsikringer fra Østrigs Side skulde den Østrigske Eskadre kun hindre Elbens og Weserens Blokade og beskytte den tyske Handel.

Den engelske Regering havde Grunde til at antage, at Østrigerne ikke vilde løbe ind i Østersøen; ikke destomindre havde den engelske Flaade erholdt de fornødne Instruktioner for et saadant Tilfælde — disse egnede sig dog ikke til Offentliggørelse.«

»Morning Post« skriver: »Naar Konferencen træder sammen paa Tirsdag (den 10de Maj) vil den engelske Flaade have gjort et Skridt frem mod Krigskuepladsen.

Kanalflaaden er kommet til Dünerne; i Løbet af 2 × 24 Timer kan den være i Østersøen. Vi smigrer os imidlertid ikke med, at Tyskland skulde tage nogen Notice af denne Demonstration, da de er saa vant til at betragte os som urokkelig fredelige og til at føle sig overbevist om, at Frankrig og England aldrig ville handle i Overensstemmelse.

Hvorledes dette nu end forholder sig, saa er det givet, at alt, hvad der vedrører Marinen, vedrører England. Tyskerne glemmer dette, idet de forsøger at skabe et nyt Sinope i Østersøen.

Der er 3 østrigske Skibe i Kanalen; de styre Nord paa, 8 andre er paa Vej — og de har samme Bestemmelse. Disse 11 Skibe i Forbindelse med Preussernes Søstyrke vil være tilstrækkelig til at undertvinge Danmark og fuldende dets Erobring ved at sætte deres Aktion i Forbindelse med Landarmeen. Alligevel forsikrer Østrigerne, at de omtalte Skibe ikke vil gaa ind i Østersøen, men hvor meget gælder saadanne Forsikringer.

Vi anmoder derfor Regeringen om fuldstændig at forhindre den tyske Eskadre fra at overskride Kattégat, hvorfor

Flaadens Afgang fra Dünerne maa fremskyndes. Der er ingen Grund til at forvente, at Vaabenstilstanden snart vil blive sluttet, da Tyskland ingenlunde er tilbøjelig dertil.

Deres Formaal er at ødelægge Danmark og dets Sømagt og skabe en vældig tysk Sømagt der.

Dette er den længe nærrede Plan til Trods for traktatmæssige Rettigheder og Forpligtelser.

Vore Panserskibes Argumenter vil derfor have større Vægt end Bevisførelser og Overtalelsesgaver ved Konferencens grønne Bord.

Fredag den 6 Maj E. M.

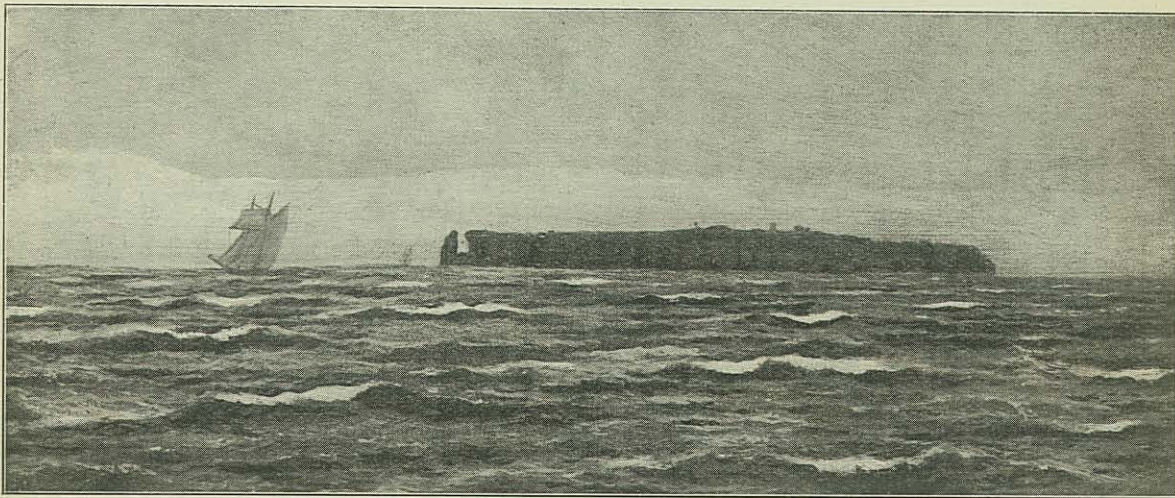
»Nordd. allg. Zeit« skriver den 4de Maj. »Signalet til den engelske Flaades Afgang i fjendtligt Øjemed mod Tyskland vil være ensbetydende med vore Konferencebefuld-mægtigedes Afrejse.«

»Berlingske Tidende«: »De østrigske Orlogsskibe »Schwarzenberg« og »Radetzky« afsejlede den 30te April fra Deal og ankom den 1ste Maj til Texel, hvortil samme Dag indtraf den engelske Kanonbaad »Magnet«.

saadan Maade, at vi kunne tage nogensomhelst Forsikring for gode Varer, og det tilkommer os, forsaavidt vi for-maar, at paase, at intet Skridt foretages, som vilde gøre det til en Umulighed for England at lade sig nøje med diplomatiske Forestillinger. Indsejlingen af en østrigsk Flaade i Østersøen vilde være et saadant Skridt, og det glæder os meget at kunne meddele, at en Del af Kanal-flaaden har faaet det Hverv at paase, at intet saadant Skridt i Retning af Danmarks Tilintetgørelse foretages. Sir M'Clentocks Skib er allerede afsejlet til Nordsøen og alt er ordnet til, at den hele Flaade øjeblikkelig kan anvendes i hvilket som helst Øjemed, hvortil dens Tjeneste maatte blive fornødent.«

Tirsdag den 10de Maj.

Hamborg den 9de Maj Kl. 4¹/₂ E. M. (via Torneå) (Privat-efterretning fra Helgoland). »Øst for Helgoland finder nu en levende Fægtning Sted mellem tyske og danske Orlogsskibe.« Paa Helgoland kunde Skytsets Virkning iagttages.« Definitive Efterretninger mangler.

Øen Helgoland

Fra Helgoland telegraferes den 4de Maj Kl. 1 E. M. »En Eskadre af 5 Skibe er i Sigte — den styrer mod Elben.«

»Fra Cuxhaven« meldes samme Dag Kl. 4¹/₂ E. M. »Fra Neuwerk signaleres Ankomsten af østrigske Orlogsskibe paa Elben. De 5 omtalte Skibe er de østrigske Fregatter »Schwarzenberg«, »Radetzky« og de preussiske Kanonbaade »Preussische Adler«, »Basilisk« og »Blitz«.

Mandag den 9de Maj Morgen.

»Kanalflaaden«. I Underhusets Møde den 6te svarede Sir G. Grey paa en Forespørgsel, at Regeringen vilde fortsætte sine Bestræbelser til Opnaaelse af Freden og en tilfredsstillende Ordning og meddelte, at »Aurora« var afsejlet for paa sædvanlig Maade at varetage Englands Handelsinteresser; foreløbig vilde »Aurora« fra Helgoland holde Øje med den østrigske Eskadre. Sir Grey tilføjede, at Østrig paa det bestemteste havde forsikret, at dens Eskadre kun vilde forhindre Elbens og Weserens Blokade.

Avisoskibet »Black Eagle« er den 6te ankommen til Cuxhaven.

Iøvrigt er Kanalflaaden (8 Skibe) beliggende ved Dünerne.

Mandag den 9de Maj E. M.

»Globe« slutter en af sine Artikler med følgende; »Man ved, at i dette Øjeblik befinder en østrigsk Eskadre sig paa Vej til Østersøen. Hvad dens foregivne Maal er, eller hvad man officielt forsikrer os angaaende Hensigten med H. t. dens Togt — er os ligegyldigt. Under hele dette Anliggende har de tyske Regeringers Forsikringer og Handlinger ikke været overensstemmende med hinanden paa en

Onsdag den 11te Maj Morgen.

Ophævelse af Blokaden. »Marineministeriet bringer her-ved til Offentlighedens Kendskab, at som Følge af den i Gaar i London afsluttede Vaabenhvile, vil Blokaden være at ophæve.«

Marineministeriet den 10de Maj 1864.

Onsdag den 11te Maj E. M.

Søtræfningen ved Helgoland. »Om den i Mandags E. M. stedfundne Træfning foreligger endnu ingen officiel Meddelelse, men af de foreløbige Beretninger fra tysk og engelsk Side viser det sig, at vore Skibe har tilføjet den forenede østrigsk-preussiske Eskadre alvorlige Tab, som har bragt den til at søge ind under Helgoland, medens den danske Flaade synes at være sejlet Nord paa.«

Nedenfor meddeles de Efterretninger, som indeholdes i »Hamb. Nachr.« af Torsdag Morgen den 10de Maj, dels de pr. Telegram ihændekomne.

Helgoland, den 9de Maj Kl. 4 E. M. »En Søtræfning, der har varet c. 2 Timer, har fundet Sted mellem 3 danske Skibe og den tyske Eskadre. En østrigsk Fregat er kommet i Brand. De Tyske kommer ind hertil — de Danske styre Nord paa.«

Helgoland, den 9de Maj Kl. 5¹/₄ E. M. »De forenede tyske Skibe er gaaet til Ankers bag ved Sandøen. Ilden i Fregatten er delvis slukket, men den har mistet Fokkemast og Spryd. De Danske styre Øst i.«

Helgoland, den 9de Maj Kl. 7 E. M. »Fregatten »Schwarzenberg« har c. 100, »Radetzky« c. 25 Døde og Saarede, som man har isinde at landsætte her og til hvis Optagelse de

nødvendige Anstalter bliver truffet. Begge Skibe har lidt meget. De danske Skibe sejle Nord paa og synes altsaa(?) ogsaa at have lidt meget, hvorom det nærmere imidlertid mangler.»

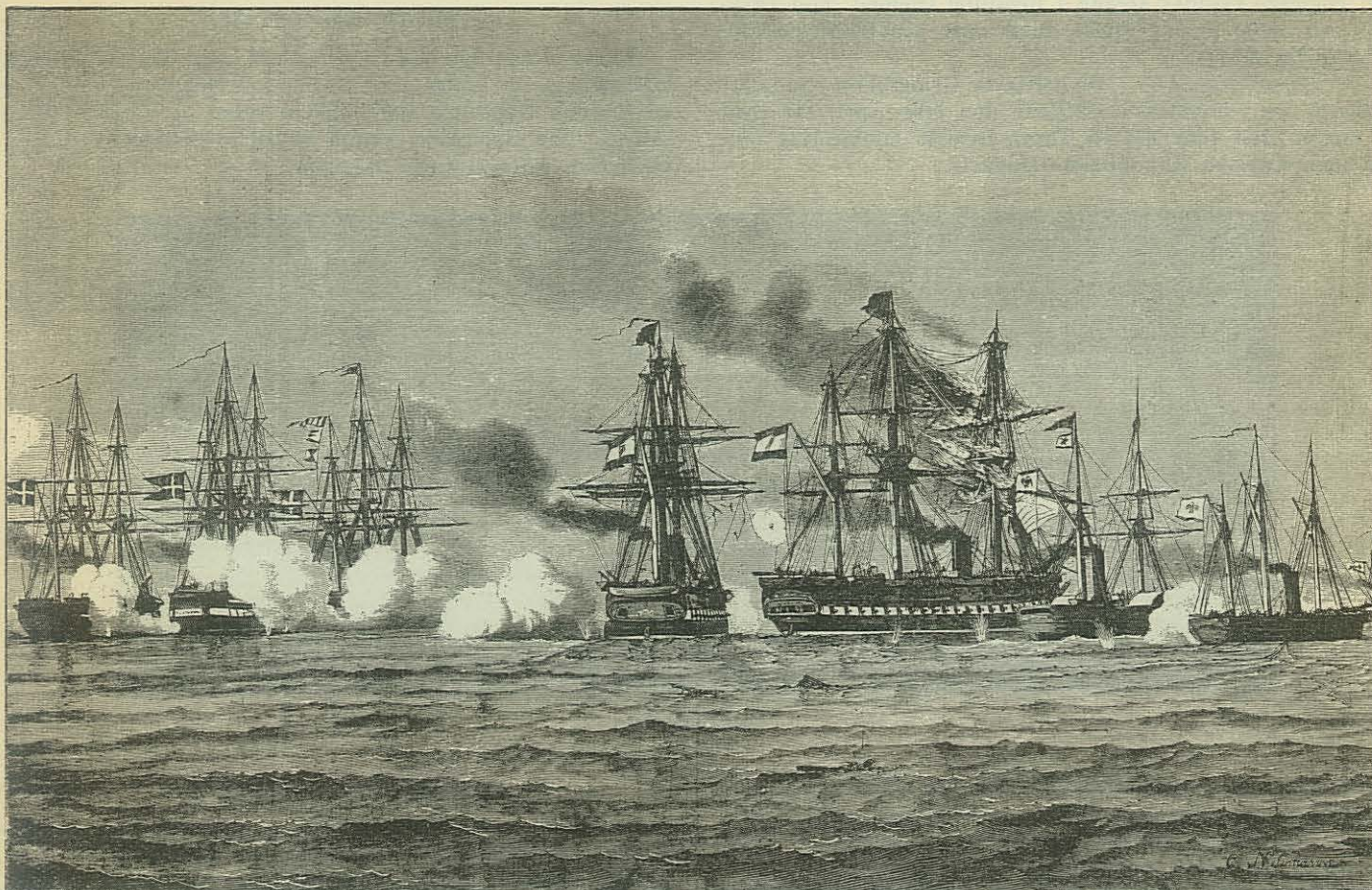
Cuxhaven, den 10de Maj (Telegram til Berlingske Tidende F. M.). »Den forenede østrigsk-preussiske Eskadre er imorges ankommen hertil. Fregatten »Schwarzenberg« har mistet Fokkemast og Spryd og er stærkt beskadiget. Eskadren skal efter Forlydende have mistet omtrent 170 Døde og Saarede.»

London, den 10de Maj Kl. 10 Aften (Telegram til Berlingske Tidende). »I Underhuset meddelte Sir G. Grey som Svar

De haardt Saarede — 6 fra »Niels Juel« og 9 fra »Jylland« var i Gaar E. M. Kl. 7 bragt i Land paa Hospitalet i Christianssand.»

Liste over Døde og haardt Saarede forventes tilsendt.

Helgoland, den 10de Maj Kl. 6¹/₂ E. M. (Telegram). »I Gaar kom her haade den østrigsk-preussiske Eskadre og den danske i Sigte, begge styrende lige mod hinanden. Ilden blev Kl. 2 aabnet af »Schwarzenberg« som efterfulgtes af »Radetzky« og den preussiske Flotille. Der udspandt sig nu en meget heftig Kamp og Kanonerne tordnede, saa at Husene rystede paa Helgoland. De enkelte Skibe kunde en Tid lang ikke kendes, da de var aldeles indhyllede i Røg, dog syntes det

Kampen ved Helgoland

paa en Forespørgsel af Hr. Osborne, at ifølge Telegram fra Gouvernøren paa Helgoland, havde der i Dag ved Helgoland fundet en Træfning Sted mellem tyske og danske Skibe. De tyske Skibe var blevet slaaet og havde trukket sig tilbage til Helgoland. Paa en af de østrigske Fregatter var der udbrudt Ild. Huset modtog denne Meddelelse med Bifald.»

Torsdag den 12te Maj Morgen.

Meddelelser for Flaaden. Marineministeriet, den 11te Maj Aften. Chefen for Nordsø-Eskadren melder til Marineministeriet pr. Telegraf fra Christianssand den 11te Maj Aften, »Den 9de Maj kæmpet med østrigske Fregatter og preussiske Kanonbaade i Helgolandsbugten fra Kl. 2—4¹/₂ E. M.; dreven Fjenden ind paa Helgolands Territorium for Frelse. »Schwarzenberg« brændende og grundskudt. Eskadrens Tab 14 Døde, 54 Saarede.

Torsdag den 12te Maj E. M.

Marineministeriet, den 12te Maj. »Efter Melding fra Chefen for Nordsø-Eskadren er der under Affairen ved Helgoland ingen faldne eller saarede Officerer. Kadetunderofficer Tramp, der har mistet sit højre Ben og er amputeret over Knæet, befinder sig efter Omstændighederne vel.

som om de danske Skibes større Hurtighed var til Skade for de allierede, saa at ogsaa deres Hensigt, at entre de danske Skibe, mislykkedes.

Begge Parter manøvrerede meget rosværdigt, indtil »Schwarzenberg« kom ind mellem de fjendtlige Bredsider. Snart skød Granaterne fra de danske Skibe det østrigske Flagskibs Fokkemast i Brand, saa det begyndte at brænde i Nærheden af Krudtmagasinet. Desuagtet fortsatte »Schwarzenberg« Kampen med stor Bravour ligesaa tappert understøttet af sine Kolleger, indtil den ved en stadig heftigere Ild, som hurtigt bredte sig, blev nødt til at afbryde Kampen og trække sig tilbage for at frelse Skib og Mandskab. Den styrede nu ind mod Helgoland, hvorhen ogsaa »Radetzky« og den preussiske Eskadre fulgte, uden at de danske Skibe lagde dem særdeles Hindringer i Vejen.

Eskadren gik til Ankers tæt under Helgoland, hvor Ilden heldigvis blev slukket. Fra Øens Side blev alt muligt opbudt for at yde Bistand. Det var i Førstningen ogsaa paatænkt at landsætte de Døde og Saarede, men denne Beslutning blev atter opgivet, idet man bestemte sig for straks at sejle til Elben. Begge kæmpende Parter synes at have lidt lige meget paa det nær, at »Schwarzenberg« har mistet Fokkemast og Spryd. Den ved Helgoland lig-

gende engelske Fregat »Aurora« tilbød velvillig sin Hjælp, hvilket man imidlertid takkede for og afslog.

Østrigernes og Danskernes Tapperhed finder almindelig Anerkendelse og den allierede Flaades Tilbagetog maa tilskrives »Schwarzenberg's Brand.

De danske Orlogsskibe er ude af Sigte. »Aurora« ligger her paa Rheden.

Fredag den 13de Maj.

Søtræfningen ved Helgoland bekendtgjordes som meddelt allerede i det engelske Underhus samme Dag Træfningen fandt Sted.

Efter engelske Blade berettes det udførlige Referat af den i den Anledning stedfundne Forhandling, der indledes med følgende Forespørgsel af Mr. B. Osborne.

»Jeg ønsker at rette et Spørgsmaal til den ædle Lord Indenrigsministeren: Har Regeringen modtaget nogen Underretning om en Træfning i Nordsøen mellem østrigsk-preussiske og danske Orlogsskibe, og dersom den har modtaget en saadan Beretning, om denne da gaar ud paa, at Østrig har trukket det korteste Straa? (Hør hør!)«

Sir G. Grey: »Regeringen har i E. M. Kl. 4 modtaget et Telegram fra Gouvernøren paa Helgoland saalydende: Kl. 2 E. M. »Den østrigske Eskadre er i dette Øjeblik ifærd med at angribe den danske Eskadre 6 Kml. Øst for Helgoland.«

Resultat senere.

Kl. 4 E. M. »De Danske har sejret. (Stærke og længe vedholdende Bifaldsraab). En af de østrigske Fregatter staar i Brand, og den tilligemed den anden østrigske Fregat og Kanonbaadene styre ind mod Helgoland. De befinder sig allerede næsten i engelsk Farvand. »Aurora« er her.« (Stærke Bifaldsraab).

Den officielle Rapport fra den østrigske Eskadrechef v. Tegetthof, dateret Helgoland, den 9de Maj Kl. 8⁴⁵ E. M. lyder saaledes:

»Jeg var Dags Formiddag paa Vejen til Cuxhaven, da jeg paa Elben modtog den Efterretning, at 3 danske Fregatter havde været i Sigte fra Helgoland; jeg vendte, fik de 3 Skibe i Sigte SØ for Helgoland og angreb dem. Efter 2¹/₂ Times Fægtning var »Schwarzenberg's« Fokkemast skudt i Brand. Vi stevnede Vinden, saa jeg maatte nødvendigvis falde af, for at hindre Ilden fra at gribe mere om sig, og gav de andre Skibe Signal til at gøre det samme. Vi afbrød Kampen og ankrede under Helgoland.

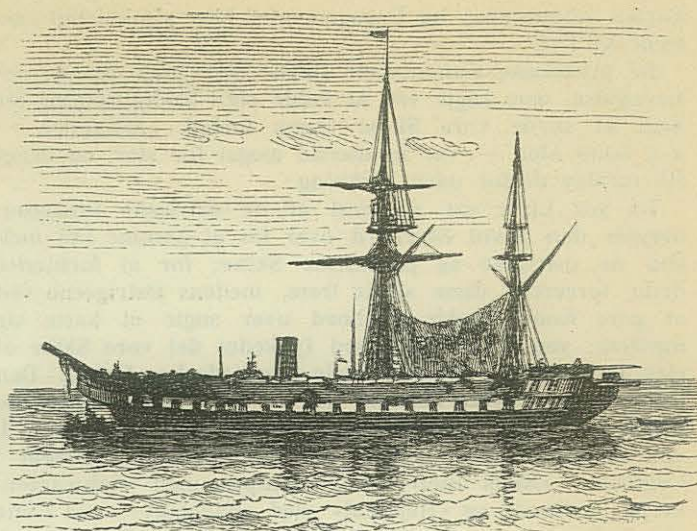
Paa »Schwarzenberg« er faldet: Auditor Kleinert og 32 Mand; haardt saarede henvend 50 Mand, blandt dem Kadet Turkovitz. Paa »Radetzky« er faldet: Kadet Belsky og 2 Mand; saarede 22 Mand.

Vi arbejdede endnu med at slukke Branden. Det er nødvendigt at kappe Fokkemasten: De 3 danske Skibe krydse mellem Elbmundingen og her. De Danske har sikkert ogsaa lidt en Del, siden de ikke forfulgte os.«

Fra Altona skrives den 11. Maj:

»Imorges Kl. 6¹/₂ indtraf Hjuldampere »Preussische Adler« hertil med haardtsaarede. Skibet skulde bringe 53 — men de 3 var døde paa Vejen. Den sidste saarede, der bragtes i Land, var en ung Kadet, hans Ben var blevet amputeret om Natten. Ganske paafaldende var Antallet af saadanne, som havde Brandsaar paa Hovedet, Arme og Bryst. Dette skal være foranlediget ved, at Folkene havde opstabet en større Mængde Huulprojektiler, istedetfor at bære dem enkeltvis til Batterierne; en dansk Kugle havde truffet denne Stabel og bevirket en Explosion.

»Schwarzenberg« har 34 Døde, medens 12—14 endnu savnes, som rimeligvis ved Sammenstyrningen af Fokkemasten er gaaet over Bord og druknet. »Radetzky« har 6 Døde. Blandt disse er flere døde paa Rejsen fra Helgoland til Altona. Fokkemasten er kappet 2¹/₂ Fod over Dækket.

Fregatten Schwarzenberg efter Kampen

BERETNING FRA MARINEMINISTERIET

OM

SØTRÆFNINGEN PAA HELGOLANDBUGTEN

DEN 9DE MAJ 1864

Efter at Fregatten »Jylland« den 6te ds. havde forenet sig med Fregatten »Niels Juel« og Korvetten »Hejmdal« paa Højden af Christianssand, stod den samlede Eskadre under Kommando af Orlogskaptajn E. Suenson, der havde sin Stander hejst i Fregatten »Niels Juel«, Sønder i for ifølge Ministeriets Ordre at krydse paa Helgolandsbugten. Den 8de Maj Kl. 10 F. M., staaende ind mod Røde Klif, kom en Dampfregat i Sigte. Fregatten »Jylland« fik Ordre til at jage den og kom Kl. 12¹/₂ tilbage med Melding, at det var den engelske Fregat »Aurora«, Kapt. Mac Clintock, der Dagen før havde været sammen med den kombinerede østrigsk-preussiske Eskadre; vore Skibe satte straks Dampen op og stod Sønder i for at søge Fjenden. Kl. 3¹/₂ F. M. den 9de, drejede Eskadren til udfor Smaldyb, for gennem Kaptajnløjtnant Hammer at erholde Bekræftelse paa Efterretningen om, at den forenede tyske Søstyrke den 6te om Aftenen var løbet ud fra Cuxhaven og befandt sig i Farvandet mellem Elben og Helgoland.

Efter at Aftale var truffen med Kaptajnløjtnant Hammer om Tønders og Mærkers Udlægning i Smaldyb for det Tilfælde, at vore Skibe blev nødsagede til at søge derind, stod Eskadren under Sejl SV hen mod Helgoland. Kl. 11 F. M. opdagedes en stærk Røg i SSV og Kl. 12 holdes den fjendtlige Eskadre bestaaende af 2 østrigske Fregatter og 3 mindre preussiske Dampskibe i Sigte, holdende ned mod vore Skibe, Fregatterne med Bramstængerne til Dæks og flagende fra Toppen. Signal blev gjort for vore Skibe til »Damp op«, »Beslaa Sejl«, »Klart Skib« og »Følger den Kommanderende i tætsluttet Kølvaandsorden«.

De fjendtlige Skibe havde imidlertid nærmet sig vore Skibe paa c. 3000 Alen, Fregatten »Schwarzenberg« førende, i nogen Afstand »Radetzky« og længere borte de preussiske Kanonbaade; Pladsen var SO for Helgoland, omtrent 10 Kml. af, Vejret smukt med let østlig Brise.

»Schwarzenberg« aabnede nu Ilden med sine dreiende Kanoner og forsøgte kort efter ved at lægge Roret Bagbord at løbe os for om; da dette imidlertid forhindredes ved at vore Skibe straks drejede Bagbord af, opgav den sin Hensigt.

Eskadrerne var nu kommet hinanden nærmere, styrende modsatte Kurser Nord og Syd, og »Schwarzenberg« modtog vor første Ild paa 5 à 6 Kabellængder (15 à 1800 Alen):

Farten mindskedes og Engagementet blev almindeligt omtrent Kl. 1³/₄.

De preussiske Kanonbaade havde ikke fulgt Østrigernes Bevægelse, men søgte ved at holde sig i SV-lig Retning for dem at skyde vore Skibe skøns forind. Afstanden — 4 à 6000 Alen — var imidlertid meget for stor, og deres Ild forblev derfor uden Virkning.

Da vor Linie var passeret af de østrigske Fregatter, drejede den jævnt Styrbord over for at komme ind mellem de østrigske og preussiske Skibe; for at forhindre dette, forcerede disse sidste frem, medens Østrigerne ved at gøre Kontramarsch Styrbord over søgte at kaste sig imellem; ved denne Lejlighed lykkedes det vore Skibe at give de fjendtlige Fregatter nogle velrettede Lag forind. Den østrigske og danske Eskadre løb nu efter denne sidste Manøvre jævnsides, efterhaanden bøjende SSV og Vester i, den danske Eskadre yderst og Kanonbaadene omtrent i Centrum. »Niels Juel« optog Kampen med »Schwarzenberg«, »Jylland« og »Hejmdal« med »Radetzky«; vor Linie var godt sluttet og vore Skibe havde fortræffelige Skud, navnlig da Afstanden efterhaanden var reduceret til 2 à 3 Kabellængder (6 à 900 Alen); Østrigernes Ild var særdeles velrettet og underholdt, uagtet de bleve heftigt beskudte. Kanonbaadene var nu som under hele Affairen i en meget betydelig Afstand og deres Ild uden Virkning. Henimod Kl. 3¹/₂, da Kampen havde varet omtrent 7 Kvarter, opdagedes Ild i »Schwarzenberg«s Fore Mærsejl, stærk Røg saas at komme ud af dens Batteriporte og Kanonilden der om Bord sagtnedes kendeligt; fra vor Side forøgedes Anstrengelserne og vor Ild gjorde udmærket Virkning paa det nære Hold.

Kl. 4 stod hele »Schwarzenberg«s Forrejsning fra under Mærset og op efter i voldsom Brand, og den synes fra nu af at have opgivet Kampen, den satte fuld Fart og drejede op imod det søndre Indløb ved Helgoland, fulgt af »Radetzky«, der paa den mest udmærkede Maade søgte at dække den. Under denne sidste Drejning lykkedes det os at give Fjenden vore Bredsider agter ind paa ret godt Hold. Vore Skibe forfulgte de fjendtlige med fuld Kraft, brugende deres Bougkanoner med Fordel, indtil Kl. 4¹/₂ E. M., da de var Helgoland paa 4 Kml. nær, og Jagten maatte ophøre for ikke at krænke det neutrale Territorium. Eskadren kastede nu NO over og blev liggende i nogen Tid, observerende Fjenden. De østrigske Fregatter saavel som Kanonbaadene ankrede under Sydenden af Helgoland og lod Dampen gaa; Fregatten »Schwarzenberg«s Forrejsning styrtede kort efter sammen.

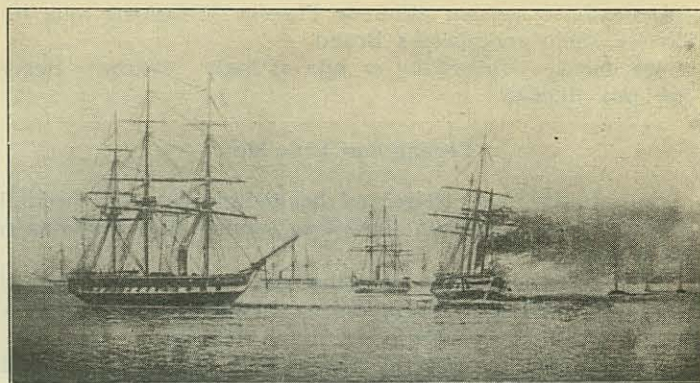
Den engelske Fregat »Aurora« havde under hele Affairen holdt sig til Ankers under Sydenden af Helgoland. Den danske Eskadre stod henad Aften Øster i og gik Kl. 3¹/₂ den næste Morgen ifølge en fra Marineministeriet modtagen Depeche Nord efter. Vort Tab i denne for vor Marine saa hæderlige Kamp, er som tidligere meddelt 14 Døde og 54 Saarede, hvorimod »Schwarzenberg« alene efter Udsigende af et Øjensvidne, som ved Helgoland har været der om Bord, har haft 150 Døde og saarede. Vore Skibe havde intet Øjeblik under hele Affairen været utjenstdygtige.

STYRKELISTE

Eskadre	Riflet Skyts					Glatløbet Skyts		Ialt	Vægt af Bredside		
	Riflet			Glatløbet		Riflet	Glatløbet		Ialt		
	24 B. K.	18 B. F. K.	12 B. F. K.	60 B. G. K.	30 B. G. K.						
Dansk.....	22	4		76	102	111 Kg.	1140 Kg.	1251 Kg.			
Østr.-preussisk.	9			14	64	108 Kg.	1396 Kg.	1504 Kg.			

Hertil maa bemærkes, at Østrigernes riflede Skyts foruden at være Bagladeskyts, var affuteret saaledes, at det

kunde benyttes til begge Sider, ligesom Vægten af en Bredside var større end Modstanderens. Til Gengæld havde

Østrigernes Retræle, tegnet om Bord i den engelske Fregat Aurora

Danskerne en ikke ubetydelig Overvægt i riflet Skyts, saaledes at de to Eskadrens Styrke nærmest maa betragtes som lige.

ESKADRE-DAGSBEFALING

Marineministeriet har paalagt mig at tilkendegive de til Nordsø-Eskadren henhørende Skibschefer, Officerer, Underofficerer og Mandskaber dets Tilfredshed og Tak for den Dygtighed og det ufortrødne Mod, der har givet vore Vaaben Sejr over den forenede østrigsk-preussiske Eskadre i Kampen paa Helgolands-Bugten den 9de Maj.

Det er med Stolthed og Glæde, at jeg bringer dette Budskab til Eskadrens Besætninger, og jeg har haft den Ære at kommandere dem længe nok til at være overbevist om, at Følelsen af at have gavnet Fædrelandet og hævdet vort dyrebare Flags gamle Hæder vil ansøre os alle til endmere at gøre os dygtige til at fortsætte Kampen, naar vor Konge byder.

GUD BEVARE KONGEN

Skruefregatten »NIELS JUEL« den 17de Maj 1864.

E. SUENSON.

Om selve Kampen og Folkenes Holdning og Iver under denne skriver Premierløjtnant O. Lütken:

»Skuddene faldt Slag i Slag fra begge Sider, saa hurtigt, at der ikke mere var Tale om at tælle dem. Den svage SØlige Brise var ifærd med at dø hen, saa Krudtrøgen hang tung og tæt over Vandet. Skibsskrogene var ofte dækket og skjulte i Røgen, man saa kun Glimtene fra Kanonerne og de høje Rejsninger, der ragede tilvejs i den klare Luft. Ombord i de danske Skibe, hvis hele Kraft koncentrerede sig paa de to østrigske Fregatter, var Folkene gaaede til Kanonerne ved Kampens Begyndelse med samme Ro og Orden som til den daglige Eksercits. Under de første Skud fra »Schwarzenberg« var der en alvorsfuld Stilhed udbredt over dem alle, men da først Ordren til at begynde Skydningen var givet, var det som om Hornsignalet virkede forløsende paa hele den Skare, der hidtil havde staaet uvirksom paa Batterierne; Kanonkommandøerne traadte ud i Færdigstillingerne, Folkene ved Haandspagerne arbejdede med at bakke Kanonerne, og fra det Øjeblik var alt i fuld Virksomhed fra For til Agter. Det varede ikke længe, førend Besætningerne begyndte at arbejde sig varme. Det milde stille Vej, Heden fra Maskinrummet, Spændingen og det forcerede Arbejde, alt bidrog til at give Varme i Blodet; Krudtslammen og Røgen, der som en tyk Taage laa over Batterierne, gjorde Folkene tørstige, saa de af og til maatte ty til Ølfadet.«

Betagende smukt og uforglemmeligt maa det have været at se den Hvirvel af Damp og Krudtrøg, der som skarpt

AXEL SCHOU, DRONNINGENS TVERGAEDE 9, **KØBENHAVN**

TELEFON CENTRAL 9210

TELEGR.-ADR.: „EDISON“

STØRSTE LAGER AF

INSTALLATIONS-MATERIALER AF DANSK OG UDENLANDSK FABRIKAT

TRAAD OG KABLER AF ENHVER ART TIL SVAG- OG STÆRKSTRØMS-ANLÆG

KLOKKER + TELEFONER + RØRPOST-ANLÆG

MAALEAPPARATER FOR TEKNISKE OG VIDENSKABELIGE ØJEMED

TACHOMETRE

PHILIPS METALTRAADSLAMPER FOR ALLE SPÆNDINGFR
OG LYSSTYRKER

PHILIPS 1/2-WATT-LAMPER

PRØVER OG TILBUD PAA FORLANGENDE

LEVERANDØR TIL DE FLESTE STATSLIGE OG KOMMUNALE INSTITUTIONER
I DANMARK

Forsikringsaktieselskabet NATIONAL

Nordens

største Syge-

Forsikringsselskab

En Forsikrings Værdi

afhænger af Forsikringsbetingelserne. — NATIONAL's Betingelser er korte, letfattede og liberale

Agenturer overalt i Skandinavien. Forlang Tilbud

København — Aktiekapital 1 Million Kroner

Udbetalte Erstatninger

i

Syge- og Ulykkesforsikrings-
Afdelingen:

I 1905	Kr.	25,937. 27
- 1906	-	50,917. 42
- 1907	-	104,571. 49
- 1908	-	171,916. 33
- 1909	-	221,690. 56
- 1910	-	303,296. 03
- 1911	-	378,272. 60
- 1912	-	428,478. 56
- 1913	-	389,777. 22

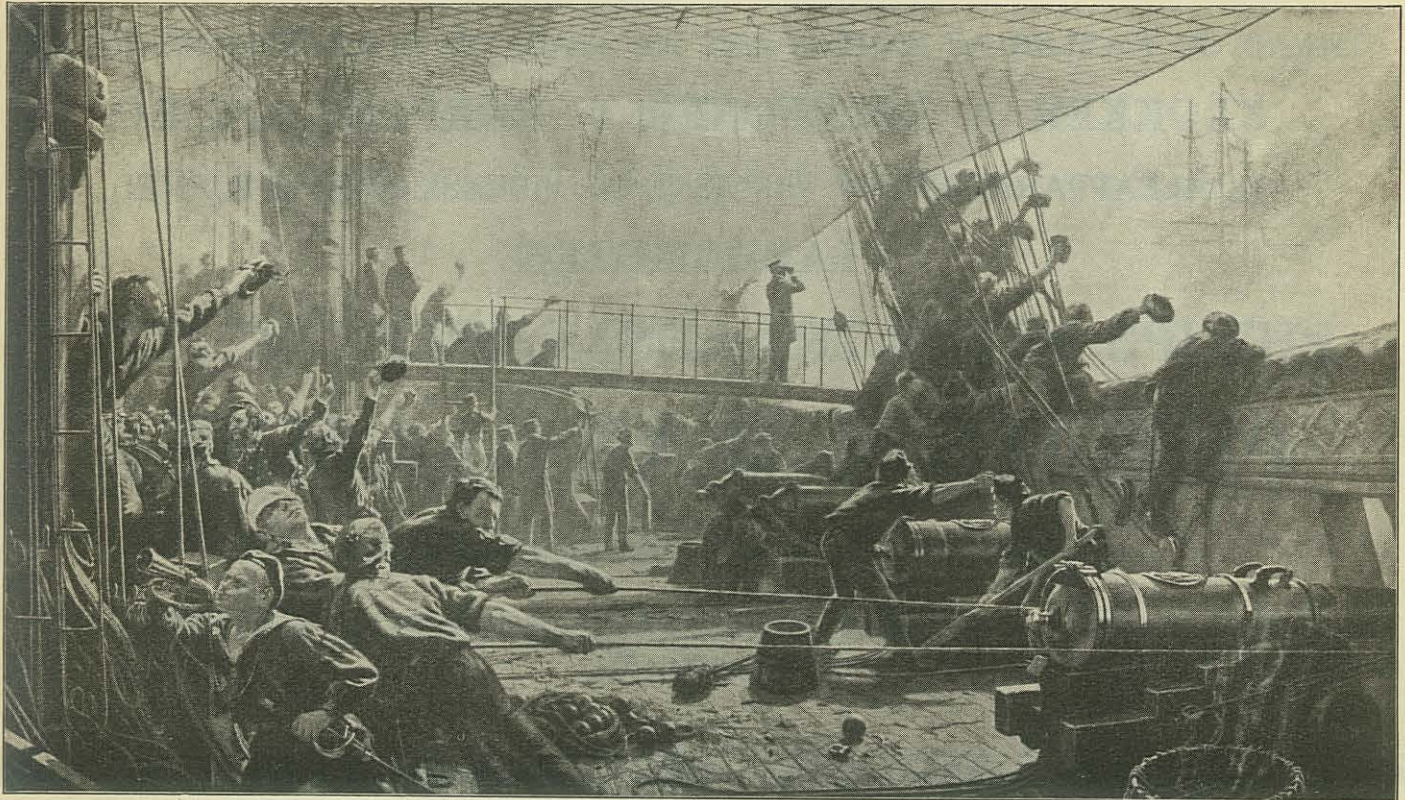

markerede Linier dannede sig, hvor Solens gyldne Straaler skar sig ind under Dækket gennem de aabne Kanonporte.

»Da Fægningen blev hidsigere, blev det Mandskabet for varmt dernede; Huerne blev slængt bort, Skjortæærmerne smøgede op over Albuerne, medens Vandet perlede ned over de svætede Ansigter; og hjalp det ikke, gik man videre, Skjorterne kom af, Bevægelsen var friere i den

rede var betydeligt reduceret. Skibene var endnu paa Vej til Cuxhaven, da den derværende K. K. Konsularagent kom mig imøde og leverede mig et Telegram fra Helgoland, hvilket berettede, at 3 formentlig danske Fregatter var i Farvandet der.

Jeg lod derfor øjeblikkelig vende og styrede med den forenede Flaadeafdeling ud i rum Sø.

Schwarzenberg brænder!

Stenders Forlag

uldne sribede Trøje, og gennem den tætte Røg skimtede man endogsaa enkelte Skikkelser ved Kanonerne, der arbejdede uførtroent ved Haandspagerne, barhovede, nøgne til Bæltstedet, men stadig med Livremmen med Patron-tasken og Huggerten paa.« Og midt i Kampens Hede og Alvor virkede det ganske opmuntrende paa Besætningen i »Niels Juel«, at en af Fjendens Granater inspicerede i Foremars og hensynsløst lod det drysse ned fra Vejret med nogle Sko, Sokker og Uldtrøjer, som nogle af Folkene havde listet sig til at tørre deroppe.«

Tegethoffs officielle Rapport af 10de Maj lyder saaledes:

TIL MARINEMINISTERIET, WIEN

»Til Fuldstændiggørelse af mit Telegram af G. D. har jeg den Ære ærbødigt at indberette følgende angaaende den i Gaar E. M. i Farvandet ved Helgoland stedfundne Sø-træfning mellem den østrigsk-preussiske Flaadeafdeling og de danske Skibe.

Fredag den 6te Maj var jeg løbet ud herfra med den forenede Flaadeafdeling paa Grund af en gennem den herværende K. K. Konsularagent modtaget Efterretning om, at danske Krigsskibe var sete foran Elbmundingen.

Den 7de ved Solopgang saa man i Horisonten en Tremaster, som jeg straks lod gøre Jagt paa, men da vi senere naaede den, saa vi, at det var en engelsk Fregat.

Da alle Efterforskninger efter danske Krigsskibe havde givet det overensstemmende Resultat, at man ikke havde set saadanne foran Elben i de sidste 14 Dage, løb jeg i Gaar Morges igen ind paa Elben for at lade de preussiske Kanonbaade komplettere deres Kulforraad, da dette alle-

Kl. 1 E. M. fik vi 3 Krigsskibe i Sigte, hvilke viste sig at være danske, nemlig 2 svære Fregatter og en Korvet.

Jeg lod signalere til Skibene:

»Vore Hære har tilkæmpet sig Sejre; lad os gøre det samme.«*

Derpaa gav jeg Signal til »Klartskib til Fægning« og satte Kurs for at afskære de fjendtlige Skibe, der styrede mod Helgoland.

Den forenede Flaadeafdeling havde formeret Slaglinie og styrede en NV.lig Kurs, medens de danske Skibe, ligeledes i Slaglinie, henimod Kl. 1¹/₂ E. M. vendte og styrede SO.lig, altsaa imod os.

Paa en Distance af 18¹/₂ Kabellængde blev Fægningen fra vor Side aabnet først med Dreje-Kanoner og derpaa fortsat med Bredside-Kanonerne paa 8¹/₂ og 10 Kabellængders Afstand.

Da jeg saa, at et Resultat ikke vilde blive naaet saa hastigt paa denne Maade, besluttede jeg at formindske Afstanden og lod derfor Flaadeafdelingen ved Kontramarsch styre en østlig Kurs, altsaa konvergerende med de danske Skibe. Paa denne Maade lykkedes det mig efterhaanden at reducere Afstanden til 2 Kabellængder.

Under alt dette vedligeholdte vi en levende Kanonild, som de Danske besvarede med overordentlig Heflighed. Et af de første Skud, der ramte Fregatten »Schwarzenberg«, var en Granat, som sprang paa Batteriet og gjorde omtrent en hel Kanonbesætning ukampdygtig.

To Gange udbrød der Ild om Bord i Fregatten, den ene

* I den danske Eskadre løb »Jylland« og »Hejmdal« paa klods Hold af »Niels Juel«, hvorfra Suenson sagde til sine Besætninger: »Der har I Østrigerne, Folk! Nu møder vi dem. Vi vil kæmpe som vore tapre Kammerater ved Dybbøl.«

„Singalwatté“

(Ceylon Have The)

Højeste Udmærkelse her i Landet

Importeret af

IVERSEN & LARSEN

I. F. Triers kemisk-pharmaceutisk Fabrik og Medicinalhandel

Telefon 9696

Pilestræde 35

København

Alle Apotekervarer og Medicinalvarer i Haandkøb

Fabrik for kosmetiske Toiletartikler, Parfumer og Sæber

A/s Dansk Farvefabrik, System Holzapfel

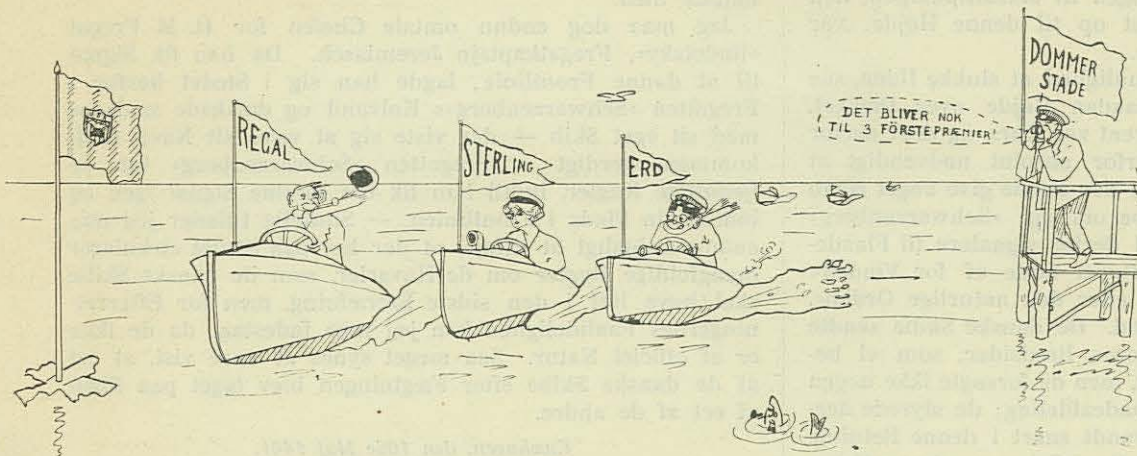
Toldbodvej Nr. 7

København ..... Telefon 5601

Holzapfel's Bundfarver til Staal-, Jern &
Træskibe

Holzapfel's Danboline til Lastrum & Bunkers
Holzapfel's Langoline til Opstaaende

Leverandør til Flaaden & Statsbanerne

ENEREPRÆSENTANTER FOR

ERD, REGAL OG STERLING MOTOREN

GUNDESTRUPS IMPORT & EXPORT CO.

TELEFON 7177

TOLDBODVEJ 7

MARINEFOTOGRAF C. NIELSEN

TOLDBODVEJ 8, I. SAL

(LIGEFOR BORNHOLMSGADE)

ANBEFALER SIG MED

FOTOGRAFIER AF ALLE

MARINENS SKIBE

KEJSERLIG RUSISK HOF LEVERANDØR

Leverandør til den kgl. danske Marine.

Alt Proviant til Lystfartøjer.

Har provianteret de kejs. russ. Lystyachter
siden 1895.

AXEL MØRCK,

Kejserslig russisk Hof-Leverandør.

St. Kongensgade 116. Telf. 2599-2699.

C. B. HANSEN'S ETABL.

KGL. HOF MØBELFABRIKANT

LEVERANDØR TIL HS. MAJ.

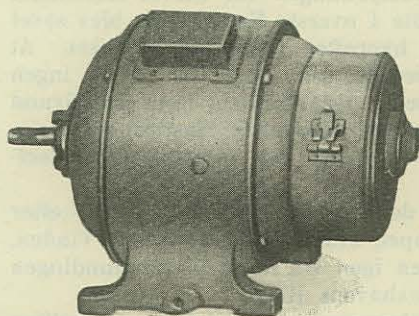
KEJSEREN AF RUSLANDS HOF

ST. KONGENSGADE 29

UDSTILLINGSLOKALE

BREDGADE 61

KØBENHAVN

MOTORER TIL ANVENDELSE OMBORD I SKIBE

ODENSE-KØBENHAVN

THOMAS B. THRIGE

BRIX-PEDERSEN & CO.

AUT. ELEKTRISKE INSTALLATØRER

TLF. 1900-1901 LØVSTRÆDE 10 TLF. 1900-1901

UDFØRER ALLE ARTER ELEKTRISKE ANLÆG
TILBUD GRATIS PAA FORLANGENDE

GRUNDVANDSPUMPER MOTORER
LYSREKLAMER

DANSK YACHTBUREAU

MOTOR-, UDSTYRS- & ASSURANCEFORRETNING

OVER 500 MOTOR- & LYSTFARTØJER TIL SALG

ENEAGENT i DANMARK FOR VALSPAR FARVER & LAKKER

KELVIN & DAY BAADMOTORER

STORT UDVALG AF YACHTINVENTAR ETC.

TELEGR. ADR.: OLGA

FORLANG TILBUD

AMALIEGADE 6

TELF 7949

FORLANG SALGSLISTE

Gang paa Grund af en Granat, som exploderede paa Banjerdækket over Nedgangen til det forreste Krudtmagasin, og som stak Ild i Sejldepotet.

Begge Gange blev Ilden slukket, uden at Kampen blev i mindste Maade afbrudt derved.

Henimod Kl. 4, efter omtrent 2 Timers meget heftig Fægtning satte en Granat, der gik igennem Bugen paa Fregatten »Schwarzenberg«s Foremarssejl, Ild i dette, og Ilden bredte sig med rasende Hastighed.

Slangerne til vore Brandsprøjter naaede ikke saa højt som til Foremarseraa, og Slangen til Maskinpumpen, den eneste, der kunde drive Vandet op til denne Højde, var bleven skudt over af en Kugle.

Det var derfor bleven en Umulighed at slukke Ilden, saa længe den holdt sig i en saadan Højde over Dækket. Vinden blæste først OSO., omtrent vor Kurs og drev derfor Ilden agter efter; det var derfor absolut nødvendigt at falde af, da det var det eneste, der kunde give noget Haab om at hindre Ilden fra at gribe om sig. »Schwarzenberg« maatte altsaa falde af. Jeg lod derfor signalere til Flaadeafdelingen: »Skibene skal ufortøvet falde af for Vinden« og derefter »Frontlinie dannes efter den naturlige Orden«.

Jeg satte Kurs efter Helgoland. De danske Skibe sendte os endnu nogle Kugler fra deres Bredsider, som vi besvarede med vore Drejekanoner, men de forsøgte ikke nogen Forfølgelse af den forenede Flaadeafdeling; de styrede derimod en NO.-lig Kurs og forsvandt snart i denne Retning.

Jeg holdt gaaende med Fregatten »Schwarzenberg« Østen for Helgoland for stadig at holde den for Vinden, indtil vi kunde blive Herre over Ilden.

Efterhaanden styrtede den forkullede Foremarseraa, Fokkeraaen og tilsidst ogsaa Forstangen og Fokkemastens staaende Gods ned paa Dækket. Ved denne Lejlighed gik ogsaa Klyverbommen overbord. Da Undermasten nu var det eneste, der stod og stadig var i Brand, var der ikke andet at gøre end at kappe den. Med dette Arbejde blev vi først færdige Kl. 10^{1/2} om Aftenen, medens derimod Forstangen, som ved Nedstyrningen var blevet staaende i Dækket og stadig brændte i øverste Ende, først blev savet over Kl. 1 om Natten, hvorefter Ilden blev slukket. At kappe Fokkemasten krævede saa lang Tid, fordi ingen i Begyndelsen kunde nærme sig Mastens Fod paa Grund af de uophørlig nedstyrtende, glødende Masteringe, brændende Stykker af Mærset, Lang- og Tværsalinger, Æselhoveder o. s. v.

Kl. 10^{1/2} om Aftenen, da Fregatten »Schwarzenberg« efter at Fokkemasten var kappet, atter kunde styre mod Vinden, tiltraadte Flaadeafdelingen igen sin Rejse til Elbmundingen og ankrede Kl. 4 paa Cuxhavens Rhed.

Paa H. M. Fregat »Schwarzenberg« er faldne: Auditor Kleinert og 31 Mand; haardtsaaede (for største Delen mistet Benene): Kadet Turkovitz og 43 Mand; letsaaede: Lineskibsløjtnant Gaal, Overløjtnant i Marineinfanteriet Pokerny og Kadet Schönberger, begge de sidste med Contusioner, samt 22 Mand. Paa H. M. Fregat »Radetzky« ere faldne: Søkadet Belsky og 4 Mand, haardtsaaede: 8 Mand, letsaaede: Fregattens Chef, Fregatkaptajn Jeremiasch, der blev kastet omkuld af en foribflyvende Granat, men dog heldigvis kun saaret meget let i venstre Øre — samt 15 Mand. De preussiske Skibe have ikke haft noget Tab, hverken af døde eller saarede, og de have heller ikke lidt noget Havari. Paa H. M. Fregat »Schwarzenberg« blev der amputeret og opereret fra Kampens Ophør og til næste Morgen Kl. 4 og de 2 Kgl. preussiske Reservelæger Dr. Køster og Dr. Grethsel fra Skibene »Adler« og »Basilisk« have med en i Sandhed utrættelig Energi ydet de K. K. Krigsskibes Læger den bedste Bistand. H. M. Fregat »Schwarzenberg« har mellem 70 og 80 Skud i Skroget, hvoraf 2 i Vandlinien. H. M. Fregat »Radetzky« har flere Skud i Vandlinien; begge Fregatter have faaet deres Master og Rundholter tildels stærkt beskadiget, og ingen af Fregatterne har mere end 1 brugbar Baad tilbage, da alle de andre er sønderskudte.

Under hele Træfningen have baade Officerer og Mand-

skab paa Flaadeafdelingen lagt de klareste Beviser paa Mod og Koldblodighed for Dagen, og jeg tror at kunne udtale den Overbevisning, at den K. K. Marine kun behøvede en Lejlighed for at vise, at den var en værdig Vaabenfælle for den K. K. Armé. Det vil være vanskeligt at udvælge de værdigste blandt de mange, der have udmærket sig ved deres ved denne Lejlighed udviste Tapperhed. Jeg skal dog tillade mig snarest i Ærbødighed at forelægge det høje K. K. Marineministerium et Forslag angaaende de Udmærkelser, hvorom Indstilling vil være at gøre paa allerhøjeste Sted.

Jeg maa dog endnu omtale Chefen for H. M. Fregat »Radetzky«, Fregatkaptajn Jeremiasch. Da han fik Signal til at danne Frontlinie, lagde han sig i Stedet herfor i Fregatten »Schwarzenberg«s Køl vand og dækkede saaledes med sit eget Skib — der viste sig at være sit Navn fuldkommen værdigt — Fregatten »Schwarzenberg« for de fjendtlige Kugler, indtil han fik det samme Signal igen og indtog sin Plads i Frontlinien. — Sluttelig tillader jeg mig endnu ærbødigt at tilføje, at der her paa Stedet cirkulerer mangfoldige Rygter om de Havarier, som de danske Skibe skal have lidt i den sidste Søtræfning, men for Efterretningernes Paalidelighed kan jeg ikke indestaa, da de ikke er af officiel Natur. Saa meget synes at være vist, at eet af de danske Skibe efter Fægtningen blev taget paa Slæb af eet af de andre.

Cuxhaven, den 10de Maj 1864.

TEGETTHOFF

I Cuxhaven udstedte Tegetthoff den 10de Maj følgende Dagsbefaling.

ESKADRE-DAGSBEFALING

»Under den i Gaar leverede Træfning var jeg Vidne til den af Cheferne, Officererne og Mandskaberne paa de K. K. østrigske og K. preussiske Skibe udviste Tapperhed, hvilket det er mig en kær Pligt at yde min rosende Anerkendelse. Jeg nærer den Forvisning, at Sejren vilde have været vor, hvis ikke et for os ulykkeligt Skud havde sat Ild i Fregatten »Schwarzenberg«s Fokkemast og derved tvunget os til at afbryde Fægtningen.«

»Jeg har ogsaa det Haab, at Krigslykken vil være os gunstigere en anden Gang, og at der da ikke skal ramme os noget Uheld, mod hvilket selv det mest prøvede Mod og den mest opofrende Tapperhed ikke er i Stand til at opnaa et gunstigt Resultat.«

Cuxhaven, den 10de Maj 1864.

TEGETTHOFF

I en ledende Artikel skriver »Times« en af de første Dage efter Træfningen:

»Søtræfningen ved Helgoland er den første, der har fundet Sted i europæiske Farvande mellem Skibe af Nutidens Konstruktion. Efter den nyere Tids Begreber om en Søtræfning burde en stor Del af Arbejdet have været udført af de pansrede preussiske Kanonbaade. Vi havde ventet, at disse havde holdt sig udenfor de danske Kanoners Skudvidde og sendt de danske Skibe Granater fra deres riflede Kanoner, indtil Kampen var afgjort.

Resultatet burde efter Nutidens Teori have vist sig efter en halv Snes Minutters Forløb. Tværtimod begyndtes og vedligeholdtes Kampen paa en eneste Undtagelse nær ganske paa den gamle Maade. Tegetthoff førte sit Skib ganske som Nelson vilde have gjort det og troede øjensynlig paa det gamle System; han efterlignede Nelsons Taktik og mente, at ingen Skibschef kunde handle galt i »at lægge sit Skib langskibs af Fjendens«, engagere »Raanok mod Raanok« og saa tage, hvad der følger paa.

Danskernes Fordel laa i, at de vidste, hvordan man bruger Granater.

Selve »Warrior« kunde ikke bedre have benyttet sig af disse ødelæggende Projektiler end »Niels Juel«, og de afgjorde Kampen. De svære Fuldprojektiler havde ikke meget at betyde paa nogen af Siderne. Det kan være fuldkommen sandt, at indenfor en vis Afstand viser de 68pundige Kanoner sig at være ødelæggende; og dersom det afgørende i en Søtræfning endnu bestod i Bredsider af Fuldkugler paa nært Hold, vilde næppe nogen anden Kanon være synderlig bedre.

Men det er usandsynligt, at Søkrigen nu vil føres efter hint Princip, og Tegetthoff har maattet bøde for sin Dristighed ved at ville slaas paa den gamle Maade.

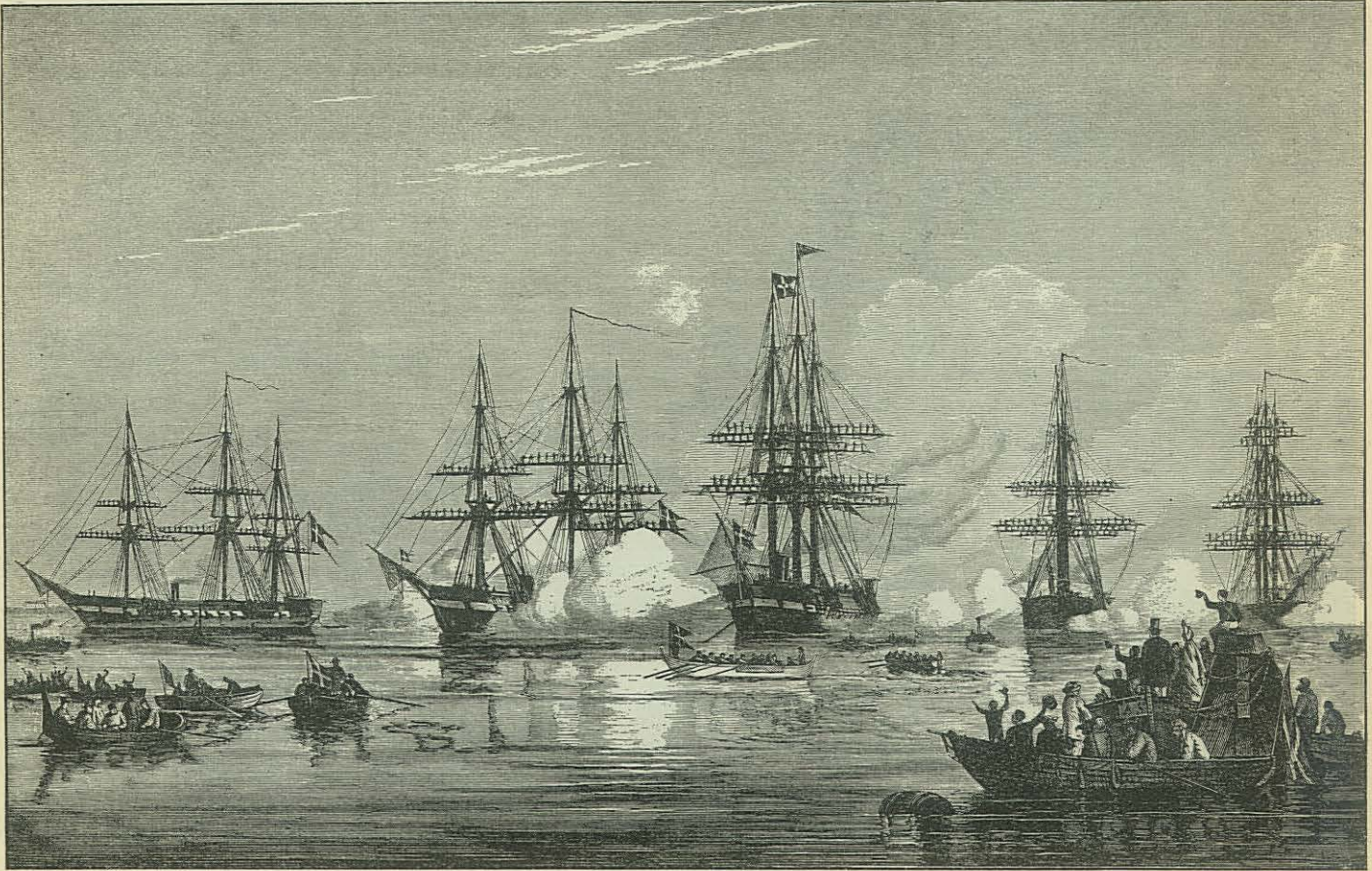
Dersom han havde hejst sit Flag om Bord i »Basilisk« eller »Blitz« og havde sendt den danske Fregat Granater

Danske forblev Herrer over Kamppladsen. Den Moral, der kan drages af denne Lære, er betydningsfuld.

Der er stor Lighed mellem den østrigske Fregat og mangen en Fregat i den engelske Flaade. Vore 50 Pd.s Kanons Skruefregatter er bestykkede ligesom »Schwarzenberg«, hovedsagelig med svære glatløbende Kanoner, til hvilke man har føjet et Par riflede Pjecer.

Mange af vore Skibschefer vilde — frygter vi for — have været tilbøjelige til ligesom Tegetthoff at lægge sig paa nært Hold af Fjenden og at stole mere paa Bredsider og Fuldkugler end paa langt Hold og Granater og tror maaske stadig paa Fortrinligheden af den Krigsførelse, som sikrede os vor Overlegenhed for $\frac{1}{2}$ Aarhundrede siden.

Vi frygter for, at selv, hvor riflede Kanoner anvendes

Nordso-Eskadrens Hjemkomst til København den 15de Maj 1864

fra de pansrede Kanonbaade, vilde han maaske have vundet en Sejr, i Stedet for nu kun at have kæmpet en hæderlig Kamp.

Det er ikke saa let at forstaa, hvad Kanonbaadene har taget sig til; det berettes, at de holdt sig udenfor Skudvidde, hvori de handlede meget rigtigt; men naar man samtidig beretter, at de gjorde den mest mulige Brug af deres riflede Kanoner, saa spørger man følgelig om Resultatet. Svaret er, »at man formoder de har tilføjet de Danske betydelig Skade.« Men saa meget er sikkert, at de ikke hindrede de Danske i at vinde en Sejr, eller i at bringe deres Skibe ud af Træfningen i god Behold. Kærnen i Kampen synes at have været en Kamp paa nært Hold mellem »Niels Juel« og »Schwarzenberg«, og med dens Nederlag fulgte de allieredes. De Danske holdt sig paa ægte britisk Vis til deres stærkeste Modstander og lod sig ikke bringe derfra ved noget som helst andet Angreb. De bed sig som Bulldogger fast i »Schwarzenberg« og slap den ikke, før den var gjort ukampdygtig.

Resultatet retfærdiggjorde deres Udholdenhed, thi da Fregatten trak sig tilbage, retirerede hele Eskadren, og de

til et lille Skibs Bestykning, betragtes de ikke med gunstige Blikke — og en flittig Øvelse med disse nymodens Skydevaaben er vist ikke meget alvorlig. Vi kan sige, at saadanne Fordomme er i høj Grad uheldige og vil maaske ved given Lejlighed medføre alvorlige Følger.

Fremtidens Slag vil blive vundet af dem, som med største Hurtighed og paa bedste Maade benytter sig af den nyere Krigsvidenskabs Opfindelser. De Danske vandt denne Sejr ved deres Granater. Østrigerne tabte Slaget paa Grund af den gammeldags Fremgangsmaade, og man kan være forvisset om, at saaledes vil det gaa i Fremtiden.

Selv om en Fregat kun kan føre $\frac{1}{2}$ Snes riflede Kanoner, saa vil disse dog udgøre den vigtigste Del af Bestykningen.

Det er i disses Behandling, at Mandskabet paa det omhyggeligste maa indøves. Hvert nyt Vaaben kræver Dygtighed, og det fører ikke til noget at sige, at vi ikke er fuldstændig tilfredse med det nyopfundne Skyts. Enhver ny Kanon bør studeres og anvendes med taalmodig Øvelse — som den bedste man for Tiden har.

Det er kun ved saaledes at holde Skridt med viden-

skabelige Fremskridt, at vi kan hævde vor Plads paa Havet. Nye Vaaben paa Havet vil sikkert ogsaa have Overvægten i Søtræfningerne, som de havde det ved Dybbøl, og end ikke Heltemod eller Forvovenhed vil være tilstrækkeligt ligeoverfor en saadan Overlegenhed.

Tirsdag den 17de Maj Morgen.

Nordsø-Eskadrens Hjemkomst, der fandt Sted Søndag F. M., havde et meget smukt og højtideligt Præg. Allerede om Morgenen havde paa Toldboden indfundet sig en Mængde Mennesker, hvis Antal hver Time forøgedes, for at modtage de Skibe, der havde deltaget i den hæderlige Træfning ved Helgoland. Omtrent Kl. 11 fik man Eskadren i Sigte og

opstillet paa Hønsbroen udfor samme, og saavel herfra som fra »Tordenskjold« modtoges Kongen med rungende Hurraraab, der istemtes af den ligeoverfor paa Toldboden forsamlede Mængde.

Kl. 12¹/₂ roede Kongechaluppen under Salut af 27 Skud fra Batteriet Sixtus og fra samtlige paa Rheden liggende Orlogsskibe ud igennem Bomløbet.

H. M. Kongen gik først om Bord i »Niels Juel«, derpaa i »Sjælland« og »Jylland« og tilsidst i »Hejmdal«. Paa hvert af disse Skibe blev Kongeflaget hejst, naar H. Majestæt kom om Bord, og fra flere af dem kunde Hurraraabene og Nationalmelodierne høres i Land.

Under Besøget i »Niels Juul« blev Eskadrechefen, Orlogskaptajn Suenson dekoreret med Storkorset af Dannebrog.

Suenson gaar i Land paa Toldboden

Kl. 11³/₄ løb den ind paa Rheden under en Salut af 11 Skud for Admiralflaget paa Fregatten »Sjælland«, der besvarede Salutten med samme Antal Skud. Af Nordsø-Eskadrens Skibe ankrede først »Niels Juel«, derpaa fulgte »Hejmdal« og »Jylland«.

Flere af de paa Rheden liggende Skibe var prydet med Flag, og idet Eskadren nærmede sig, blev der paa de tidligere ankomne Skibe, Fregatten »Sjælland« og Korvetten »Thor« mandet Ræer, hvorpaa Besætningerne paa disse modtog deres fra Kampen hjemvendende Kammerater med tordnende Hurraraab, der begejstret istemtes fra den paa Langelinie og Toldboden forsamlede Mængde, der fra Baade og Smaafartøjer var roet Eskadren i Møde.

Kort efter deres Ankomst steg H. M. Kongen med Følge ved Kvæsthusbroen om Bord i den smukt udstyrede Kongechalup, fra hvis Stævn Kongeflaget vajede, og roede ledsaget af Hs. Exl. Marineministeren igennem Havnen. Ogsaa her var flere Koffardskibe prydet med Flag, og da Kongechaluppen passerede Flaadens Leje, mandede den der liggende Fregat »Tordenskjold« Ræer. Mandskabet fra Logiskibet »Dronning Marie« stod med Officererne i Spidsen

Henved 1 Time efter at Hs. M. Kongen under Salut fra Skibe og Batteriet under fornyede Hurraraab var roet tilbage til Kvæsthusbroen, kom Suenson i Land paa Toldboden, hvor han modtoges med et Leve og med begejstrede Hurraraab, for hvilke han takkede og sagde, at »man ikke maatte gøre for meget af det; han havde gjort hvad enhver Sømand vilde have gjort i hans Sted, men Vorherre havde været med os«.

Ikke længe efter kom Chefen for »Fregatten« »Jylland« — Orlogskaptajn Holm — i Land og hilstes ligeledes med et Leve og begejstrede Hurra, for hvilke han takkede med de Ord, »at det glædede ham, vi havde haft denne Affaire og viist, at vi ogsaa med vor Marine kunde udrette noget endnu«.

Ogsaa Chefen for Korvetten »Hejmdal«, Kaptajnløjtnant S. Lund modtoges med Begejstring.

Eskadrens Skibe, der nu blev betragtet af Publikum med den største Interesse, saa ud som om de kom tilbage fra en Manøvre og ikke fra et Slag. Ingen af dem havde lidt noget af Betydning, og de var alle i fuldkommen kampdygtig Stand.

Nordsø-Eskadren ved Christianssand, hvor de faldne blev begravede

Samtlige hertil ankomne Saarede befandt sig vel og kunde endogsaa beholdes om Bord.

Torsdag den 19de Maj.

Danske Søkrigeres Begravelse i Christianssand, dateret 14de Maj.

»Igaar fandt en for vor By ligesaa storartet som sjelden Højtidelighed Sted, idet de i Søtræfningen ved Helgoland faldne Danske jordfæstedes.

Fra Kl. 4 E. M. lød Sørgesalut fra Ørlogsskibene. Butikkerne lukkedes, og de i Lejr liggende Tropper og Borgerkorpset dannede Spalier fra Landingsstedet ved Toldbod-bryggen ligetil Kirkegaarden.

Kl. 5 forkyndte Kirkeklokkerne, at Ligene var landsatte, og at Processionen satte sig i Bevægelse. Denne aabnedes af de Danskes Musikkorps efterfulgt af to Dannebrogspaner. Derpaa kom parvis de jordiske Levninger af de faldne Helte, hvis Kister var dækkede med Dannebrog og rigt prydede med Kranse og Blomster, som velvillige Damer i Dagens Løb i stor Mængde havde besørget om Bord. Kisterne bares og fulgtes af de Faldnes Krigskammerater; efter disse kom de danske Officerer og Byens samtlige Gejstlige; hertil sluttede sig Militæret og Borgerkorpsets Officerer, de øvrige militære og civile Autoriteter, saunt endelig en stor Del af Byens Borgere.

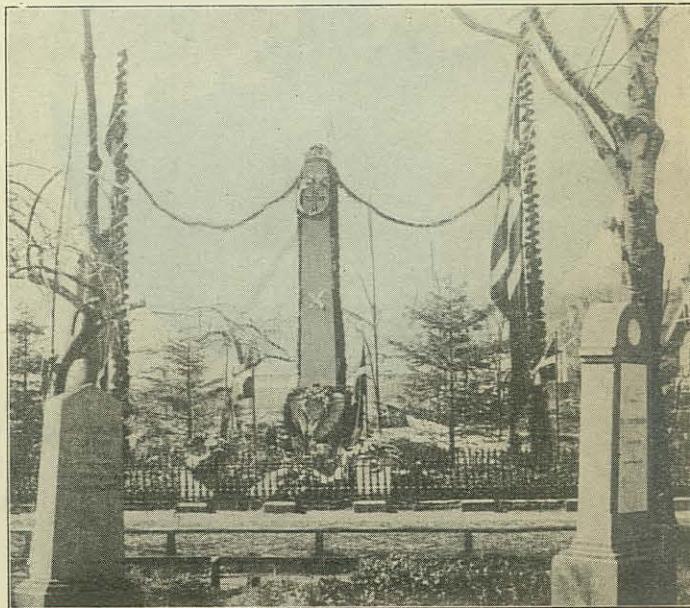
Toget bevægede sig langsomt gennem de med grønt bestrøede Gader og ledsagedes paa begge Sider af en tavs og talløs Menneskeskare. Kl. henved 6 naaedes Kirkegaarden, hvor en stor Fællesgrav var opkastet paa en aaben Plads, og Side om Side blev de 15 Faldne ned-sænket. Efter at de første 4 Vers af nedenstaaende af Hr. residerende Kapellan Sagen forfattede Gravsang var af-sunget, holdt Hr. Stiftsprovst Lassen en varm og hjærtelig Tale, hvori han efter at have peget hen paa Livets og Dødens dybe Alvor, dvælede ved det skønne i Kampen og Døden for et elsket Fædreland. Talen sluttede med en

inderlig Bøn for Danmarks Fremtid, dets Hæder, Frihed og Selvstændighed.

Hr. Rektor Friis tolkede derefter i varme Ord de Norskes Sympathi for det betrængte Broderfolk og udtalte et forvisningsfuldt Haab om, at det Blod, der var udgydt i Kampen mod de overmægtige, ikke skulde være forgæves, men bære velsignet Frugt.

Derefter blev det sidste Vers af Gravsangen sungen, hvorefter Kisterne bedækkedes med Jord.

Højtideligheden, der gjorde et dybt Indtryk paa den store Skare, var dermed endt. Den begunstigedes i høj Grad af det dejligste Sommervejr.

Krigergraven i Christianssand

Hvor skjønt at slaa for Fædrelandet
Og drage hjem i Sejrens Glands!
— Men Sejrens Frugt er vemodblandet
Thi blodbestænkt er Ærens Krands;
Og blegt og stille er det Tog,
Som dækkes nu af Dannebrog.

Nys vifted den i Sejersgløden
Stolt over sine Tapre ned,
Nu dækker den dem midt i Døden
Og vier dem til Gravens Fred.
Den sidste Strid, de har stridt ud,
Den sidste Sejr gi'er Naadens Gud.

Gud signe Jer I tapre Døde,
Som ofred Danmark Liv og Blod!
Hav Tak fordi I vilde bløde,
Hvor Kampen nylig hedest stod!
O! Hæderfuld er Heltens Død
Paa blodigt Dæk er Hvilen sød.

Men bedste Sejer er i Himlen,
I Jesu Favn, i Jesu Tro,
Der er det godt fra Verdensvrimlen
At samles til en Frelzers Ro,
Til enig, salig Sejersfred,
I Jesus Christi Kærlighed.

* * *

Saa sov nu sødt I Danmarks Sønner,
I gamle Norges Klippeskød,
Gud høre Eders Elsktes Bønner,
Om Trøst i Sorgens bitre Nød!
O Gud! Skærm gamle Danmarks Land
Og vær Du selv dets Frelsermand.

Suensons Monument

Ungdomsbillede af E. Suenson

BIOGRAFI

ORLOGSKAPTAJN EDOUARD SUENSON

ST. AF D. D. M. P. P.
FØDT 1805 DØD 1887

Suenson blev født i København den 13de April 1805, var Datterens af Admiral Otto Lütken og henhørte saaledes til en Familie, der gennem flere Generationer var en Prydelse for den danske Marine.

Efter at have faaet den »Gernerske Medaille« afgik han i en Alder af 18 Aar fra Søkadetakademiet som Sekondløjtnant, og efter et Togt til Middelhavet med Fregatten »Nymphen« søgte han og erholdt i 1826 Ansættelse som Enseigne de vaisseau paa franske Skibe. I flere Aar gjorde han Campagne i Levanten om Bord i Skonnerbriggen »Alcyon«, der kommanderedes af en af Frankrigs ypperste Søofficerer, den senere Admiral Turpill.

Om Bord i dette Skib var det, at Suenson deltog i Navarinoslaget og kort efter udnævntes — som Belønning for udvist Tapperhed — til Ridder af Æreslegionen. Senere i 1831 deltog han i Ekspeditionen mod Algier under Admiral Duperré og havde saaledes rig Lejlighed til at udvikle sig og samle Erfaring, der senere skulde komme hans Fædreland til gode.

Faa Aar efter sin Hjemkomst udkommanderedes han med Fregatten »Bellona« til Sydhavet og ansattes som Adjutant hos Fregattens Chef Kommandør Christian Wulff, der med sin Stilling som Skibschef forenede en diplomatisk Virksomhed overfor de forskellige sydamerikanske Republikker.

I 1836—37 gjorde Suenson Tjeneste som Næstkommanderende i Briggen »St. Croix« i Vestindien. Da der en Gang, medens Chefen var i Land, indløb Ordre til uopholdelig at afgaa til en af Øerne, lettede Suenson uden at afvente Chefens Komme og fuldførte Rejsen paa egen Haand. Denne hans Optræden vidner om en stærkt udviklet Selvstændighedsfølelse.

Under Krigen i 1848—50 tilintetgjorde han som Chef for Dampskibet »Hekla« i Neustadter Bugten det fjendtlige Dampskib »von der Tann«.

Efter Krigens Slutning udnævntes Suenson til Kadetchef, i hvilken Stilling han i 13 Aar virkede med den Samvittighedsfuldhed og Arbejdsomhed, som alle anerkendte hos ham.

Daværende Prins Christian til Danmark betroede ham sin Søns Opdragelse, og fra Søkadetakademiet udgik den Prins, der senere kom til at beklæde Grækenlands Trone. Det var under Suensons Kommando om Bord i Fregatten »Jylland«, at Prins Vilhelm (senere Kong Georg) for første Gang saa England under Verdensudstillingen 1862, og Engelskmændene havde en Tilfredsstillelse af at se »den lille

Prins«, »de flinke danske Søfolk« og deres »alvorlige Kommandør«.

Omorganisationen af Kadetkorpset bragte Suenson i 1863 til at træde tilbage fra denne Post; samtidig modtog han Kommandørkorset til Paaskønnelse for den Maade, hvorpaa han havde røgtet sit Kald.

Storkorset af Dannebrog blev overrakt ham personlig af Kongen om Bord i »Niels Juel« den Dag, han med sin Eskadre ankrede paa Københavns Rhed efter Søtræfningen ved Helgoland.

Suenson forenede de Egenskaber, som er uvurderlige for en Flaadefører — en tapper og viljestærk Mand, der var elsket og agtet i Eskadren fra Høj til Lav.

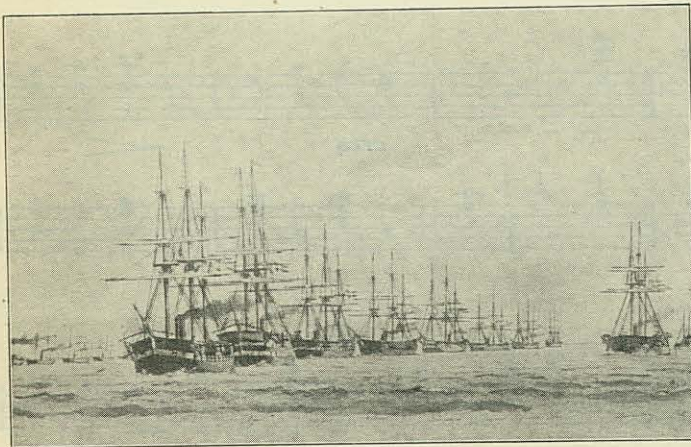
Han var en koldblodig Mand med et klart Blik, og Efterverdenen anerkender ham for sin Dygtighed som Strateg — det viste han tilfulde i Slaget ved ikke at forfølge sin Sejr ind paa engelsk Territorium — et Skridt der vilde have været skæbnesvangert og til ubodelig Skade for den Velvillighed, hvormed man i England omfattede vort gamle haardt betrængte Fædreland.

FLAADENS UDRUSTEDE SKIBE I 1864

VED KONTORCHEF A. C. D. WENDEL

Den 15de Juni 1864 samledes i Langelandsbeltet de paa Billedet viste 15 Skibe, under Kontreadmiral C. van Dockum, der havde sit Flag hejst paa Krydstoppen af Fregatten Sjælland. Det var de to Eskadrer, fra Østersøens østlige Operationsfelt, og Nordsø Eskadren, under Orlogskaptajn E. Suenson, hvis Stander vejede fra Stortoppen i Niels Juel, der her samledes under Vaabenhvilen, og daglig foretog Evolutioner under Damp.

Den danske Eskadre i Langelandsbeltet

Paa Billedet ses i den midterste Række, først Fregatten Sjælland, Chef: Orlogskaptajn H. H. Grove. Derefter i Rækkefølge, Nr. 2, Skruelinieskibet Skjold, Chef: Orlogskaptajn P. Wulff. Nr. 3, Fregatten Niels Juel, Chef: Orlogskaptajn J. L. Gottlieb, der den 10de Juli afløstes af Orlogskaptajn F. Paludan. Nr. 4, Fregatten Jylland, Chef: Orlogskaptajn P. C. Holm, der den 22. August afløstes af Orlogskaptajn F. L. F. Sommer. Nr. 5, Fregatten Tordenskjold, Chef: Orlogskaptajn C. M. Meinertz. Nr. 6, Korvetten Dagmar, Chef: Kaptajnløjtnant G. F. V. Wrisberg. Nr. 7, Korvetten Hejmdal, Chef: Kaptajnløjtnant S. Lund, der senere afløstes af Kaptajnløjtnant H. J. A. Hagen. Nr. 8, Korvetten Thor, Chef: Kaptajnløjtnant A. R. Hedemann.

I Rækken til venstre ligger: Nr. 9, Hjuldampskibet Holger Danske, Chef: Kaptajnløjtnant V. H. Købke. Nr. 10, Panserskonnerter Absalon, Chef: Kaptajnløjtnant O. A. K. Wilde. Nr. 11, Skonnerter Fylla, Chef: Kaptajnløjtnant, Kammerjunker E. F. Krieger. Nr. 12, Skonnerter Diana, Chef: Kaptajnløjtnant J. C. Tuxen. Nr. 13, Hjuldampskibet Hekla, Chef: Kaptajnløjtnant C. A. Obelitz.

Til højre ses: Nr. 14, Panserfregatten Dannebrog, Chef: Orlogskaptajn F. Paludan, der den 10de Juli afløstes af Orlogskaptajn J. L. Gottlieb, og endelig Nr. 15, Panserbatteriet Rolf Krake, Chef: Orlogskaptajn H. P. Rothe.

Det var en anseelig Flaade, der her holdt samlede Øvelser, og et stolt Syn at se alle disse Skibes forskellige Manøvrer, et Syn, der aldrig vil gaa af Minde for dem, der befandt sig inden Borde paa et af dem.

Korvetten Thor og Panserskonnerter Esbern Snare havde allerede paa Krigens første Dag, den 1ste Februar, i Eckernførde Fjord, haft Lejlighed til at veksle Skud med Fjenden.

Fregatten Sjælland havde den 17de Marts, med Understøttelse af Linieskibet Skjold, haft et alvorligt Sammenstød med de preussiske Korvetter Arcona og Nympe samt Dampskibet Loreley under Rügen (en preussisk Kanonbaadsdivision, der fulgte de 3 fjendtlige Skibe, fik ikke Lejlighed til at deltage i Kampen) og fik Lykke til at sende Fjenden en saa varm Hilsen, at han, ilde medtaget, skyndte sig at søge Frelse ind til Svinemünde. Panserbatteriet Rolf Krake havde atter og atter hævdet Flagets Ære, ikke mindst da det, Natten imellem den 27de—28de Marts, fra Vemmingbund bogstavelig fejede Fjendens Løbegrave foran Dybbøl rene, og derved for denne Gang afgjorde Stillingens Skæbne til vor Gunst.

Men det var dog de 3 Skibe fra Nordsø-Eskadren, Niels Juel, Jylland og Hejmdal, der var Genstand for de andre Skibsbesætningers Beundring. Det var jo dem, der den 9de Maj under Helgoland havde drevet den samlede østerrikske og preussiske Eskadre ind paa neutralt Grund, og det var dem, der som en sidste høflig Afskedshilsen sendte Østerrigerne det glatte Lag, da disse søgte ind under Øen. Det var dem, der bragte Sejren med hjem over en tapper og modig Fjende, det var vort Flag, der sejjerrigt smeldede der oppe under Gaffen, og der var en stolt Lykkefølelse hos alle, da de 3 Skibe den 15de Juni stødte til Eskadren, og Standeren paa Niels Juel salutede Kontreadmiralens Flag.

Det var Verdenshistoriens sidste Søkamp, Træskib imod Træskib, Bredside imod Bredside, og fra den Kamp faldt Sejrens og Ærens lysende Glans over vort ældgamle Flag.

Det er stolte Minder for Danmark, for Flaaden, og for alle dem, der hin Dag for 50 Aar siden var rede til at ofre Livet for Landets Sag.

15 faldne, danske Mænd hviler i Norges Jord.

Ære være deres Minde.

Foruden de paa Billedet fremstillede Skibe, havde Danmark en meget betydelig Søstyrke i Aktivitet, hvad der fremgaar af efterfølgende Fortegnelse. — De fleste af disse Skibe havde Operationsfelt i Østersøens vestlige Del, og en Del af Rofflotillen havde Station ved Vesterhavssøerne, hvor de, trods den barske Aarstid, Mangler af enhver Art, om det saa var Mandskab til Besætning af Baadene, hævdede Stillingen saa længe, indtil den Højstkommanderende, Kaptajnløjtnant O. C. Hammer, blev tvungen til at overgive Baadene i Fjendens Haand, dog først efter at 2 af dem

MARINERNES MARCH

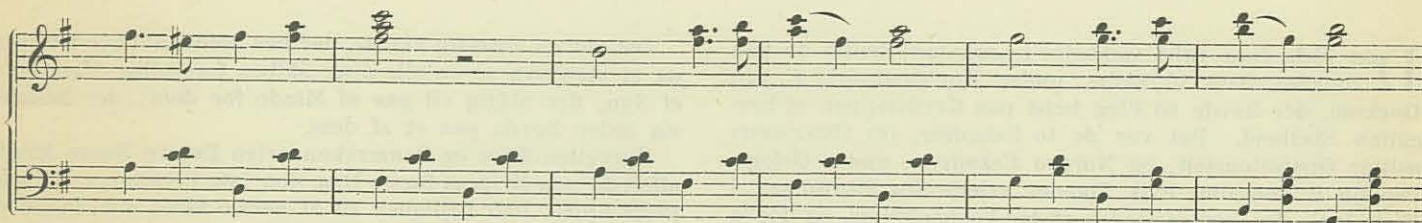
TILEGNET PREMIERLØJTNANT H. EWALD

VICTOR BENTZEN

First system of musical notation, featuring a treble and bass clef. The treble clef part begins with a dynamic marking of *f* and includes a triplet of eighth notes. The bass clef part provides a rhythmic accompaniment. A dynamic marking of *mf* is present in the treble part.

Second system of musical notation, continuing the piece with treble and bass clefs. The treble part features a melodic line with some rests, while the bass part continues with a steady accompaniment.

Third system of musical notation, showing further development of the melody in the treble and accompaniment in the bass. A dynamic marking of *cres* (crescendo) is indicated in the treble part.

Fourth system of musical notation, featuring a melodic line in the treble and a more active bass line. Dynamic markings of *f* and *mf* are present.

Fifth system of musical notation, characterized by a strong, accented bass line. The treble part has a melodic line. Dynamic markings of *f marcato* and *mf* are present.

Sixth system of musical notation, concluding the piece with a melodic line in the treble and a final accompaniment in the bass. The system includes first and second endings, marked with *I* and *II*.

Tromba *Tutti*

f Det var ved Hel-go-land, at sidst vi Fjen-den

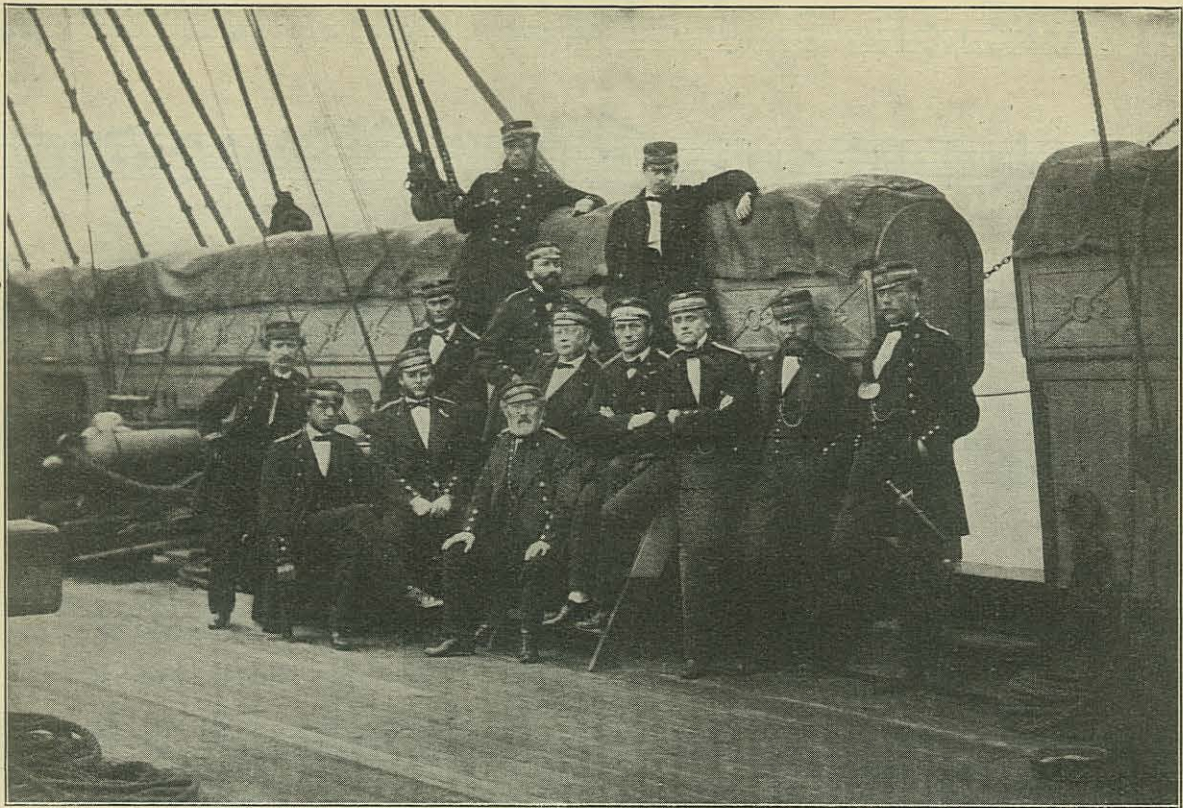
saa, vi sat - te Dam - pen op og bra - sed paa, vi gjor - de klart til Slag, vi

hej - sed højt vort Flag, og der - paa gav vi ham det glat - te Lag.

2. Der var en Karl iblandt, og Schwarzenberg han hed,
 Han fik af danske Gutter god Besked;
 Han kan ha' længe godt af det, som han har faa't;
 Thi vi skød Ild i Fyren nok saa flot.

3. Og den Gang Ilden slog omkring hans Fokkemast,
 Han vendte Agterspejlet til i Hast;
 Men ogsaa der han fik i samme Øjeblik
 En Salve, saa han ud af Legen gik.

4. Radetzky var den anden Skudes Navn,
 Den sejled samme Vej og søgte samme Havn,
 Den tro'de vist, at vi var bleven altfor fri,
 Vi skød med skarpt, det kunde den ej li'e.

Gruppenbillede af Officerer paa Niels Juels Dæk

Gruppenbillede af Officerer paa Jyllands Dæk 1864

STELLAND 1864

N.K. ↑ Groth
~~C.E. van Rookem~~

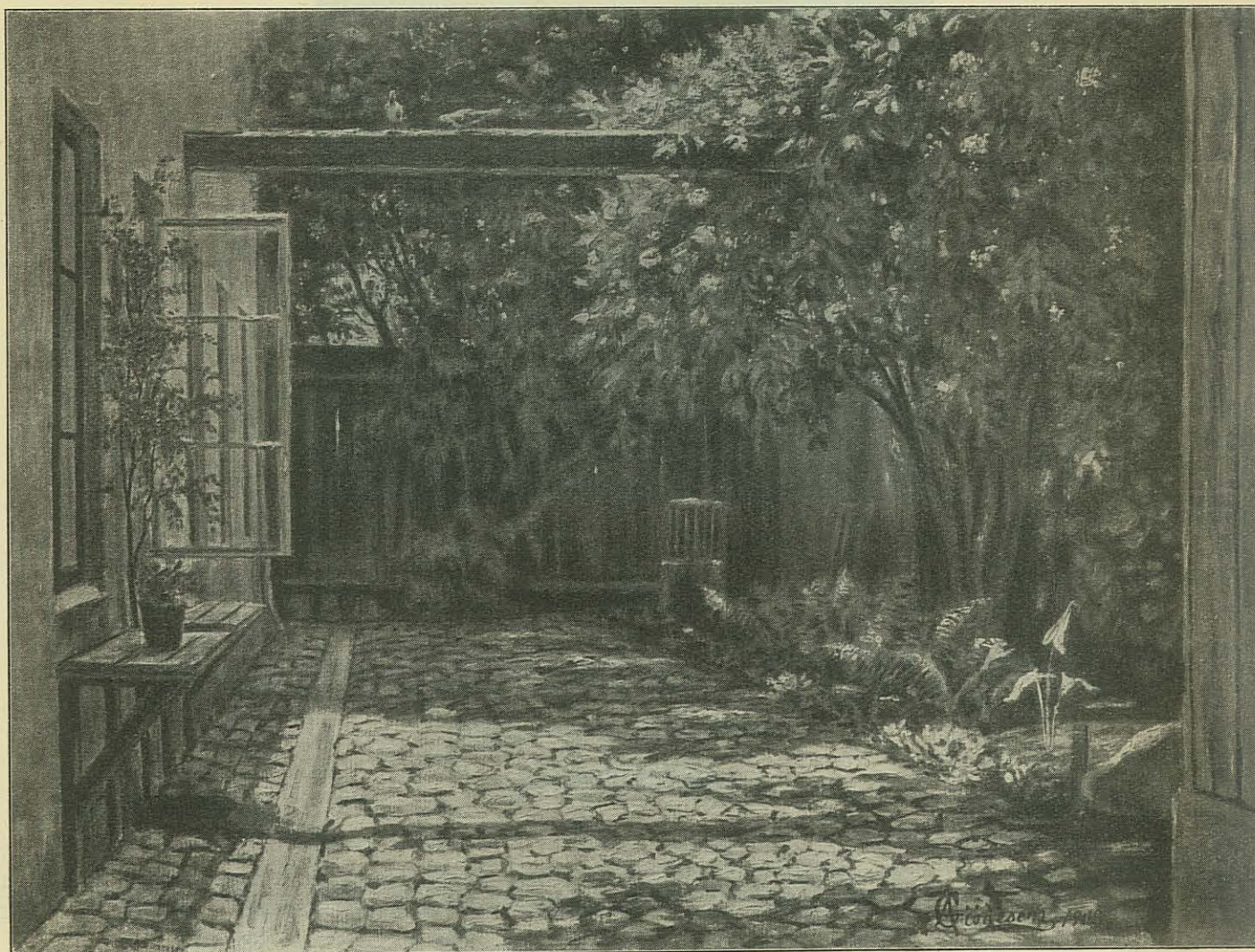
var sprængt i Luften, Kanonerne paa de øvrige Baade for-naglede og Fartøjerne selv ødelagte. Der var:

Panserskonnerten Esbern Snare: Chef, Kaptajnløjtnant J. C. Kraft. Skruekanonbaadene Thura, Løjtnant J. U. A. Holm; Schrødersee, Løjtnant A. E. Christiansen; Willemoes, Løjtnant St. A. Bille, der den 19de April afløstes af Løjtnant C. R. Bærentzen; Buhl, Løjtnant P. H. Braëm; Krieger,

Desuden var i Virksomhed: Skrueskonnerten Vicegouvernør Berg, (var privat Ejendom), Skrueskonnerten Falken; (tilhørte Kong Frederik den Syvendes Dødsbo.)

Roflotillen bestod af: Kanonchalouperne Nr. 4, 5, 14, 15, 16, 17, 18, 19¹, 20, 21, 22 og 23.

Kanonjollerne Alssund, Barsø², Aarøsund², Baagø¹, Brandsø, Fæno², Eckernsund², Horup², Middelfart², Snoghøj²,

Interior fra en Nybodersgaard i Krokodillegade Nr. 22. (Efter Maleri af Kunstmaler Aage Glødesen)

Løjtnant L. C. Braag; Marstrand, Løjtnant G. J. G. Mac Dougall; Hauch, Løjtnant P. U. Bruun.

Hjuldampskibene Gejser, Kaptajnløjtnant W. C. L. Jacobsen; Slesvig, Løjtnant H. G. F. Garde; Hertha, Løjtnant C. F. v. d. Recke, der den 20de Marts afløstes af Løjtnant H. E. Bluhme; Skirner, Reserveløjtnant C. Thiesen; Ægir Reserveløjtnant Trolle; Freja, Løjtnant A. B. Rothe; (Skibet tilhørte Postvæsenet, men stilledes til Marinens Disposition).

Af Sejlskibe fandtes: Lineskibet Frederik den Sjette: Chef, Orlogskaptajn H. Ipsen; Fregatten Thetis: Chef, Orlogskaptajn F. L. F. Sommer, der den 22. August afløste Fregatten Jyllands Chef, Orlogskaptajn P. C. Holm.

Korvetten Najaden: Chef, Kaptajnløjtnant H. J. A. Hagen, der senere afløste Hejmdals Chef, Kaptajnløjtnant S. Lund.

Korvetten Valkyrien, der fra den 8de Juli til den 15de August var paa Togt som Kadetskib med Kaptajnløjtnant R. C. M. Bruun som Chef.

Fregatten Havfruen var rigget og armeret, men blev læk og maatte desarmes og afrigges, den kom ikke paa Togt.

Briggen St. Thomas var sejklar, men blev ikke benyttet. Sluppen Larsens Plads og Kutteren Neptun forrettede begge Blokadeteneste.

Kolding, Ærø², Lyø, Hejlsminde, Gjennerfjord, Helgenæs og Trelldenæs.

Her var mange Kræfter i Aktivitet om den store Opgave, at værne Land og Flag, her var Enighed og Offervillighed, trods Kampen imod Vinterens haarde Kaar. Men en smukkere Anerkendelse kunde Flaadens Personel heller ikke ønske sig, end den Landets Konge udtalte i den under den 17de Oktober udstedte Proklamation, der gengives her.

TIL FLAADEN.

»Fredeligere Forhold ere indtraadte, og de Fleste af Eder vende nu tilbage til Hjemmet.

Med Glæde har jeg fulgt Eders hæderfulde Færd paa Søen. Hvad enten det var i den strænge Vintertid, hvor det gjaldt om at modstaa Elementernes Magt, eller i Kamp mod Fædrelandets Fjender, have I vist Udholdenhed og Mod.

¹ Sprængt i Luften ved Als den 29de Juni.

² Erobrede af Fjenden eller ødelagte.

Bevar under Genoptagelsen af fredelige Sysler Eders Kjærlighed til Kongen og Fædrelandet, og til det Flag, hvorunder I have kæmpet; og skulde Fædrelandets Forsvar atter kalde Eder til Vaaben, da iler, hvor I end maatte færdes, at stille Eder under gamle Dannebrog.

Jeg sender Eder, Fædrelandets brave Sønner, saavel Officerer som Underofficerer og Menige, min kongelige Hilsen og takker Eder for det udførte Hverv.

CHRISTIAN REX.

Gruppebillede af Mandskab paa Jyllands Dæk 1864

SØKAMPEN VED HELGOLAND

(CHRISTIAN RICHARDT)

SANGSTEMME

J. MIKKELSEN.

Tempo di marcia

mf *f* *p*

1. Stær - ke Drøn fra Nord - havs Bøl - ge, fri - ske Pust fra Hel - go - land,
 2. Det var som i gam - le Da - ge, det var Glimt af Nord - havs - Sky,
 3. »Jyl - land«s Bryst sin Har - me sva - ler, le - ger ej bag Klit - ten Skjul;
 4. Skudt i Brand ved dan - ske Bran - de flam - mer Fjen - der - nes Fre - gat,
 5. Tak, I gæ - ve Or - logs - hel - te, det var Bad paa lum - mer Dag!

mf *f*

med den grøn - ne Tang i Fol - ge Sejr I bar til Dan - marks Strand.
 det var os som tur - de ja - ge det var dem som maat - te fly.
 ly - stig »Hejm - dal«s Ha - ne ga - ler, Tord' - nen rul - ler fra »Niels Juel«,
 ly - ser o - ver mør - ke Van - de, som et Fyr i Dan - marks Nat.
 Nu hos Vaa - rens ly - se Tel - te, vaj - er ungt det gam - le Flag.

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
 REDAKTØR: H. EWALD

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

1. AARGANG

REDAKTØR: PREMIERLØJTNANT H. EWALD

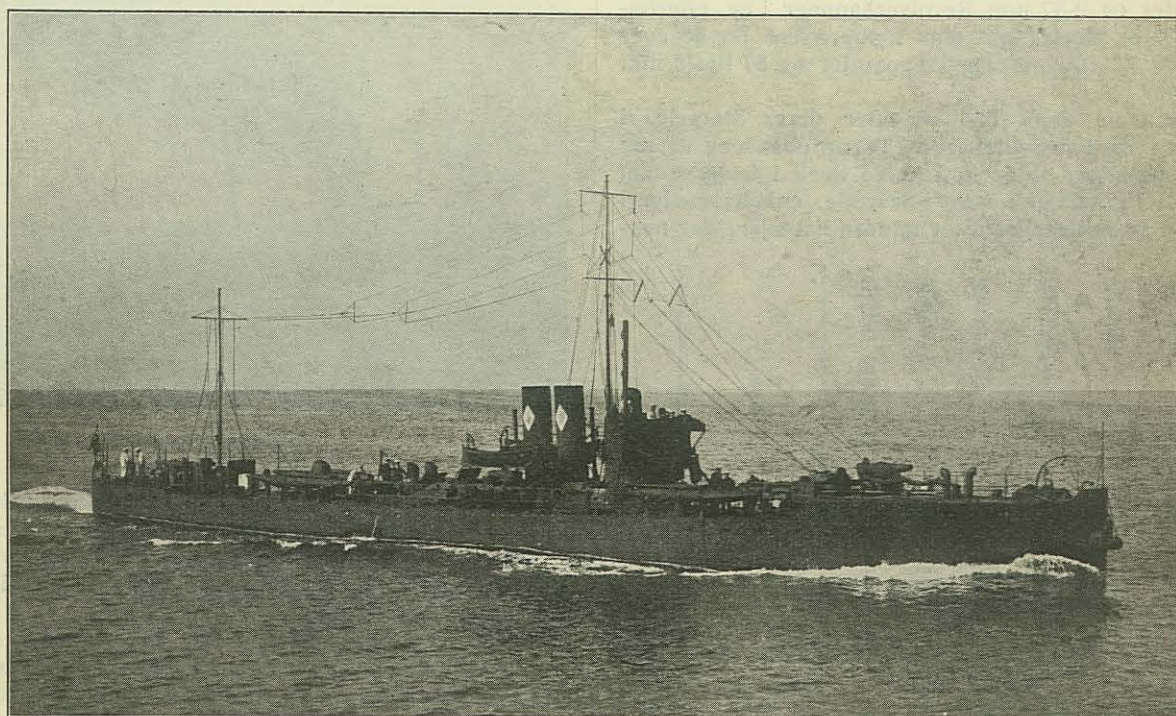
HÆFTE V

UDKOMMER
HVER MAANED

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX.'S GADE 5¹
ANNONCEEKSPEDITION: STEINS-VEJ 3¹ VALBY

AARSABONNEMENT 3 KR.
ENKELTE NUMRE 25 ØRE

TORPEDOBAADE

Torpedobaaden Sørideren

Torpedobaadene er forholdsvis smaa, let byggede, hurtigsejlende Krigsfartøjer, der særlig er bestemt til at udnytte Torpedoen som Angrebsmiddel.

Man benyttede allerede under den amerikanske Borgerkrig i 1862 smaa Dampfartøjer armerede med Stangtorpedoer til Angreb mod fjendtlige Skibe; men disse Fartøjer manglede den store Hastighed, der er en Nødvendighed, for at en Torpedobaad kan komme saa nær ind paa Fjendens Skib, at den med Udsigt til Held kan affyre sine Torpedoer.

Det var først efter at det berømte engelske Skibbygningsfirma John J. Thornycroft, ved Bygningen af Lystyachten »Miranda« i 1872 havde vist, at det var muligt at bringe et saadant, kun 15 m langt Fartøj op til den dengang forbausende høje Hastighed af ca. 16 Knob, at man paabegyndte Indførelsen af egentlige Torpedobaade i Marinerne.

Den norske Regering var den første som indsaa den Betydning, saadanne smaa hurtiggaaende Fartøjer, armerede med Torpedoer, kunde faa for Krigsmarinen, og allerede i 1873 bestilte den den første Torpedobaad hos Firmaet Thornycroft.

Kort Tid efter blev der hos det samme Firma sat lignende Baade i Bygning til Danmark og Sverig, og i Løbet af faa Aar blev Torpedobaaden indført i de øvrige Mariner.

De første Torpedobaade var armerede med Stang- eller Slæbetorpedoer, der først skulde affyres i det Øjeblik, Torpedobaaden var helt inde ved det fjendtlige Skib. Sandsynligheden for et heldigt Angreb blev derfor kun ringe, da der til Forsvar mod Torpedobaadene i de større Skibe snart blev indført hurtigskydende Maskinkanoner, som gjorde det næsten umuligt for Baadene at komme nær nok til at affyre Torpedoerne. Men Indførelsen af den selvbevægende Whitehead-Torpedo, som kunde affyres paa forholdsvis stor Afstand og havde en Sprængvirkning, der langt overgik Virkningen af selv det sværeste Projektil, gav Torpedobaaden den store Betydning, som berettigede dens videre Udvikling.

Torpedobaaden er et Middel til i Kampen at opnaa et stort Resultat med en lille Indsats. Man kan nu ved Hjælp af de smaa og forholdsvis billige Torpedobaade, angribe og tilintetgøre store Panserskibe, og dette er Grunden til, at en lille Marine som vor særlig har lagt Vægt paa Bygningen af Torpedobaade.

Den første danske Torpedobaad, Patrouillebaad Nr. 1, der i 1875 blev bygget hos Thornycroft i England, var kun 18 m lang og havde en Hastighed af 16 Knob. Armeringen bestod oprindeligt af to smaa Slæbetorpedoer, der blev slæbt fra Toppen af en 3 m høj Mast; men denne In-

stallation blev allerede i 1879 udtaget, og Baaden forsynet med Udskydningsrammer til selvbevægende Whitehead Torpedoer.

Maskineriet var opstillet i et Rum og bestod af en opretstaaende H.- og L. T.s Maskine med Overfladefortætning og en Lokomotivkedel, indrettet til kunstig Træk. Baaden fik kun en efter vore Forhold kort Levealder, idet den allerede i 1896 blev ophugget paa Orlogsværftet.

I de senere Torpedobaade forøgedes Deplacementet efterhaanden, saaledes at Baadene blev mere sødygtige og i Stand til at bære en stærkere Armering og et kraftigere Maskineri, samtidig med at Farten forøgedes.

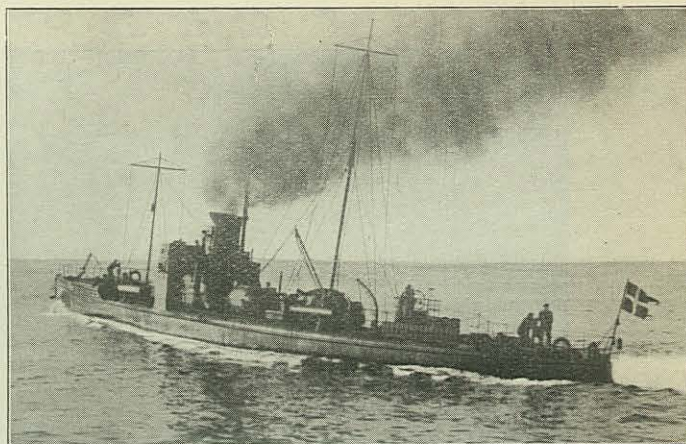
De tekniske Fremskridt paa Skibbygningens og Maskinvæsenets Omraade muliggjorde Anvendelsen af lettere Materiale og bedre Maskinerier. Man gik fra Lokomotivkedlen over til Anvendelsen af Vandrørskedlen, og fra H.- og L. T.s Maskinen over til Tregangsmaskinen og derfra til Turbinemaskineriet. Armeringen blev fra et enkelt 35,5 cm Stævntorpedoapparat og en 37 mm Revolverkanon i de første Baade, forøget til 2-38 cm Stævnapparater, 2-38 cm Dæksapparater og 2-37 mm Revolverkanoner i de efterfølgende Baade, og derfra gik man i alle nyere Baade over til Indførelsen af 45 cm Torpedoapparater og 37 til 75 mm Patronkanoner.

Torpedobaadene deles hos os efter deres Størrelse i Torpedobaade og Patrouillebaade. Torpedobaadene er saa store og rummelige, at de kan holde Søen i længere Tid og optræde selvstændigt i vore Farvande, enkeltvis eller i Divisioner. Patrouillebaadene er mindre Fartøjer, der nær-

mest er bestemt til at bevogte Minespæringer og til Anvendelse ved Københavns Defension. —

Udviklingen i vor Torpedobaadsbygning fremgaar af foranstaaende Tabel, der viser Hoveddimensioner og Armering for nogle af vore typiske Torpedobaade i Tidsrummet fra 1879 til 1914.

Baadene af »Tumler«- og »Søridder«-Typen, hvoraf vi i alt har 6 Baade, er vore største Torpedobaade. De har et Deplacement paa 250 Tons, en Længde af 56 m og en Bredde paa 5,8 m. Skroget er bygget af ekstra stærkt Staalmateriale for at opnaa Lethed i Forbindelse med stor Styrke. Yderklædningen har kun en Tykkelse af 3—6 mm og afstives med 50 × 40 × 4 mm Spantevinkler i en indbyrdes Afstand af 0,5 m. Der findes 9 vandtætte Tværskodder, som inddeler Baaden i 10 Rum. Underofficerer og en Del af Mandskabet bor forude; Officerer og den øvrige Del af Besætningen bor agterude. Chefen, Marineingeniøren, den ældste Løjtnant og den ældste Maskinunder-

Torpedobaaden Tumleren

officer har særlig Lukafer, og desuden findes der en hyggelig Officersmesse agterude og Underofficersmesse forude.

Alle Rummene er forsynede med elektrisk Belysning, og paa Dækket findes elektrisk Projektør og Installationer til traadløs Telegrafering.

Maskinerne og Kedlerne, som indtager den største Del af Pladsen i Baaden, er installerede i de midtskibs Rum. Kedelanlægget bestaar af to Vandrørskedler opstillet i vandtæt adskilte Rum med Kulkasser paa Siderne og for Enden af Rummene, saa at Kedlerne ved Hjælp af Kullene delvis beskyttes mod fjendtlig Beskydning. Maskineriet er anbragt agtenfor Kedlerne, og bestaar af to Sæt Turbiner, der driver Baadens to Skruer. Turbinerne kan tilsammen udvikle 5300 effektive Hestekraft, og give Baaden en Fart af ca. 28 Knob. Denne store Hestekraft, som er lige saa stor som Hestekraften i et af vore Kystforsvarsskibe og nærmer sig til Hestekraften i en Amerikadamper som »C. F. Tietgen« med ca. 7000 indicerede Hestekraft, forklarer Baadens store Kulforbrug, der ved fuld Kraft er ca. 5 Tons i Timen.

Paa Dækket er opstillet 4-45 cm Torpedoapparater, og 2-75 mm hurtigskydende Kanoner. Torpedoapparaterne er anbragt ude i Borde, 2 i hver Side, og er drejelige, saaledes at de kan skyde tværskibs ud, næsten fra ret for til ret agterud, medens Kanonerne, der er opstillede midtskibs, praktisk talt kan skyde hele Horisonten rundt.

Armeringen bestaar yderligere af et i Stævnen fast indbygget 45 cm Torpedoapparat. Ved at sammenligne denne Armering med Armeringen i udenlandske Baade, vil man se, hvor overordentlig kraftig vore Baade er armerede i Forhold til deres Størrelse. De samtidig byggede engelske og tyske Torpedojagere paa 750 Tons er saaledes kun armerede med 3 eller 4 Stk. 45 cm Torpedoapparater og 2 Stk. 8,8—10 cm Kanoner.

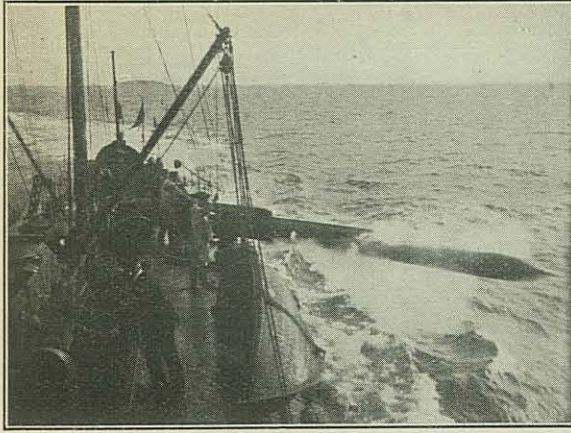
For at gøre Baadene saa lidet synlige som muligt er de

Navn.	Sat i Vandet.	Længde m.	Deplacement Tons.	Hestekraft.	Fart. Knob.	Armering.	Besætning.
»Hajen« (nu P. I).....	1879	28	38	350	16	1—3 mm P. K. 1—Tpdapp.	12
»Støren«.....	1887	40	110	1200	20	2—Maskink. 4—Tpdapp.	20
»Marbrelen«.....	1893	43	128	1400	20	2—Maskink. 4—Tpdapp.	20
»Havørnen«.....	1897	45	142	2100	23,5	1—Maskink. 1—47 mm P. K. 4—Tpdapp.	24
»Ornen«.....	1907	38	105	2100	26,2	2—37 mm P. K. 3—Tpdapp.	21
»Søridderen«.....	1911	56	250	5000	27,5	2—75 mm P. K. 5—Tpdapp.	33
»Tumleren«.....							
»Hvalrossen«.....	1913	45	182	3400	26,3	1—75 mm P. K. 4—Tpdapp.	33

TYPISE DANSKE TORPEDOBAADE FRA 1879 TIL 1914

overalt malede med en mat sort Farve, og alle Skylighter og Lysningsglas kan tillukkes med sortmalede Blændklapper, saa at ingen Lysstraale kan trænge ud og røbe Baadene om Natten, naar de gaar i Angreb med blændede Lanterner.

I vore nyeste Baade af »Hvalrossen«-Typen har man, ved af formindske Farten med 1 Knob og Armeringen med 1-45 cm

Torpedoen affyres

Torpedoapparat og 1-75 mm Kanon, opnaet at bringe Deplacementet ned til 175 Tons. Baadens Anskaffelsespris er derved blevet lavere, og da man samtidig er gaaet tilbage til Anvendelsen af Stempelmaskineriet, er Kulforbruget og dermed Baadens Driftsudgifter blevet langt ringere end for Baadene af »Sørider«- og »Tumler«-Typen.

For Tiden tæller vor Flaade 15 Torpedobaade i »første Linje«, samt 8 Torpedobaade og 15 Patrouillebaade i Reserven.

UDENLANDSKE TORPEDOBAADE

I den første Periode efter Torpedobaadens Indførelse byggede man i Udlandet udelukkende Baade af en lignende Type som herhjemme. Men den hurtige Udvikling af Torpedobaaden som Angrebsvaaben og Vanskeligheden ved at træffe den fra det angrebne Skib, førte til Konstruktionen af særlige Skibe, armerede med lette Kanoner, som var bestemt til at angribe og ødelægge Torpedobaadene. De første Fartøjer af denne Type, de saakaldte Torpedokanonbaade, der blev indført i England og Frankrig omkring 1885, var ret svært byggede og havde kun en forholdsvis ringe Hastighed, der, efterhaanden som Torpedobaadens Fart forøgedes, ikke var tilstrækkelig til at de kunde opfylde deres Formaal. Man indsaar derfor snart, at Angreb af Torpedobaade bedst kunde imødegaas med Fartøjer af Torpedobaadstypen, men af større Dimensioner og med kraftigere Artilleriarmering og større Fart. Saaledes opstod Torpedojageren, hvis oprindelige Opgave var at ødelægge Torpedobaadene, inden de kunde komme til Angreb paa Hovedstyrkens Panserskibe.

De første Torpedojagere byggedes i England i 1892 af de bekendte Skibsbygningsfirmaer Yarrow og Thornycroft. De havde et Deplacement paa 265 Tons, en Længde af 57 m og en Hurtighed af 27,5 Knob, og var saaledes med Hensyn til Størrelse og Hastighed meget nær som Torpedobaadene af »Sørider«-Typen; men deres Torpedoarmering var betydelig svagere end i vore Baade.

I de følgende Aar forøgedes Jagernes Deplacement og Hastighed, for at de bedre skulde blive i Stand til at optræde i høj Sø i Atlanterhavet og Nordsøen. Man var derved omkring Aaret 1900 kommet op til et Deplacement paa ca. 500 Tons og en Fuldkraftshastighed af ca. 32 Knob, og havde endog i et enkelt Tilfælde med Torpedojageren »Viper«, der var det første større Fartøj med Turbinemaskineri, opnaet den betydelige Hastighed af 36,6 Knob.

Der byggedes paa dette Tidspunkt samtidig med Torpedojagere i alle Mariner Torpedobaade af omtrent samme Størrelse som vore Torpedobaade; men Skibsformen varierede en Del i de forskellige Lande. Man havde foruden de engelske Torpedobaadstyper en fransk Type med stærkt hvelvet Dæk fra Firmaet Normand i le Havre, og en tysk Torpedobaadstype med lavt Fribord og særlig ringe Synlighed fra Firmaet Schichau i Elbing.

Senere har de fleste af de store Mariner opgivet Bygningen af egentlige Torpedobaade. De bygger nu kun en enkelt stor Torpedobaadstype, der er i Stand til baade at udføre Torpedobaadens og Torpedojagerens Opgaver, og som paa Grund af sit store Deplacement, maa betegnes som Torpedojager. Tyskland var den første Magt, som indførte en saadan Enhedstype; siden har England i 1905 og Frankrig i 1907 fulgt Tysklands Eksempel og opgivet Bygningen af de smaa Torpedobaade. Aarsagen hertil maa nærmest søges i, at man ønskede at have en enkelt Torpedobaadstype, som kunde optræde sammen med de søgaaende Eskadrer paa de aabne Have og var i Stand til at holde Farten selv i høj Sø, Krav, som ikke kunde opfyldes af de smaa Torpedobaade, der særligt egnede sig til at optræde i Nærheden af Kysterne under lignende Forhold som de, hvorunder vore Torpedobaade skal virke.

For Tiden bygger kun Østerrig og Italien samt enkelte af de mindre Mariner baade Torpedojagere og Torpedobaade, medens alle de øvrige Mariner udelukkende bygger Torpedojagere. Sidste Aar er der alene i England bygget og færdigprøvet 20 og i Tyskland 12 Torpedojagere. Om disse og de i andre Mariner prøvede nye Torpedofartøjer indeholder nedenstaaende Tabel forskellige Oplysninger.

UDENLANDSKE TORPEDOFARTØJER PROVEDE I 1913

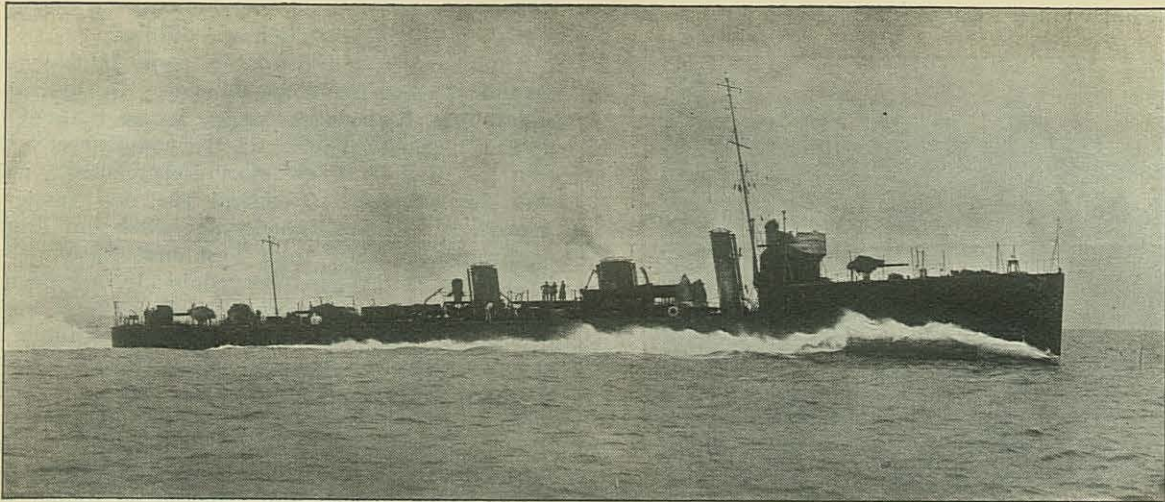
Nation.	Deplacement i Tons.	Hestekraft.	Fart i Knob	Armering.
England	920—950	21—25 000	29—32	3—10,2 cm P. K.,*) 4—53 cm T.**)
Tyskland	560	16 000	32—35	2—8,8 cm P. K., 4—50 cm T.
Frankrig	840	15 000	30—32	2—10 cm P. K., 4—6,5 cm P. K., 4—45 cm T.
Rusland	1280	36 000	35—37	4—10,5 cm P. K., 8—45 cm T.
Italien	690	15 000	30—35	1—12 cm P. K., 4—7,6 cm P. K., 2—45 cm T.
Østerrig	120	2400	27	1—7,6 cm P. K., 2—45 cm T.
Amerika	800	17 000	32—33	2—10 cm P. K., 6—7 cm P. K., 2—53 cm T.
Japan	250	5000	28,5	3—7 cm P. K., 2—45 cm T.
Sverrig	900	12 000	29—32	5—7,6 cm P. K., 6—46 cm T.
Norge	1200	16 000	29—31	4—10,2 cm P. K., 8—45 cm T.
Holland	600	18 000	33	1—12 cm P. K., 4—7,6 cm P. K., 4—45 cm T.
	450	8000	30—31	4—7,5 cm P. K., 2—45 cm T.
	550	7500	27	6—7,6 cm P. K., 3—45 cm T.
	220		26	2—7,5 cm P. K., 3—45 cm T.
	480	8500	30—31	4—7,5 cm P. K., 2—45 cm T.

*) P. K. = Patronkanon. **) T. = Torpedoudskydningsapparat.

Et interessant Punkt ved sidste Aars Torpedobaadsbygning er, at Deplacementet af de tyske Torpedojagere er sat ned fra 650 Tons i de foregaaende Baade til 560 Tons i de nye Baade, og at man, trods det lavere Deplacement ved forbedrede Konstruktioner af Maskiner og

»Vulcan«-Værftet i Stettin konstruerede russiske Torpedojager »Novik« (se Tabellen) har saaledes opnaaet en Max-Fart af 37,3 Knob og løbet 36,2 Knob i Gennemsnit paa en 6 Timers Fuldkraftsprøve.

I de Torpedojagere, der er under Bygning i de forskel-

Torpedobaaden Sparrowhawk

Kedler har kunnet bibeholde samme Hastighed og Armering som tidligere. I Modsætning til Tyskland har de andre store Mariner forøget Torpedojagernes Deplacement for at opnaa en kraftigere Artilleri- og Torpedoarmering.

Maskineriet bestaar i alle Torpedojagerne af Turbiner, og der anvendes næsten udelukkende oliefyrede Kedler, hvorved det paa Grund af den ringe Maskinvægt (15 kg pr. Hestekraft) er blevet muligt at opnaa store Hastigheder med et forholdsvis rimeligt Deplacement. Den ved

lige Mariner med Undtagelse af Tyskland, er Deplacementet yderligere forøget og Armeringen gjort kraftigere.

Enkelte Mariner anvender nu indtil 10 Dæksudskydningsapparater og flere Steder indføres 50—53 cm Torpedoer. Samtidig er Bekostningen steget saa betydeligt, at Anskaffelsesprisen for en enkelt Torpedojager er 3—3,5 Millioner Kr., eller lige saa stor som Anskaffelsesprisen for 6 af vore nyeste Torpedobaade.

H. P. C.

KRYDSER-FREGATTEN FYENS MIDDELHAVSTOGT 1898—99

(FORTSAT)

Langt om længe slap ogsaa mit Kvarter iland i Algier og vi brugte Øjne og Ben alt hvad vi kunde. Det var jo en Blanding af Afrika og Europa, som kun faa af os kendte; klyngevis afsøgte vi Araberbyen oppe paa Højderne, med dens stejle fliselagte Gader, men trods det ganske arabiske Eksteriør mærkede man dog Franskmændenes europæiske Ordenssans, — Gaderne var rene og uden de Skarndynger, som ellers karakteriserer Araberbyer. De mærkeligste Modsætninger i Farver og Klædedragt mødte vi; mørke Kabylerne med posede, lasede Benklæder og en ganske almindelig, grov Sæk over Hovedet. Elegante Arabere eller Maurere med lys Teint, pragtfuldt klædte i blaa Underdragt, smukke snorebroderede Veste og den hvide uldne Burnus flot slængt om sig, — nogle med den røde Fez med lang sort Kvast, andre med et snehvidt, turbanagtigt Klæde om Hovedet; overalt et mylrende farveprægtigt Liv. Vi købslog i Bazarerne og i de mere europæisk indrettede Butikker om de Smaating, som vor Formue tillod os, smaa indlagte Sandeltræs Æsker, broderede røde og blaa Pengepunge, Dolke, Tøfler og m. m.

I Algier fik vi en ung Araber, Muhamed, ombord, Han skulde følge med os til Tunis og fik anvist sin Køjleplads agter om Bagbord; hvem han var og hvad han skulde, vidste vi ikke; flink og tjenstvillig var han, og vi brugte ham glat væk som Kommissionær, naar han tog iland.

Samtalen gik livlig med vore franske og engelske Brok-

ker, og saameget fik vi at vide, at hans Mission gjaldt nogle Tæpper! —

Den 29de forlod vi Algier. Langs det høje Klippeland gik Turen nu Østpaa, og den 30te om Morgenen kom vi tæt under det store kullede Forbjærg, som danner det vestligste Yderpunkt af den Bugt, hvori Tunis ligger inderst inde. Paa Forbjærgets Top laa en stor hvid Bygning, den kathaginiensiske Cathedral, og bag dette, inde i Landet, Resterne af Roms Medbejlerske i den klassiske Oldtid, Hannibals By, Karthago. Midt ind gennem den grundede Bugt er opmudret en Rende, og Fylden herfra ligger som en anseelig Jordvold paa begge Sider af Sejlløbet. Udenfor disse Jordvolde saa man igen Vand. Byen selv ligger paa lavt Land med flade, ørkenagtige Omgivelser og store Højder bagved. Vi fortøjede ved en Art Pontonflaade i Havnen, og ikke mange Timer efter havde vi et større Rykind af franske Civile og Militære, som vilde bese Skibet, og hvem Adgangen her var let da de ikke behøvede at sættes ud i Fartøjer, men, saa at sige, lige fra Land kunde gaa ombord til os gennem Kanonportene. Navnlig af Zouaver kom der en Mængde ombord; vi kiggede lidt forbausede paa disse halv-arabiske Soldater. De fleste var fuldstændig kronragede i Hovedet og med stort, kulsort Skæg; Uniformen bestod af en kort lyseblaa Frakke med sort Snorebesætning, røde Pludderbukser og høje, hvide Gamascher, Skærf om Livet, og paa Hovedet en rød Fez, der var trukket stramt

til, helt ned til Ørene, og med en paa Siden nedhængende sort Dusk. Den maleriske Uniform, som vel i vore Øjne vilde tage sig noget vel livlig ud, hvis den præsenteredes paa vore Breddegrader, faldt ganske naturlig her, hvor de kraftige Farvers Hjemland er.

Vor Plads saa nær Land gjorde os det jo særlig let at observere mere her end noget andet Sted vi før havde været; de aabne Kanonporte ejede i de Dage en særlig Tiltrækningskraft, — aldrig tror jeg at Spejlene, som sad i Kanonmundingerne, er blevne pudse med større Omhu end i de Dage — man kunde jo saa dejlig forene det nyttige, nemlig at pudse, med at kigge paa, hvad der foregik i Land; megen Tid blev der dog sjældent til Rest fra de mange Ting, som skulde passes.

Byen selv forekom de fleste interessantere end Algier. Der var jo europæisk Kvarter ogsaa her, men alt var ligesom af mere ægte orientalsk Tilsnit, — Araberkvarteret og Ghettoen var straks nærmere paa Livet her end i Algier, hvor de Indfødtes Zone var langt mere skubbet i Baggrunden. De overhængende Bazarer, som laa i dyb Skygge, kun afbrudt af, enten en Lysaabning i Hvælvingernes Top, gennem hvilken Solens Lys stod skraat ned som en gylden Stav, eller, hvor Hvælvingerne ikke fandtes, Skyggen tilvejebragtes ved store spraglede Tæpper, som var spændt over Gaderne, var saa helt orientalske og saa fremmedartede, at vi kun kunde ærgre os over den korte Tid vi kunde være der, — her kunde man have gaaet dagevis og stadig fundet det nyt. Og Duften, som hvilede over det hele, var ogsaa orientalsk, Stegeduft af branket Olie, Velugt af Ambra og Læder, af Blomster og Oranger, blandet med den hæsligste Stank af udkastet Affald fra Husene — tilsammen en Odeur som man vilde kende igen blandt tusinde andre og aarevis efter. Og ikke hundrede Skridt herfra, blot ud gennem den store mauriske Portbue i Muren, som afgrænser Kvarteret, havde man ægte fransk Café-liv à la Boulevard de Paris.

I Tunis forlod Muhamed os efter at have vist sig tjenstvillig og flink mod sine mange danske Venner. Der blev ingen Lejlighed for os til at hyle ham; — en skønne Dag var han forsvunden, — og hermed var han ude af Sagaen.

Der var allerede Jul i Luften, — hernede i Sol og Sommer; kun 3 Uger skilte os fra denne Nordboernes Fest, som vi jo alle, trods Modsætningerne mellem hjemme og her, længtes efter, fordi vi havde hørt saa meget om Julen i Grækenland og alle de Herligheder, som der vilde aabenbares.

Saa gik Salutten igen, og Middelhavets blaa Vand vuggede os atter, medens vi styrede Østpaa til Malta. Det var stormfuldt med gnistrende blaat Hav og klar Himmel, Søerne var store og krappe, og vi fik nogle smukke Gyngetur, naar vi laa oppe tilvejs og holdt os fast, med Maven mod Raen og Benene spændt ret bagud i Pertlinerne, medens Hænderne havde travlt med Fokken.

Den 3die December om Formiddagen laa vi udenfor La Valetta paa Malta med Stevnen ret imod det smalle Indløb, som paa begge Sider, paa fremspringende Klipper, beskyttes af stærke Forter. Omkring og bagved denne af Naturen enestaaende formede Havn hævede Byen sig amfiteatralsk. Store Ramper, førende fra Havnepladserne, ledte op til mægtige Porte ind til Byen ovenfor. Prægtige gamle Bygninger overalt, hvorhen man saa. Selv om Englænderne har udført store fortifikatoriske Arbejder paa denne deres mægtige Middelhavsflaades Basis, er alt dog saa præget af Middelalder og Renaissance, og det nyere saa godt indstemt i Helheden, at der ingen Disharmoni findes. Man forstaar, hvad denne Klippeø har betydet i den senere Middelalder, medens blodige Kampe rasede mellem Tyrkerne, Osmanerne, paa den ene Side og hele det kristne Europa paa den anden. Kejser Karl den 5te skænkede Malta til Johannitterordenen 1530, efter at Ordenen af Tyrkerne var fordrevet fra Rhodos. Med utrolig Flid befæstede og bebyggede Korsridderne den golde og øde Klippeø, som kun

ved sin Havn og sin strategiske Beliggenhed i det forholdsvis smalle Farvand mellem Siciliens Sydspids og Afrikas Nordskyst betød noget for disse kristne Ordenshaandhævere. Utallige Skibsladninger Jord hentedes fra Sicilien og spredtes paa Øens Klipper, som nu skal være frodige.

Det var en Saluttering, som kunde batte. Skuddene dundrede mellem Højderne om Havnen som svarede igen med kraftige Ekko. 9 store engelske Panserskibe laa derinde, og medens »Fyen« passerede for at finde sin Ankerplads stod Skandsevagterne opmarcherede paa de engelske Skibe,

Muhamed

medens deres korte Kobberhorn skingrede Honnørssignaler ud. Det var en hel Flaade som laa her, svær og tung efter Datidens Forhold, men sikkert kun som Legetøjsskibe mod Nutidens Dreadnoughts. Man skulde troet at vort Skib var som en Myg mellem Elefanter mod disse Kolosser, men set inde fra Land var dette ikke Tilfældet. Det hvide Skrog med den store Rejsning tog sig helt anseelig ud, og naturligvis langt smukkere end disse, — en Sammenligning i Kampværdi var paa Forhaand udelukket.

Ogsaa her blev vi straks bordede af en Mængde driftige Handelsfolk.

Der blev kun Lejlighed til et kort Besøg iland, men dog langt nok til at beundre de mægtige Anlæg af Fæstningsværker, som Englænderne har udført paa denne deres anden faste Plads paa Vejen fra Moderlandet til Indien. Op ad Bjergskraaningerne stiger Gaderne saa stejle, at man har maattet udhugge Trin for at komme op, og set nedfra lukkede Husrækkerne sig sammen uden at give noget Begreb om Gadens Længde eller Retning ovenfor. Enkelte

smukke, med store Palmer beplantede, Pladser passerede vi, overalt mødende Kvinder i sorte Kjoler med det for Malta ejendommelige sorte Klæde over Hoved og Skuldre, — og overalt mødende Militær af alle Arter.

Allerede Dagen efter vor Ankomst gik vi ud igen for at naa vor sidste Station inden Piræus. Den 8. December passerede vi Grækenlands sydligste Forbjerg, Kap Matapan og den 10. kom vi ind til den græske Marinestation Poros, som ligger paa Bunden af en tilsyneladende lukket Bugt, omgivet af imponerende høje Bjerge. Der laa vi som paa Bunden af en mægtig Kedel uden noget Sted at have fri Udsigt, ikke engang Udløbet kunde findes i de ensformige mørke Klipper, som omgav os. Langs Foden af Bjergene stod store mørke Cypresser, stive og alvorlige, og bidrog til at gøre Totalindtrykket trist og ensformigt. Men der er jo sjældent Tid til at henhælde til Melankoli ombord,

»Klar til Skud!«

og heller ikke her gaves Undtagelse fra Reglen. Blæse kunde det her inde mellem Bjergene. Straks den første Dag paa Eftermiddagsvagten opdagedes en kærtret Fiskerbaad med 3 Mænd ridende paa. Vi, der nede paa Batteriet var i Gang med Kanoneksercits, hørte kun Allarmen, og saa at Dampbarkassen pilede afsted med fuld Speed. Anledningen rygtedes hurtigt, som alt i et Skib, og nogen Tid efter kom Barkassen tilbage med den kærtrede Baad paa Slæb, og 2 Mænd og et Barn blev bragt forbi os og ned paa Maskinbanjerne, hvor der var varmt, for at komme til Hægterne igen. Fartøjet blev hejst ombord og lænset for Vand, en underlig lille fladbundet Skøjte var det.

Der var stort Rykind hele Eftermiddagen nede hos vore tre ubudne Gæster. Hvem der havde et Øjeblik fri skulde ned paa Visit, og der maa have været mange. Da min Tur kom traf jeg de skibbrudne siddende i en lun Krog, indhyllede i Uldtæpper op til Halsen og seende paa det omgivende Publikum med sorte, forskræmte Øjne. Foran dem paa Dækket var henlagt de besøgendes Tribut og Medlidenhedsgaver i Form af diverse Ruller Skraa, Tobak, en enkelt Pibe osv., en hel lille Bunke, som vidnede om, at Sømandens Medfølelse med dem, som døjer ondt, endnu er levende. Om Aftenen var de klar igen og blev sendt af Sted med Dampbarkassen.

Dagen efter vor Ankomst gik det løs med de forberedende Øvelser til Kanonskydningen, Teorien og Grebene havde vi inde, nu kom den ulige vanskeligere Praksis. Øvelserne begyndte med, at der indeni Kanonløbet blev anbragt et Geværløb indrettet til Aftræk med Kanonens almindelige Aftrækssnor, idet Kanonen eleveredes og baksedes som ellers. Dernæst skød vi med Ammunition, som bestod i — saavidt jeg husker — 10 Pd. kubisk Krudt og 63 Pd. Projektil. Paa 3—4000 Alens Afstand var Sejldugsskiverne

lagt ud og nu gjaldt det om at sende sit Skud — ikke i Skiven — men lige hen over, saaledes at Nedslaget kom bagved Skiven, medens Skibet stadig dampede uden om Maalet i større og mindre Cirkler. Der var Iver og Kappelyst, mange af de til daglig saa rolige og sindige Jyder blev ivrige og stirrede spændte ud mod Maalet, som var det ikke Øvelser, men en virkelig Fjende det gjaldt.

Der har sikkert ikke været rart derude ved Skiven; naar man engang imellem kunde faa Kig paa den, inden man selv kom til Skud, kunde man se Nedslagene piske Søen bagved den Gang efter Gang. Den bedste Skydning havde forreste Styrbords Dækskanon, hvis Kommandør begik den utilgivelige Fejl at skyde Skiven i Stumper, hvorved det Hele maatte holde inde, og Dampbarkassen ud for at lappe paa Skaden; det var ikke Komplimenter han fik! Den sidste Dags Skydning var den interessanteste. Ude i Bugten laa en lille Klippe*) vel et Par Hundrede Fod høj, med stejle Sider brat op af Havet. Et Fartøj gik ind for at varsko mulige besøgende Fiskere om at komme »væk afvejen«, — forøvrigt saa det ud til at være umuligt at faa Fodfæste paa Klippen — og da dette var besorget gik det løs igen med Skydningen, denne Gang med Spænggranater; naar Anslaget mod Klippen kom, saas først en hvid Sky efter Sprængningen, et Øjeblik efter stod Søen i Skum ved Klippens Fod, naar de løssprængte Sten faldt ned. Smukkere Skydeplads kunde ikke godt tænkes, rundt om laa de grøntbevoksede Klippeøer i det vinblaa Hav, hist og her med hvide Bygninger, hvorfra spejdende Øjne formodentlig har fulgt vor krigerske Færd, medens vi laa derude og, i bogstavelig Forstand, skød deres skønne Land i Stykker. Men de vidste jo, hvem vi var, og at vi var fredelige Gæster med det rød-hvide Korsflag agter, fra det Land, hvor »Georgios«, deres Konge, var født.

Den 17. Decbr. var Artilleriskydningerne forbi og dermed vort Ophold ved Poros. I skinnende Sol og med let kruset Hav gik Farten nu mod Piræus, — kun faa Timers Sejlad, og allerede et Stykke til Havs aabnedes det første Blik sig for os ind i Dalen, hvor Athen ligger. Akropolis viste sig som smaa hvide Prikker paa Toppen af sin Klippe, som kun syntes lav mod de to Bjerggrupper, som strækker sig ned mod Kysten paa begge Sider af Lavlandet mellem Athen og Piræus.

Det var paa en Maade det forjættede Land, som her aabnede sig for vore Øjne; vi vidste, at vi her vilde komme til at fejre vor Jul paa en Maade, som lod os glemme noget af Afstanden fra dem derhjemme. De der selv har været borte fra Hjemmet i længere Tid ved, hvad det betyder at komme ind til et Sted, hvor Brevene hjemme fra ligger og venter, til Søs kunde der jo dengang ikke naa os nogen Efterretning fra Hjemlandet. Nu derimod læser vi om, at »Valkyrien« paa sit Vintertogt laa 800 Sømil herfra, inde i den spanske Sø, og snakkede med Orlogsværftet. Jul under de Forhold, som vi dengang fejrede dem paa »Fyen«, kommer danske Orlogsskibe ikke mere til at holde i Grækenland. Med Vemod har sikkert »Fyen«s gamle Mandskab læst om Udaaden i Saloniki, ved hvilken Grækerne mistede deres Konge, en Mand, hvis fremragende Egenskaber har sat sig dybe Spor i Grækenlands moderne Historie, og hvis personlige Venlighed og Kærlighed til sit danske Fædreland, vi saa Beviser paa.

I Piræus's vidtstrakte Havn fortøjede vi med Agterenden vel en Kabellængde fra Land; paa vor Bagbords Side laa den græske Flaades to største Skibe, ret anselige, og noget fra dem igen og længere ude den græske Kongeyacht »Amfitrite«, et elegant sortmalet Skib.

Paa vor Styrbords Side strakte Havnen sig i en stor Bue, kranset af Bygninger, som langt ude løb sammen med de lave Klipper paa Havnens Nordside, medens hele

*) hvis græske Betegnelse var Petro Kargo, Klippeskibet.

Sceneriet ndesluttedes af Bjergkæden i Syd og Nord, som i store Bølger tabte sig ind i Landet.

Den 17. skulde Dronningens Kvarter have haft Landlov og havde allerede Paradetøjet paa, da der pludselig blev givet Kontraordre. Nu havde vi sat Næsen op til at komme i Land og enhver kender den Stemning, som griber Mændene, naar den Fornøjelse forpurres for dem, vi var mildest talt mindre fornøjede. Det fine Tøj havde vi paa og Mulighed for at slange sig rigtig i Paradetøjet var der ikke — Situationen var uholdbar. Men der blev sørget for vor Underholdning paa anden Maade, — det var Kongen, som havde anmeldt sin Ankomst — vistnok ret uventet; Piberne skingrede, og tilvejs gik vi; allerede flere Gange havde vi holdt Generalprøve paa at mande Rær, nu blev der Brug for de indhøstede Lærdomme. I Klynger stod vi inde under Mærs og Salinge og ventede paa Pibens Tone for at løbe ud, og imedens saa vi paa Panoramaet under og om os. Oppe fra Havnens Nordkant kom en lang elegant Dampbarkas ned mod os med det blaastribede Flag vajende agter, — det maatte være den ventede Gæst. Da Fartøjet kom halvvejs i Havnen blev der pebet ud, og i et Øjeblik var Ræerne fulde, Mand ved Mand; dybt nede saa vi Kongen, som selv stod ved det lille Rat, lægge til Falderebet; medens Baaden gled langs Siden, saa han tilvejs og smilede, — det var jo en Form for Honnør, der vistnes ham, som vist allerede i de Dage begyndte at blive sjælden. Det var Synd at sige, at Vejret viste sit mildeste Ansigt den Dag — graat i graat havde det været fra Morgenstunden, og i det Øjeblik Kongen kom paa Siden, udløstes det mørke Vejr i enkelte store Snefnug, som hurtig formeredes til et reguleret Snevejr med Fnug af hidtil ukendt Størrelse, der i et Øjeblik gjorde os drivvaade forpaa. Da Kongefamilien gik over Falderebet gjorde vi, som hørte til Fortoppen, omkring, og fik saaledes Lejlighed til at prøve, om Tøjet skulde være mere vandtæt fra den Side, — vi stod i en Sky af Tøse, som blødte lige igennem, saa Vandet rislede sagte ned ad Bryst og Ryg — men det ænsede man jo ikke; Øjenene fulgte Kongen, som i dansk Admiralsuniform og ledsaget af Chefen gik Skibet igennem fra for til agter, øjensynlig glad ved at træde paa et dansk Dæk igen som i de yngre Dage. Saa forsvandt Herskaberne agter, og vi kom ned og fik »det daglige Blaa« paa igen, og kort Tid derefter tog Kongefamilien fra Borde.

Der var endnu meget, som skulde overstaas inden Julefornemmelserne kunde komme til deres Ret; allerede den næste Dag begyndte Sjøvet igen med Kulfyldning, — vel nok den Ting, som kunde faa os mest paa Kant med Tilværelsen ombord. Svineri og Uorden overalt — og flere Dages Arbejde med at faa Sporene udslettet.

Trods alt Roderiet fik vi dog lidt Tid til at se paa Land om Eftermiddagen og kom derved til at overvære, at Prins Georg gik ombord i »Amfitrite«. Det var jo lige efter hans Udnævnelse til Generalguvernør paa Kreta og Kongeskibet laa klar til at føre ham til Kanaa.

En stor Menneskemængde fulgte hans Vogn fra Stationen og ned til Kajen, og lejrede sig der, efter at han var gaaet ombord, og da Mørket kom illuminerede Kongeskibet, medens vi inde paa Land kunde se Folk danse i deres maleriske Dragter omkring Baal, som blussede højt op og fik de dansendes Skygger til at tegne sig overnaturlig store paa Husene bagved. Vore Projektører paa Broen blev tændte og kastede deres skarpe Lyskegler rundt i Havnen og langs Husrækkerne; naar Lyset en Gang imellem blev staaende stille, saa man i et kort Glimt Mændene i de hvide Skorter, Fustanellaer, og de lange hvide, tætsluttende Hoser, bevæge sig omkring Baalene, medens Røgen som uldne Skyer drev tilvejs. Et Tog af Baade med fakkelbærende Mænd roede omkring Kongeskibet, medens Raabene, uforstaaelige for os, lød ud over Havnen, som ellers laa i dybt Mørke, — Grækernes Afsked til Prinsen, som drog af Sted til den ældgamle græske Ø for at bringe Ro og Orden efter Tyrkernes Misregering og Grusomheder;

15 Aar endnu skulde der gaa, inden Kreta endelig kom tilbage som en Del af det stadig voksende græske Monarki, men Prinsens Indsættelse i den af Stormagterne oprettede Stilling som Generalguvernør maa dog for Kretenserne have været som et første Lysglimt i et langvarigt Mørke. Den næste Morgen var Kongeskibet borte.

En af Dagene før Jul blev jeg om Formiddagen kaldt paa Dækket og stillet overfor en — troede jeg — græsk Officer; imidlertid oplod samme Officer sin Røst og spurgte paa godt Dansk, om jeg vilde være af den Godhed at ledsage ham iland. Det var den bekendte Kaptejn Rahbek, som allerede dengang havde opholdt sig mange Aar i Grækenland. Ordren til at gøre Følgeskab var jo ikke af den ubehageligste Slags, og i en Fart var Klædedragten i Orden og vi inde. Hvad det egentlig drejede sig om, vidste jeg ikke før vi efter nogen Vandring kom til en Tobaksforretning oppe i Piræus, hvor der, efter Kaptajns Ordre, blev udtaget store Kvantiteter Røgtobak og Cigaretter, som blev indbundne i en mægtig Pakke, — medens jeg fik Besked paa at holde Vagt ved Pakken indtil den blev afhentet til Dampbarkassen — og paase, at intet forsvandt af Indholdet, hverken i Butikken eller paa Vejen til Fartøjet. Forsigtighed er en Borgmesterdyd og lod til at være særlig nødvendig her blandt den bevingedes Handelsguds Descendenter. Pakken, som to Mand lige kunde ase afsted med, kom heldigt ombord. Det var den første og største Julepakke til Mandskabet, men Kaptajn Rahbek maa have været virksom, for der kom mange efter den, og alle blev de magasinerede agter paa Batteriet, og bekiggede med nysgerrige Øjne, som imidlertid intet kunde opgæde gennem Bastmaatterne, og pille ved Herlighederne turde man selvfølgelig ikke.

Endelig oprandt den 24. Decbr. 1898. Om Morgen blev jeg sendt solo til Athen for paa forskellige Steder at hente Ting, som var bestilt til Chefen. Vejret var køligt, men Solen skinnede klart, og fra Jernbanen, som paa hele Turen, efter at have passeret Fåleron, løber over flade Marker, hvor Rester af Sne endnu laa som hvide Streger, havde man den dejligste Udsigt over Landet til begge Sider. Nærmere og nærmere kom Akropolis, Højborgen, som ganske beherskede Landskabet, og som endnu med sine pragtfulde Tempelrester, hvis Søjlerester lyste i klar gullig Tone mod den mørkeblaa Himmel, gav et storslaaet Indtryk af, hvad den og Byen maa have betydet for halvtredietusinde Aar siden, da den stod i sin fulde Pragt, og de lange Fæstningsmure strakte sig i 7 Kilometers Længde mellem By og Havn paa begge Sider af det Sted, hvor nu Jernbanen løber. Ved den sidste Station før Athen, Monasterion, løber Banen ind i en lang Tunnel og da jeg kom ud paa Stationen Athen, maatte jeg først til at orientere mig lidt efter Mørket, og saa se at fiske mine græske Kundskaber frem fra »Xenophons Anabasis« for at stave mig gennem Inskriptionerne paa Gadehjørnerne, — det kneb med at huske de »store Bogstaver«, — de smaa kunde sagtens klares, men næsten alle Skilte var udelukkende skrevne med »store«. Naa, Stederne blev fundne efter noget Besvær, men Ventetiden var lang. Det var nemlig Søndag, og Forretningerne lukkede indtil et godt Stykke op ad Formiddagen; imidlertid blev der saa Lejlighed til smaa Ekscursioner opad Slottet til og ned ad Hermesgaden, en af de faa, som var ordentligt brolagt, — men der var dengang i de fleste andre Gader, som Følge af den sidste Tids megen Væde, et slemt Ælte. En lille Kirke fandt jeg i Ventetiden, en ren byzantisk Perle, som laa paa en lille Plads i Skæringspunktet mellem flere Gader, og fandt den vistnok kun ved at følge efter et malerisk Optog af Bønder, Kvinderne ridende paa Æsler, som førtes ved Tøjlen af Mændene. I fineste Puds, Kvinderne i snehvide lange Kjortler med brogede Kapper over og broderede Hovedklæder, Mændene med den stærkt stivede Fustanella og de hoseklædte Ben, som stak i Snabelskoene, drog de af Sted til Kirke som et historisk Optog i den ellers ret moderne By. Den lille Kirke var fuld

af en broget Skare, som andægtig paa Knæ bivaanede de pragtfuld klædte Præsters Messe for Alteret, medens Røgelsen i tætte blaa Skyer langsomt drev hen over de knælendes Hoveder og fyldte Rummet, saa man næppe kunde aande. Et Stykke græsk-byzantisk Middelalder, som ikke kunde andet end gøre stærkt Indtryk, naar man kom ude fra en By, hvor klassisk Oldtid og moderne Liv mødtes i saa stærke Modsætninger som her, hvor man, ved blot at løfte Hovedet, saa fra den ganske moderne Gade op til Tempelrestene paa Akropolis.

Men Pligten kaldte, og Turen gik tilbage til Piræus; det lod til, at Julestemningen skulde fæstes end mere ved at Jorden dækkedes med et tykt Snelag, thi ved Ankomsten til Havnebyen stod Himmel og Jord i et Snefog, som fik de enlige Vandrere, som færdedes ved Havnen til at hylle sig tæt i deres Faareskindspelse. Ombord var Julefesten i fuld Gang, — der vankede Smaagaver til hver især, spanske Knive, Læderting, som var indkøbt i Spanien, Algir og Tunis, Tobak og mange flere rare Sager, — Ekstraforplejning, og til Slut Punch, som bragte Stemningen højt op, uagtet den fornuftigvis kun blev sparsomt udmaalt. Paa Batteriet straalede Juletræet, en græsk Pinje, i al sin Herlighed, og vi hyggede os indenbords som kun Nordboer kan det, medens Sneen udenfor hvirvlede af Sted og ledte Tanken hen paa langt nordligere Breddegrader, hvor man nu samledes om Træet ligesom vi.

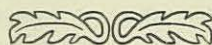
Saa tørnede vi i Køjerne og glædede os til, hvad Morgendagen skulde bringe, — Fest to Dage i Træk var jo noget uvant for os, men vi syntes dog, det var ganske naturligt, at vi 1ste Juledags Morgen, endnu halvt i Søvn,

hørte Musikken purre os ud med en af vore smukke gamle Julesalmer. Stille laa vi, som efter fælles Aftale, og hørte Versene til Ende, — i samme Nu skingrede Piberne, og Underofficerernes melodiske Kor manede paa gammelkendt Vis til Dag og Daad, men Stemningen var ikke derfor brudt; det var, som om Bevidstheden om Højtiden og den dermed følgende Frihed for Øvelser lagde en mildnende Haand paa alt og alle. Vejret var mildt og sommerligt nu, Sneen fra i Gaar forsvundet, undtagen paa Bjergene. For en Del af Besætningen var Dagen travl nok, idet hele Illuminationsapparatet skulde rigges op, hvorfor Søminørerne og deres Folk satte Ledninger op langs Master og Rær og langs Lønningen, og fik Lamperne hejst op til sig i Kurve. Agter paa Batteriet var der gjort ryddeligt, og i Borde var ved Hjælp af Bænke og Kister, som var dækket med Tæpper, dannet Hylder, paa hvilke Indholdet af de mystiske Pakker blev arrangeret og forsynet med Numre. Det var en overvældende Mængde Ting; foruden Gaver i Form af græske Produkter i Læder, saasom Tøfler, Punge og lignende, Knive, Brystnaale og andet til Mandskabet, som desuden hver fik en Pakke Tobak og to Pakker Cigaretter, var der vævede Ting, Tæpper og andet til Underofficererne, ialt vel 6—700 Numre foruden Tobakken.

(Forts.)

E. W. MARSTON,
Arkitekt.

Værnepligtig 1898, Nr. 450,
6. Artilleribakke, Fyen

TIL ORLOGS

Naar en dansk Søgut, efter at han har turet omkring i Verden, fra han var en 15—16 Aar, en skøn Dag ses med sit tærnede Tørklæde i en flot Sømandsknude om Halsen og i sit blaa Tøj slentre gennem Værftsporten ind paa Orlogsværftet, saa ser han ikke slet saa glad ud, da han gik i Land fra Fanøbarken »Klara« derovre paa Kinakysten. Men naar han har været borte hjemmefra paa sine lange Rejser, har han dog altid længtes hjem til det lille Danmark, og naar han i fremmede Lande har set alle de mange forskellige Nationer hejse deres Flag i alle Regnbuens Farver, saa har han alligevel altid syntes, at hans Flag var noget for sig selv, saa rent og kønt det var, og derfor synes han ogsaa nu, da han langsomt sejler hen ad Gaden, at det er hans Pligt at gøre, hvad han kan, for alt det, han nu en Gang holder af. Det han kan gøre derfor, det er at blive en god Matros og lære saa meget, at han kan bruges, naar der bliver kaldt paa ham en Gang. — Med de Tanker gaar mangan Sømand ind gennem den store Gitterport og stiller sig sammen med alle de andre, der staar og venter paa den Underofficer, der skal vise dem Vej.

De faar ikke Lov at vente længe; snart er Underofficeren der, og nu gaar det til Beklædningsmagasinet for at faa Matrostøjet paa. Paa Beklædningsmagasinet er der en mønsterværdig Orden; flere Hundrede kan i Løbet af 1 Dag blive klædt paa fra yderst til inderst, og i en lang Række staar Søændene og alle dem, der ikke er Søænd, men som skal blive det, stillet op, gaar ind ad den ene Indgang, og naar de kommer ud af den anden, er de i Sømandstøj, slæbende paa en Ransel, hvor alt deres andet Grej ligger i.

De kigger forbavsede paa hinanden og op og ned ad sig selv, retter paa Tøjet, binder Skoene, knapper Bukserne, sætter Huerne rigtigt til Rette, helst lidt paa Snur, og

synes efterhaanden, at de ser helt stolte ud. — Der er samlet en hel Klump Matroser. De skal ombord i samme Skib, og Officerer og Underofficerer hjælper dem til Rette og viser Vej.

EN DAG OM BORD I PANSERSKIBET

Klokken er 5 om Morgenen, man hører Hornblæserens langtrukne Melodi udover Skibet. De, der ligger ned i Køjerne, ønsker tidt, at Melodien var meget længere, men det er nu en Gang ikke anderledes.

Paa Banjerne, hvor der før var stille, bliver der nu Liv. Det er Mænerne, der tørner ud. — Nogle fatter den raske Beslutning »ligesaa godt springe i det som krybe i det«, medens andre, de rigtig søvnige, kun nænsomt og modvilligt forlader deres kære Opholdssted og med det Udtryk, som om det værste ved hele Dagen netop var det Øjeblik, da man om Morgenen skulde op. Nu gaar det rask med Paa-klædningen, Tøjet, som har været brugt til Hovedpude, tages paa; i Løbet af 10 Minutter skal man være klædt paa og have surret sin Køje. Saa høres Nattergalens Triller, det er Baadsmanden, der piber dem »op til Mønstrings«. Alle faar nu Fart paa for at komme op, der er ingen, der vil være den sidste, og Trapperne tager kun et begrænset Antal, der surres og bindes og klædes paa, og 5 Minuter efter staar alle Mand stillet op paa Dækket hver med sin lille Seng under Armen. Man hører Skibssergentens Raab praje ned paa Banjerne »Er der ikke fler dernede, saa kom op.« — Alle er oppe. Køjerne stuves, og nu vasker Mandskabet sig og drikker The. Klokken 6 bliver der pebet op til Rengøring. Skibet skal være i Orden til Klokken 8; der vaskes og pjaskes, pudses og gøres i Orden, fint skal det være — rent i alle Kroge — det er jo en Orlogsmænd. De fejer skidt med den Kost, siger Baads-

manden paa sin rolige, lidenskabsløse Maade, og Manden, der holder op og ser forhavset ud, kiler videre igen, da Baadsmanden smaaende og forklarende siger »hvad Fa'en sku' De vel ellers feje.«

Klokken er 8, Flaget hejses, Musik og Skandsevagts staar opstillet agter. Skandsevagten præsenterer Gevær, Musikken

Flaget hejses

spiller »Kong Kristian«; og medens Flaget langsomt og højtideligt hejses i Top, staar hver Mand paa Dækket ret med Huen i Haanden.

Nu høres Baadsmanspibens klare Triller igen. Nu er det Kaffetid, og hver Mand henter sin varme Kaffe, og naar det er gjort, og Kaffen tilligemed nogle svære Rugbrøds-klemmer er gledet ned, børster man sig og gør sig i Orden. Kl. 9 er der Bakseftersyn, hvor alle skal efterses, om Tøjet er i Orden, om de er rene og pæne, og om selve Skibet er fint og rent indenbords som udenbords, og derefter begynder Øvelserne.

Det er Kanoneksersits. Hornsignalet lyder, og hver Mand møder paa sin Post.

Skibet sejler. Skydeskiven er lagt ud, og ved elektriske Meddelelsesmidler giver den Artilleriofficer, der leder Ilden oppe fra Mærset, sine Ordre rundt til de forskellige Kanoner. Der lades, sigtes og skydes. Kanonerne drejes, Opsatserne indstilles, og der er helt Krigshumør hos Kanonbesætningerne. De der lukker Øjnene, naar de trækker af, bliver ansat som Ladere ved Kanonen, og den flinkeste ved hver Kanon som Kanonkommandør. Under Panserdækket er Søminørerne i Gang med deres Torpedoer, som de holder Øvelse med, og en Gang imellem ser man en Fyrbøders sorte Ansigt dukke op fra Underverdenen for at faa en ordentlig Mundfuld frisk Luft. — Middagen nærmer sig. Kokken har allerede travlt med Ærterne og Flæsken, og lidt før Middag ser man ham med sit røde, velnærede Ansigt og med 1 Tallerken Ærter i Haanden balancere op paa Kommandobroen for at præsentere Maden for den vagthavende Officer. — Øvelserne hører op. Klokken er 12, og der pibes til at skaffe, og endnu inden de sidste af Baadsmanspibens Triller er døet hen, staar Mandskabet allerede stillet op udenfor Kabysen med deres Skaffebakker og sultne Maver, og Kokken øser op til dem alle med sin store Ske. — Der er mange, der skal ha', men Gryderne er store og dybe, og Mad er

der nok af, som der ogsaa skal være, uden Mad og Drikke duer Helten ikke.

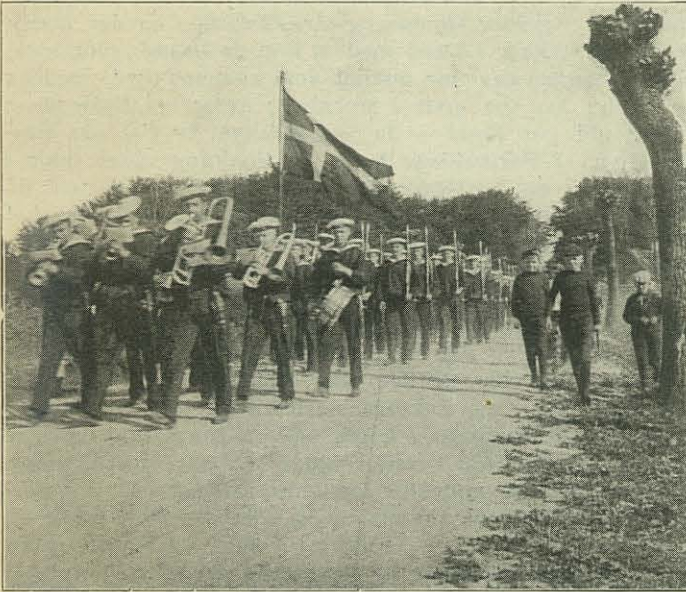
Efter Middagen er der Frihed til Kl. 2, og nu ligger de mellem hverandre rundt om paa Fordækket, den ene med den anden som Hovedpude i skøn Forening, indtil Ordonnansen slaar »4 Glas« — 2 Gange 2 Slag paa Skibets Klokke — det vil sige, at Klokken er 2. — »Skej ud overalt« pibes der, og den store Klump, der ligger der forude, begynder at røre sig, først som en samlet Masse, snart derefter mere enkeltvis — gnider Øjnene og strækker sig, og der henne er et Par Stykker i Færd med at løse de Baand, som nogle vittige Kammerater har bundet dem sammen med, medens de endnu laa saa godt i Morpheus Arme. — Matroserne kigger ind paa Land — Ja Sømandslivet er rigt paa Omskiftelser. I Formiddags holdt vi Skydning alene nede i Køge Bugt, og nu ligger vi i Skodsborg sammen med de 2 andre Panserskibe. Og Spørgsmaalet, »hvad mon der skal være i Eftermiddag«, gaar fra Mund til Mund. — Hornblæserne gaar begge agterude. Officerer og Underofficerer ses med Sabler paa, og den gamle Overkanoner har faaet saa travlt saa travlt, bare han kan overkomme det altsammen. Nu trutter det samme Signal fra alle Skibe — Liv og Røre bliver der her som der — Signalet betyder »Landgangskompagni«, og Eskadrechefen vil se, hvilket Skib der først faar sit Kompagni i Land, og Landgangskompagnierne fra de 3 Skibe skal derefter holde samlede Marchøvelser. Officerer og Underofficerer mønstrer Mandskabet, der, forsynede med Geværer, Patroner, og hvad der ellers hører til, mylrer op af Luger og Trapper. Lægen og Sygepasseren møder med Ambulancen, og Fartøjerne, der hurtigt fires af og gøres klar, ligger snart ved Falderebene. Landgangskompagniet fordeles i Fartøjerne efter bestemte Planer; hver Mand kender sin Plads, og Dampbarkasserne, der i hvert af Skibene er sat i Vandet, ses nu med ganske korte Mellemrum fra hvert Skib, slæbe hver 3 Baade fuldt besatte med væbnede Folk og Befalingsmænd og med Musikken, der hører til Landgangskompagniet, fordelt i Fartøjerne. —

Paa Post

Men hvem af Skibene, der kom først, siger jeg ikke. — Matroserne springer i Land, det samlede Landgangskompagni formeres til Parade, og under Fanemarchens Toner føres Dannebrog til højre Fløj, medens Geværerne præsenteres

og Sablerne sænkes, — og snart derefter marcherer de blaa Matroser med vajende Fane og klingende Spil henad den støvede Landevej. Saa holdes der Øvelser af forskellig Art, der evoleres med Styrken paa forskellig Maade, og der holdes Øvelser med to Partier, hvori Kompagniet inddeles, og der kan komme Skud i Bøssen en saadan Dag i Kampens Hede. Det er sundt for Besætningen at komme i Land og rigtig strække Benene, se lidt samlet Disciplin og

Landgangskompagniet

ordenlig Holdning og lære saa meget som muligt af de Øvelser, der afholdes. Gardermarch bliver det jo aldrig; men saadan en rigtig god, støt naturlig Sømandsmarch har virkelig ogsaa sin Charme og kan paa sin Vis se rigtig udmærket ud. Men alting hører op, og nu ser man Land-

gangskompagniet dreje ned mod Strandbredden, hvor Fartøjerne venter. Efter at Kompagniet højtideligt har afleveret Fanen, indskibes Tropperne, og nu vil man atter se 3 Dampbarkasser hver med 3 Baade paa Slæb paa Vej ud til de store Skibe, og med samme Ro og Orden, hvormed alle traadte an med alle deres Sager, afleveres nu det hele igen, Fartøjerne hejses, Dampbarkassen sættes ind, og Mandskabet faar dejligt, forfriskende Styrtebad, hvis der er Tid til det. — Nu er Klokken 5, og der drikkes The. — Øvelserne er forbi, — og efter Theen samles Mandskabet paa Fordækket til alle dets forskellige Lege: »Lad Kartofflen gaa« o. s. v. og nogle synger lystige og rørende Sømandsange til Toner af en Harmonika, som en Matros arbejder med af alle Kræfter for dog at faa nogle Toner frem. Nu skinger Baadmandspiben til Kommandoen »Klar ved Flaget« — Legen hører op, Harmonikaen standser, medens Dannebrog hales ned.

Øjnene begynder efterhaanden at klippe paa en hel Del; Klokken er blevet fler og fler, og nu er Tiden kommen, hvor Køjerne gives ud. Ved Mønstringen, hvortil der pibes »Klar ved Køjerne«, tager hver Mand kærligt sin Pose under Armen og er allerede, før den er surret op, i Tanken oppe i den. Han er søvnig og træt oven paa Dagens Besværligheder, den friske Sølufte og det raske Liv og Marchturen, men kvik og klar igen vaagner han næste Morgen og begynder sin Gerning med Lyst og godt Humør. Somme naturligvis altid mer end somme.

Saadan gaar Dagen. Der er nok at lære, nok at lægge Mærke til i den korte Tid, Værnepligten varer. — Der arbejdes med Iver og Lyst, og bag hver Sømandsbluse føler man banke et fædrelandskærligt Hjerte, der vil værne om det Flag, der vajer agter. — Ja selv Københavnerne tykke Lag Fernis over deres egentlige, naar det kommer til Stykket, patriotiske Karakter, springer som Reglen altid i Stykker ved en eller anden Lejlighed og viser, at de er de samme udmærkede Folk, som vore Jyder og Øboer.

X

50 AARSDAGEN FOR KAMPEN VED HELGOLAND

Denne Dag mindedes i København ved en Fest, arrangeret af Marineforeningen i Forbindelse med Søofficersforeningen og Søunderofficersforeningen »Ørnen« i Odd Fellow Palæet den 8de, 9de og 10de Maj. Som Æresgæster var indbudt de Veteraner, der havde deltaget i Kampen den 9de Maj 1864. Festen indlededes Fredag den 8de Maj Kl. 2 med en Højtidelighed i Odd Fellow Palæets store Sal, der var rigt smykket med Flag, Minde-skjolde og Vaaben.

Tilstede var Rigsforstanderen, Hs. kgl. Højhed Prins Harald, Deres kgl. Højheder Prinsesserne Helena, Thyra og Dagmar samt Prinserne Gustav og Viggo.

Endvidere Forsvarsministeren med Fruc. Flaadens og Hærens højeste Officerer, Højesterets Justitiarius, Overpræsidenten, Landstingets Formand, Universitetets Rektor, Holmens Provst, en Del Officerer, der havde deltaget i Krigen og mange andre; de fleste var ledsagede af deres Damer.

De forreste Rækker paa Gulvet var forbeholdt Veteranerne med Hustruer samt de ved Helgoland faldne Mænds efterladte. Paa et Flagspil, der var rejst ved Scenen, blev et Orlogslag hejst, medens alle rejste sig, og Musikken spillede Fanemarchen og derefter Nationalmelodien.

Efter at Marineforeningens Formand, Kommandør Macgaard, havde budt Velkommen og rettet en Tak til Alle, der var mødt eller som paa anden Maade havde ydet Festen

Tilslutning, talte Protokolsekretær Erik Skram smukt og varmt, idet han skildrede Kampen ved Helgoland og takkede de Mænd, der hin Dag havde stridt for Fædrelandet. Forsamlingen sluttede sig til hans Ord ved et trefoldigt Hurra for Veteranerne.

Derefter sang Studentersangforeningen Forfatteren Axel Juels smukke Kantate, hvortil Kantor Asger Juul havde skrevet Musikken. Som Solister medvirkede Direktør Adam Poulsen samt Fruerne Schou og Münter.

Efter at Forsamlingen staaende havde sunget »Kongernes Konge« traadte Kommandør Mægaard frem paany og udtalte »Gud bevare Kongen«, hvilket blev gentaget af Forsamlingen; Kommandøren erklærede derefter Mindefesten for aabnet.

Kl. 6 samledes Veteranerne til Festmiddag hvori, foruden nogle særlig indbudte, deltog Repræsentanter for de tre arrangerende Foreninger.

Kommandør Mægaard bød velkommen til Bords, og efter at der var udbragt et nifoldigt Hurra for Hs. M. Kongen talte Marineforeningens Næstformand, Grosserer Jensen, for Veteranerne; Kommandør Konow for Godsejer Schou, som havde indbudt Veteranerne til Fest om Bord i Fregatten »Jylland« ved Juelsminde.

Efter Bordet blev der forevist Tableauer, som illustrerede Begivenhederne i 1864, nemlig:

Afskeden.

Fregatterne »Niels Juel« og »Jylland« samt Korvetten »Hejmdal« passerer Kronborg.

Under Kampen.

»Schwarzenberg« brænder, hvilke Tableauer øjensynlig fremkaldte gamle Minder hos Veteranerne.

Den 9de Maj Kl. 10 afholdtes der i Holmens Kirke en stemningsfuld Mindegudstjeneste, som overværedes af Kongefamilien samt alle hjemmenværende Søofficerer og Veteranerne. Provst Fenger talte paa sin kendte hjærtevarme Maade, og alle var stærkt grebne af hans Ord.

I JUELSMINDE

Den Fest, som paa Godsejer Schous Initiativ blev afholdt i Juelsminde for Veteranerne fra Kampen ved Helgoland, vil sikkert for disse, ligesom Festen i København, være et uforglemmeligt Minde. Godsejer Schou har allerede tidligere vist sit Fædrelandssind bl. a. ved at købe og bevare Fregatten Jylland, det Skib, der var i Midten af den danske Linie hin 9de Maj 1864 og som blev haardest medtaget af Fjendens Ild. Nu ligger den gamle Fregat ved

Efter Gudstjenesten samledes Veteranerne udenfor Kirken for i Procession at marchere til Odd Fellow Palæet, hvor der spistes Frokost.

Kl. 2 kørtes i Automobileer til Orlogsværftet, hvor Veteranerne bl. a. besøgte Kystforsvarsskibet »Herluf Trolle«, hvis Chef, Kommandør Konow indbød dem til en lille Forfriskning.

Kl. 4 fandt der i Odd Fellow Palæet en Fællesspisning Sted, og her herskede en ganske fortrinlig Stemning. Mange Talere havde Ordet, men omsider maatte man bryde op og ledsage Veteranerne til Toldboden, hvor de gik om Bord i Dampskibet »Freja« for med det at afsejle til Juelsminde som Gæster hos Godsejer Schou. En Del Veteraner rejste med Toget til Korsør og gik derfra med Dampskibet »Stærkodder« til Juelsminde.

Komiteen i København havde gjort et stort Arbejde for at hædre Veteranerne og havde ogsaa den Tilfredsstillelse, at Festen forløb paa den smukkeste Maade, saaledes at Veteranerne forsikrede, at de aldrig vilde glemme disse minderige Dage.

Juelsminde, og den 9de Maj i Aar tordnede de gamle Forladekanoner atter fra dens Bredside, dog kun som en fredelig Hilsen til de Mænd, der om Bord i den, i Niels Juel og i Hejmdal kæmpede ved Helgoland.

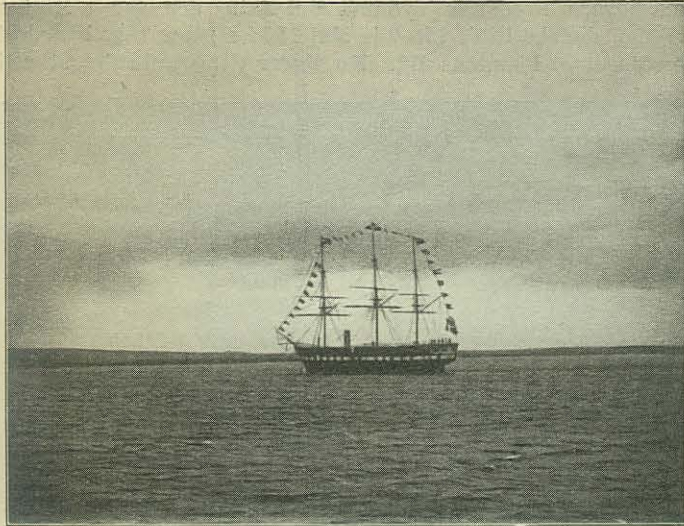
90 Veteraner havde fulgt Indbydelsen og ankom om Morgenen med Dampskibene Freja og Stærkodder. De stirrede over mod Fregatten Jylland, der var smykket med Flag til deres Ære, og underlige Tanker steg maaske frem hos dem, naar de mindedes, hvor ofte de havde hængt i Fregattens høje Rejsning, og de saa lod Blikket glide ud over Bugten, hvor 4 Undervandsbaade kom farende.

I 1864 de stolte Fregatter, hvis Storknap var 156 Fod over Havet, og nu i 1914 de næsten usynlige Undervandsbaade.

Henad Kl. 10 gik Veteranerne i Land og passerede Æresporte og Flagalléer. Juelsminde var klædt i festlig Dragt; og hele Befolkningen tog Del i denne Fest.

Med Musikkorps i Spidsen marcherede man til Kirken, der straks fyldtes til sidste Plads. Foruden Veteranerne bemærkedes Prins Axel, Kontreadmiral Zachariae, Direktør for Marineministeriet Jøhnke, Departementschef i Marine-

ministeriet, Kaptajn *Saxild*, Kommandør *With-Seidelin*, Kommandør *Andersen*, Overintendant *Brammer*, Folketingsmand *Jensen-Kleis*, Biskop *Møller*, Aalborg, Borgmester *Melbye*, Horsens, Herredsfoged *Schiørring*, Bjerre, Godsejerne *Westenholz*, Matrups, *Levy*, Kalsbøl, samt flere andre af Egnens Godsejere og Formændene for de indbudte Vaaben-

og Forsvarsbrødre. Marineforeningen var repræsenteret ved Formanden, Kommandør *Maegaard*, Ingeniør *Tuxen*, Portør *Christensen*, Herredsfoged *Helms*, Fabrikant *Jensen* og Kanoner *Stoumann*. Efter at man havde sunget: »Vej nu Korsets Flag paa Voven«, talte Pastor Tomasson over Davids 85de Salme. Hans Tale gjorde et dybt Indtryk, og han sluttede med en bevæget Tak til Veteranerne.

Højtideligheden endte med, at Fru Godsejer Schou med sin smukke Stemme sang »Kongernes Konge«.

Veteranerne gik derpaa i Procession til Stranden for at blive sat over til Fregatten »Jylland«, om Bord paa hvilken Godsejer *Schou* havde indbudt dem til Frokost.

Det tog Tid, inden Færgebaadene fik sat alle over. Der var en Del Sø, saa Baadene tog noget Vand ind, uden at dette dog generede Veteranerne. Om Bord i Fregatten blev der blæst til Skafning, og Selskabet tog Plads ved mange veldækkede Borde. Foruden de allerede nævnte samt Undervandsbaadernes Officerer var ogsaa Stiftamtmand, Kammerherre *Bardenfleth*, Vejle, kommen til Stede.

Da alle var bænked, bød Godsejer *Schou* velkommen. Han takkede Veteranerne, fordi de havde modtaget hans Indbydelse og udbragte et Leve for Kongen. Ingeniør *Tuxen*, København, udbragte Skaalen for Veteranerne, hvilken ledsagedes af Kanonsalut. Postmester, Grev *Tramp*, Odense, der som ung Kadet fik sit ene Ben skudt bort i Kampen, takkede paa Veteranernes Vegne og sluttede med et »Gud bevare Danmark«.

Paa et Telegram, som forud var afsendt til Kongen, indløb følgende Svar fra London.

»Schou, Juelsminde. Bringer Helgolandsveteranerne min hjærteligste Tak og Genhilsen, beklagende Fraværelsen i Dag.

Christian Rex.«

Som Svar herpaa afsendtes et Takketelegram. Fra Prins Valdemar og mange andre kom ligeledes Telegrammer, der alle modtoges gennem »Jyllands« traadløse Telegrafstation.

Der herskede en rigtig kammeratlig Tone og en ypperlig patriotisk Stemning om Bord, og Veteranerne fortalte enkelte hidtil ukendte Træk fra Kampen.

Da Selskabet atter var blevet færged i Land, gik man med Fanen og to Musikkorps i Spidsen ud til Folkemødet i Skoven. Processionen, der satte sig i Bevægelse under Kanonsalut fra Fregatten, talte nu flere Tusinde Mennesker, og den hilstes med Hurraraab af de mange Tilskuere.

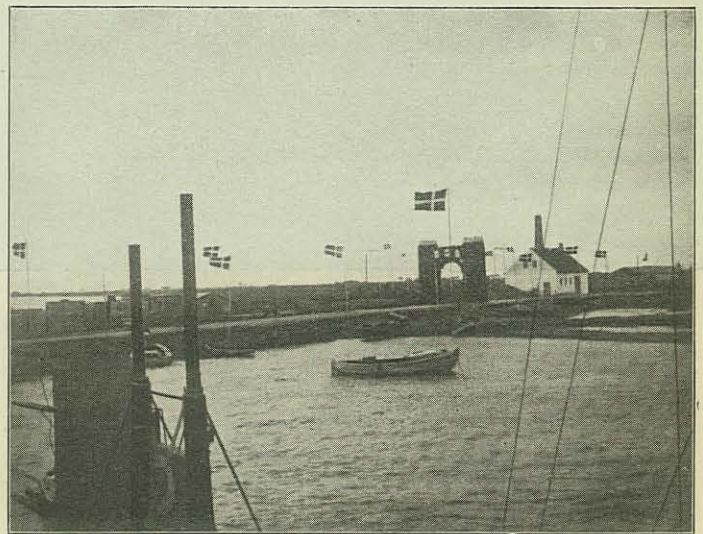
Fra Talerstolen bød Pastor Tomasson Velkommen, og derefter talte Kaptajn Rechnitzer, Chefen for Undervandsbaads-Flotillen. Han skildrede i korte Træk den danske Flaades Vaabendaad ved Helgoland og udtalte sluttelig Haabet om, at den Aand, der besjælede Besætningerne paa de danske Skibe, ogsaa fremtidig maa raade paa enhver dansk Orlogsmænd.

Professor Vilhelm Andersen, der var næste Taler, gav et malende og livfuldt Situationsbillede af Kampen ved Helgoland og den ypperlige Stemning om Bord paa de danske Skibe, nu og da afbrudt af Veteranernes Bifald. Man kan, sagde han, ofte synes, at vi her til Lands har vanskeligt ved at blive enige om det Fælles; men han troede, at det vilde gaa som ved Helgoland, hvor en lille Københavner satte nyt Mod i en Kanonbesætning, af hvilken flere var faldne og saarede, med sit kække Udraab: »Paa'en igen, lille Ferdinand Ludvigsen«. Danskerne vil sikkert ogsaa svare, naar der kaldes paa dem paa den rette Maade og af den rette Mand. Han sluttede med et: Danmark leve!, der efterfulgtes af stærke Hurraraab.

Der blev endnu raabt et Leve for den danske Marine, og en af Veteranerne, Krigsassessor *Lund*, udtalte en Tak for den Gæstfrihed, Veteranerne havde mødt. Et Leve for Egnens Befolkning! Kraftige Hurraraab fra Veteranerne. Derefter spredtes den store Forsamling i Skoven og paa Festpladsen, hvor der hele Eftermiddagen herskede et fornøjeligt Folkeliv.

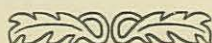
Kl. 8 samledes henvend 600 Veteraner og andre Gæster til en Fællesspisning, ved hvilken Godsejer Schou ligeledes var Vært. Søfartsinspektør Heise talte for den danske Orlogsmarine, og for denne Skaal takkede Admiral Zachariae og sluttede sin Tale med et Leve for Flaget, Kommandør Andersen talte for Danmark, og Pastor Tomasson rettede under stormende Tilslutning en Tak til Godsejer Schou.

Efter Fællesspisningen gik man ud for at se paa den pragtfuldt illuminerede Fregat og paa Fyrværkeriet, og saa tog man ved Havnen en hjærtelig Afsked med Veteranerne, hvem Ungdommen i Juelsminde bragte et Fakkeltog.

Ved Ellevetiden var Helgolands-Festen i Juelsminde forbi. Et stort Arbejde har været udført saavel af Godsejer Schou som af den lokale Komite, Pastor Tomasson, Overpakkemester Obel, Købmand Christiansen og mange andre. En travl Dag havde ogsaa de to Marineunderofficerer, Underkanonererne A. Ousen og E. Andersen, der om Bord i Jylland besørgede Flagningen, Fyrværkeriet og Salutten med de gamle Forladekanoner.

Alle disse Mænd fortjener en Tak for det Arbejde, de har udført, og de har alle Grund til at være tilfreds med Festens udmærkede Forløb.

EN JUBILÆUMSSAMMENKOMST

For Hærens Vedkommende har det jo allerede i lang Tid været Skik, at hjemsendte værnepligtige samles paa 25 Aars Dagen for deres Indkaldelse og opfrisker gamle Minder, og denne smukke Skik er for nogle Aar siden optaget af forhenværende søværnepligtige.

En kortfattet Beskrivelse af en saadan »Jubilæumssammenkomst« kan maaske interessere »Under Dannebrog«s Læsere og bidrage til, at yngre Aargange ogsaa faar Lyst til at samles med gamle Kammerater.

Indsenderen af disse Linjer blev indkaldt i Foraaret 1885, og vi kunde derfor i 1910 fejre vort Jubilæum.

Kammerater i København paatog sig Arrangementet og udgik Budstikken, dels i Aviserne og dels gennem Kammerater, hvis Adresse var kendt. —

Programmet for Festen var: Besøg paa Orlogsværftet, Kl. 6 Aften Sammenkomst i Prins Wilhelms Palæ. —

Til fastsat Tid mødte ved Værftsbroen ca. 40 af de anmeldte Deltagere, som kiggede lidt paa hinanden for at finde ud af, hvem der var hvem, og dette lykkedes ogsaa nogenlunde. — Ved Velvilje fra Marinemyndighederne var Besøget paa Værftet ordnet saaledes, at Officerer og Underofficerer hver tog Hold paa 8 à 10 Mand og førte disse efter en bestemt Plan, gennem alle Værftets Seværdigheder, hvoraf alene den smukke og interessante Modelsamling er en Tur til Værftet værd. Tæt ved Modelsamlingen er Masterne til den traadløse Telegraf, disse Master gav Anledning til en Fejltagelse, en af de gamle Marinere ynkede

nemlig de indkaldte, som skulde kravle rundt i disse Master, saa var det dog lettere i vor Tid med den gamle Øvelsesmast, mente han. — Turen endte med Besøg i Fregatten »Fyen«, der var paa Togt i Sommeren 1885, men nu er indrettet til Kaserneskip. Besøget ombord sluttede med Visit i Underofficersmessen, hvor der serveredes »Skibsøl« fra Fad i Glas og Kopper, saa der blev helt livligt med Taler og Tak for god Behandling.

Kl. 6 samledes vi i Prins Wilhelms Palæ, og snart blev der varskoet »Kongens og Dronningens Kvarter træd an«, og nogenlunde let fandt vi den rigtige Plads. — I mindre Hold førtes vi ind i et Værelse ved Siden af og forsynedes med Marinchuer og do. Kraver af Papir. Dette var Komiteens bedste Paafund, for nn var vi alle lige og navnlig kendelige, baade Skriver og Bageren og 24 og 17 o. s. v., akkurat som 25 Aar før. Saa blev der pebet til Skafning. I Spisesalen var alt arrangeret, saa det udmærket mindede om Banjerne i gamle »Dannebrog«. Ved Dirigentens Plads var under Bordet ophængt en rigtig Skibsklokke, og der blev slaet mange Glas paa den. Fornøjelige Sange og velmente Taler hjalp ogsaa til at faa Stemningen i Fart.

Efter Spisningen blev Deltagerne fotograferede, hvorefter et Utal af gamle Minder droges frem.

Samværet var i høj Grad fornøjeligt, og skønt det egentlig var Tanken at Festen skulde afsluttes paa »Førstevagten«, gik det meste af »Hundevagten« ogsaa med.

FLAADENS BEVÆGELSER M. M.

Kystforsvarsskibet *Peder Skram*, Chef, Kommandør *Carlsen*, afgik den 8de Maj fra København til Christianssand for at repræsentere den danske Regering ved den Mindehøjtidelighed Byen afholdt paa Helgolandsdagen til Ære for de faldne i Kampen, der som bekendt ligger begravede i Christianssand. Efter at være vendt tilbage til de danske Farvande, har Kystforsvarsskibet haft Station ved Aarhus, hvor Besætningens første Uddannelse er fortsat og de indledende Skydninger paabegyndt.

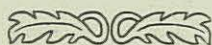
Kystforsvarsskibet *Herluf Trolle*, Chef, Kommandør *Konow*, afgik fra København i Midten af Maj, for at afholde indledende Øvelser i Smaalandsfarvandet og Storebælt.

Kongeskibet *Dannebrog*, Kommandør *Scheel*, og Krydseren *Hejmdal*, Kaptajn *de Cunha Sotto Maior* er efter Eskorteringstogtet med Kongen til Udlandet vendt tilbage til København. Krydseren *Hejmdal* er herefter overgaaet til at være Øvelsesskib for Kadetterne og Ingeniørelverne med Chefen for Kadetskolen, Kommandør *Kiær* som Chef. Indtil videre har Krydseren Station i danske Farvande.

Inspektionsskibet *Beskytteren*, Kaptajn *Bendsen*, der Vinteren igennem har ført Tilsyn med Fiskerierne under Færøerne, ankom i Slutningen af forrige Maaned til København. Inspektionsskibet *Islands Falk*, Kaptajn *Saabye*, har vedblivende Station under Island; Fiskeriinspektionen i de danske Farvande besørger af Inspektionsskibet *Absalon*, Kaptajn *Lorch* og Torpedobaaden *Hvalrossen*, Kaptajn *Topsøe-Jensen*.

Skonnerten *Ingolf*, Kaptajn *Amdrup*, der er paa Togt med Eleverne fra Konstabelevskolen, forbliver i hjemlige Farvande, til den omkring 1ste Juli afsejler til de grønlandske Kolonier.

Undervandsbaadsflotillen har fornylig været paa et 3 Ugers Togt med Ophold bl. a. i Juelsminde under Festlighederne i Anledning af Helgolandsdagen. Flyvebaaden *Maagen*, Premierløjtnant *Hoeck*, har fulgt Flotillen i hele den forløbne Tid og har med Glans opfyldt de Forventninger, der næredes til Hydroaeroplanernes Anvendelse i Marinens Tjeneste, da Tanken for et Par Aar siden kom frem om at tilvejebringe et Par af denne Art af Flyvemaskiner ved frivillige Bidrag. Premierløjtnant *Hoeck* har med *Maagen* tilbagelagt ca. 1300 Kilometer under Rundrejsen og har tillige deltaget i en Række Observationsøvelser i Forbindelse med Undervandsbaadene.

MARINEFORENINGEN

NEKROLOG

MEDLEM af Marineforeningen, Pastor *Otto Sommer*, afgik ved Døden den 17de Maj. I 21 Aar havde han været Sognepræst i Veflinge paa Fyen, og desuden nærede han en levende Interesse for alt, hvad der vedrører Marinen og Søfarten i det hcle. Sine Ferier tilbragte han almindeligvis paa Søen, om Bord i en eller anden mindre Sejlskude, hvor han tog sin Tørn med, baade i Storm og Stille.

Han var tillige Forfatter og har i forskellige Blade, Tidsskrifter og Almanaker skrevet en Mængde Fortællinger og Digte. De af Foreningens Medlemmer, der deltog i den vellykkede Sammenkomst i Studenterforeningen sidste Vinter, husker sikkert endnu baade de Sange, han havde skrevet og de Taler, han holdt den Aften; de vidnede om, at han var en brav, dansk Mand og en god Kammerat, for hvem vi vil udtale et: »Ære være hans Minde«.

Arkelius

ODENSE. Den 24de April afholdt Lokalkredsen for Odense og Omegn sin stiftende Generalforsamling paa Industripalæet.

Udvalgets Formand, Telefonmester *Buchgreitz* aabnede Generalforsamlingen, hvorefter Bagermester *Pedersen* valgtes til Dirigent. Formanden aflagde dernæst Beretning om Udvalgets Arbejde. Foreningen tæller nu 91 ordinære og 5 ekstraordinære Medlemmer, og Tilgangen er stadig voksende, saa Udsigterne for Kredsen Trivsel er meget lyse.

Kassereren, Bankassistent *Jørgensen*, oplæste Regnskabet, der balancerer med 197 Kr. 50 Øre, hvoraf 136 Kr. 50 Øre skal indbetales til Hovedforeningen. Regnskabet godkendtes enstemmigt.

Dernæst skredes til Valg af Bestyrelse og Sendemænd. Generalforsamlingen vedtog, at Bestyrelsen skal bestaa af 7 Medlemmer, hvoraf mindst 2 skal være Søfarende, eller have været dette. Det hidtilværende Udvalg, der bestaar af Telefonmester *Buchgreitz*, Bankassistent *R. Jørgensen*, Overværkfører *Grundtmann*, Kontorchef *Kyed* og Skomagermester *Søderlund*, valgtes enstemmigt, og nyvalgte Ekviperingshandler *Madsen* og Distriktschef *Jensen*, begge de to sidste er forhenværende Reserveløjtnanter, desuden er *Buchgreitz* ogsaa forhenværende Søfarende, til Suppleanter valgtes Statsbetjent *Jensen* og Postbud *Ploustrup*. Til Revisorer valgtes Købmændene *Charles Kramer* og *Breum* og Suppleant Bagermester *Pedersen*. Som Sendemænd valgtes *Grundtmann*, *R. Jørgensen* og Ekviperingshandler *Madsen*, og som Suppleant Bagermester *Pedersen*.

Derefter vedtog Generalforsamlingen at afholde en Mindefest for Helgolandslaget. Sluttelig rettedes Opfordring til Medlemmerne om at agitere ivrigt for Tilgang af nye Medlemmer, hvorefter Dirigenten sluttede Generalforsamlingen med et Leve for Marineforeningen.

Efter Generalforsamlingen tilbragte Medlemmerne et Par hyggelige Timer i hinandens Selskab.

Bestyrelsen konstituerede sig straks efter Generalforsamlingen, med *Buchgreitz* som Formand, *Kyed* Sekretær og *R. Jørgensen* som Kasserer.

Søndag den 10de Maj fejrede Foreningen her i Odense sin første store og vellykkede Fest for Medlemmer med Damer. Festen afholdtes paa Fyns Forsamlingshus, Festsalen var af Bestyrelsen pyntet med et Væld af Bøgeløv og Blomster (der var skænket af Firmaet Chr. Dæhnfeldt) samt med Flag, Vimpler og Standere, tilligemed Dekorationer af Aarer, Redningsbøjer samt en Skibsklokke. Paa Slaget »7 Glas« blev der pebet til Lægeeftersyn for at undersøge om alle Deltagerne var mødte i den rette Feststemning og havde kastet al Personanseelse over Bord. Derefter pebes »Klar ved Flag og Gøs«, og efter Honnør for Flaget, holdt *Cand. theol. Monrad* fra Ryslinge en Mindetale om Helgolandslaget og Veteranerne fra dette Slag. Straks derefter blev der pebet til at skaffe. Ved Bordet herskede den ypperligste Feststemning. Der blev budt Velkommen af Formanden, Telefonmester *Buchgreitz*, som samtidig meddelte, at der var afsendt Telegram til de gamle Veteraner ved Juelsminde. Formanden talte for Hs. Maj. Kongen, Købmand, forhenværende Løjtnant *Madsen* for Veteranerne, Værkfører *Grundtmann* for Marineforeningen, Sparekasseassistent *Jørgensen* for Gæsterne og Kontorchef *Kyed* for Damerne. Der var skrevet to Sange i Dagens Anledning, en af Pastor *Sommer*, Veflinge, om Helgolandslaget, og en for Damerne af Redaktør *Høj-Jensen*. Til Slut talte forhenværende Skibsfører, Kaptajn *Møller*, der er Veteran fra 1848, om den Tid, og sjelden er nogen Tale hørt med større Opmærksomhed. Efter Bordet var der Dans, Foredrag af forskellige smaa Digte, Solosang o. a. m. og endelig blev alle Deltagerne fotograferede. Kl. 1 præcis streges Flag og Gøs, hvorefter Baadsmanden peb »Klar ved Køjerner«, dog ikke alle gik til Køjs, men fortsatte Festen i kammeratligt Samvær, og iblandt disse var den gamle 84 aarige Kaptajn *Møller*.

Saa vel Medlemmerne som de tilstedeværende Damer var begejstrede for Festen i sin Helhed, og Bestyrelsen høstede Tak for de forudgaaende Anstrengelser.

C. B.

EFTER HELGOLANDSFESTEN haves endnu nogle Eksemplarer af Festskriftet med Kantaten (à 25 Øre), samt nogle Festemblemer (à 25 Øre) og Samlermærker (à 10 Øre pr. Serie paa 3 Stk.), der kunne faas ved Henvendelse til **Marineforeningens Kontor**. Ønskes Tilsendelse, maa der foruden Prisen indbetales Porto forud.

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

1. AARGANG

REDAKTØR: KAPTAJN H. EWALD

HÆFTE VI

UDKOMMER
HVER MAANED

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR IX.'S GADE 5¹
ANNONCEEKSPEDITION: STEINS-VEJ 3¹ VALBY

AARSABONNEMENT 3 KR.
ENKELTE NUMRE 25 ØRE

EN KANALTUR I VENEDIG

Som bekendt anløb Krydseren »Valkyrien« paa sit Middelhavstogt sidste Vinter Venedig, hvor den laa Julen over.

Navnet »Venedig« indeholder i sig saa mange Løfter om Skønhed og Romantik, — maaske ogsaa et lille Stænk af Uhygge, — at man let forstaar hvor meget »Valkyrien«s

Krydseren Valkyrien tilankers i »Canale Giudecca«

Besætning glædede sig til at lære lidt af denne By at kende. Saavidt jeg ved, var der mellem Krydserens Befalingsmænd og Menige kun to foruden mig selv, der tidligere havde haft Lejlighed til at se »Adriaterhavets Dronning«, og vi glædede os af den Grund maaske mere end de øvrige, da vi vidste, hvor smukt og interessant der var, medens de, der for første Gang skulde gøre Bekendtskab med Venedig, muligvis nok tænkte, at Rygtet om dens Skønhed kunde være noget overdrevet, som det saa hyppigt har været Til-

Underofficerer fra Valkyrien mellem Marcuspladsens Duer

fældet med andre stærkt roste og lovpriste Byer, — vi Danske er jo ikke saa lette at imponere.

Om Lagunestaden overdriver Rygterne dog ikke; enhver kan komme til Venedig med store Forventninger uden at blive skuffet.

Selvfølgelig er det ikke noget fyldestgørende Begreb om Venedig en Fremmed kan faa ved at besøge Byen et Par Dage. Han spadserer lidt omkring paa Markuspladsen og fodrer Duerne der; styrter i Hælene paa en Fører gennem Dogepaladset og kigger overfladisk paa dets Kunstskatte; tager i Gondol over til Glasfabrikkerne paa Murano, og slutter maaske Dagen i en af Restauranterne paa Lidoen eller i selve Byen. Jeg vil derfor heller ikke forsøge en Omtale af Venedig, men kun fortælle om en Sejlads paa Kanalerne, som jeg, sammen med Størstedelen af »Valkyrien«s Besætning, fik Lejlighed til at foretage.

»Canale Grande«

De stedlige Marineautoriteter havde arrangeret Udflugten, og om Formiddagen kom en Dampbaad paa Siden af »Valkyrien«, hvor den fik Deltagerne om Bord; en italiensk Søofficer samt en Tolk, der talte udmærket tysk og engelsk, ledede Turen. Vi laa tilankers i Canale Giudecca, — omtrent samme Sted, hvor fornylig en af de store Passager-Dampbaade blev oversejlet af en Torpedobaad og gik til Bunds, saa at 80 Mennesker druknede.

Da alle var kommen om Bord, holdt Tolken et lille Foredrag om Dagens Program, medens Dampbaaden langsomt gled frem gennem det mørkegrønne Vand i »Canale Fusina«. Denne, som fører uden om den egentlige By, ligner ikke de øvrige, smalle Kanaler, der deler Venedig i de mange Smaaøer, men er snarere et bredt Sund mellem Lagunerne. Vi saa Jernbanebroen, der forbinder Venedig med Fastlandet, og over dette, langt borte i det fjerne,

Appeninernes snedækkede Toppe, skinnende og glitrende i det straalende Sollys. Vi kom ogsaa forbi nye Havneanlæg med mægtige elektriske Kraner, hvor en stor Del Skibe laa og lastede eller lossede.

Men det var dog først da vi kom ind i »Canale Grande«, den store S-formede Kanal, der deler Venedig i to omtrent lige store Halvdele, at vi rigtigt følte vi var i Dogernes forhen saa rige og mægtige Stad. Pragtfulde Bygninger

Dogepaladset og San Marco's Campanile

staar langs »Canale Grande« som tavse Minder om Venedigs Storhedsperiode. Jeg husker ikke Navnene paa disse gamle Patricier Paladser, dækkede med Marmor, som Aarene har

»Sukkenes Bro«

givet denne ejendommelige, venetianske Patina, — mørkere, jo ældre Bygningerne er — prydede med Billedhuggerarbejder, Balkoner og Vinduer med prægtige Smedejernsgittere, byggede i den mærkelige Blanding af arabisk og gotisk Stil, som er typisk for alle Venedigs gamle Bygninger. Udenfor Paladserne er i Kanalen nedrammet Pæle, ofte prydet med Vaabenskjolde og Billedskærerarbejde; — de bruges til at fortoje Gondolerne ved. Der var det elegante »Palazzo Vendramin«, som efter Tolkenes Forklaring skulde være det kostbareste ved »Canale Grande«, — der var »Palazzo Cortarini-Fasan«, hvor efter Sagnet Desdemona, Othellos Hustru, havde boet, — der var det gamle »Palazzo Foscari«, i Spidsbuestil fra det 15de Aarhundrede, — ja, der var mange flere »Palazzo«er! Og kun faa af disse beboes af Ejerne, de fleste staar tomme eller er lejede ud til Hotelbrug, Forretningslokaler o. l.

»Kanalparti«

Frem og tilbage gled et Mylder af lave, sorte Gondoler, med blanke, hellebardlignende Stævnfigurer og ligkisteformede Overbygninger, let og sikkert forstod Gondolieren i Agterenden at manøvrere sin »Gondola« med den eneste, lange Aare.

Vi sejlede under »Ponto di Rialto«, den berømte Bro, der bestaar af en eneste Marmorbue, som stolt hæver sig over »Canale Grande«; desværre skæmmes Broen ved de mange, hæslige Handelsboder, der er anbragt paa den. Ved Munden af Kanalen passerede vi den dejlige Kirke »Santa Maria della Salute«, der imponerer ved sin Størrelse og sin mægtige Kuppel, — og som forresten minder om Marmorkirken herhjemme. Vi drejede saa ned forbi Marcusplassen, Dogepaladset og »Ponte dei Sospiri«, — Sukkenes Bro«, en i det 17de Aarhundredes Stil bygget lukket Bro, der udmærket passer til den hemmelighedsfulde Kanals to alvorlige Bygninger, Dogepaladset og Fængslet, imellem hvilke den saa stolt hæver sig; — ned langs »Riva degli

Schiavoni« til Arsenalet. Dette regnes for en af Venedigs Seværdigheder, og indeholder foruden Værksteder, Dokker, Magasiner m. m. ogsaa en stor Vaaben- og Modelsamling. I den sidstnævnte findes Modellen af det berømte gyldne Skib »Bucentaurus«, som Dogen sejlede ud med, naar han skulde foretage Ceremonien ved »Havets Formæling med Venedig.« Ved Indgangen til Arsenalet saa vi de der opstillede fire Marmorløver, som tidligere prydede Havnen i Piræus, paa den største af disse er indhugget en snart bortslidt Runeindskrift.

Ved Arsenalet var Sejladsen forbi; men jeg og flere andre af Besætningen var endnu ikke trætte af Bekendtskabet med Venedigs Kanaler; vi lejede et Par Gondoler, og roede saa ind i den Labyrinth af smalle, mørke Kanaler, der i alle Retninger skærer sig ind i Byen, — gled gennem det stille, sorte Vand forbi gamle Huse og Mure, som mørkegrønne Laurbærbuske hævede sig op over, — hørte paa Gondolierens monotone »Palazzo van Axel« — »Chiesa

dell' Abbazia« og lignende højtidelige venetianske Navne, han mente sig forpligtet til at nævne for os, hvergang vi passerede en gammel Bygning, en Kirke eller naar vi kom ind i en Kanal, der var endnu mørkere og endnu tavsere end den, vi befandt os i.

Først da Mørket faldt paa lod vi os sætte i Land ved »Piazzettaen«, og beklagede kun, at det ikke var Sommer, saa vi kunde have tilbragt en Del af den dejlige italienske Nat i den stille, vuggende Gondol.

Venedig er en By, som ikke ligner andre; med sin ejendommelige Beliggenhed paa de mange Smaaøer i Lagunerne; sine rige og sjældne Pragtbygninger, sine store Kunstsatte og hele sit romantiske Præg, er den noget for sig selv, — en By, der aldrig glemmes af den, som blot én Gang har haft Lejlighed til at se og beundre »Adriaterhavets Dronning«!

SCOUT

KRYDSER-FREGATTEN FYENS MIDDELHAVSTOGT 1898—99

(FORTSAT)

Kl. 6 om Eftermiddagen kom Kongefamilien om Bord til Middag hos Chefen. Medens det stod paa, pudsede vi Fjerene efter bedste Evne, og sled i Blanklædersskoene, som var vor Fortvivlelse, da de kun sjældent kom frem — og, naar det endelig skete, som Regel viste sig at ligne dunede Gæslinger, saa meget Mug voksede der paa dem. Saa stod vi der og trippede af Utaalmodighed, som Børnene, inden Dørene bliver lukkede op for Juletræet; endelig kaldte Piberne op til Opstilling »paa Stribe«. Forhænget var trukket bort, Agterbatteriet stærkt oplyst og langsomt rykkede vi agterefter. Saa saa man et velkendt, smilende Ansigt — Giveren af alle Herlighederne, Kong Georg, i sin danske Admiralsuniform, omgivet af sin Familie. Man kunde ligefrem se paa ham, hvor veltilfreds han følte sig, og hvilken Glæde det var ham at kunne vise os det. Bag Tombolaen stod Dronningen, og én efter én gik vi nu hen og fik et Nummer, som hun selv tog ud og overrakte os med et Par danske Ord og Ønsket om en Glædelig Jul. En af Løjtnanterne tog Nummeret og hentede Gaverne, og med sit bedste Buk trak man sig tilbage til Klyngerne, som med Gaverne i Favnen stod og saa til. Hele Mandskabet, undtagen Vagterne, var nu samlede dernede, undersøgende hvad de havde faaet; det var jo næsten, som om Hyggen hjemmefra, hvor Slægt og Venner nu plejede Juleselskabelighed, en Tid var kommet ned til os. Det var som et stort fornøjeligt Juleselskab, og Underholdning blev der ogsaa sørget for, idet en af Underofficererne fortalte en kostelig Historie om sit første Theaterbesøg, medens alle, Kongen og hans Familie med, lo saa Taarerne trillede, — saa dansede en anden af Underofficererne sammen med Ulrik, som han havde faaet trukket med frem, og som ikke paa denne Aften var særlig søsyg, en Reel, hvis koreografiske Korrekthed sikkert ikke kunde staa for Kritik, men som vakte stormende Jubel, — Kongen lagde sig tilbage i Stolen og tørrede Øjnene med sit Lommelørklæde, — det gode danske Humør forstod han. Saa sang vi den græske Nationalsang — som Udløsning paa Stemningen og som Tak for hvad der var gjort for os. Straks efter fulgte »Kong Kristian« med Klang og Takt sunget af 300 Mand, der ikke, som danske ellers, generede sig for at give sine Følelser Luft i Sang; bagefter gik Dansen lystigt, og trætte og varme gik vi saa ned for at stuve Gaverne afvejen. Tilbage var nu kun at sige Farvel til Kongefamilien; i tætte Klynger stod vi paa Dækket og ventede, klar til at mande Styrbords Vant, naar Majestæterne gik i Fartøjet. Lydløst gik vi op og stod fra Mersæt og ned til Finkenettet; bæl-

mørkt var det og ikke en Lyd maatte høres, — kun nede i Falderebet lyste de elektriske Lamper og Lanterneerne paa den græske Dampbarkas. Saa kom Kongefamilien, i Falderebet tog de Afsked, og i samme Øjeblik Kongen satte Foden i sit Fartøj, tændtes »Fyens« Illumination, saa Master og Rær stod skarpt spejlede i Havnens sorte Vand. Hurraraabene rungede ud i den stille Aften med en egen festlig Klang, som om hvert især vilde bringe sin specielle »Tak for i Aften«. Langsomt gled Kongens Fartøj fra Falderebet, medens han selv vinkede med sin Kasket op til os, — og Hurraraabene fulgte ham, indtil Mørket skjulte ham for os.

Saa var vor Jul forbi, og Afrejsen stod for Døren. Den 28de Decbr. kom Kongen og Dronningen om Bord ved Middagstid, Kl. 3¹/₂ kastedes Fortøjningerne los og vi forlod Piræus. Halvanden Time efter kastedes Anker udenfor, og de Kongelige gik fra Borde for sidste Gang.

Kursen sattes sydpaa og de græske Bjerge svandt bag Horisonten. Næste Morgen spejdede vi ud af Portene, men i den disede Luft saas kun Taageskyer over den mørke Sø, og Skyernes Fortoning opad i blege blaalige Toner, — højt oppe skimtedes noget hvidt, som stod fast mod det blaa bagved og som havde mærkelig takkede Konturer. Man gættede paa, hvad det kunde være, indtil Sandheden blev os klar — det var den sneklædte Top af et af Kretas Bjerge, og vi laa klods under Land, medens Taagen lidt efter lidt lettede og lod Kystens Konturer træde skarpere frem. Det var det omstridte Land, som laa derinde, Grækernes tabte Ø, med en gammelgræsk Befolkning, som Slægt efter Slægt med Sejghed, under tyrkisk Herredømme, holdt fast ved det gamle Land. Øen med den i Oldtiden vidtberømte Labyrinth med dens uhyggelige Beboer, Minotauros, med Menneskekrop og Tyrehoved, til hvem Athenienserne hvert Aar maatte sende et Offer af unge Kvinder, indtil den unge Theseus vovede sig ind ad Labyrinthens vildsomme Gange og fældede Uhyret. Mørk og vild saa Øen ud, og Suda-Bugten virkede heller ikke synderlig oplivende, omgivet paa alle Sider af Bjerge, som lukkede sig helt om os og kun lod en smal Indsejling tilbage. Men en fortrinlig Havn var det, og rummelig nok til at give god Plads for 6—7 andre Krigsskibe, Russere, Italiener og Østerrigere, — Kontrolmagternes Repræsentanter paa Stedet. Hovedstaden Kanca laa skjult for os paa den anden Side af Højderyggen paa Bugtens Vestside.

En Dag var jeg i Land en kort Tur, men fik dog set Sporene af Urolighederne Aaret før, i Form af barrikaderede

Vinduer i nogle af Husene og talrige Mærker af Geværprojektiler paa de lerklinede Vægge. Trist og forfaldent var der overalt; de enkelte Kretensere vi mødte gav et Begreb om, at her levede en kraftig Race og at det kunde gaa haardt til hernelde, naar Blodet kom i Kog; ellers var det, som en død Haand laa paa alt. Nogle hele Kæmper saa vi, i maleriske Dragter af tyrkisk Tilsnit og med det brede Livbælte forsynet med Jatagan og Revolver.

Generalgouvernøren, Prins Georg, aflagde flere Besøg hos os. Han kom fra Kanea, ledsaget af sin Adjutant og tilbragte Eftermiddagen om Bord.

Endelig slog Forløsningens Time, og vi dampede ud fra Sudabugten den 5te Januar. Efter Indespærringen mellem de triste Klipper var det en hel Befrielse at kunne se det

lette Skyer drev vestpaa fra Toppen. Tilsyneladende fandtes der ingen Strandbred, Klippen gik brat ned i Havet; en uhyggelig Boplads maa det være, naar Vulkanen rører paa sig. I det blikstille Vand skød Fyen sin Fart jævnt og stød fremad — det var knapt man mærkede Maskinens Stempelslag; saa opdagede vi forude talrige mørke Pletter paa Vandet, — det saa ud som drivende Tangklumper, milevidt spredt til begge Sider. Det var Skildpadder som tog sig en Middagslur, og da Fyen skød frem blandt dem, fik de travlt med at lette paa sig; kun de enkelte, som var saa nær, at Sugningen fra Skruevandet fik fat i dem, kæmpede og baskede med Lufferne, medens Vandet trak dem agterefter langs Skibssiden, indtil de forsvandt. Lejligheden til at gøre Jagt paa disse sjældne Dyr blev ikke forsømt;

blaa Hav til begge Sider, og Vejret var det skønnest tænkelige; en Søndag Morgen stod vi op i Messinastrædet, hvor Ætnas kolossale Klippekegle med snedækt Top rejste sig om Bagbord og Calabriens Bjerge om Styrbord; forude skimtede man de hvide Murrækker i Messina. Navigationen her i Farvandet, hvor der løber en strid, nordlig Strøm, — de Gamles Scylla og Charybdis, — var vistnok ikke let; jeg husker, at Kursen blev lagt om et Par Gange for at vi kunde sno os igennem. Foran os laa det tyrrhenske Hav, glat som Glas, uden en Krusning, og over det hele stod Himlen som en blaa Hvelving — æventyrlig skönt. Maa-ske man paa højere Steder følte, at man i Dagens Anledning burde fire lidt paa Disciplinens stramme Skøder, — nok er det, at vi fik Lov til at hænge paa Finkenettet og nyde Friheden og Solskinnet. Jeg er vis paa, at ingen af os glemmer den Søndagssejlad. Jeg har senere set Middelhavet flere Gange, men aldrig i saa absolut Ro som dengang. Henad Middag dukkede Stromboli op i Horisonten, større og større rejste den sin vældige Kegle op af Søen, indtil vi var ganske nær ved den og kunde skimte de hvide Huse oppe paa de stejle Sider og den svage Røg, der som

Skruen blev stoppet og Sluppen bemanded, medens vi spændt fulgte Begivenhedernes Gang. Et godt Stykke fra Skibet laa endnu en Del sovende Dyr. Sagte gled Baaden ind paa dem, medens Pligthuggeren stod klar til at liste Baadshagen om Kanten af Rygskjoldet for at faa Fyren trukket op til Baadsiden, inden Lufferne kom frem, og saa faa den bakset inden Bords. Men der blev ingen Suppe af det Kød — én efter én saa vi dem, saasnart Baaden nærmede sig, slaa en Kuldbøtte og forsvinde tilbunds. Hemmeligheden er vistnok den, at Dyret dels er meget kraftigt og hurtigere end man tror, dels at Fangst vist kun kan ske i aaben Sø ved Skydning; af dem som vi saa nærmest Skibet har sikkert adskillige vejet op til 3—400 Pd. Saa fortsattes Farten nordpaa, medens Solen forsvandt i Vest og en Stjernehimmel, hvis Lige de færreste af os havde set før, tændtes over os. Jeg tror, at alle som var paa Dæk, nød denne Søndagaften i fuldt Maal; stille laa vi paa Finkenettet og røg vor Pibe, — det uvant skønne Sceneri lagde Dæmper paa alle. Langt ude i nord, et Par Streger om Styrbord viste sig et svagt glødende Lys helt nede ved Kimmingen. Fyrets Navn og Beliggenhed blev diskuteret,

indtil det, vistnok oppe fra Broen, oplystes, at det ikke var nogen ringere end Monte Vesuvio som tilkendegav sin Nær-værelse, og lyste for vor Vej ved en Lavastrøm ned mod Boscotrecase og Pompei paa Bjærgets Sydside. Det var en underlig Følelse for første Gang at se den underjordiske Ild dokumentere sig, og længe stirrede vi paa det glødende Punkt. Den næste Morgen laa Landet og Bjærgene for os, men hverken Ild eller Røg var synlig ved Dagens Lys. Der blev heller ingen Tid til at se paa Land den Formiddag, dertil optog Ankring og Fortøjning for megen Tid. Vi laa ved en af Molerne i den indre Havn, med Agterenden et godt Stykke fra Land: paa bagbords Side havde vi en russisk Orlogsmand, rigget omtrent som vi selv, men iøvrigt den grimme sorte Jærnkasse, som tænkes kunde; den var kommet fra Vestindien.

Imedens vi laa der Side om Side udvikledes der en sand Kappelstrid under Sejlmanøvrer. Naar Russeren gjorde sine kulsværdede Sejl los vidste vi, at saa fik vi os ogsaa en Omgang i samme Retning, og det slog til mere end én Gang. Saa laa vi deroppe og skævede til Russerne for at se, hvem af os der fik Sejlene først beslaaet og kom ned, og uagtet de havde et Par Aars Øvelse, vi andre kun nogle Maaneder, tør man maaske uden for stor Selvbevidsthed notere, at vi kom ikke hver Gang sidst.

Smukt var der her inde i Havnen, men naar en Damper gik forbi og satte Vandet i Bevægelse, saa Mudderet paa Bunden kom op, fremkom der en rentud forpestet Stank som, i Forbindelse med den tvungne Mangel paa Spuling med frisk Søvand, som var tilvant, gjorde Opholdet om Bord mindre behageligt til Tider. Hver Morgen kom en Vandbaad paa Siden og saa svabredes der hist og her, — Havnevandet maatte absolut ikke bruges; men naar man først er vænnet at til vade barbenet om i Strømme af frisk Havvand hver Morgen og faa spulet ud tilgavns, forslaaar saadan en Ferskvands Kattevask jo ikke meget.

I Middagstiden laa vi og lyttede til Mandolinkorene, som i Baade sværmede om Skibet og opfangede vore Mønter i opslaaede omvendte Paraplyer, — om Aftenen kiggede vi mest over mod Vesuv, hvis mørke Silhuet viste sig med en lang, gaffelformet Lavastrøm, hvis glødende Linjer stod skarpt mod Mørket, medens Ilden oppe i selve Krateret gav Genskin paa Undersiden af Skyerne, som hængte lavt derover. Det var vanskeligt at løsrive sig fra dette Natursceneri.

Da Landloven faldt nogle Dage senere, trak ogsaa en hel Del ud ad Vesuv og Pompei til, enkelte naaede helt op til Vesuvs Askekegle og kom om Bord med ødelagt Fodtøj, andre dyrkede Byens Seværdigheder, alle kom vi om Bord med Souvenirs en masse.

Naar undtages de før omtalte Gener ved selve Havnen var Opholdet ellers behageligt. Fra Konsulen var tilstillet Skibet Billetter til Akvariet og Museet paa Via Nazionale, og ingen forsømte vistnok at se paa Akvariets enestaaende Middelhavsfauna, hvor Repræsentanter for alle de mærkeligste Fisk, Krebs og Blæksprutter af fantastisk Ydre bevægede sig i store Bassiner som belystes stærkt fra forskellige Sider og lod alle Farver vise sig i fuldeste Pragt. Det myldrende Liv paa Gader og Stræder, navnlig Toledogaden og Kvarteret ved Santa Lucia, langs Havnen, hvor Fiskehandlerne falbød deres brogede og, for vore Øjne, ofte mærkelig udseende Fangst, fra smaa bitte Fisk til mægtige Blæksprutter, hvis lange Arme hængte som Guirlander udover de skraatstillede Bræddeflader, hvorpaa de var anbragt til Skue — dette Sydens brogede Virvar, som var saa forskelligt fra hvad vi havde set i Afrika og Grækenland, øvede sin Tiltrækning paa Landlovs-gæsterne. Saa kom Afskedens Time, — den var bitter i mere end én Forstand! For os, som hørte til »Anker og Kæde«, og som med lange Jærnkroge havde at lempe den svære Ankerkætting, efterhaanden som den kom vandrende indad Klydset og gik over Spillet, vil de to slimede, mudrede Slinger, som her kom indenbords, medførende en infernalsk Stank, være et ubehageligt Minde. Udenbords øste Sprøjteslangerne Masser af Vand paa Kæderne for at befri dem for det værste, men Rensningen kunde ikke forhindre, at noget fulgte med indenbords. Hele Kæderummet blev desinficeret saa Skibet duftede som et Hospital. Det gjorde godt at komme ud; Portene stod aabne og Vinden blæste frisk ind. Ikke en Times Vej tilsøs blev der pebet til Rengøring, og et Øjeblik efter væltede det friske Søvand som et Foryngelsens Bad ud af Pumperne fra for til agter og alt blev »shipshape« igen indenbords. (Sluttes.)

E. W. MARSTON,
Arkitekt,
Værnepligtig 1898, Nr. 450,
6. Artilleribakke, Fyen

SKIBSLÆGEN.

Man tror, at en Doktor om Bord intet har at bestille; men heri tager man fejl. Han maa daglig høre paa mange Klager over Hoved- Ryg- Tand- og anden Pine, han maa selv tilberede en stor Del af Medicinen; han maa kunne skelne Skulkesyge fra virkelig Sygdom, og er han Skibslæge paa en Tur til Island, hvor der i Miles Omkreds ingen Doktor findes, saa faar han som Regel en stor, men ikke indbringende Praksis blandt Islænderne. Ogsaa blandt de værnepligtige om Bord har han ofte besynderlige Patienter.

Kender De ikke en Type paa Orlogsgæster, som har været borte fra Danmark i mange Herrens Aar. De er ofte fra en eller anden Afkrog i Landet og har tjent længe til Orlogs eller Koffardis i fremmede Lande. De er ofte smaa, ser ud som gamle Folk skønt unge af Aar. Ansigtet er fuldt af hvide Dun fortættende sig til lidt Over- og Hageskæg. Mundvigerne svømmer over af Skraatobakssaft, og i den korte Pibe smoker Cavendish'en. Naar Thomas i dette Øjeblik sejlede med en foragtelig Gunboat, han, der før var Kanonkommandør paa Battleship of U. S. A. »Massa-

chuset« 15000 Tons og med saa og saa mange »Guns«, saa var Aarsagen følgende:

Battleship »Massachusset« laa ved dansk Vestindien. Thomas var i Land og traf hurtigt en lille fordomsfri Pige fra Danmark. Thomas fik i hendes Selskab et af disse bløde Øjeblikke, som ellers foragtes af Mænd; han kom til at længes efter Ravnekrogen derhjemme, tog Afsked med Battleship »Massachusset«, drog over »Vandpytten« og hjem til Ravnekrogen.

Her vakte hans Fortællinger, fremmedartede Udseende og hans virkelige eller indbildte Dollars en vis Opsigt. Sladdereren gik i hele Omegnen, og ad en eller anden Bagdør ætsede den sig ind i det stedlige Lægdskontor. Opførelsen af et gammelt uafgjort Mellemværende mellem Thomas og Værnepligten resulterede i, at han blidt men bestemt, under en Cascade af amerikanske Eder og Ønsker om, at alle Battleship »Massachussets« Kanoner vilde pulverisere hele Herredskontoret og Byen med, blev han anbragt paa Fiskeriinspektionsskibet under Island.

Thomas var kun een Gang i Land i 8 Maaneder. Han

udtalte, at han godt vidste, at han kun een Gang kom i Land og saa aldrig mere; de danske Officerer havde ikke Battleship's Massachussets Storsyn paa en glad Mariner efter endt Landlov.

Thomas valgte et »godt Sted« at gaa i Land, han vidste jo, det blev sidste Gang.

Lidt hen paa Eftermiddagen gik Thomas for »smaa Sejl« op ad den lille islandske Bys Gader.

Men pludselig skete der noget. Begivenhedernes Række afløste hinanden saa hurtigt, at det var umuligt at give en detailleret Beskrivelse, men det var noget med Thomas og en ung Pige med tilhørende Kæreste; hvilken straks uden yderligere Præsentation endevendte Thomas og efter en grundig Bearbejdelse trillede ham ned ad en Fjældskrænt; han bragtes om Bord af tililende Kammerater.

Lægen maatte i Arbejde.

Kravebenet brækket paa 2 Steder. 2 Ribbensbrud. En Os af amerikanske Eder med Glimt fra Battleship »Massachussets« »guns« rettede mod hele Island med Bilande. Forbindingen revet op paany. Lagt paa igen. Morfinsaft. Dyb Søvn.

Næste Dag idømt følgende Straf:

Nægtelse af Landlov for Resten af Togtet.

»Jeg fik Ret«, sagde Thomas, »jeg kommer »only« i Land den ene Gang, men paa Battleship »Massachussets« bliver man ikke »punished« for saa lidt.

Lægens Lukaf laa i Styrbords Gang ligeoverfor Nedgangen til Maskinen.

Tætved laa Butleriet, hvor Skibets Bager og Smørstikker holdt til.

Af og til, og det var næsten altid i Lægens Middags-søvnstid, steg der et stort Hovede op gennem Lugen og drillede Smørstikkeren.

Det var Storrums-gasten, Smørstikkerens Fjende.

Hvorfra Fjendskabet egentlig stammede vides ikke, men det fortælles, at Storrums-gasten en Gang under et Opgør havde sagt til Smørstikkeren, at hele Skibet ikke kunde rumme alle de Bøger, der kunde skrives om alt det, Smørstikkeren *ikke* vidste. Det fandt Smørstikkeren krænkende; derfor antog han en kølig defensiv Holdning overfor Storrums-gastens Drillerier; samtidig pønsede han paa Hævn.

Og han hævnede sig.

Storrums-gasten var en Lækkermund og navnlig holdt han af frisk indfanget Fisk.

Naar han ikke rodede med Olie, Smørelse eller beskidt Tvist eller Officerernes Undertøj, som han »vaskede«, saa fiskede han. Hans Snøre hang saaledes, at den gik ned forbi Lugen, hvor Smørstikkeren stod.

Det varede lidt med Bid; i et passende Moment stak Smørstikkeren Armen ud og gav et Ryk i Snøren. Storrums-gasten halede til, men der var intet og Kødet var urørt. En lang Næse, en Ed og Snøren blev heven ud igen; det gik nogle Gange, men saa opdagede han den frygtelige Sammenhæng. Der skal ikke her paa dette Sted rippes op i alle Enkeltheder om hvad Storrums-gasten sagde til Smørstikkeren. Saa meget kan dog siges, at denne Tale *ikke* kunde indbindes og »med Tryghed lægges paa en ung Piges Konfirmationsbord«.

Men Lejligheden for Hoveren over Smørstikkeren lod ikke længe vente paa sig.

I Butleriet hang støttet af en Redekam og en Smørkniv Fotografiet af en ung Pige med sorte Øjne og vel buklet Haar.

Til hende havde Smørstikkeren under Arbejdets Gang mange og hede Øjekast.

Paa dette Punkt foragtede han næsten Storrums-gastens Drillerier.

Men længe kunde han i Køjen eller paa Gallionen (Skibets Ryge- Sove- og Diskussionsklub), falde hen og stirre fortabt ind i hendes smukke Øjne.

Saa en Dag kom den længe ventede Post om Bord.

Smørstikkeren fik Brev fra Kæresten. Storrums-gasten iagttog hans Minespil, da han modtog og læste Brevet, og efter hans vistnok sandfærdige Beretning skal Smørstikkeren straks have lignet »et nypoleret Krydshovede«, men eftersom han læste, gik han mere og mere »op i Limingen«.

Det var vist en »Afbrending« mente Storrums-gasten og den Omstændighed, at Billedet derefter var fjærnet fra sin Plads mellem Redekammen og Smørkniven synes at give ham Ret i hans skarpsindige Slutning.

Næste Landlovsdag gik Smørstikkeren i Land, og mødte ikke om Bord med de andre i rette Tid.

Saa fandtes han i Land knuget sammen af Sorg og Spiritus — syg af Sodavand — thi paa den Plads var Spiritusudskænkning forbudt om Søndagen.

Han bragtes om Bord hæget om af Baadsmandens kærlige Hænder.

Men just som Fartøjet var ud for Lugen, hvor Smørstikkeren stod og cavendish'skede, fik Smørstikkeren en Paroxysme som udløste sig i en regulær Opkastning.

Den stærke Baadsmand tog ham i Nakken og holdt ham som en anden Hundehvalp ud over Lønningen, men da skete det, at hele hans Gebis baade »Over«- og »Under«-gik »i Ballen« paa 20 Favne Vand.

Et Hyl fra Storrums-gasten og Smørstikkerens Ansigt lignede en Oldings med indfaldende Læber.

Atter Arbejde. Udpumpning af Maven. Smørstikkeren maatte suge Mælk, Havresuppe... op af et Stykke Macaroni, som hurtigt blev for blødt og atter maatte skiftes. I Land og sjakre med en islandsk-amerikansk Tandlæge om et nyt Gebis. Indberetning om de nærmere Omstændigheder naturligvis »sub rosa«. Og saa siger man, at Lægen intet har at gøre.

Der er en grundig Forskel paa Havet i de arktiske og subarktiske Egne og paa Havet andet Steds.

Om Island f. Eks. er en Dags Sejlads fuld af Begivenheder for den, der har Øjet opladt og Sjælen stemt for Indtryk.

Der er Havets evige Bevægelse, Søernes evige Spil, baade hvad Form og Farve angaar. Her gaar en Hval i en rasende Fart omgivet af næsvise Springere, som jage den tildøde, og om Stævnen tumler disse vimse Dyr; maaske tror de, at det er en kæmpestor Hval.

Lommer, Alker og Søbappegøjer vugger paa Søerne og klunter henover Vandfladen. Her jager de store Rovmaager de andre Maager, til disse slipper Byttet, som saa gribes før det i Faldet naar Vandfladen.

Over de sortegraa Klipper bryder Dønningen, og i det fjerne glitrer Heklas' eller Oræfajøkulls snehvide Top.

Men efterhaanden bliver Skibets Bevægelser mindre, Klipperne i det fjerne bliver større og aabner sig. Vandet synes mere hjemligt, mindre rigt paa levende Væsener. Vi gaar ind i den lange islandske Fjord. Vandet er nu ganske roligt, det er »Damesejlads«. Man »ser paa Land«, ser paa de lave Bjerge, grønne forneden, rødligere til sorte mod Toppen. Hist og her nogle spredte Baier med det saftiggrønne Tun omkring. Ankeret falder. Vi er paa Plads.

En kvart Time efter ses et Par Mænd staa og betragte fra Land Skibet med Splitflaget, man ser dem forsvinde, komme igen og sætte en Baad i Vandet. Kort efter er de paa Prajehold, og Skibets kendte Mand Islænderen Matthias gaar til Lønningen. De spørger efter »Orlogslæknere«. Saa og saa langt inde i Landet paa den og den Gaard i det og det Hrepp ligger en ung Pige, som har været syg i mange Aar; hun har sat sit Haab til »Orlogslæknere«, naar en Gang Skibet fandt ind paa den nærmeste ensomme Nordlandsfjord.

Lægen maa med. Baaden er halvt fuld af Vand, og man bliver enige om at tage Roret af og lægge det tværs over

Baaden. Der sidder Lægen med en Taske med de nødvendige Utensilier.

Man naar hurtigt Land, og Lægen bæres paa Ryggen ind. Her staar 3 à 4 islandske Heste.

Der tales om Folk, der kan have et gennemborende Blik og tage et »snap-shot« af ens Sjæls inderste Afkroge, men de Folk møder man ikke hver Dag. Men sæt Dem op paa en islandsk Hest, saa vil den før den kommer i Gang vende Hovedet om og se paa Dem; den Blanding af Tvivl om Rideevner, Parvenuforagt og almindelig Despekt er et uhyggeligt Punkt, som man kommer over ved at »go on« snarest muligt.

Man rider over Bjærgskraaninger ned paa den anden Side; her løber en lille, Flod man skal over. Føreren kender Vadestedet, der er lidt dybt, men man skal blot lægge Benene foran paa Hesteryggen

For den der første Gang rider over en islandsk Ely gælder dette ene: se fremad og ikke ned i Vandet. Ser man paa den rindende Strøm faar man straks en Følelse af at skulle falde modsat Strømmens Vej; men det gaar over, man slipper helskindet i Land, kun med lidt iskoldt Jøkelvand i den ene Støvle.

Saa gaar Turen langs med Floden paa den anden Side, og man møder et Menneske, nej en Silhuet, nej en Støtte, der sidder ubevægelig paa Bredden i Olieløj og fisker. Et saa sjældent Syn som nogle islandske Ryttere med en uniformeret Gentleman ser han ikke efter, han fisker. Han er Englænder, maaske en gammel Globetrotter; her er han havnet og finder hver Sæson en Glæde og en Adspredelse som Paradishaven paa Ceylon og al Østens Herlighed ikke har kunnet skaffe ham. Vi naar til »Baien« og gaar ind ad »Døren«. Et forfærdet Hjemmefaar farer ud fra Mørket mellem vore Ben, og vi gaar op ad Hønsstigen til »Bodstofa«.

Bodstofa er som sædvanlig. Et uhøvlet Træbord under Gavlvinduet ind i Muren. Paa den ene Side Mændenes, paa den anden Side Kvindernes fælles store Soveseng.

Gudridr Sigfusdotter ligger her. Et dødblegt jordslaaet Ansigt, af og til med Feberglød. Har været syg i mange Aar, hostet, ogsaa spyttet Blod; kan ikke gaa mere; saa meget faar man at vide af den kendte Mand, som er fulgt med som Tolk. Enkelte andre legemlige Foreteelser hos en Kvinde særlig hvad angaar visse Stofskifteprodukter og deres prompte Udskillelse søger man først ved Tegn at anskueliggøre for en tilstedeværende Kvinde henne i Bodstofa's mørke Afkrog; men det gaar ikke. Matthias maa til og trods Anmodning om Discretion og Takt forstaar man dog saa meget af hans Spørgsmaal til den unge Pige om nævnte Stofskifteprodukter er baade ligefremme og drastiske. Hendes Svar og Minespil røber ingen Sky eller Undseelse. Hun har en vidt fremskreden Tuberculose, af den Slags, som vi Gudskelov ser faa eller ingen af her hjemme, saa vel i Lunge som Bendele med store Sækningsabscesser.

Hendes Øjne hviler paa Lægen. Glimt af Haab om en Ungdom i Legemsvelvære og Sundhed som andre.

Lægen ser paa hende, og de sædvanlige trøstende Løgne og Forhaabninger, som gennem Matthias skal serveres hende, isner i Sjælen og snører Struben sammen. Med en Punktur, der viser formodet Materie og Ordination af lidt Medicin sluttet af.

Et Haandtryk og uforstaaelige Taksigelser og man tumler ned ad Trappen.

Samme Vej tilbage og om Bord igen.

Han hed — nej, nominæ usul odiosa —. Han var af en gammel berømt Slægt, en Slægt, hvis Medlemmer gør Indsats i Haandens og Aandens Verden, men hvis mest fortynkede Skud i fladhattet Apparition befolker vort Strøg og hvis Tilværelses Perpendikkel svinger mellem »Bohémeliv« og Galehusets bedste Pleje.

For et saadant Skud oprandt den første Pligt i dette Liv i Værnepligten.

Et Familieraad bestaaende af vore bedste Navne bestemte, at Vankomlingen skulde bevirkes sendt med Islandsskibet; saa var han saa rart af Vejen, og det var jo muligt, at den overordentlig vel tilmaalte Tid til Eftertanke kunde faa et Mandfolk ud af ham.

Paaskedag Anno 19 — efter en afholdt Gudstjeneste stod Skibet ud i Sundet mod Island med Vankomlingen og mange andre om Bord. Hans Tilværelse blev en Kæde af Straffe og Tilrettevisninger.

Han befandt sig ilde i de »raa« Kammeraters Selskab. Baadsmanden, en af de rigtig gode gamle Baadsmænd, der var »kommen ind gennem Klydset«, og havde en Stemme der kunde høres i hver Krog af Skibet, fandt han ukultiveret. Baadsmandens saftige Sprog, der satte sine skønneste Blomster netop i Tiltale til ham, var ham en Vederstyggelighed.

Et Kulturmenneske midt paa det aabne Atlanterhav blandt »raa« Sømænd, ukultiverede Baadsmænd, utilnærmelige Officerer; — han kunde rase, han kunde knytte Hænderne og tudbrøle! — — Mor! — —

Det led hen paa Sommeren. Al Landløv var nægtet for et halvt Aar og nu sad den og den i København og nød Absinthen i støvleknirkende og kjoleraslende Omgivelser, det var utaaeligt.

Heldige Kammerater med een eller anden Skavank sendtes hjem; det var et Factum, og det gav Anledning til Eftertanke.

2 Dage efter meldte Vankomlingen sig til Lægen.

Nervetilfælde. Subjective Lysfænomener med Svimmelhed o. s. v. Ikke ilde valgt og vanskeligt at konstatere. Vankomlingen endevendtes; alle Organer underkastedes en omhyggelig Prøvelse og Undersøgelse; der fandtes intet som helst sygeligt; det var aabenbart Simulation.

Sammen med Apothekeren i Land bryggede Lægen en sølsom Drik, hvis væsentligste Ingredienser var de mest ildelugtende og ildesmagende Stoffer i den ganske Pharmacopie danica med samt Tillæg. Den døbtes »Mixture nervina« og signeredes 1 Theskef. 3 G. dgl. Straks efter 1ste Theskef. erklærede Vankomlingen snedigt, at han saa udmærket godt selv kunde administrere Doseringen.

Det var jo saa megen Ulejlighed for Lægen o. s. v.

Lægens rørende Omhu for Patienten forbød ham at lade andre end ham selv administrere Flasken.

Dagen efter klagedes der højlydt fra Baksammeraterne over, at Vankomlingen lugtede rædsomt ud af Halsen vistnok af Hvidløg. En Dag, da der var lidt høj Sø, »glemte« han Medicinen; det belønnedes med dobbelt Dosis.

Sammenhængen mellem Sygdommen og Medicinen begyndte nu at gaa op for Kammeraterne, og særlig Baadsmanden var modbydelig i sin Omhu for at han endelig huskede Medicinen, og Baadsmanden studerede næsten daglig hans Minespil, naar han, efter at have medicineret, gik ud fra Sygelukafet; det var næsten lige saa fælt som Medicinen.

I Løbet af ganske kort Tid protesterede Kammeraterne energisk mod at spise med ham, og han selv erklærede, at nu havde Medicinen hjulpet saa udmærket, at han vist ikke behøvede den længere, men Lægen erklærede, at før alt var forsvunden, holdt vi ikke op.

Situationen var nu uudholdelig.

Saa en Dag gik da den store Mands Ætling sin tunge Gang; det var daarligt Vejr, Søsengen ulmede i Kroppen, og han gik til den 3^{dje} Theskefuld. Da han kom ind bad han om at være fri. »Ikke før De er rask«, svarede Lægen.

Da saa man i det tykke Hovede Fortvivlelsens Dønning gaa mod Overvejelsens Kyst. En graadtung Stemning hang over Personen, og pludselig brølede han i en Taarekascade:

»Jaj ska' aldrig semmelere mere«!

Det Udbrud i noget omredigeret Skikkelse førtes til Bogs, og han var fri.

FREGATTEN SJÆLLANDS TOGT TIL SUEZKANALENS AABNING 1869

En Dag i September 1869 mødte ca. 500 unge Mænd om Bord i Logiskibet *Dronning Marie* for der at paa-begynde Aftjening af vor Værnepligt. Af civile Stillinger var der alle mulige Slags: Haandværkere, Fiskere, halv- og helbefarne Søfolk, ja endog Akademikere. Det skulde synes vanskeligt at faa en saadan Forsamling rystet sammen, men det gik hurtigere end man skulde tro, for saasnart vi havde faaet det salte Kød og Huen med Kokarden, var Standsforskellen som blæst bort, og det gik pr. Du, og søbende 5 Mand af en Bakke, som om man slet ikke havde kendt til andet.

Vi lærte hurtigt at lystre vore forresten elskværdige Befalingsmænd, og vi lærte i de ca. 4 Uger vi opholdt os paa Logiskibet, at den, der gjorde sin Tjeneste med Liv og Lyst, kom langt lettere over den uvante Gerning, end de modvillige, og jeg erindrer, at de af vore Skolebefalingsmænd, som ikke brugte Grovheder eller strenge Kommandoer, men æggede vor Æresfølelse, kom længst med deres Folk, de fik os til at kappes saavel ved Gymnastik som Eksercits, særlig erindrer jeg her Kanoneksercitsen, naar Kanoerne skulde surres i faste Taljer.

Om Bord i Logiskibet var der ikke Plads for Hængehoveder; de Timer vi maatte blive der uden for vor Tjenestetid, tilbragtes med Sang, Musik, Dans og Gavtyvestreger, de sidste som Regel ret harmløse.

Landloven fra Lørdag til Mandag var jo særlig eftersøgt, mange Løgne og Fortællinger blev anvendt for at blødgøre Næstkommanderende, man skulde tro, at de fleste af Besætningens Familier i disse 4 Uger havde Barsedaab, Bryllupper eller Dødsfald, jeg kan endnu se det lune Smil, som Premierløjtnanten viste en Lørdag, idet han gjorde den Bemærkning, at saa mange Løgne havde han endnu aldrig før hørt paa én Dag.

Han kendte forøvrigt sine Pappenheimere godt nok og vidste, hvem han kunde betro den lange Landlov.

Jeg havde før min Tjenestetid tilbragt tre Aar i Kiel hos Firmaet Schwefel Hovald, der dengang havde alt Maskinreparationsarbejdet i den lille tyske Marine, som var stationeret der, og jeg havde af den Grund mest Lyst til at aftjene min Værnepligt paa Holmens Værksteder og var ogsaa udtaget hertil.

Aftenen før Mandskabet skulde afgives til Fregatten Sjælland, manglede der i det Antal, der skulde afgives, endnu 4 Mand. Jeg blev udtaget og kunde have kommet om Bord som Skriver, men valgte at gøre Tjeneste i Maskinen som Fyrbøder, det fortrød jeg naturligvis, saa snart jeg kom om Bord, men har senere i min private Gerning kun haft Grund til at være glad for den Lære, jeg gennemgik der, den har kun gavnet mig.

Om Bord i Sjælland fik Tonen en anden Lyd, thi medens vi paa Logiskibet blev tiltalt med De, hed det her Du, og med dette Du fulgte der som oftest lange Ramser, som de fleste af os hidtil var helt ukendt med, ja Skibssergenten, som forresten, trods hans bistre Maade at være paa, var en meget elskværdig Mand, havde forsynet sig med en Tovende, som han ikke undlod at bruge, særlig paa dem, som kom sidst op med Køjerne.

Lad mig sige det med det samme, naar man havde vænnet sig til at blive kaldt Du med de dertil hørende Friheder, som Befalingsmændene kunde tage sig, og man forresten gjorde sin Tjeneste med Villighed, saa var Befalingsmændene i det hele ret omgængelige.

Vi i Maskinen blev tiltalt med De og havde i alle Retninger Foresatte, som behandlede os humant og tillige sørgede for os, saa godt de formaaede. Vi havde paa Udrejsen en streng Tjeneste, da vi næsten hele Tiden gik for Damp; paa vore Frivagter maatte vi, naar disse ikke indtraf om Natten, hvor vi kunde faa Køjerne, tage den nødvendige Søvn paa Banjerdækket, men dette lykkedes heller ikke altid.

Paa Udturen over Nordsøen, hvor vi tilbragte ca. 8 Dage, havde vi tre Nætter ingen Køjer nede, var altsaa i flere Døgn ikke af Klæderne, en streng Tjeneste og ingen ordentlig Søvn. Kosten var i disse Døgn særlig sløj. Forplejningen om Bord var i det hele taget sløj, ikke fordi den medbragte Proviant var daarlig, nej, det laa i Spisesedlen og Tillavningen; særlig den sidste, den var rent ud sagt slet. Jeg vil tro, at der med de Raamaterialier, der fandtes, kunde være gjort meget mere for Mandskabet med Hensyn til BESPISNINGEN.

Jeg kan endnu efter saa mange Aars Forløb ikke lade være med at sige, at Kokken var et fordrukkent Svin, som forøvrigt ogsaa, men alt for sent, blev sat fra Bestillingen. Hans Medhjælpere var Straffegasterne, og hvad de præstereede i Retning af *Renlighed*, behøver jeg vel neppe at fortælle forhenværende Marinesoldater.

Den nye Kok, en helbefaren Matros af Mandskabet, gjorde sit bedste, men Reglementet foreskrev Retterne, og de maatte ikke forandres.

Vor Ugemenu, naar vi var i Søen, var 4 Dage Ærter og Flæsk, under den nye Kok var det Herremiddag, dernæst en Dag Grød og Klipfisk, en Dag Sveskesuppe og salt Kød og dertil undertiden tørret Grønkaal, hver for sig kun spiselig, naar man absolut ikke havde andet. Jeg undtager dog Sveskesuppen. Søndag fik vi fersk Suppe og Kød eller Konserves.

Fregatten skulde til Port Said for at repræsentere Danmark ved Suez-Kanalens Aabning.

Da vi laa ude paa Københavns Red fik hver Mand Ordre til at være i Besiddelse af saa og saa meget Tøj.

Paa Batteridækket var etableret 8 af Grønnegades Hosekræmmere, og der kunde vi købe det fornødne. Ved at opgive vort Nr. blev det betalt af Skibets Kasse, og siden aftrukket ved Afmønstringen; ganske vist kunde vi delvis aflevere noget af det købte igen.

Vi afgik saa fra København, men kom ikke langt, vi løb nemlig paa Grund, hvor nu Middelgrundsfortet er, der sad vi fast, og efter at være kommet los, maatte Fregatten i Tørdok for at repareres, det tog 3 Dage.

Paa Udturen, som nu skulde forceres, havde vi et nødvendigt Ophold i Aalebæksbugten for at Tømmermændene kunde tætte Stævnen udenbords.

Efter en haard Rejse over Nordsøen løb vi ind i Plymouth og fik et stort Antal engelske Tømmermænd om Bord. De kalfatrede Dækket, der var blevet utæt, fordi Fregatten havde været i Tørdok med Kanonerne om Bord.

Efter en hurtig Rejse over den spanske Sø, havnede vi i Cadiz og fik en Mængde let spansk Vin om Bord; Mandskabet fik saa Kl. 8 Morgen og Kl. 1 en halv Pægl Vin istedet for ØL.

Denne Fordeling gik for sig paa følgende Maade: Paa hver Side af Dækket var placeret en aaben Halvtønde med den nødvendige Vin. En Kadetunderofficer, en Skriver og en Smørstikker, sidstnævnte helst med en stor Tommelfinger, foretog Uddelingen.

Nu mødte Kongens og Dronningens Kvarter, to og to i Rad og modtog hver sin halve Pægl at nyde paa Stedet, og saa gjaldt det for Smørstikkeren om at sætte Tommelfingeren rigtig dybt i Pæglemaalet for at drive saa megen Vædske ud som muligt.

Da Tiden var bleven knap, gik det fra Cadiz for fuld Kraft til Port Said, som vi naaede i rette Tid, — saa vidt jeg erindrer Dagen før Aabningshøjtidelighederne begyndte.

Jeg skal ikke opholde mig ved dette Skuespil, det er der skrevet tilstrækkeligt om, og forresten fik Marinerne om Bord heller ikke meget at se, vi maatte ikke komme med Hovedet op over Rælingen, undtagen naar der skulde mandes Ræer og raabes Hurra; Mandskabet var næsten daglig klædt i hvidt.

Vi havde det herligste Vejr; var ogsaa et Par Gange i Land i denne i alle Retninger svinske By.

Aftenen tilbragtes paa en fornøjelig Maade, thi foruden et godt Musikkorps havde vi en godt sammensungen Dobbeltkvartet, som hver Aften forlystede os.

Tæt ved Sjælland laa en hollandsk og en tysk Fregat, og om det nu var efter Aftale, ved jeg ikke, men disse tre Skibes Musikkorps afvekslede med hinanden. Det gik godt i nogle Aftener, men da var Hollænderen saa takløs at spille »Düppeler Sturm-march« og saa var Freden forbi. Vi peb og skraalte det bedste vi kunde, saa blev vi fornuftigvis pebet ned. Fra Port Said gik vi over Alexandria til Piræus, hvor vi tilbragte 6 Uger, for Dæksmandskabets Vedkommende med megen Eksercits og rigelig Landlov. Vi havde ofte Besøg af Kong Georg, paa hvem man kunde se, at han nød sine gamle Kammeraters Nærværelse. Under vort Ophold i Piræus faldt Julen; mange havde lidt Hjemve, men den blev som blæst bort, da Malerinden Fru Jerichau Juleaftens Dag kom om Bord med Juletræ og Appelsiner til Mandskabet.

Det var elskværdigt tænkt og gjort af hende.

Fra Piræus gjorde vi et Par Smaature i de græske Farvande; paa en Ankerplads traf vi den svenske Fregat Vanadis, endnu i fuld Julepynt.

Da det var en Søndag, erholdt nogle af os Tilladelse til et Besøg om Bord i dette Skib.

Vi blev elskværdigt modtagne og behandlede af Svenskerne, for os var det en lille Afveksling i det daglige.

Om vore Besøg paa Hjemturen i la Valetta, Messina, Neapel, Toulon og Gibraltar skal jeg ikke fortælle, kun at vi over alt maatte passe os selv. I Neapel paadrog et Par stakkels Marinere sig til alles Beklagelse den uhyggelige Straf af 27 Slag Tamp, fordi de i en Knejspe var blevet indelukkede, saa de kom forsent og havde mistet Stortrøjerne.

Den samme Straf — men tre Gange 27 Slag — blev senere givet en Mand, og den var ham vel undt, da han stjal fra sine Kammerater og var en brutal Fyr.

Hjemturen fra Gibraltar over den spanske Sø gik ikke saa glat, især laa vi længe, inden vi kunde komme Kanaalen ind.

Jeg husker, at vi en Søndag efter afholdt Gudstjeneste endelig naaede nogenlunde smult Vand, det var, som om Gudstjenesten bidrog til at Vejret bedagede sig, i hvert Tilfælde var det en af de Gudstjenester, som man ikke let glemmer.

Hjem over Nordsøen var det saa glat Vand som Øresundet paa en stille Sommerdag.

Da vi nærmede os København i Marts Maaned, var Sundet tillagt med saa stærk Is, at besøgende spadserede ud til vor Ankerplads, omtrent ved Tre Kroner.

Resten er hurtigt fortalt. Efter at have haft Admiralen om Bord lagde vi ind i Flaadens Leje, aftaklede Fregatten, strøg Kommando og tog Afsked med Kammeraterne for i de fleste Tilfælde aldrig at se dem igen.

Jeg siger Marineforeningen Tak, fordi den har ført mig sammen med nogle af de faa, som endnu er i Live fra den Tid.

Straks efter min Hjemkomst var jeg nu ikke saa begejstret for denne Tur, som jeg nu er, Aarene har jo lært mig at se mildere paa mange Ting, som dengang efter min og mange andres Mening ikke var andet end gammel Slendrian og Uskik fra længst forsvunden Tid.

Kunde man nu tænke sig Hosekræmmere komme om Bord for at ekvipere Mandskabet. Følgerne af denne Paaklædningsmaade var først, at Mandskabet ikke fik Værdi for Pengene, og dernæst at alle mulige Kvaliteter og efter Skjorternes Vask alle mulige Farver var repræsenteret.

Da vi første Gang havde Landlov, det var i Port Said, var vi ikke smukke at se; for det første havde vi endnu ikke lært at vaske, derfor var Tøjet krøllet og — paa Grund af de forskellige Leverandører — skinnede det efter Vasken i alle Regnbuens Farver, dertil kom, at vi endnu ikke havde lært at ro den store Barkas.

Publikum i Land modtog os med Grin og med Udraab, der i mine Øren lød som Kamel. Naturligvis er i Nutiden saadanne Ting rettede, ogsaa er Kosten vel sagtens bedre end dengang.

Vi fik rigelig Landlov, det vil sige ofte, men altid for kort, det vil man kunne se af, at uagtet vi laa 6 Uger i Piræus og 14 Dage i Neapel, saa havde kun en Brøkdel af Mandskabet set Akropolis eller været ved Vesuvus Fod. Forhaabentlig tager man nu mere Hensyn til Besætningen; det koster jo ikke Staten det ringeste, og gør de unge Mennesker, som ved saadanne Lejligheder faar noget at se og lære, til nyttigere Borgere i Staten.

Til Slut tror jeg at turde sige, at Mandskabet om Bord i Fregatten Sjælland var stolte over deres Skib og gamle Dannebrog, og at vi var af den Mening, at der ikke var nogen Fregat ved Samlingen i Port Said, som i Rejsning, Flag og alt kunde maale sig med vort Skib.

Ligeledes tror jeg at turde paastaa, at Mandskabet overalt ved Landlov ikke har givet den fremmede Befolkning nogen Grund til Klage.

Skulde disse Linjer komme nogen af Fregatten Sjællands Mandskab fra 1869 for Øje, saa beder jeg dem om, enten at skrive mig til, ringe mig op eller besøge mig, det kunde være morsomt at opfriske Erindringerne.

København 1914

C. F. KIEHN,

Gl. Kongevej 1 C

Nr. 403 Fregatten Sjælland 1869

FLAADENS BEVÆGELSER M. M.

Den 15de Juni højste Torpedobaadsflotillen Kommando med Kaptajn *da Cunha Sotto Maior* som Flotillechef. Flotillen bestaar i Aar af 9 fuldt ud moderne Torpedobaade, hvoraf de 6 (*Vindhunden, Tumleren, Spækhuggeren, Søridderen, Soulven* og *Flyvefisken*) har et Deplacement paa mellem 250 og 300 Tons, medens de 3 *Hvalrossen, Delfinen* og *Sværdfisken* deplacere ca. 180 Tons. Baadenees Fart er fra 26—28 Knob. Cheferne er i Aar Kaptajnerne *Haack, Bojesen, Topsøe-Jensen, Broberg* og *Trap* og Premierløjtnanterne *Mourier, Trolle, H. Hansen* og *Ipsen*. Flotillen opholder sig i de danske Farvande indtil den i Midten af Juli indgaar i Eskadren.

Kystforsvarsskibet *Herluf Trolle*, Kommandør *Konow*, og *Peder Skram*, Kommandør *Carstensen*, afgik den 23de Juni fra København for at aflægge nogle Dages Besøg i henholdsvis Newcastle og Kalmar.

Krydseren *Heimdal*, Kommandør *Kjær*, der er paa Togt med Kadetter, har i Juni haft Station i danske Farvande og har bl. a. været Dommerskib ved den store Kapsejlad, som Kongelig dansk

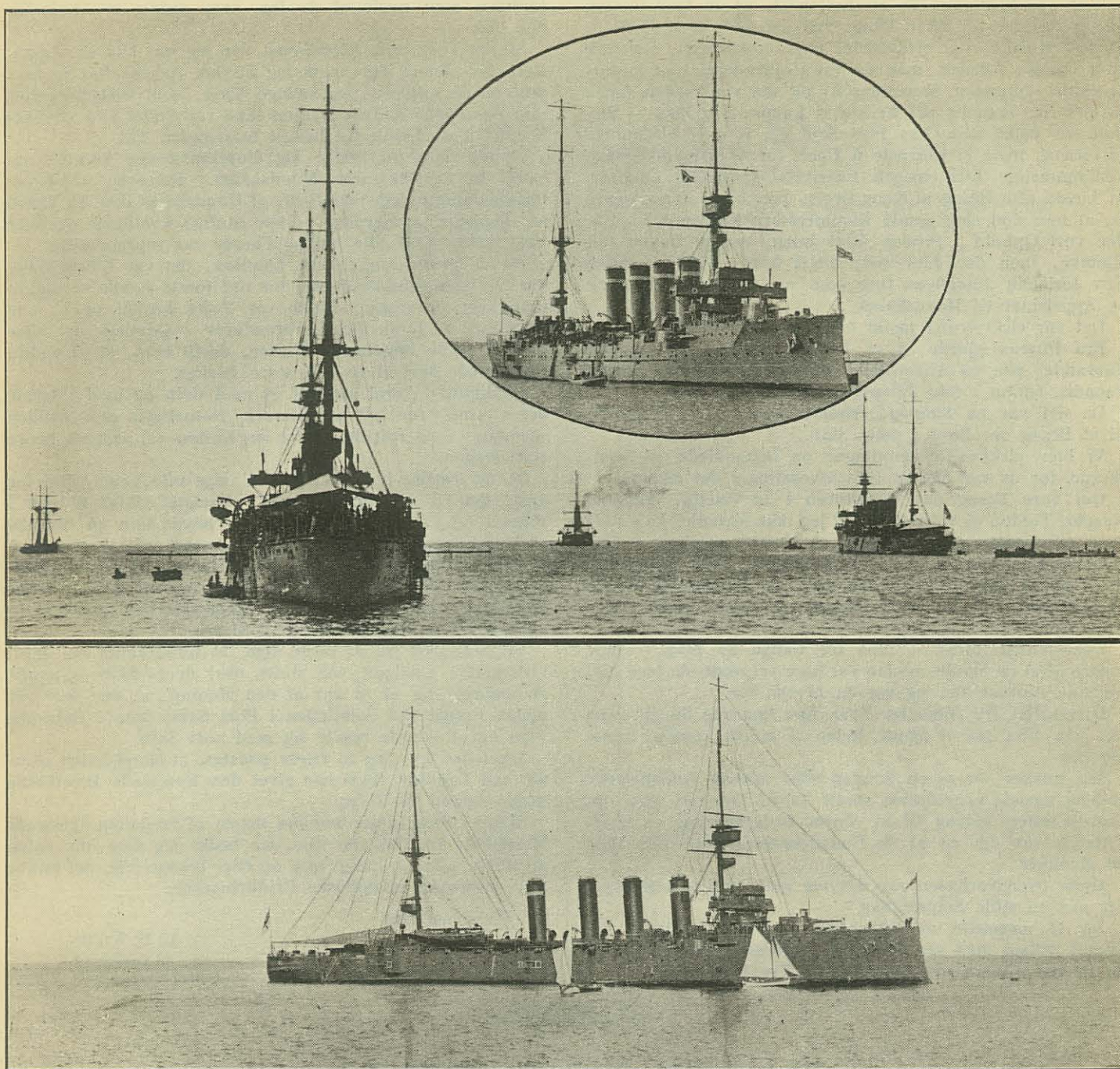
Yachtklub har afholdt ved Nykøbing. Krydserens Fartøjer deltog i et særligt Løb i Kapsejlad. Omkring 1ste Juli er *Heimdal* afgaaet til Dortmund, hvorfra Togtet gaar videre til Gibraltar og Malaga. Paa Hjemvejen anløbes Greenoch og efter et Inspektions-togt ved Færoerne vender Kadetskibet i Midten af August tilbage til de danske Farvande.

Skonnerten *Ingolf*, Kaptajn *Amdrup*, der er Øvelsesskib for Konstabelelever, er i Begyndelsen af Juni afgaaet til de danske Kolonier i Grønland og har undervejs anløbet Reykjavik.

Undervandsbaaden *Nymfen*, der er den 6te Undervandsbaad af Whitehead-Typen, kunde i Slutningen af Juni paabegynde de kontraktmæssige Prøver. Til at foretage Prøverne er der nedsat en Kommission, bestaaende af Kaptajn *Rechnitzer*, Overelektroingeniør *Schledermann* og Værftsingeniør *I. A. Christensen*. Naar Prøverne er afsluttede indgaar *Nymfen* i Undervandsbaadsflotillen med Kaptajn *Clausen* som Chef.

DEN ENGELSKE ESKADRE

SOM I FORRIGE UGE ANKREDE OP PAA KØBENHAVNS RED

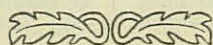
Den engelske Krydsereskadre, som i forrige Uge ankom til København under Kommando af Admiral *William C. Pakenham*, bestaar af Panserkrydserne *Antrim*, *Argyll*, *Devonshire* og *Roxburgh*.

Skibene, der hører til 3dje Krydsereskadre (home fleet), er byggede i Aarene 1903 og 1904 og er 137 m lange, 21 m brede med et Dybgaende paa 8 m og et Deplacement paa ca. 11 000 Tons. De er armerede med hurtigskydende Skyts, idet der findes 4 Stk. 19 cm Kanoner og 6 Stk. 15 cm Kanoner anbragte i Taarne saaledes at den stærkeste Armering findes i Skibenes Forstævne og i Bredsiderne. Desuden har de 20 Stk. 47 mm P. K. (Antitorpedobaadsskyts), som kan anvendes til Afværgelse af Torpedobaads- og Undervandsbaadsangreb. Fra Forstævnene

kan der udskydes 45 cm Torpedoer fra 2 Torpedoudskydningsapparater. I Maskinerne udvikles en Maskinkraft paa ca. 22 000 H. K.; men Skibene kan da ogsaa præstere en Fuldkraftsfart paa ca. 23 Sømile i Timen. Alle de vigtigste saarbare Dele i Skibene er beskyttede med Panser, saaledes hele Skibets Længde i Vandlinjen, hvor Maskiner, Kedler, Krudtmagasin, Patronmagasin etc. findes, endvidere Kanontaarnene og Kommandotaarnene; og Panseret har paa de vigtigste Steder indtil 152 mm Tykkelse.

Besætningen i hvert Skib er ca. 655 Mand og bestaar foruden af Befalingsmændene — Officerer og Underofficerer — udelukkende af hvervede Folk, der — som overalt i den engelske Marine og Hær — tjener et vist Antal Aar.

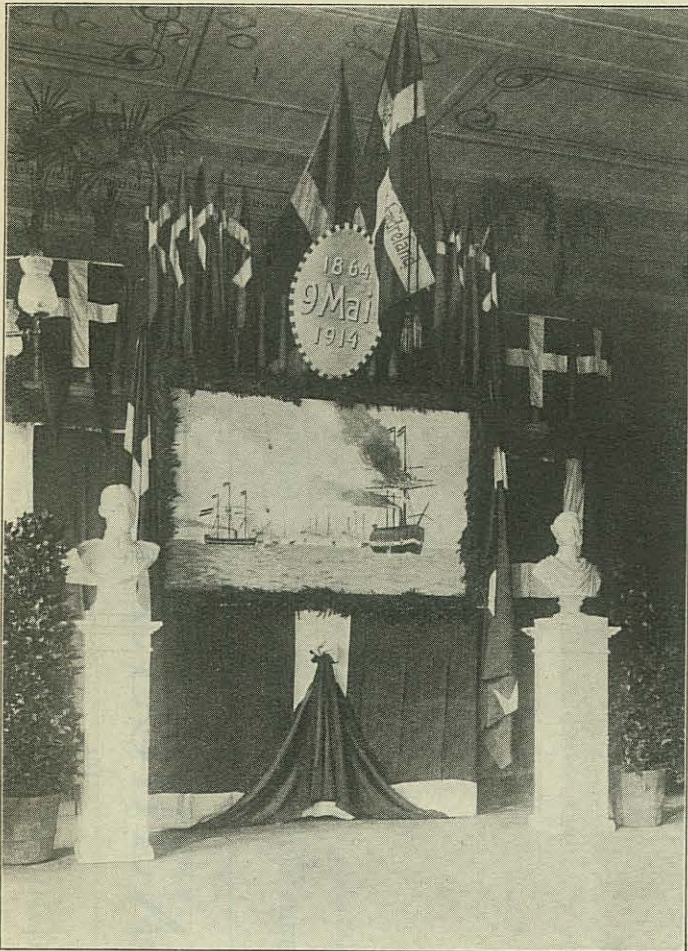
P

MARINEFORENINGEN

HELGOLANDSFESTEN

I mange af Provinsbyerne mindedes Helgolandsdagen. I Aalborg afholdtes i Forsvarsbrødrenes Forening en meget stilfuld og vellykket

Fest. Som ovenstaaende Billede viser, var Festsalen særdeles smukt dekoreret, og der herskede under hele Festen den fortrinligste Stemning.

I det sidst udkomne Nummer af vort Medlemsblad omtalte vi Festlighederne i Anledning af 50 Aarsdagen for Kampen ved Helgoland, særlig blev Festen i Juelsminde nøje fortalt, hvorimod vi, grundet paa Pladsmangel, kun i ganske løse Rids skrev om vor store Fest her i København i Odd Fellow Palæet, men da det sikkert vil glæde mange, baade dem, der deltog i Festen og dem, der hjalp os med deres Snilde og Arbejde til at gøre denne tre Dages Fest saa smuk, højtidelig og minderig saa muligt, at vi ud over det, der allerede i forrige Artikel er bleven nævnt, forsøger paa at trække nogle Enheltheder og Navne frem, saaledes at det kan blive os som deltog i Festen en Glæde at mindes Dagen, og for kommende Slægter interessant at læse om, hvorledes vi fejrede 50 Aarsdagen for Kampen ved Helgoland. For at Festen kunde komme i Stand nedsattes allerede i Februar Maaned en Komité bestaaende af et Par og tyve Herrer, Medlemmer fra de tre Foreninger, »Marineforeningen« »Søofficersforeningen« samt Søunderofficersforeningen »Ørnen« for at planlægge selve Festen; der blev dannet en Mængde Underudvalg, som saa hver for sig havde deres specielle Arbejde. Torsdag den 7de Maj Kl. 6 om Morgenen rykkede samtlige Komitéer ind i Odd Fellow Palæet for sammen med en stor Stab af villige Hænder at skabe alt saa smukt og højtideligt saa muligt, hvilket ogsaa til fulde lykkedes. Den store Sal var pragtfuld dekoreret med Masser af Flag, Vimpler, Vaabendekorationer samt en Mængde grønne Planter og Træer, selve Scenen var fuldstændig ombygget for at kunne rumme en Mængde Assisterende som optraadte i Tableauerne, disse var med megen Dygtighed sat i Scene af Tegneren Axel Thiess. Dekorationerne var maalede af Theatermalerne Carl Lund & Schou, det første Tableau viste Somændenes Afsked i Nyboder. Andet Tableau viste Fregatterne »Niels Juel« og »Jylland« samt Korvetten »Heimdal« som

Natten før Slaget ved Helgoland stævner Syd paa. Selve dette Tableau var meget virkningsfuldt, idet man saa Skibenes Sidelanter tændte, og Maanen, der kastede sit Skær over det stille Hav. I Forgrunden af dette Tableau saa man en gammel Skipper og hans Dreng som fra deres Baad iagttog de tre Krigsskibe. Tredie Tableau viste Kampen nede paa Jyllands Batteri. Det fjerde Tableau viste Admiral Suenson staaende paa Kommandobroen idet han iagttog, at det østrigske Flagskib »Schwarzenberg« var kommet i Brand.

Endvidere fandtes i den store Sal to smukke Boder, hvorfra der forhandles Chocolate og Blomster.

Den lille Sal var fuldstændig ombygget, den forestillede Banjerne paa et Krigsskib; endvidere var der paa den store Trappe rejst en Mængde Boder, hvori der forhandles Mindeplatter, Emblemer, Postkort, Mindeblade o. s. v. I Riddersalen var der arrangeret en smuk Udstilling af Skibsmodeller; fra de gamle Sejlfregatter til de nyeste Skibstyper, gamle Vaaben, Malerier m. m.

Ude i Gaarden foran Palæet var rejst en Brigmast med beslaaede Sejl, foran denne var opstillet en af de gamle Kanoner fra Fregatten »Jylland« og det hele virkede meget dekorativt.

Efter selve Aabningshøjtideligheden den 8de Maj, som vi i vort forrige Nummer har beskrevet, aabnedes Palæets Døre Kl. 4 for Publikum, og Forlystelserne begyndte. Blandt de Assisterende, som særligt gjorde deres til at underholde Publikum maa nævnes: Kanoner Bachmann og Kanoner Landsvig som til Harmonika-Akkompagnement sang gamle og nye Sømandsviser samt »Snittekasse« — et Marineudtryk for et Orkester med Kor. Dette Kor gjorde saa stor Lykke, at den lille Sal til Tider var overfyldt. Paa Koncertribunen i den store Sal blev Underholdningen besørgt af Fru Helga Keller Lohse med sit store Kor bestaaende af 34 smukke unge Damer, som sang store Korværker, hvoraf maa nævnes »Den flyvende Hollænder« med kgl. Operasangerinde Frk. Norregaard Hansen og Fru Leth Rasmussen som Solister.

Endvidere var der fortrinlig Solistassistance af følgende: Hr. Skuespiller Olaf Fønss, kgl. Operasanger Albert Høeberg, kgl. Operasanger Lauritz Melchior, Skuespillerinde Ellen Holm, Skuespiller Hr. Direktør Holger Rasmussen, Fru J. Rosenberg, Hr. Sofus Erharth, Frk. Helga Thiss, Frk. Ulla Koppel, Violinist Hr. Micha Petersen samt Pianisten Hr. Edward Borregaard og Pianistinde Fru Christine Orht. Endvidere var der udmærket Hjælp i alle Salgsboderne af en Mængde nydelige unge Damer med Premierløjtnant Høyers elskværdige Hustru i Spidsen. Søspejderkorpsset, hvis raske Gutter Premierløjtnant Højer beredvillig havde stillet til Komiteens Tjeneste gjorde god Nytte som Vagtposter og lignende. Iøvrigt forløb denne store 3 Dages Fest i alle Maader paa en smuk og værdig Maade og rummer mange uforglemmelige Minder for alle dem, der deltog og ikke mindst for de gamle Veteraner.

Som det vil være Medlemmerne bekendt, har Marineforeningen bl. a. sat sig den Opgave at søge udvirket Tilladelse til at føre Splitflag med Foreningsemblemet i det ene Felt. Sagen er nu saa vidt fremmet, at Lokalforeningernes Bestyrelser i en nær Fremtid vil modtage Meddelelse om Flagets Størrelse, dets tilladte Anvendelse m. m.

Torsdag den 23de April Kl. 8 Em. afholdt Marineforeningen sin ordinære Generalforsamling i København, hvor foruden stedlige Medlemmer ogsaa Repræsentanter fra Kredsen og de forskellige Dele af Landet havde indfundet sig.

Efter at Formanden havde budt Velkommen, valgtes Hr. Overretssagfører Schoustrup til Dirigent.

Aarsberetningen aflagdes af Sekretæren Kaptajn Ewald, der konstaterede en glædelig Fremgang paa alle Omraader lige siden Foreningens Stiftelse. Medlemsantallet var vokset til 2047. Meddelelserne vandt almindeligt Bifald.

Regnskabet, som tidligere har været offentliggjort her i Bladet, godkendtes enstemmigt.

De ved Lodtrækning afgaaede Medlemmer af Hovedbestyrelsen, Fabrikant C. C. Jensen, Papirhandler K. L. E. Jensen, Kammerjunker Mallhe-Bruun og Ingeniør Tuxen, genvalgtes enstemmigt. Den endnu ledige Plads i Bestyrelsen agtedes senere besat med et Medlem fra Provinsen, helst fra Jylland.

Revisor, Hr. Handelsrejsende E. Bjørn, havde bedt sig fritaget for sit Hverv; i hans Sted valgtes Hr. Malermester Møller.

Ved en foregaaende Generalforsamling var der nedsat et Udvalg til Affattelse af de endelige Love. Til Hjælp ved dette Arbejde var der indkommet værdifulde Bidrag fra Lokalkredse og enkelte Medlemmer. Det foreliggende Lovforslag drøftedes og diskuteredes omhyggeligt af Forsamlingen, som sluttelig gav det Lovkraft efter ganske faa Ændringer.

Omtrent Kl. 10¹/₂ hævdes Generalforsamlingen, men de fleste af Medlemmerne forblev sammen ved et Aftensbord, hvor der holdtes forskellige Taler.

LISTE UDSENDT FRA:

LISTE TIL TEGNING AF MEDLEMMER

AARSKONTINGENT 3 KR.

NAVN .....

TIL

LIVSVARIGE MEDLEMMER

ADRESSE .....

MARINEFORENINGEN

100 KR.

INDSKUD 1 KR. 50 ØRE

NAVN	STILLING	FULDSTÆNDIG ADRESSE	VÆRNEPLIGTIG AARGANG	EKSTRAORDINÆRT MEDLEM? ORDINÆRT MEDLEM? LIVSVARIGT MEDLEM?

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

1. AARGANG

REDAKTØR: KAPTAJN H. EWALD

HÆFTE VII

UDKOMMER
HVER MAANED

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX.'S GADE 5¹
ANNONCEEKSPEDITION: STEINS-VEJ 3¹ VALBY

AARSABONNEMENT 3 KR.
ENKELTE NUMRE 25 ØRE

MARINEMINISTERIET

I Henhold til kgl. Resolution af 21. April 1848 oprettedes og organiseredes Marineministeriet.

Forinden Omordningen af Regerings-Institutionerne til »Ministerier« foregik, førte Marineledelsen Navn af »Admiralitetet«; dette var oprettet i 1655 og laa paa Bremerholm, hvor Flaadens Etablissementer ogsaa fandtes dengang; ved Regeringsformernes Udvidelse omkring Aar 1660 købte Kongen for 1250 Rdlr. en Gaard, tilhørende Viceadmiral Jørgen Biørnsen, der laa lige Nord for Holmens Kirke og tillige husede »Krigskollegiet«. Paa denne Gaard fik Kongen Skøde den 8. Februar 1661.

Da imidlertid Pladsen her viste sig for lille, blev Bygningen revet ned og erstattet med en ny, der toges i Brug 1709; denne var dog den første Bygning, der brændte ned til Grunden under den store Ildløs, der opstod paa Gammelholm den 5. Juni 1795, og som lagde næsten en Tredjedel af Byens Huse i Aske. Der maatte saaledes atter skaffes en ny Bolig for Marineledelsen.

En saadan fandtes i et Hus, der laa skraat for Indgangsbroen til Holmen, og som egentlig var opført til Brug for Kadetakademiet, men allerede før den nævnte Brand paa Holmen havde afgivet Lokaler til Kontorer for Flaaden m. v.

I denne Bygning havde Admiralitetet sine Lokaler fra 1795 til 1848, da det nuværende Marineministerium oprettedes; dette forblev i Bygningen i 17 Aar, indtil hele Orlogsværftet i Henhold til Lov af 15. April 1859 blev henlagt til Nyholm. Den 21. Juni 1865 afleveredes Gammel Holm og dens Bygninger til Finansministeriet; en af Bygningens Pavilloner, der dengang var prydet med Neptun-Støtte og Spir, og som bl. a. var blevet anvendt til Arkiv for Søetaten, var dog allerede i 1862 solgt til Studenterforeningen, der ombyggede den og, som bekendt, havde Lokaler her indtil for faa Aar siden; nu knejser Forsikringselskabet »Hafnia«s monumentale Bygning paa Grunden.

Marineministeriet blev saa henflyttet til Slotsholmsgade, der rummede de fleste andre Regeringscentre, og da der i Nr. 10, den saakaldte Lerches Gaard, som Staten havde ejet siden 1805, var blevet Lokaler ledige, som det holstenske Ministerium havde benyttet indtil 1863, installeredes Marineministeriet i den gamle historiske Gaard.

Denne havde i sin Tid tilhørt Sophie Amalie Moth og hendes Søn Ulrich Christian Gyldenløve, men var i 1719 blevet udlejet til Admiral Gabel og senere til Gehejmerraad Ivar Rosenkrantz; i 1742 opførtes den nuværende Hovedbygning til Brug for Hertug Erdmann af Würtemberg-Oels, og Gaarden solgtes senere til Grev Chr. Lerche. Medens den hørte ind under Grevskaabet Lerchenborg, var den udlejet til forskellige Privatmænd, saaledes til den franske General St. Germain, Henr. Stampe m. fl. I 1805 købte Staten som nævnt den gamle Gaard.

I Aarenes Løb er der foretaget en Del Forandringer;

saaledes er en Etage tilbygget ud mod Slotsholmsgade, og en parallelt med Christiansgade løbende Sidefløj er opført. Men endnu ses inde i Gaarden Rester af en gammel Lindeallé, der sagtens har ført helt ned til Stranden, og af Jfr. Moths store Have, der nu benyttes af Ejendommens Portnere. I Hovedbygningens 1ste Etage findes (ud mod Gaarden) en stor Sal med Vægmaleries og Dørstykker; her har Marine-(Forsvars-)Ministerens sit Arbejds- og Audiensværelse.

Enkelte andre Ministerier (saaledes Kultusministeriet) har haft Lokaler i Lerches Gaard (i Stueetagen), og paa 3dje Sal i Sidefløjen residerer Flaadens Stab.

Oprindelig omfattede Marineministeriet 4 Bureau'er, af hvilke det ene sorterede direkte under Ministeren, medens en Direktør stod i Spidsen for hvert af de tre andre. Ordningen er imidlertid undergaaet forskellige Forandringer i Tidens Løb; saaledes bortfaldt Betegnelsen »Direktør for Bureau« den 19. December 1859, og Revisionsbureauet har været udskilt fra Marineministeriet, men er nu atter (siden 1908) et Kontor under dette.

Efter den sidste Ordning af Ministeriets Organisation bestaar dette nu af 2 Departementer, nemlig Admiralitetsdepartementet, hvorunder hører Sekretariat og Kommandokontor samt Admiralitetskontor, og Kommissariats-Departementet, der omfatter Kommissariats- og Bogholderkontor, Kassererkontor og Revisionskontor. I Spidsen for Ministeriet staar nu Forsvarsministeren med Kommandør V. C. A. Jøhnke som Direktør for Ministeriet ved sin Side; som Chefer for 1ste Departement fungerer Kommandør H. T. Hedemann og Kaptajn J. F. Saxild, medens Departementschef C. V. Olsen leder 2. Departement.

Følgende Marineministre (og som det nu hedder: Forsvarsministre) har i Aarenes Løb staaet i Spidsen for Ministeriet:

Lensgreve A. W. Moltke til Bregentved, Finansminister samt Præsident i Statsraadet	fra 24/3 1848 til 4/4 1848.
Kommandørkaptajn C. C. Zahrtmann	- 4/4 1848 - 10/8 1850.
Kaptajn C. L. C. Irminger (ad interim)	- 10/8 1850 - 25/11 1850.
Kaptajn C. E. van Dockum	- 25/11 1850 - 27/1 1852.
Kommandør St. A. Bille	- 27/1 1852 - 12/12 1854.
Kommandør O. W. Michelsen	- 12/12 1854 - 2/12 1859.
Generalmajor H. N. Thestrup, Krigsminister (ad interim)	- 2/12 1859 - 24/2 1860.
Kontreadmiral St. A. Bille	- 24/2 1860 - 31/12 1863.
Orlogskaptajn O. H. Lütken	- 31/12 1863 - 6/11 1865.
Orlogskaptajn H. H. S. Grøve	- 6/11 1865 - 29/7 1866.
Godsejer J. B. S. Estrup, Indenrigsminister, (ad interim)	- 29/7 1866 - 17/9 1866.
Kontreadmiral C. E. van Dockum	- 17/9 1866 - 1/11 1867.

Direktør *O. F. Suenson* . . . . . fra 1/11 1867 til 22/9 1869.
 Generalmajor *W. R. Raasløff*, Krigsminister, (ad interim) . . . . . - 22/9 1869 - 19/4 1870,
 Lensgreve *C. E. Krag-Juel-Vind-Frijs*, Udenrigsminister og
 Konsejlspræsident (ad interim) - 19/4 1870 - 28/5 1870.
 Oberst *W. Haffner*, Krigsminister, (ad interim) . . . . . - 28/5 1870 - 23/12 1872.
 Oberst *C. A. F. Thomsen*, Krigsminister, (ad interim) . . . . . - 23/12 1872 - 21/5 1873.
 Kaptajn *N. F. Ravn* . . . . . - 21/5 1873 - 11/6 1875.
 General *W. Haffner* . . . . . - 11/6 1875 - 28/7 1877.
 General *J. C. F. Dreyer* . . . . . - 28/7 1877 - 4/1 1879.
 Kommandør *N. F. Ravn* . . . . . - 4/1 1879
 Kontreadmiral 19/11 1885
 Viceadmiral 8/7 1891 - 27/4 1900.
 Kommandør *C. G. Middelboe* . . . . . - 27/4 1900 - 24/7 1901.
 Kontreadmiral *F. H. Jøhnke* . . . . . - 24/7 1901
 Viceadmiral 11/5 1902 - 14/1 1905.
 Konsejlspræsident *J. C. Christensen*, tillige Krigsminister . . . . . - 14/1 1905 - 5/9 1905.
 Forsvarsminister . . . . . - 5/9 1905 - 12/10 1908.
 Konsejlspræsident *N. T. Neergaard*, Forsvarsminister . . . . . - 12/10 1908 - 16/8 1909.
 Folketingsmand *J. C. Christensen*, Forsvarsminister . . . . . - 16/8 1909 - 18/10 1909.
 Konsejlspræsident, Lensgreve *J. L. C. C. T. Holstein-Ledreborg*, Forsvarsminister . . . . . - 18/10 1909 - 28/10 1909.
Christopher Krabbe, Forsvarsminister . . . . . - 28/10 1909 - 5/7 1910.
 Konsejlspræsident *Klaus Berntsen*, Forsvarsminister . . . . . - 5/7 1910 - 21/6 1913.
 Folketingsmand, Dr. phil. *P. R. Munch*, Forsvarsminister, siden 21/6 1913.

I Spidsen for Ministeriet har som Regel staaet en Direktør, der leder den daglige Drift; de 6 Direktører, Marineministeriet siden 1859 har haft, er følgende:

Orlogskaptajn *M. B. Bøcher* . . . . . fra 4/12 1859 til 18/2 1860.
 Kommandør *O. C. Pedersen* . . . . . - 1/12 1869 - 30/5 1873.
 Kommandør *N. F. Ravn* . . . . . - 21/6 1875 - 4/1 1879.
 Kommandør *O. J. M. Kofoed-Hansen* . . . . . - 12/4 1905 - 16/12 1908.

Kommandør *T. V. Garde* . . . . . fra 16/12 1908 til 27/9 1911.
 Kommandør *V. C. A. Jøhnke* . . . . . - 27/9 1911.

Og endelig har der været følgende Departementschefer i Marineministeriet.

(Til 19/12 59 benævnt Direktører for Bureauer og til 24/1 1911 Departementsdirektører):

Kommandørkaptajn *K. E. Mourier* fra 21/4 1848 til 1/3 1853.
 Generalkrigskommissær *N. Wiborg* . . . . . - 21/4 1848 - 4/9 1863.
 Generalkrigskommissær *P. C. Kinch* . . . . . - 21/4 1848 - 23/6 1859.
 Kommandørkaptajn *A. C. Polder* . . . . . - 1/3 1853 - 16/6 1859.
 Orlogskaptajn *M. B. Bøcher* . . . . . - 16/6 1859 - 18/1 1864.
 Justitsraad *N. R. Petersen*, fungerende Generaldecisor . . . . . - 19/12 1859 - 1/4 1871.
 Justitsraad *F. C. Esskildsen* . . . . . - 13/9 1863 - 16/7 1874.
 Fabrikmester *O. F. Suenson* . . . . . - 18/3 1864 - 1/6 1866.
 Kaptajnløjtnant *J. P. Schultze* . . . . . - 1/6 1866 - 1/1 1886.
 Justitsraad *L. C. Tuxen* . . . . . - 28/9 1874 - 21/6 1887.
 Kommandør *F. P. A. Uldall* . . . . . - 1/1 1886 - 1/8 1891.
H. Jacobsen . . . . . - 18/7 1887 - 31/12 1903.
 Kaptajn *G. H. R. Zachariae* (fungerende) . . . . . - 1/8 1891 - 8/12 1897.
 Kommandør *G. H. R. Zachariae* - 8/12 1897 - 1/8 1901.
 Kommandør *O. J. M. Kofoed-Hansen* . . . . . - 1/8 1901 - 12/4 1905.
C. V. Olsen . . . . . - 1/1 1904.
 Kommandør *H. T. Hedemann* (fungerende) . . . . . - 27/5 1905.
 Kaptajn *J. F. Savild* (fungerende) - 15/4 1910.

Under Marineministeriet henhører foruden Flaaden, Nyboder og Orlogsværftet nogle civile Institutioner, nemlig Lods-, Fyr-, Vager- og Redningsvæsenet, Søkartarkivet, Meteorologisk Institut, Hirtsholmene og Christiansø. Endvidere er Ministeriet Patronat for Holmens Kirke, og endelig henhører et stort Antal meget betydelige Legater under Ministeriets Bestyrelse.

EDWARD SPORE.

NOGLE OPLYSNINGER OM ORLOGSVÆRFTET

I gamle Dage fandtes Orlogsværftet udelukkende paa Bremerholm, der senere blev kaldt Gammelholm, men Flaadens stærke Udvikling krævede mere Plads, og det flakke Farvand Syd for Refshalegrunden blev da opfyldt. Herved fremkom den nordre Del af det nuværende Orlogsværft, som fik Navnet »Nyholm« og blev taget i Brug i 1685. Det første Skib løb af Stabelen her d. 6. Oktbr. 1692; det var det senere saa berømte Linieskib »Dannebrog«, hvormed Iver Hvitfeldt og hans Mænd d. 4. Oktbr. 1710 i Køgebugt »fløj mod Himlen i stolte Luers Favn«. Vraget tilsandedes i Tidens Løb, men blev i 1874 atter fundet, og der blev da bjærget en Del af »Dannebrog«s Gods. Blandt dette var Skibets Kogekedel, i hvilken der endnu fandtes Ærter. Endvidere optoges nogle af Kanonerne og et af Skibets store Ankre. Kanonerne er opstillede ved Mindesmærket paa Langelinie, medens Ankeret har fundet Plads ved Søværnets Kaserne, saa at de unge værnepligtige kan mindes om den Daad, som danske Mænd udførte hin Dag i Køgebugt, da de lod dette Anker falde og derved bandt det brændende Skib fast indtil det sprang i Luften, i Stedet for at de kunde have reddet sig ved at

sætte paa Land, men Vejen til Frelse førte gennem den danske Flaade, der da kunde blive antændt og ødelagt. —

Opfyldningen paa Refshalegrunden fortsattes i Tidens Løb, saa at der foruden Nyholm dannedes Øerne Frederiksholm, Arsenaløen og Ankerøen, hvilken sidste efter Dokkens Anlæg i 1856 omdøbtes til Dokøen. I 1723 købtes tillige Christiansholm, som igen solgtes 1866.

Ved Lov af 15. April 1858 bestemtes, at alle Marinens Værksteder o. l. skulde samles paa Nyholm og de andre ovennævnte Øer, saaledes at Terrænet paa Gammelholm kunde afhændes. Dette fandt Sted i Aarene 1860—1866, og siden den Tid har Orlogsværftet været, hvor det nu er.

Tager man med Færgen fra Tolboden over til »Holmen«, ser man, at Flaadens Leje skilles fra Havnen ved en lang Fydebro, der bærer det lojerlige Navn »Hønsebroen«. Man træder i Land, passerer gennem en Jærnport forbi en Skildvagt, og er nu ved Bommens Vagt, hvor der i gamle Dage stod et Batteri paa 6 Kanoner, som dog forlængst er flyttet bort. Herfra fører en fast Bro til det saakaldte »Nytløb«, hvorigennem Orlogsskibene gaar ud. Til daglig er Løbet lukket med en Flydebro, ad hvilken

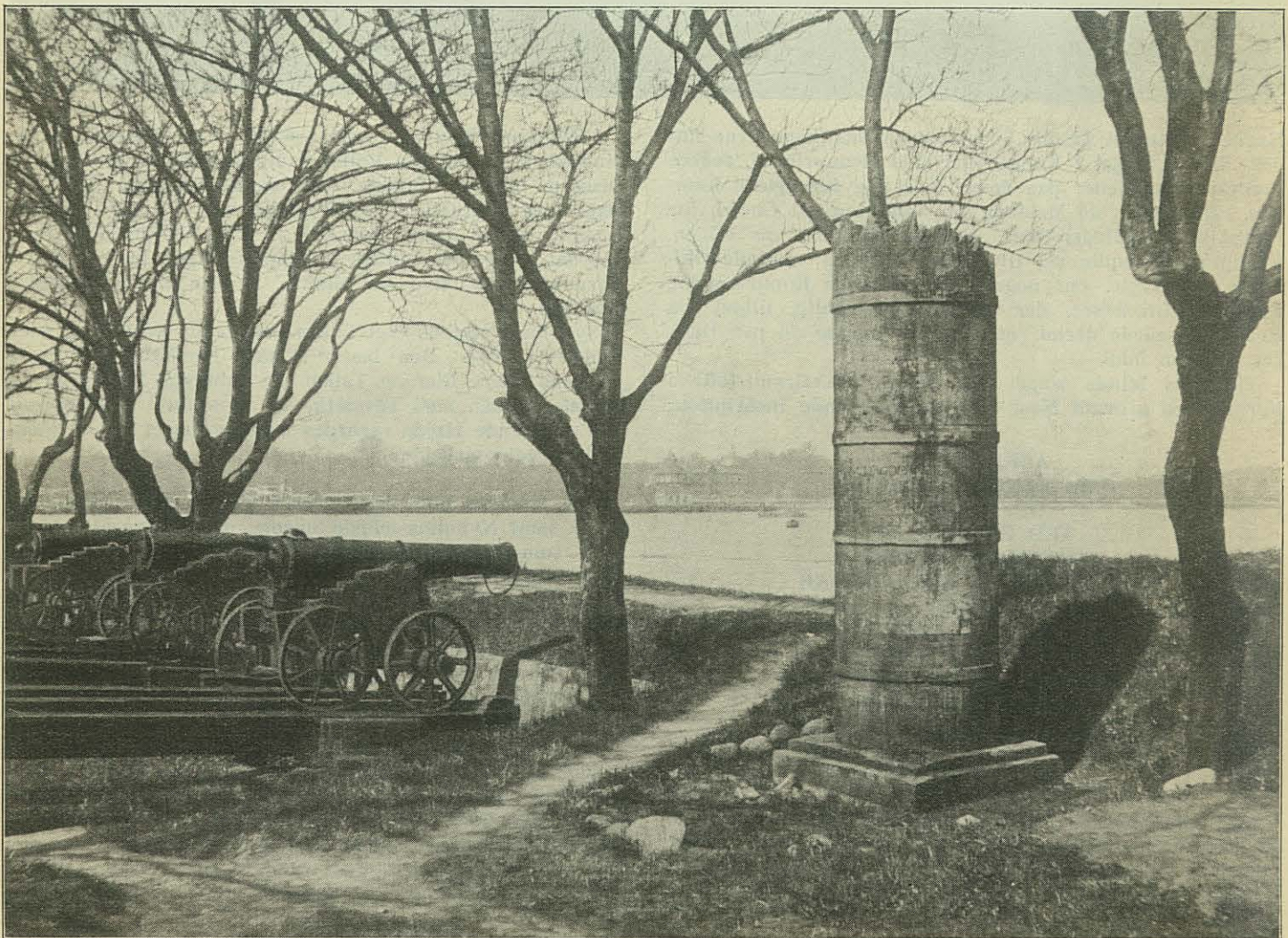
man naar over til »Elefanten«, som er en Dæmning, der har faaet sit Navn af, at et gammelt Linieskib, »Elefanten«, grundsattes paa dette Sted i 1728 for at tjene som Fundament ved Opfyldningen. Her ligger et stort Vaskehus, hvor de unge værnepligtige vasker deres Tøj, et Arbejde, som for de fleste falder lidt uvant.

Disse værnepligtige har Bolig paa Kasernen, som ligger nær derved. Den er opført i 1910 og er en fortrinlig indrettet Bygning med store, luftige Værelser og alle moderne

Bekvemmeligheder. Gamle Marinesoldater, der hvert Aar i stort Tal aflægger Besøg paa Orlogsværftet for at opfriske Minderne fra Tjenestetiden, siger ofte i en haanlig Tone til de unge, som nu »ligger inde«:

»Naa saadan har I det, vi havde det ikke saa flot i vor Tid; da var vi stuvede sammen i »Dronning Marie« eller »Sjælland«. I faar vel ogsaa Kaffe og Boller paa Sengen om Morgenen«.

Omkring Kasernen ligger den gamle Vold, der bærer

Navnet »Batteriet Sixtus«, og hvorpaa Salutkanonerne findes. Under Slaget i Kongedybet stod Kronprinsen, senere Frederik den Sjette, paa denne Vold og betragtede Kampen. Der kom da Melding til ham om, at Chefen for Blokskibet, »Indfødsretten«, Kaptajn Thurah, var falden. Kronprinsen vendte sig til de i Nærheden værende Officerer og spurgte, om nogen vilde overtage Kommandoen. Kaptajn Schrødersee, der var meget svagelig, tilbød sig straks og sejlede derud, men naaede næppe op paa Dækket, før han faldt.

Til hans Minde staar paa »Sixtus« en Granitstøtte i Form af en afbrudt Mast med en saalydende Inskription:

AFKRÆFTED
 PAA LANGE SYGELEYE
 OPFLAMMED
 VED ET BLIK AF
 DANMARKS FREDRIK
 MED FYRSTENS BIFALDSRAAB
 INDVIET
 FOER J. C. SCHRØDERSEE
 FRA DETTE STED
 BEKJENDT MED KRIGERS DØD
 DEN SKJØNNESTE
 FOR EGET FÆDRELAND IMØDE
 DEN 2. APRIL 1801.

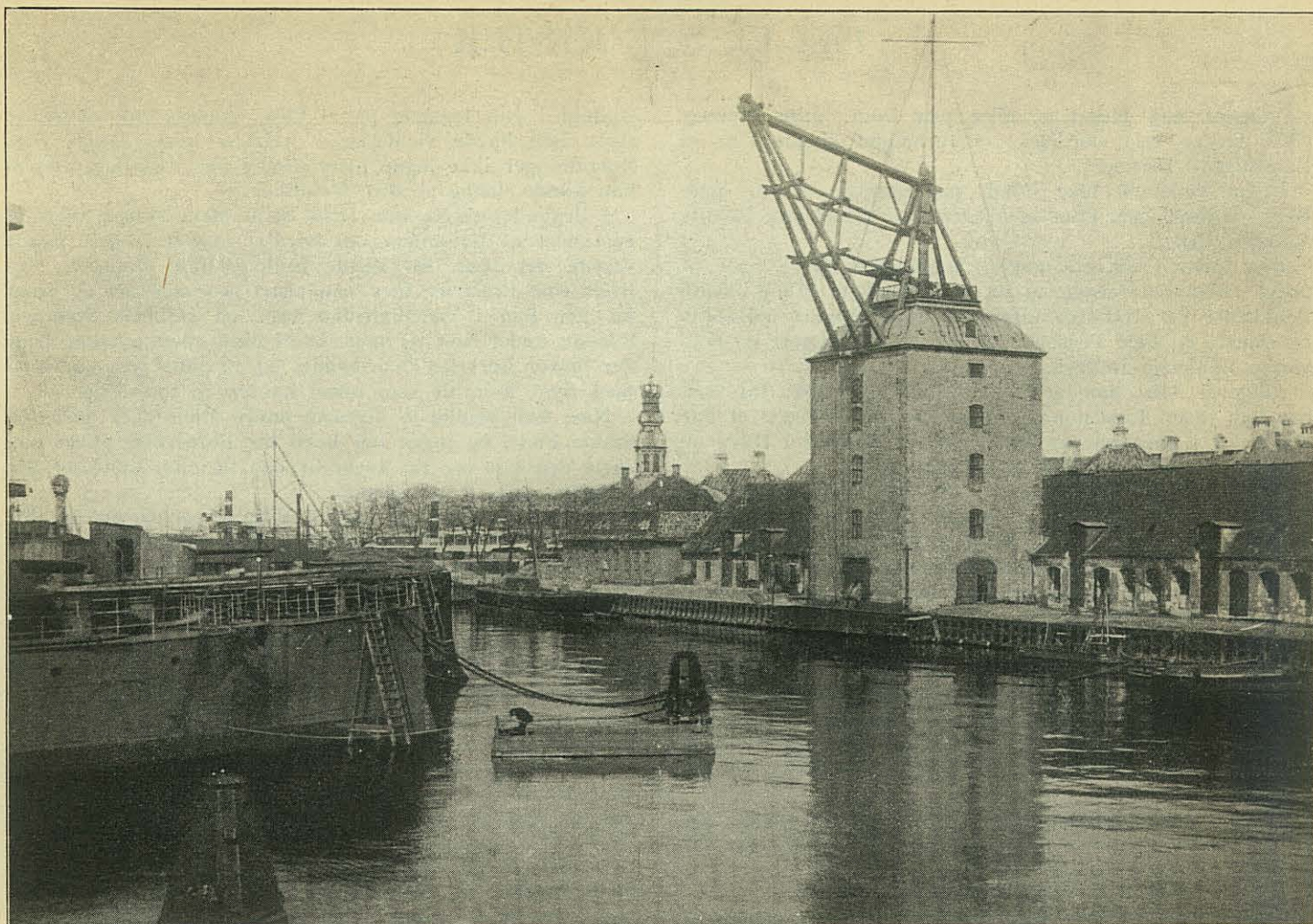
Vest for Kasernen ligger Nyholms Vagt, let kendelig paa sit Taarn, som foroven prydes af en mægtig Krone. Bygningen er opført i 1744 og tjener til Opholdssted for de Underofficerer og det Mandskab, der besøger Brandvagt og anden Vagttjeneste paa Værftet.

I Nyholms Vagt er ogsaa Lokaler for »Søetatens kombinerede Ret«, og paa Loftet fandtes tidligere Arrester. — Disse er dog nu flyttede til en særlig Bygning. I gamle Dage blev Linieskibene og Fregatterne ekviperede ved »Elefantens«, og det svære Tovværk, f. Eks. »Vulingen til Bovsprydet«, blev da indlagt i Nyholms Vagt, for at det i Varmen kunde blive saa »lindt«, at der kunde arbejdes med det.

Syd for Nyholms Vagt findes den gamle Kran, som blev fuldført i 1747. Den bærer et stort Bjælkestillads, hvori Kranens svære Gier og Taljer var anbragte. Stilladset er surret sammen med Tovværk, og at udføre dette oppe i den svimlende Højde regnedes i gamle Dage for »et pænt Stykke Matrosarbejde«.

Ved Kranens Fod ligger den i 1764 opførte »Planbygning« samt Nyholms ældste Smedie, der er bygget i 1736, men som Bygmesteren maatte nedrive og genopføre paa egen Bekostning, fordi han ikke havde fulgt Tegningerne. Begge disse Bygninger bruges nu som Kulmagasiner. Ved Planbygningens sydlige Ende laa tidligere Kongepavillonen, hvor Kongefamilien overværede Krigsskibenes Stabelafløbning. Pavillonen er nedbrudt for en Del Aar siden, og ved Pladsen er opført et Sprøjtehus til Orlogsværftets Dampsprøjte.

Vi kommer nu til Bedingerne, hvor Skibene bygges — Mange forskellige Skibstyper er i Aarenes Løb byggede her, lige fra de stolte Linieskibe, hvis høje Rejsninger kunde ses viden om, til de moderne Undervandsbaade, der usynlige sniger sig af Sted under Vandets Overflade. Paa en af disse Beddinger stod i 1807 et Linieskib i Spant; det blev af Englænderne væltet ned og knust, medens de udstødte vilde Glædeshyl.

Vi kommer dernæst til det store Skibsbygningsværksted, hvor Spanter og Plader tildannes. Lige Syd for dette findes Ophalingsbedingen, der er anlagt i 1867, og hvor ret store Skibe kan trækkes op og reparereres.

Paa den anden Side af Gaden ligger den saakaldte Spanteloftsbygning, der er opført i 1764. Her findes en Lægevagt, hvor der altid i Værftets Arbejdstid er en Læge til Stede.

Tæt Syd herfor ligger en Bygning, hvor der tidligere har været Kontorer, men som nu anvendes af Officersskolen. Her findes ogsaa Værftets ældste Hus, det saakaldte »gamle østre Takkelladshus«, som er opført i 1728, og hvor der nu bl. a. opbevares Gods til Torpedobaade. Spanteloftbygningens østlige Façade gaar lige ned i en Kanal, der kaldes Søminegraven, og hvor Undervands-

baade, Minekraner og andre Fartøjer er oplagte. Vi tager over Graven med en Trækfærge og er nu paa Søminevæsenets Omraade. Her findes forskellige Bygninger, bl. a. 2 gamle Krudttaarne, der er byggede i 1746 og 1780. Terrænet lukkes mod Syd af et Plankeværk, men før vi naar dette, findes en Bro over Graven. Det er den saakaldte Kongebro, ad hvilken vi begiver os tilbage til det egentlige Orlogsværft, idet vi dog fra Broen kaster et Blik ud over den stille Kanal, der skiller Værftet fra en Vej, hvorpaa nogle af Marinens Krudttaarne ligger. Det ældste af disse er »Nr. 3« i Carls Bastion; det er bygget i 1690. Vejen hedder officielt Refshalevejen, men i Marinen kaldes den endnu ofte ved sit gamle Navn: »Ærtekedelvejen«.

(Fortsættes.)

ARKELIUS

AF DEN GAMLE SKOLE

Maa jeg som et Slags Supplement til Arkitekt Marstons Beskrivelse af Julen i Piræus fortælle følgende lille Episode.

Det var for mange Aar siden paa et Vintertogt til Vestindien. Juleaften var bleven fejret paa festlig Vis, den rare og afholdte Chef havde været som en Fader for alle »Mændene«.

Han kunde heller ikke nænne, at de skulde rives ud af deres Julestemning 1ste Juledags Morgen. De skulde vækkes med en af vore smukke gamle Salmer.

Det skete ogsaa. Musikken spillede en Julesalme og

Gulterne svælgede i den Nydelse at give sig hen i Julestemningen, de syntes næsten at mærke Duften af Gran og Kaffe og Æbleskiver og høre Lyden af fjerne Juleklokkers Kimen.

Kun én var ikke grebet af Øjeblikkets Stemning. Det var den gamle strikse Skibssergent. Denne Gaaeh udenom alt Reglement var ikke noget for ham.

Da den sidste Tone var døet hen, skingrede hans Fløjte, og med sin vældige Buldbasserrøst raabte han arrigt:

»Naa, for Satan! I har vel hørt Julesalmen, I Sovetryner! Skrup ut a' Køjerne i en Fart!«

Idyl og Virkelighed!

A. T.

PAA FJERNE KYSTER

»Glæder mig meget at hilse paa Dem, mine Herrer, glæder mig særdeles, — forbandet sjældent at se Landsmænd herude.«

Denne Velkomst blev udtalt paa Skansen af vor gode Bark »Orion«, kort efter at Ankeret var faldet paa Rio de Janeiros Red.

Den talende var en mager, langhaaret Herre med et noget rødblisset Ansigt og en hæs Stemme. Hans hvide Benklæder var frynsede forneden, hans Støvler udtraadte og skæve, og hele Personen gjorde et malpropert og ikke videre tiltalende Indtryk.

Alligevel blev han godt modtagen om Bord; thi dels var han jo en Landsmand, og dels havde vi ligget et Par Maaneder i Søen og var glade for at komme i Havn og faa lidt Afveksling i vort ensformige Liv.

»Mit Navn er Kull, egentlig de Kull«, vedblev han og spyttede langt hen ad vort skurede Dæk; »haaber at have Fornøjelsen af de Herrers Besøg i mit Hjem, — skal nok tage mig af Dem under Deres Ophold her i Byen.«

»Har De været længe herude?« spurgte Styrmanden.

»Kom herved fra Staterne for fire Aar siden. For Resten et fælt Hul her; ikke til at holde ud for et velopdragent Menneske, ikke Spor af ordentligt Selskab, — mixed people af alle Nationer. — Kommer vel fra Europa, maaske fra Danmark?« fortsatte han. »All right hjemme, haaber jeg; forbandet længe siden jeg har været i the old country. Tager nu ogsaa en Tur derover, naar Forretningerne tillader det.«

Munden løb ustandseligt paa ham, saa det næppe var muligt at faa indført et Ord. Men da han endelig tav for at trække Vejret, spurgte jeg:

»Er De ansat i en Forretning her i Byen?«

»Savværksejer, kære unge Ven, — stort Træskæreri et Par Mil fra Byen, — beskæftiger en Mængde Mennesker og maa selvfølgelig hver Dag her ind til Byen i Forretninger. Er nu kommen paa den grønne Gren, men i Begyndelsen var den svært sløj.«

Vi indbød ham til at spise til Middag med os, og ved Bordet straaledede han af Velvilje og af vor gode Sherry, som vi havde købt i Cadiz, og som faldt saaledes i hans Smag, at han hvert Øjeblik maatte hilse paa »Hr. Kap-tajnen«, paa »Hr. Styrmanden« og paa »Dem, min kære, unge Ven«.

Med rivende Tungefærdighed fortalte han om sit Ophold i de forenede Stater og her i Brasilien.

»Enhver kan her i den nye Verden skabe sig en god og indbringende Stilling ligesom jeg,« sagde han og saa stolt op til sin fedtede Stanleyhat, der hang paa en Knage; »men Energi, mine Herrer, hensynsløs Energi skal der til. Man maa ikke være bange for at tage fat paa hvad som helst. — Da jeg rejste hjemmefra,« vedblev han, og der drog ligesom et Glimt af Sorg eller Anger over hans blussende, velvillige Ansigt, »havde jeg ikke andet at stole paa end mine raske Næver og min gode Forstand. Kom til Staterne og kunde ikke faa Arbejde i Byerne, gik saa ud paa Landet og begyndte at klippe Faar, for Resten ogsaa Hunde; opfandt en Maskine til det Brug — de Herrer har maaske hørt Tale om den? . . . naa ikke . . . jo, tjente en Del Penge paa den —, rejste saa hertil og begyndte at handle med Træ — gaar storartet! Men energisk til Fingerspidserne maa man være,« sagde han og tog saa vældigt til sig af Middagsmaden, at vi alle maatte beundre hans Energi paa det Omraade.

Endelig gik han fra Borde efter mange Løfter om at yde os Hjælp og Vejledning under vort Ophold i Byen.

Paa Rejsen over Atlanterhavet havde Skibet i haardt Vejr arbejdet sig lækt og trak meget Vand. Vi maatte derfor nu forhale ind i Dokken, hvor det viste sig, at Lækken nødvendiggjorde en større Reparation, saaledes at vort

Ophold i Rio tegnede til at blive længere end ventet. — Hver Dag havde vi Besøg af »Hr. Savværksejeren«, hvis Forretninger ikke lagde mere Beslag paa hans Tid, end at han kunde deltage i vore Maaltider.

I Begyndelsen fik han Held til at laane Penge, snart af en, snart af en anden om Bord i »Orion«, men længe varede det ikke, før denne Indtægtskilde stoppede; thi trods sine Pralier blev han snart gennemskuet og anset for det, han i Virkeligheden var: en stakkels Stympet, lidende under Nød og Savn, et af disse menneskelige Vrag, der driver bort fra Fædrelandet og strander paa en fremmed Kyst, hvor de som oftest knuses og forsvinder.

Naa, han skulde jo ligesom andre Mennesker have en Smule Føde, og ingen om Bord tog Forargelse af, at han søgte den hos os; thi koger Gryden til atten Mand, er der i Reglen nok til en nittende.

Desuden virkede han helt oplivende paa Grund af sine Talegaver og sin grænseløse Frækhed, to Egenskaber, den danske Sømand i Almindelighed er helt blottet for, og derfor uvilkaarlig paa en vis Maade beundrer, naar han træffer dem hos andre.

Ofte lod vi for Spøg, som om vi vilde følge Hr. Kull i Land, for at besøge ham i hans Hjem eller bese hans »Savværk«, men altid vidste han at sno sig fra vort Følgeskab, saa det lykkedes os ikke at faa opsporet, om han i det hele taget havde nogen Bopæl i Byen.

Saa var det Aftenen efter en brændende varm Dag, at en Kammerat og jeg gik en Tur op i Byen. Den glødende Sol var gaet til Hvile, og den indtraadte Kølighed lokkede Folk ud af Husene.

Herligt er der i Brasilien paa en saadan Aften, naar det er Fuldmaane og Stjernerne funkler paa den mørke Himmel. Det er, som om alt vaagner til Liv og aander ud efter Dagens kvælende Hede; Blomsterne dufter og Nattens mange Insekter faar travlt. I Haverne synger Cikaderne deres ensformige Sang, medens de smaa Ildfluer svirrer omkring som lysende Punkter i Mørket.

Vi gik op ad Hovedgaden, Rua do Ouvidor, hvor der dog hverken var fredeligt eller friskt; thi en støjende Menneskemængde bevægede sig gennem den snævre Gade, og en ram Lugt af Kliptfisk, Kaffe og Tobak fyldte Luften og generede Aandedrættet. Men Lys og Liv var der, saa meget Liv og Støj, at vi snart blev trætte deraf og drejede ned ad en Sidegade for at naa Havnen.

I denne Gade var der mørkt og øde; kun i faa af Husene var der Lys, men fra et af disse trængte Lyden af vrede, ophidsede Stemmer ud til os.

Sproget forstod vi ikke, men en af Stemmerne kunde vi ikke tage fejl af; den tilhørte vor Landsmand »Savværksejeren«, og da vi uvilkaarlig gik nærmere og kiggede ind gennem Persienerne, saa vi ham ogsaa — tilligemed tre, fire ubyggeligt udscende Karle i snavsede Skjorter og høje Lædergamascher — staa omkring et Bord, paa hvilket en Del tomte Flasker og nogle Tærninger tydeligt vidnede om, hvad der var foregaaet.

Skænderiet blev stedse heftigere, og alle syntes at være vrede paa Kull: thi de gestikulerede vildt og truede ad ham med Næver og tomte Flasker.

»Mille tonerres!« skreg en lang, laset Bandit, idet han greb en Stol og knuste Lampen, saa der pludselig blev helt mørkt i Stuen. Skænderiet gik nu over til Slagsmaal, under hvilket Møblerne væltede og Spektakelmagerne tumlede om mellem hverandre under Eder og hæse Brøl. Et Øjeblik efter blev Husets lette Dør splintret, og nogle Skikkelser foer ud paa Gaden, hvor en af dem segnede til Jorden og blev liggende, medens de andre forsvandt i Mørket.

Forskrækkede løb vi hen til den faldne, strøg en Tændstik og saa, at det var Kull. Han havde allerede tabt

Bevidstheden og holdt Haanden trykket mod den øverste Del af Brystet, hvorfra der løb Blod ned over hans Fingre.

Der stod vi net i det, ene og ukendte i en fremmed By med en maaske haardt saaret Mand mellem os. Vi bar ham hen til den oplyste Hovedgade, og faa Minutter efter var vi omringede af en Mængde Mennesker, der truede ad os og skreg i Munden paa hverandre. Vi søgte at gøre Folk opmærksomme paa Nødvendigheden af, at der blev hentet en Læge, men ingen brød sig om, hvad vi sagde.

Endelig banede en lille, skeløjet Mand sig Vej gennem Mængden. Han var sandsynligvis Gendarm eller Politibetjent; thi han bar Uniform, og en lang Sabel slæbte efter ham. Han sprang omkring, stampede i Jorden og skældte ud, som om han var bleven haardt fornærmet. Tiden gik, og den saarede laa stadig bevidstløs paa Jorden med Blodet sivende ud af Saaret. Langt om længe kom der da en Kærre, forspændt med et Par Okser, og i Bunden af denne »Ambulancevogn« blev Kull anbragt paa noget Græs, hvorefter de kørte af Sted med ham, medens den skeløjede trak af med min Kammerat og mig, trods alle vore ynkelige Forsøg paa at forklare ham Sammenhængen. Vi maatte gaa en lang Vej, før vi naaede Politistationen, hvor en gul Mand med et Par store Hornbriller lod til at have Kommandoen og prøvede at afholde et Forhør over os, hvad der dog fuldstændig mislykkedes. Til sidst indskrænkede vi os til kun at sige »Orion« i Haab om, at man kunde forstaa, vi hørte til et Skib af dette Navn. Saa blev vi ført ind i et lille, hvidkalket Rum, og her maatte vi blive Natten over.

Det blev en alt andet end hyggelig Nat; thi der var fuldt af Kakerlakker og andre Insekter. Heden i det tilkukkede Rum var ganske utaalelig, Luften var saa tung og sur, at vi ikke kunde sove, men tilbragte Natten med at gaa frem og tilbage paa Gulvet, og jeg tør ikke paastaa, at det var lutter Velsignelser, vi udtalte over vor Landsmand. Det meste af den følgende Dag gik paa samme Maade, indtil vi endelig sent om Eftermiddagen fik Besøg af vor Kaptajn, der var i Følge med den danske Konsul.

Efter lange Forhandlinger lod det til, at den gule Mand var bleven overbevist om vor Uskyldighed; vi fik Lov til at forlade Politivagten og var glade, da vi igen satte Foden paa »Orion«s Dæk.

Et Par Dage efter, da jeg havde Vagten og netop var ene paa Dækket, kom en lille, graaklædt Nonne forsigtigt trippende over Landgangen og gav mig en smudsig, sammenkrøllet Lap Papir, paa hvilken der med rystende Haand var skrevet:

»Ligger paa St. Maria Hospital; besøg mig en Dag, Landsmænd.«

Skønt vi ikke satte særlig Pris paa et fortsat Bekendtskab med »Savværksejeren«, var vi dog nysgærrige efter at høre, hvorledes det gik ham, og vi to, der var til Stede, da han blev saaret, gik i Land for at se til ham. Efter en Del Besvær fandt vi Hospitalet og Kull, der saa bleg og lidende ud, men dog hilste os med et Smil og udbrød:

»Takker Dem, mine unge Venner, for Deres Opmærksomhed ved at besøge mig. Er kommen galt af Sted, som De ser. Vilde irettesætte nogle af mine Arbejdere paa Skæreriet, men det er Folk, der ikke er til at have med at gøre; de blev hidsige, og en af dem stødte sin Kniv i Brystet paa mig. Forbandet kedelig Historie, langvarig, smertefuld og meget kostbar. Ingen tager sig nu af Arbejdet paa Skæreriet. Har heller ingen Penge hos mig til Smaaafornødheder og til Drikkepenge for Personalet her; det hele gik saa pludseligt, at jeg ikke fik Tid til at tage et Beløb med, men maaske en af mine unge Venner vil forstrække mig med en Sum.«

Forbavsede over denne kolossale Frækhed stirrede vi paa ham, og ved Tanken om den uhyggelige Nat, vi for hans Skyld havde tilbragt i Politivagten, kogte Harmen op i mig, og jeg fortalte ham i ikke særlig blide Ord, at

det var os, der havde fundet ham, efter at vi havde været Vidner til hans Strid med »Arbejderne«.

Han blev mere bleg, end han var i Forvejen, og der kom et underligt, fortvivlet Udtryk i hans Øjne, da han saa paa os og sagde:

»Ja, De har Ret, jeg er et elendigt Menneske, løgnagtig og fornødret saa dybt, at jeg vel aldrig rejser mig igen. Men for Dem er der dog ikke megen Aarsag til at dømme mig saa strengt; der lever andre Mennesker, som destoværre har ganske anderledes Grund til at fordømme mig.«

Han sukkede, vendte sig om paa Siden og dækkede over Øjnene med sin tynde, magre Haand. Vi stod tavse en Stund og fjernede os saa efter nogle almindelige Talemaader om snarlig Helbredelse o. l.

Det trak ud med »Orion«s Reparation, og Julen stundede til, saa det kunde forudses, at vi maatte tilbringe denne Højtid i Rio de Janeiro.

Blicher man mild og blød i Sindet hjemme i sine kæres Kreds, naar Kirkeklokkerne ringer Julen ind, saa bliver man det i endnu højere Grad, hvis man maa tilbringe denne Fest fjernt fra Hjemmet, langt borte fra dem, man helst vilde være sammen med. Da myldrer Minderne frem fra alle Sjælens Kroge og hvisker i vort Øre om mange Ting, vi forlængst troede glemt; da bliver man stemt til Medlidenhed, Venlighed og Hjælpsomhed. I denne Stemning var vi alle om Bord i »Orion«, da Kull, hvem vi i lang Tid ikke havde set, Juleaften kom listende over Landgangen og stille tog Plads imellem os. Der var ikke een, som havde et dadlende eller haanende Ord til ham.

Det var en herlig Aften, men Vejret var jo lidt anderledes, end det er ved Juletid i Danmark. I Maaneskinnet laa Bugten som flydende Sølv, og Luften var lun og stille. Fra de mange Haver ved Kysten trængte de tropiske Blomsters Vellugt ud til os, medens talrige Flagermus i lydløs Flugt strøg hen over Skibet.

Vi havde om Formiddagen faaet en kærkommen Julegave, idet Posten fra Danmark var ankommen og havde bragt Brev til enhver af os. Brevene havde vi selvfølgelig skyndt os at læse, men Aviserne var bleven gemt til om Aftenen.

Efter at vi havde spist, og der var blevet afholdt en lille Julegudstjeneste, fordybede vi os i de mange Blade, der bragte os Bud fra det fjerne Hjemland.

Kull havde hele Aftenen været tavs og stille; det var, som om han efter sit Sygeleje var bleven en hel anden. Han fortalte ikke Historier, og man hørte ingen af hans sædvanlige Pralerier. Han var ligesom vi andre beskæftiget med at læse Aviser, da vi paa en Gang hørte ham udstøde et Suk saa smerteligt og skærende, som jeg aldrig før havde hørt noget Menneske sukke. Han var bleven ligbleg og rystede over hele Kroppen, og pludselig lagde han Hovedet ned paa Avisen, der laa paa Bordet, og brød ud i en voldsom Graad.

Forbavsede stirrede vi paa ham, og før nogen kunde finde Ord at sige til ham, greb han sin Hat, foer op ad Kahytstrappen, ind over Landgangen og forsvandt i Mørket.

Den Avis, han havde læst i, var et lille Blad, der udkom i en af Danmarks smaa Provinsbyer, og hvad der havde grebet ham saa dybt, fandt vi snart ud af. Der stod nemlig i Bladet:

»Paa Fattiggaarden døde i Onsdags en gammel Mand, A. Kull, der havde lært Livets Omskiftelser at kende. Han ejede i sin Tid »Karumgaard« og var sikkert meget velhavende, men hans eneste Barn, en Søn, kom i slet Selskab, spillede, drak og skrev falske Veksler. Gang efter Gang hjalp Faderen ham, men han var uforbederlig og blev endelig sendt til Amerika, hvorfra man ikke senere har hørt noget fra ham. — Efter dette døde Moderen, og Faderen sank hen i sløv Ligeegyldighed; alt mislykkedes for ham, og endelig havnede han paa Fattiggaarden, hvor han henlevede sine sidste Aar i Sorg og Nød.«

Vi sad alle tavse en Stund. Julestemningen var borte, og en efter en gik vi op paa Dækket, op under de klare Stjerner, der i utalte Aar har været Vidner til saa mange Omskiftelser paa vor lille Klode.

Inde fra Byen hørte vi Summen af mange Mennesker, Raab og Støj, medens Kirkeklokkerne ringede og kaldte de troende til Midnatsmesse.

Jeg var bleven saa underlig tung i Sindet, og det var, som om der laa en Byrde paa mit Bryst, saa jeg kun med Besvær kunde aande.

Jeg gik fra Borde, hen over den mørke Havneplads op mod den lyse, travle By, hvor jeg traadte ind i en Kirke, hvis Navn jeg ikke kendte. Her kom jeg til at overvære en sansebetagende Gudstjeneste; det store Rum var blændende oplyst, Røgelsen duftede, og Orgelets mægtige Toner bruste gennem Kirken.

Rundt om ved Altrene knælede andægtige i stille Bøn, og pludselig fik jeg Øje paa Kull, der laa paa Knæ og støttede Hovedet mod en Søjle. Jeg blev staaende og

kunde ikke faa mine Øjne fra ham, medens jeg blev greben af en dyb Medfølelse for denne Mand, der maatte tilbringe saa tung en Juleaften, fjernt fra vort fælles Fædreland.

Orgelets Toner blev svagere og svagere og døde efterhaanden bort under Kirkens høje Hvælvinger; men fra Menigheden hævede sig paa en Gang et mægtigt Raab:

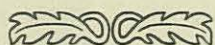
»ora pro nobis, ora pro nobis!«

Ogsaa vor Landsmand strakte som i den dybeste Sjælenød sine Arme i Vejret, foldede Hænderne og stønnede: *»ora pro nobis!«*

Messen blev forbi, Lysene slukkedes et efter et, og Folk strømmede ud af Kirken; men da jeg ved Udgangsdøren saa tilbage, laa Kull endnu knælende paa Stengulvet i den halvmørke Kirke.

Faa Dage efter stod vi til Søs fra Rio de Janeiros Red, og jeg har aldrig senere hørt noget om ham.

A.

DANSK—TYSK

En dansk Skibsfører, som laa med sin Damper i Kieler Havn, var en Dag for ikke længe siden gaaet i Land med sit Mandskab.

Ud paa Aftenen kom de ind i en stor »Konzert und Bierhalle« som fornemmelig søges af den tyske Marines Underofficerer og Menige.

Lokalet var næsten fyldt; overalt saa man de blaa Kræver og de mange skinnende Knapper som kendetegner de tyske Marinere.

Pludselig forlod en af det danske Mandskab Bordet, hvorved de sad, gik hen og førte en hviskende Konference med Musikdirigenten, og kom glædesstraalende tilbage.

»Nu faar vi den danske Nationalsang,« sagde han.

»Den skulde De ikke have bedt om,« sagde Kaptajnen, »husk vi er her i Slesvig, hvor Modsætningerne er meget skarpe mellem dansk og tysk, vi risikerer at faa Ubehageligheder fra alle de tyske Marinere ...«

Længere kom han ikke, Nationalsangen blev spillet for

fuldt Orkester, men der havde ikke lydt ret mange Strofer før samtlige tyske Marinere for op.

Den danske Kaptajn belavede sig paa Haandgribeligheder, dette var jo ogsaa en Udfordring, en Taktløshed fra en lille Haandfuld Danske.

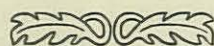
Men til sin store Forbauselse og Glæde ser de Danske, at samtlige tyske Sømænd *staar ret som Honnør for den danske Nationalsang.*

Rent bortset fra det ubetimelige i at spille Nationalsangen i et offentligt Restaurationslokale, saa er der noget for os beskæmmende, men ogsaa belærende, i denne lille Tildragelse.

Hvor ofte er vi ikke træge og dvaske, naar det gælder at honorere Nationalsangen ved at rejse sig.

De tyske Marinere betænkte sig ikke. Og det var endda den *danske* Nationalsang.

A. T.

KRYDSEFREGATTEN FYENS MIDDELHAVSTOGT 1898—99

(SLUTTET)

Nu stod kun Gibraltar tilbage inden vi sagde Farvel til Sol og blaa Himmel for Alvor. Faa Dage efter Afgang fra Neapel saa vi igen Fæstningsklippens mægtige Silhuet tegne sig forude, og tæt under de bratte gule Stenvægge, hvori de sorte Kanonhuller rækkevis tegnede de udhuggede Gallerier i Klippens Indre, drejede vi ind i Bugten og fortøjede i Krigshavnen op til en mægtig lang Mole, hvor der foruden os laa et engelsk Kaserneskip. Ude i Havnen laa forskellige Krigsskibe forankrede. Bag os havde vi det 1400 Fod høje Bjærg, vekslede i gule og brune Farver, og ret tæt bevokset med mørkegrønne Vækster, som forhindrede at Fortifikationsanlægene var synlige nedenfra; alt saa saa fredeligt ud, kun øverst paa den nøgne lige Bjærgkam kunde man se et Fort, fra hvis Flagstang det engelske Flag vajede. Heroppe fra blev Vagtskuddet afgivet hver Aften. Naar Flaget skulde stryges, stod vi og spejdede derop, — saa viste der sig pludselig en hvid Sky, og lidt efter kom Dronet, som syntes særlig stærkt, fordi det kom ovenfra.

Ved Foden af Bjærgen laa Byen, som ud mod Bugten begrænsedes af de langs Havnen løbende Bastioner, hvormellem Salutbatteriet var. Da vi løb ind og afgav vor

Salut, blev denne selvfølgelig besvaret paa sædvanlig Maade med samme Antal Skud, men Englænderne havde det Uheld, at to af deres Kanoner gik af med et Sekunds Mellemrum, hvilket ikke var uden humoristisk Virkning midt i al Højtideligheden, og formodentlig har skaffet den nervøse Kanon-Affyrer en god Gang Kanel. Man mærkede at det var et mægtigt Fæstningsanlæg, vi var komne til og et betydningsfuldt strategisk Punkt for det britiske Verdensherredømme. For at komme ind i Byen maatte man passere 3 svære Jærnporte liggende hver i sin Mur. Var man endelig sluppen ind, stod man næsten straks i den lange Hovedgade i den smukke, velholdte By, hvor magre Englændere og buttede Maurere, hvidere i Løden end Europæerne selv, sortsmudsede Spaniere og solbrændte engelske Soldater i røde Frakker og med hvide Hjælme skabte et broget Billede. Hovedgaden fortsættes gennem hele Byen, indtil den afsluttes ved Fæstningsporten, gennem hvilken den som Vej fortsættes ud over den lave smalle Sandtange, som danner Gibaltars eneste Forbindelse med Spanien. Om Aftenen skal alle Fremmede forlade Byen, og Portene lukkes; for at tilkendegive Tiden, gaar Tappenstregen hele Byen igennem fra Ende til anden. Ingen vil kunne undskyldte

sig med ikke at have hørt de 20 Trommer og lige saa mange Horn, naar de sætter i af fuld Kraft; jeg mødte et Par Gange det pragtfuldt uniformerede Optog naar det, med det for engelsk Infanteri ejendommelige raske Tempo, bevægede sig gennem Hovedgaden.

Efter Udskejning om Aftenen fik vi som Regel Besøg af Marinere og Matroser fra vor Nabo i Havnen, Kaserne-skibet. De medbragte Banjoer og andre Musikinstrumenter og var meget velkomne Gæster, — kun kunde vi ikke for-sone os med den Ugenrthed, hvormed Englænderne spyttede vort Dæk over, — næsten en Dødsynd i en dansk Orlogsmand, hvis Pyntelighed og Renlighed vist ingen anden Nations Skibe kan vise Mage til.

Der blev danset Reel og Hornpipe af kyndige Dansere, og med Englændernes medfødte Sportslyst indledet gymnastiske Konkurrencer og Brydekampe. Særlig udmærkede sig her Skibets største Spilopmager, den lille tætte bomstærke Glarmester; uden synderlig Anstrengelse anbragte han den ene af Albions Sønner efter den anden i horizontal Stilling, til deres og vor største Forbauselse, hvorefter han efter Bifald fra det taknemmelige Publikum, forfriskede sig ved en Tur i Hænderne alene opad Mersesfald, halvvejs til Merser. Mellem Gæsterne var flere Skandinaver, som havde ladet sig hverve til engelsk Tjeneste, bl. a. en kæmpestor Normand af Gibraltars Garnison. Han var lige vendt tilbage fra Felttoget i Sudan under Kitchener og fortalte interessant om det blodige Slag ved Omdurman. Mellem vore Besøgende og os var der en stille Sympathi, rolige og bramfri færdedes de mellem os, — man mærkede, at vi var af samme Æt, og at de ogsaa følte sig tiltalte af os. Uagtet de maatte være vante til langt større Forhold i deres egne Skibe og paa de mange og lange Farter de i deres aarelange Tjenestetid maa deltage i under alle Himmelstrøg, besaa de med sagkyndig Interesse vort Artilleri og forskellige Installationer, naar vi viste dem rundt, og tilkendegav med anerkendende Nik. at vi var »all right«. Torpedorummet forude paa Banjerne, som i Almindelighed ved et Par Gitterdøre udelukkede al Adgang for Uvedkommende, men ikke forhindrede et frit Indblik til Udskydningsapparaterne, de store Torpedoer, som var anbragte ude i Borde, og et Virvar af Manometre, Rør, Haner og mystiske Apparater, alt skinnende blanke og i en Orden uden Lige — selv det almindeligste Reparationsværktøj, som var anbragt paa særlige Tavler i Række og Geled, skinnede som Sølv, øvede Tiltrækning paa vore Gæster, som maaske vidste, at det danske Søminekorps stod og staar højt i teknisk Fuldkommenhed.

Nu stod det længste Stræk af Hjemturen for, — udenfor Gibraltar vidste vi at Aarstiden vilde byde paa ublide Kaar, og det slog heller ikke fejl. Op langs Portugal gik det an, men da vi efter et Par Dages Forløb kom klar af Landet og en Østenstorm fra Bunden af den Biscayiske Bugt fik fuldt Stræk til at rejse Søen, kan det nok være, vi fik Lejlighed til at lære dette berygtede Farvand at kende og tænke paa, hvordan det mon vilde have været, om det havde været Vestenvind med Atlanterhavssø i al dens Vælde. For smaa Sejl gik det nordpaa, medens Søen smed med os som et Stykke Legetøj, og Braadet paa Bølgerne stod som en Sky ud fra Bølgetoppene, naar Vandbjærgene stak Hovedet tilvejs. Vaade var vi og fryse gjorde vi, men det var et imponerende Naturskuespil at have for Øje, — med Accompagnement i Dur og Moll uden Ophør, naar Vinden sang i Rikken. »De skønne Dage i Aranjuez var forbi«, Fedtelæderet og Stortrøjen og en Avis paa Maven var atter i høj Kurs, — paa Dækket blæste det en Orkan ret ned ovenfra, saa Huen var ved at gaa ned om Ørene, Sejlene stod som var de af Træ, de Læ Barduner og Vant slækkede synligt, medens til Luvart alt stod saa stift som Jærnstænger, — men ikke en Stump gik i Løbet!

Efterhaanden nærmede vi os Indløbet til Kanalen, Vejret stillede af, og for Damp gik vi ind i denne Skibsfartens Østergade, hvor Lanterne om Natten lyser om én, som Stjærnerne i Mælkevejen. Uden Taage eller nogen Art af

Vanskeligheder slap vi igennem og var nu i hjemlige Farvande. Det første Syn af Jyllands flade Kyst fik vi en sen Eftermiddag. Jeg husker, at paa den følgende Aften-vagt, da de fleste var tørnede ind, lød pludselig Gongongen, og der blev varskoet til at lukke vandtætte Døre overalt. Samtidig mærkede jeg paa Skibets Giring, at Kursen blev lagt haardt om, saa vi nu styrede vestpaa, ud fra Jyllands farlige Rev. Det var Taagen som pludselig havde meldt sig, og saa gjaldt det om at være forsigtig. Den følgende Morgen saa vi langt ude i Nordøst Skagens høje Fyr som en Søjle række op af Havet, og da vi rundede Fyrskibet laa Klitter og Sand for os i svag Vintersol. Øde og goldt, — men vort Land, som bag den barske Kyst gemte alt det, som vi holdt af og længtes efter. Paa Verdenskortet var vor Rejse vel kun en ringe Del af Afstandene i Nord og Syd, Øst og Vest, hvorhen danske Skibe naar, men for alle Hjemmefødningene blandt os paa Fyen, — og det var jo de fleste, — var denne Tur om Europa Oplevelsen, hvortil Tankerne vender tilbage Gang paa Gang i Aarenes Løb, naar en Begivenhed eller en Kammerats Ansigt dukker frem i Erindringen.

Gennem Kattegat gik det rask Syd paa, indtil vi ankrede op udenfor Vedbæk, hvor endnu en Del Øvelser ventede paa os, og hvor Torpedoskydningen foregik. Langeligt kiggede vi om Aftenen ind paa Land, men Taalmodighed maatte der til. Spændte maatte vi afvente Begivenhedernes Gang, — skulde vi inspiceres af Admiralen eller slap vi fri?! Vor egen Chef havde jo faaet sin Udnævnelse til Admiral allerede i Neapel!

Diskussionen om dette formelle Spørgsmaal gik livligt ved Aftenpiben, og delte os i Sangvinikere, som ansaa det for udelukket, at vi skulde inspiceres, idet vor egen Chef var god nok og ikke formentes at tiltrænge nogen som helst Inspection, — og saa Pessimisterne, som mente, at vi ikke gik Ram forbi. Det er sikrest at være Pessimist, saa skuffes man ikke saa let, — og sidstnævnte Parti fik Ret. To Dage efter havde vi den inspicerende Admiral agter paa Vagt-bænken, som han indtog med sin høje, svære Sikkelse, og vi hoppede som Rejer og viste Færdigheder frem efter alle mulige Ruller, medens Fyen gjorde sin Fuldkrafts-prøve over Køge Bugt og gennem Drogden, saa Malingen skallede af Skorstenen og hele Skibet rystede ved de hastige Stempelslag. I 3 Dage blev vi prøvede, — om vi blev fundne for lette ved jeg ikke, men skal vi regne efter Chefens Afsked med os da vi sidste Gang samledes agter, og »den Gamle« med blottet Hoved sagde os Tak for den Tid vi havde tjent under ham og ønskede os en lykkelig Fremtid, saa har vort Regnebrædt næppe været af de værste. Saa løftede han sin Arm og for sidste Gang lød det fra os alle »Gud bevare Kongen«!

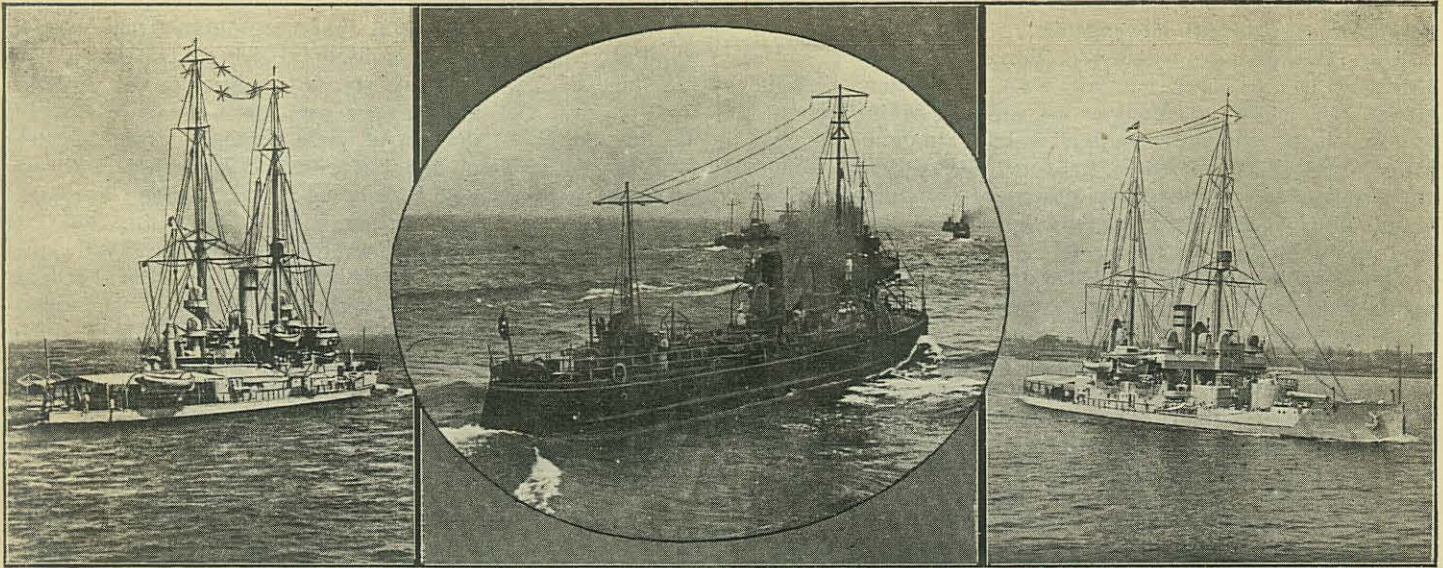
Togtet var endt! Et Afsnit af vort Liv forbi og vor Pligt mod Fædrelandet fuldbyrdet, den enhver skal opfylde, fordi Loven nu engang er saadan, og den enhver, hvad enten han er kritisk eller ej, i sit stille Sind med Glæde opfylder, selv om mange nødig vil være ved det, før de efter mange Aars Forløb maaske træffer gamle Kammerater, og Erindringerne opfriskes. Saa staar Begivenhederne, de drøje Ture og de glade Timer, i et Lys, hvis Skin er af en egen Kraft som ikke let dæmpes, fordi dets Kilde er en Følelse, som ligger dybest gemt hos enhver dansk Mand.

Saa skiltes vore Veje, — Venner man havde vundet tog man Afsked med; — mærkværdig faa af de mange Kammerater fra den Tid har jeg senere mødt, men forhaabentlig har vor Forening hvervet mange af »Fyen«s Gaster som Medlemmer. Har mine Optegnelser bragt dem et Pust fra vor Tjenestetid og opfrisket et og andet Minde, er Hensigten naaet; — havde vi end sammen nogle drøje Ture paa vort Togt, saa var det dog en begivenhedsrig, lykkelig Tid, — under Dannebrog!

E. W. MARSTON,
Arkitekt.

Værnepligtig 1898, Nr. 450,
6. Artilleribakke, Fyen

ØVELSESESKADREN PAA SOMMERTOGT

Kystforsvarsskibet Herluf Trolle

Torpedobaadene

Kystforsvarsskibet Peder Skram

Den 15de Juli hejste Kommandør Nyholm som Eskadreflag sin Stander om Bord i Kystforsvarsskibet Peder Skram. Eskadren bestaar af 2 Kystforsvarsskibe: Peder Skram og Herluf Trolle med henholdsvis Kommandør Carstensen og Konow som Chefer, 1 Torpedobaadsflotille: Torpedobaadene Vindhunden, Spækhuggeren, Tumleren, Søulven, Flyvefisken, Søridderen, Hvalrossen, Delfinen og Sværdfisken under Kommando af Flotillechefen Kaptajn da Cunha Sotto Maior, samt Undervandsbaadsflotillen: Undervandsbaadene Nymfen, Haymanden, Najaden, Thetis, 2. April, Havfruen og Dykkeren, kommanderede af Kaptajn Rehnitz om Bord i Havfruen; desuden blev Mineskibet Hjælperen og 1 Patrouillebaad underlagt Eskadren.

Denne vil foretage Øvelser paa de sædvanlige Øvelsesfelter i vore Farvande i Lighed med det foregaaende Aar. Skydeøvelser med Kanoner og Torpedoer, Torpedobaadsangreb m. m. afholdes i Farvandene omkring Samsø og i Kattegat. En ny Faktor indtræder dog i Aar i Øvelserne, og det er Undervandsbaadene, idet disse, der nu er forsynede med Dieselmotorer, vil komme til at optræde samlede i de taktiske Øvelser, og sikkert vil blive anvendt

saaledes, at man faar prøvet deres Sødygtighed og Evne til selvstændig Optræden paa fremskudte Poster flere Døgn i Træk.

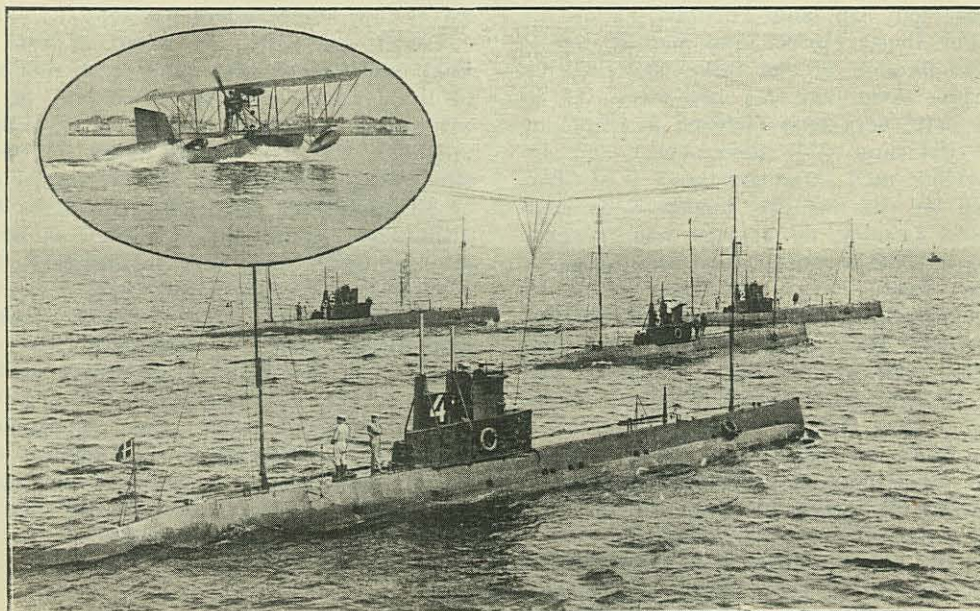
Undervandsbaadene vil blive anvendt baade til Efterretningstjeneste og som Angrebsvaaben. I det hele taget vil der ved Øvelserne i Sommereskadren 1914 blive givet Torpedobaade og Undervandsbaade en særlig fremtrædende Plads.

Konkurrenceskydning med Kanoner og med Torpedoer vil blive afholdt, og store afsluttende Fægtningsskydninger paa ca. 8 Kilometers Afstande vil blive foretagne fra Kystforsvarsskibene i Køge Bugt.

I første Halvdel af September vil en Fællesøvelse mellem Eskadren, den flydende Defension og Københavns Søbefæstning finde Sted under Ledelse af Kontreadmiral Evers, og i Midten af September afholdes de afsluttende Øvelser i Smaalandsfarvandet, hvor Generalinspektøren for Søværnet, Viceadmiral Kofoed-Hansen, vil inspicere Eskadren.

Flyvebaaden Maagen vil, ført af Premierløjtnant Hoeck, komme til at deltage i forskellige af Eskadrens Øvelser. Eskadreflagets Stander stryges omkring den 25de September.

P.

Flyvebaaden
Maagen.

Undervandsbaadsflotillen til Søs under Kaptajn Rehnitzers Kommando

DA FYLLA ESKORTEREDE KONGEN TIL DEN JYSKE JERNBANES AABNING 1869

Fylla eskorterer Kongeskibet Slesvig 1869

Efter at have været paa Island hele Sommeren kom Dampskonnerten Fylla i September Maaned tilbage, og modtog ved Trekrone Ordre til næste Dag at eskortere Dampskibet Slesvig med Hans Majestæt Kongen om Bord til Aalborg.

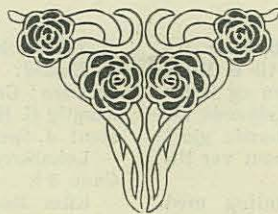
Vor Ankomst fandt Sted henad Aften, og vi, der havde Familie og Hjemsted i København, glædede os til, efter saa lang Fraværelse, at gense dem, men der blev ikke Landlov. Om Bord befandt der sig imidlertid nogle levende Dyr, Faar, Falke o. a., der skulde i Land til Chefen og Officererne, og da jeg var en betroet Mand, hvad ikke altid er det letteste, fik jeg Ordre til med et Par Mand til Hjælp at besøge disse Ting til deres Ejere i Nyboder. Da mine Forældre boede der i Nærheden, tillod jeg mig saa en lille Afstikker paa en halv Snes Minutter, efter at alt var besøgt. Vi skulle ellers straks komme om Bord igen. Næste Morgen afsejlede vi Nord paa og saa Slesvig ligge ved Bellevue, afventende Kongens Komme. Det var imidlertid blæst op fra Nordvest, og da Slesvig manglede Træk under Kedlerne og i Reglen ikke løb megen Fart, men med Kuling for ind fik Træk nok og blev til en Hurtigløber, saa fortsatte vi, idet vi vidste, at den vilde indhente os. Da Helsingør var passeret, blev Rigningen strøget for at tage saa lidt Vindfang som

muligt, og vi fortsatte ud i Kattegat med Vind og Sø imod. Hen ad Midnat observeredes Slesvig at nærme sig, halende ind paa os. Alle Mand blev kaldt paa Dækket, Landgangskorpset stillet op med præsenteret Gevær, Officererne stod med Kasketten i Haanden og langs med Rælingen stod Folk med tændte Blaalys. Saaledes stod vi og balancerede, da Slesvig i temmelig stor Afstand løb os forbi.

Næste Morgen, med fint Vejr, ankom vi til Hals Barre og fik at vide, at Slesvig alt længe før var ankommen. Kursen sattes derefter for Aarhus, hvortil vi ankom og lagde til inde ved Byen og havde Besøg af den kommanderende General. Da han kom om Bord, stod vi otte Mand præsenterende Gevær og med en Hornblæser, der gav ham Æressignalet. Derfra gik Turen til Fredericia, hvor vi ankrede paa Rheden og om Aftenen afbrændte et stort Fyrværkeri, der var bragt om Bord i København.

Da Kongen om Bord i Slesvig ved Midnatstid kom ud af Havnen og passerede os, mandede vi Ræer. Den yderste Mand paa hver Raa bar et Blaalyt, der samtidig paa Kommando antændtes. Slesvig gik til Ankers i Nærheden af os. Næste Morgen fulgte vi den tilbage til Sundet.

H. S. A. OLSEN
forh. Dampskibsfører

FRA FREMMEDE MARINER

De sidste til den engelske Marine anskaffede Flyvebaade forsynes med Planer, der kan foldes sammen bag ud i Lighed med en Fugls Vinger. De forsynes med en 160 H. K. Motor der giver Baaden en Fart af 125 km i Timen, Baaden har Benzin til 5 Timers Fart med 2 Passagerer.

Oliefyring finder mere og mere Indpas i Marinerne. Saaledes er i den engelske Marine 5 Linjeskibe, 16 mindre Krydsere og 145 Jagere og Torpedobaade indrettede til Oliefyring.

I Slutningen af Maj afholdtes der større franske Flaademanøvrer i Middelhavet. Der deltog i disse Øvelser 16 Linjeskibe, 6 Panserkrydsere, 36 Jagere og 16 Undervandsbaade.

Under Manøvrerne afholdtes der store Skarpskydninger med Klippeøen Vacca som Maal. For at faa mere krigsmæssige Forhold under Skydningen frem paatænkes det at indrette et gammelt Panserskib til Maal med en Motor der skal indrettes til at gaa en bestemt Tid og give Maalet en passende Fart.

Medens man i flere Mariner saasom den amerikanske, russiske og italienske i de senere Aar har opstillet 3 Kanoner pr. Taarn, er man nu i Frankrig gaaet et Skridt videre, idet de nyeste Linjeskibe af Normandie-Klassen paa 25000 Tons forsynes med 12 Stk. 34 cm Kanoner anbragte i 3 Taarne med 4 Kanoner i hvert. De fire Kanoner er anbragt i samme Højde parvis, idet Taarnet ved en Panservæg er delt i 2 Rum. De to sammenhørende Kanoner kan lades og affyres samtidig, ligesom de kan betjenes enkeltvis uafhængig af hinanden. Alle fire Kanoner maa af Hensyn til de store Paavirkninger paa Taarnkonstruktionen ikke affyres samtidigt. Højderetningen tages for to og to sammenhørende Kanoner medens alle fire Kanoner rettes i Siden samtidig.

Efter Forlydende agter den italienske Regering at lade bygge ca. 24 til Havneforsvar bestemte Undervandsbaade, der tænkes for-delt paa Havnene: Genua, Spezia, Porto Ferrajo, Maddalena, Neapel,

Palermo, Messina, Tarent, Brindisi, Ancona og Venedig. Baadene bliver paa ca. 250 Tons. Desuden skal anskaffes 6 søgaaende Undervandsbaade paa ca. 700 Tons med 18 Knobs Fart i Overfladen.

For at undersøge de svære Paavirkninger under Skydning med flere svære Kanoner paa én Gang har man i det italienske Linjeskib *Giulio Cesare* foretaget en samtidig Affyring af 5 Stk. krigsladte 30,5 cm Kanoner opstillede med 3 Kanoner i et Taarn og 2 Kanoner i et. Resultatet siges at have været tilfredsstillende.

Den østrig-ungarske Marine faar som Erstatning for de forældede Linjeskibe af Monarch-Klassen paa 6000 Tons med 4 Stk. 24 cm Kanoner bygget 4 Linjeskibe paa 25000 Tons med 10 Stk. 35,6 cm Kanoner anbragte i fem Taarne i Skibets Diametralplan.

Efter en haard Rejse er den norske Undervandsbaad A 2 ankommet til Norge fra Kiel, hvor den er bygget paa Germania Værftet. Den er paa 200/255 Tons med 16 Mands Besætning.

I Juni Maaned har den engelske Hjemmeflaades Krydsere aflagt Besøg i Nord- og Østersømagternes Havne.

1. KRYDSER-ESKADRE:

Lion, Princess Royal, Queen Mary, New Zealand, ca. 26000 Tons Skibe besøgte Reval, Kronstadt og Riga.

2. KRYDSER-ESKADRE:

Shannon, Achilles, Cochrane, Natal, ca. 13000 Tons Skibe besøgte Bergen og Trondhjem.

3. KRYDSER-ESKADRE:

Antrim, Argyll, Devonshire, Roxburg, ca. 11000 Tons Skibe besøgte Christiania, Christianssand og København.

HELGOLANDSFESTEN

Ved Festen i Juelsminde er fundet en Medalje, som paa Forsiden bærer Kong Chr. den IX.'s Billede; paa Bagsiden Inskriptionen 1864—1889. Medaljen kan af Ejeren afhentes paa Marineforeningens Kontor Christian den IX.'s Gade 5.

Som et Bevis paa, at Halvtredsarsdagen for Kampen ved Helgoland ogsaa mindedes af Veteraner, der lever fjernt fra Fædrelandet, kan anføres, at fhv. Hovmester og Restauratør *Harald Nielsen*, der nu opholder sig i New Zealand, sendte et Telegram til sine Kamp-

æller fra hin Dag. Det var adresseret til »De danske Vaabenbrødre« og kom os derfor ikke i Hænde saa betids, at det kunde blive optaget i Bladets sidste Nummer.

Telegrammet lyder saaledes:

L. C. Auckland K 107, 25 W. 1 45 S. East.

L C D. De Danske Vaabenbrødre, Kbh.

Lykonskning til Brøderne paa Halvtressentyve Aars Dagen Paaen igan lille Fernant Luvigsen. Canonen No. Nie Nils Juel.

Harall August Nielsen

MARINEFORENINGEN

KØBENHAVN. Den 2den Juli samledes efter Indbydelse fra Hovedbestyrelsen Medlemmer fra København og Omegn til et Møde i Nationals Selskabslokaler. Formanden bød velkommen og fremhævede, at Formaalet med Mødet var at danne en Lokalkreds for København og Omegn. En lille Kreds af Medlemmer havde gjort Forarbejderne hertil og bl. a. udarbejdet et Lovforslag, som var tilstillet Medlemmerne før Mødet og nu skulde drøftes.

Forsamlingen konstituerede sig som Generalforsamling med Hr. Løjtnant *P. Andersen* som Dirigent. Lovene blev gennemgaaet og i alt væsentligt vedtaget i Overensstemmelse med Forslaget. Derefter valgtes til Bestyrelse d'Hrr. Overretssagfører *E. Schoustrup*, Formand; Arkitekt *E. W. Marston*, Næstformand; fhv. Skolebestyrer

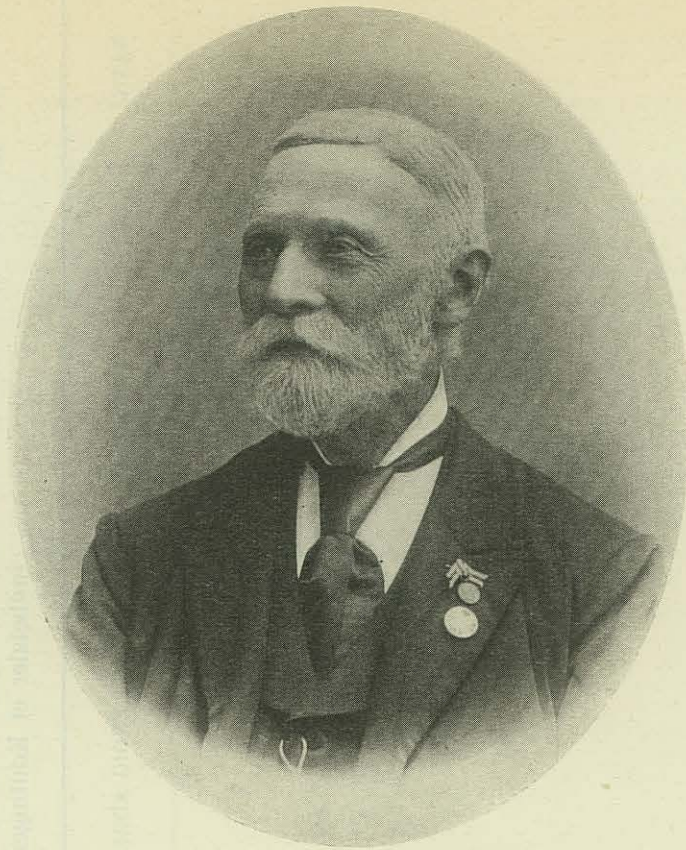
H. Teisen, Kasserer; Underkanoner *E. Andersen*, Sekretær; Kaptajn *H. Ewald*; Direktør *C. Gamst*; Grosserer *C. Lohse*; Mekaniker *W. Petersen*; Grosserer *V. Schou*. — Til Revisorer valgtes d'Hrr. Fuldmægtig *G. Riise*, Planteskoleejer *K. J. Hastrup* og Suppleant Hr. Assistent *A. Sørensen*.

Lokalkredsen tæller ca. 1000 Medlemmer, dens Kontor er Chr. XI's Gade 5¹.

Efter Mødet tilbragte den største Part af Medlemmerne et Par Timer i fornøjeligt Samvær.

MARINEFORENINGENS ÆLDSTE MEDLEM

Hr. Partikulier J. D. Clausen

Foreningens ældste Medlem, Hr. *J. D. Clausen*, er født i Faaborg den 24de Juni 1830 og er saaledes 84 Aar gammel. Han blev indkaldt til Orlogstjeneste i Krigsaaret 1849 og kom om Bord paa Bombekanonchaluppen Nr. 15, der var armeret med en 60-pundig Bombekanon forude og en 24-pundig Kuglekanon agter samt 4 Stk. 4 Pds. Houbitser. Det var et haardt Arbejde at ro en saadan Baad gennem Vandet, undertiden flere Mil, men der var da ogsaa ofte 40 Mand ved Aarerne. Kanonbaaden havde Station i Alssund, og dens Chef var Løjtnant *Lüders*, der senere blev Havnekaptajn.

I 1850 blev Hr. *Clausen* atter udkommanderet med en Kanonbaad, hvis Chef var Maanedsløjtnant *Larsen*, der efter Krigen udnævntes til Fyrskibsfører. Denne Kanonbaad havde Station i Femernsund og blev ofte beskudt fra fjendtlige Kanonbaade, der laa dækkede under Heiligenhafen.

Efter Krigen etablerede Hr. *Clausen* sig som Muremester og

Entreprenør, han var desuden Fiskeriejer og drev Eksport af Aal m. m.

Hr. *Clausen* har altid været en energisk og dristig Mand. Dette beviste han f. Eks. ved, at han den 29de December 1912, da han var over 82 Aar gammel, gik op med afdøde Marineflyver *Ulrik Birch* i dennes Flyvemaskine og fløj i 15 Minuter i osende iskold Regn. Paa Flyvesportens Omraade er dette enestaaende; ingen Steder i Verden har en Mand i Hr. *Clausens* Alder fløjet med et Aeroplan.

Hr. *Clausen* er et trofast Medlem af Marineforeningen og møder altid ved vore Sammenkomster, som han ikke forlader, før de er endt, selv om Tiden trækker ud, saa det bliver Hundevagt. Vi takker vor gamle Kammerat for det smukke Eksempel, han har givet os, og vi udtaler Ønsket om, at vi maa have den Glæde endnu en Del Aar at se ham frisk og rask imellem os.

P. A.

AGITÉR FOR TILGANG
TIL
MARINEFORENINGEN

LISTE INDSENDT FRA:

LISTE TIL TEGNING AF MEDLEMMER

AARSKONTINGENT 3 KR.

NAVN .....

TIL

LIVSVARIGE MEDLEMMER

ADRESSE .....

100 KR.

MARINEFORENINGEN

INDSKUD 1 KR. 50 ØRE

Foreningens Formaal er at søge at styrke Nationens Interesse for Søværnet og Søfarten ved at samle danske Mænd til fælles Arbejde for denne Sag, samt at vedligeholde Forbindelsen og Kammeratskabsfølelsen mellem Mænd, der har aftjent Værnepligten i Marinen, og tjenstgørende og ikke tjenstgørende Befalingsmænd. — Medlemmerne er dels **ordinære**, dels **ekstraordinære**. — Som **ordinære** Medlemmer kan optages uberygtede Mænd, der har aftjent deres Værnepligt i Marinen, og Befalingsmænd samt Funktionærer, der er eller har været tjenstgørende i Marinen. — Som **ekstraordinære** Medlemmer kan optages uberygtede Mænd med Interesse for Orlogs- og Handelsmarinen og de dermed beslægtede Erhverv. — Som **livsvarige** ordinære eller ekstraordinære Medlemmer kan optages Mænd, der indbetaler et Kontingent af 100 Kroner én Gang for alle.

NAVN	STILLING	FULDSTÆNDIG ADRESSE	VÆRNEPLIGTIG AARGANG	ÆKSTRAORDINÆRT MEDLEM? ORDINÆRT MEDLEM? LIVSVARIGT MEDLEM?	UNDERSKRIFT

TIL

MARINEFORENINGENS KONTOR, CHR. IX'S GADE 5¹ (10—3). TLF. BYEN 5272 x.

MARINEFORENINGENS JULEHÆFTE 1914

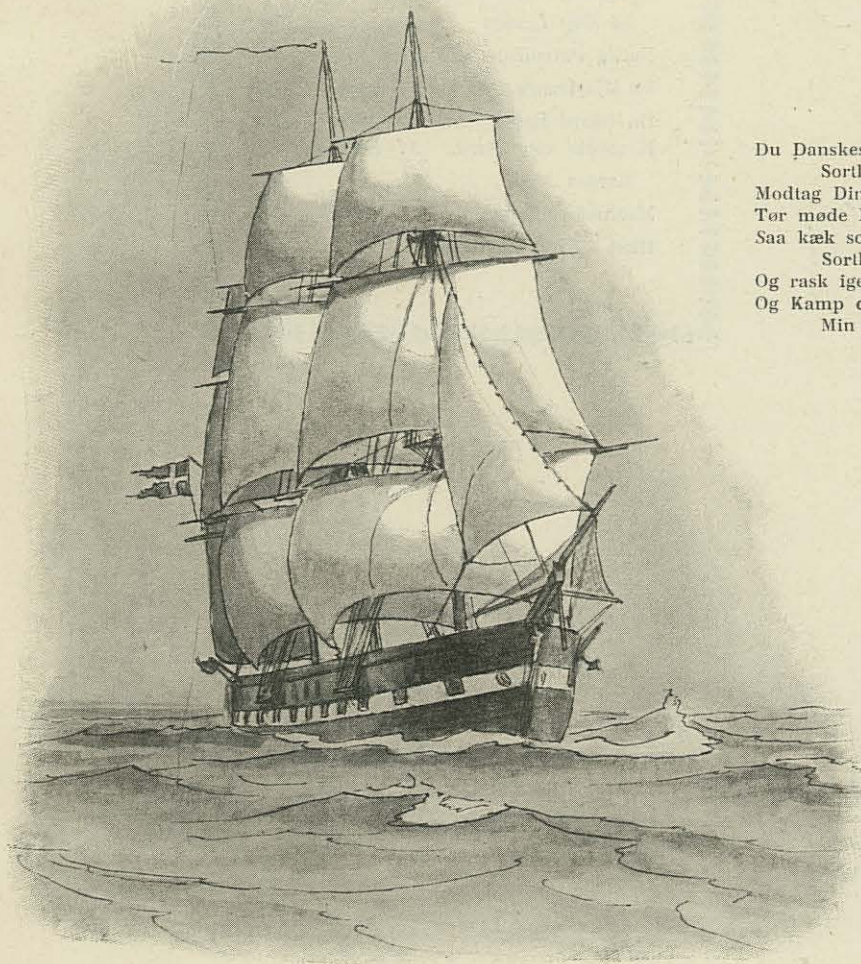

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS JULEHÆFTE

REDIGERET AF KAPTAJN H. EWALD

.....
OMSLAG AF VILH. ARNESEN

Du Danskes Vej til Ros og Magt,
Sortladne Hav!
Modtag Din Ven som uforsagt
Tør møde Faren med Foragt,
Saa kæk som Du mod Stormens Magt
Sortladne Hav!
Og rask igennem Sang og Spil
Og Kamp og Sejr før mig til
Min Grav.

Johannes Ewald.

KØBENHAVN

I KOMMISSION HOS VILHELM TRYDE

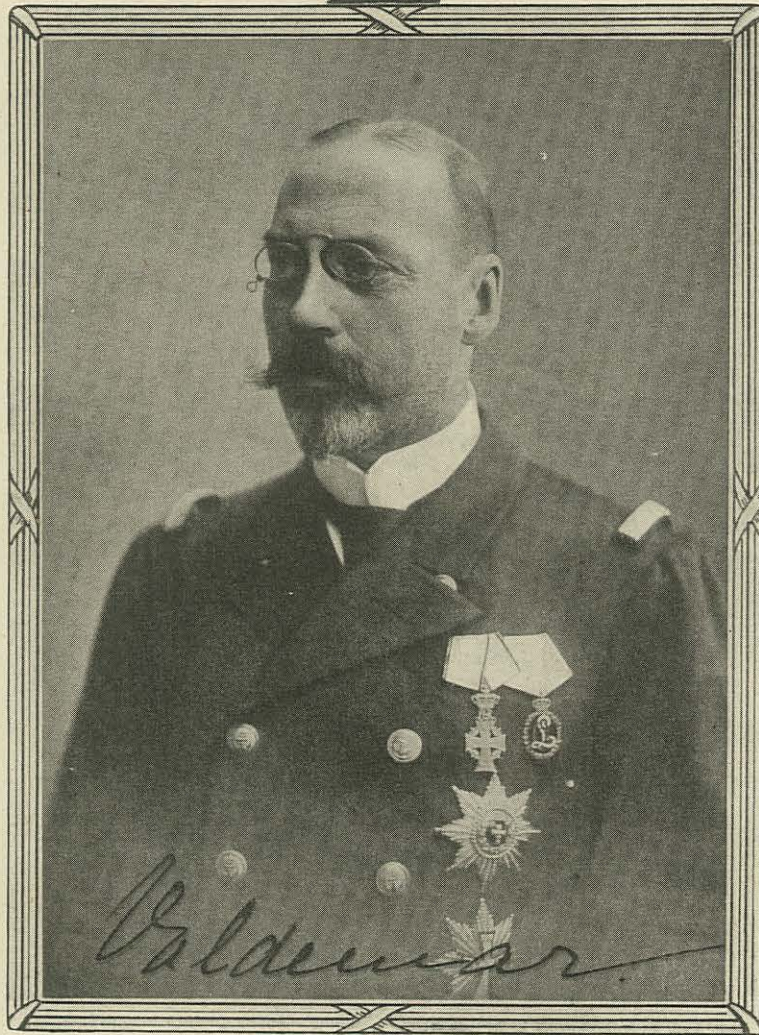
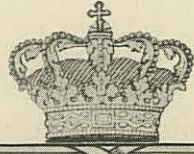
1914

3de Hæfning

INDHOLD

Paa Post. Af <i>Axel Juel</i>	5
Orlogsværftet. Af <i>P. Andersen</i>	6
Det uddøde Hus. Af <i>G. Amdrup</i>	11
Ostindiefareren »Nikobar«s Forlis. Af <i>Kay Larsen</i>	13
Natlig Patrouille. Af <i>Axel Juel</i>	18
En Hjertesorg. Af <i>Poul Nielsen</i>	19
En haard Rejse. Af <i>P. Andersen</i>	22
Komedie om Bord. Af <i>Emanuel Larsen</i>	26
Marineforeningen. Af <i>H. Ewald</i>	27
Høst. Af <i>L. C. Nielsen</i>	29

Baldemar

Tegning af Axel Thiess

PAA POST!

Frem og tilbage, tilbage og frem
i Aftenens bidende Vind —
hans Tanker drog langvejs afsted til et Hjem,
i Skyndingen lod de hans Sjæl staa paa Klem —
og nu vil saa meget derind.

Saa standser han henne ved Lønningens Rand —
se — æventyrligt i Sne
ligger derinde det bakkede Land —
Lanternernes Lys i det glidende Vand
er som sitrende Søjler at se.

Frem og tilbage, tilbage og frem —
hør — nu faldt Klokkerne i;
og ind i hvert Hjærte, der blot staa paa Klem,
glider hint Budskab fra Bethlehem,
der nødigt gaar nogen forbi.

Det gode, det har dog en underlig Magt
— større end Staal og Bly —
det gør denne Stund til en vanskelig Vagt —
hvad var det — jo det er engang bleven sagt:
»I skal blive som Børn paany —«.

Og Tankerne vandrer til Barndommens Land
og hende, der mest har ham kær —
de to kan besejre den stærkeste Mand,
de kommer usynligt trods skillende Vand,
og de er den fjærneste nær.

Men løber de Tanker da ganske grassat!
hvad gjorde hans Kind saa varm — —?
Ak nej, det kan hænde den bedste Soldat,
der gaar paa sin Post og er krigersk parat
med det blinkende Staal i sin Arm —.

AXEL JUEL

145

Søværnets Kaserne

ORLOGSVÆRFTET.

I gamle Dage fandtes Orlogsværftet udelukkende paa Bremerholm, der senere blev kaldt Gammelholm, men Flaadens stærke Udvikling krævede mere Plads, og det flakke Farvand Syd for Refshalegrunden blev da opfyldt. Herved fremkom den nordre Del af det nuværende Orlogsværft, som fik Navnet »Nyholm« og blev taget i Brug i 1685. Det første Skib løb af Stabelen her d. 6. Oktbr. 1692; det var det senere saa berømte Linieskib »Dannebrog«, hvormed Iver Hvitfeldt og hans Mænd d. 4. Oktbr. 1710 i Køgebugt »fløj mod Himlen i stolte Luers Favn«.

Vraget tilsandedes i Tidens Løb, men blev i 1874 atter fundet, og der blev da bjærget en Del af »Dannebrog«s Gods. Blandt dette var Skibets Kogekedel, i hvilken der endnu fandtes Ærter. Endvidere optoges nogle af Kanonerne og et af Skibets store Ankre. Kanonerne er opstillede ved Mindesmærket paa Langeinie, medens Ankeret har fundet Plads ved Søværnets Kaserne. De unge værnepligtige mindes herved om den Daad, som danske Mænd udførte hin Dag i Køgebugt, da de lod dette Anker falde og bandt det brændende Skib fast indtil det sprang i Luften. De kunde have reddet sig ved at sætte Skibet paa Land, men Vejen til Frelse førte gennem den danske Flaade, der da var udsat for at blive antændt og ødelagt.

Opfyldningen paa Refshalegrunden fortsattes i Tidens Løb, saa at der foruden Nyholm dannedes Øerne Frederiksholm, Arsenaløen og Ankerøen, hvilken sidste efter Dokkens Anlæg i 1856 omdøbtes til Dokøen. I 1723 købtes tillige Christiansholm, som igen solgtes 1866

Ved Lov af 15. April 1858 bestemtes, at alle Marinens Værksteder o. l. skulde samles paa Nyholm og de andre ovennævnte Øer, saaledes at Terrænet paa Gammelholm

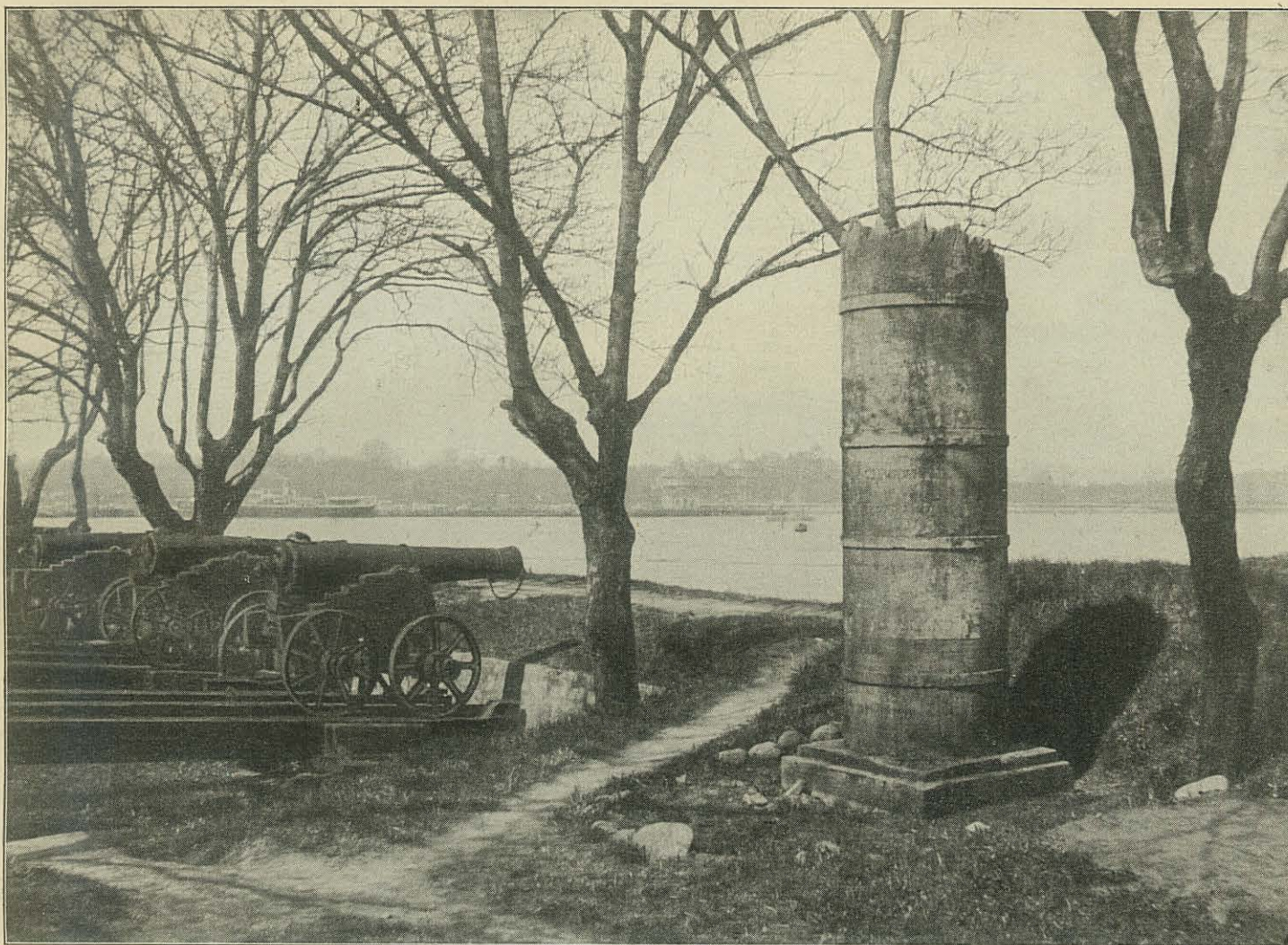
kunde afhændes. Dette fandt Sted i Aarene 1860—1866, og siden den Tid har Orlogsværftet været, hvor det nu er.

Tager man med Færgen fra Toldboden over til »Holmen«, ser man, at Flaadens Leje skilles fra Havnen ved en lang Flydebro, der bærer det løjerlige Navn »Hønsbroen«. Man træder i Land, passerer gennem en Jærnport forbi en Skildvagt, og er nu ved Bommens Vagt, hvor der i gamle Dage stod et Batteri paa 6 Kanoner, som dog forlængst er flyttet bort. Herfra fører en fast Bro til det saakaldte »Nytløb«, hvorigennem Orlogsskibene gaar ud. Til daglig er Løbet lukket med en Flydebro, ad hvilken man naar over til »Elefanten«, som er en Dæmning, der har faaet sit Navn af, at et gammelt Linieskib, »Elefanten«, grundsattes paa dette Sted i 1728 for at tjene som Fundament ved Opfyldningen.

Søværnets Kaserne ligger nær derved. Den er opført i 1910 og er en fortrinlig indrettet Bygning med store, luftige Værelser og alle moderne Bekvemmeligheder.

Omkring Kasernen ligger den gamle Vold, der bærer Navnet »Batteriet Sixtus«, og hvorpaa Salutkanonerne findes. Under Slaget i Kongedybet stod Kronprinsen, senere Kong Frederik den Sjette, paa denne Vold og be- tragtede Kampen. Der kom da Melding om, at Chefen for Blokskibet, »Indfødsretten«, Kaptajn Thurah, var falden. Kronprinsen vendte sig til de i Nærheden værende Officerer og spurgte, om nogen vilde overtage Kommandoen. Kaptajn Schrødersee, der var meget svagelig, tilbød sig straks og sejlede derud, men naaede næppe op paa Dækket, før han faldt.

Til hans Minde staar paa »Sixtus« en Granitstøtte i Form af en afbrudt Mast med en saalydende Inskription:

Mindestotten paa Sixtus

AFKRÆFTED
 PAA LANGE SYGELEYE
 OPFLAMMED
 VED ET BLIK AF
 DANMARKS FREDERIK
 MED FYRSTENS BIFALDSRAAB
 INDVIET
 FOER J. C. SCHRØDERSEE
 FRA DETTE STED
 BEKJENDT MED KRIGERS DØD
 DEN SKJØNNESTE
 FOR EGET FÆDRELAND IMØDE
 DEN 2. APRIL 1801.

Vest for Kasernen ligger Nyholms Vagt, let kendelig paa sit Taarn, som foroven prydes af en mægtig Krone. Bygningen er opført i 1744 og tjener til Opholdssted for de Underofficerer og det Mandskab, der besørger Brandvagt og anden Vagttjeneste paa Værftet.

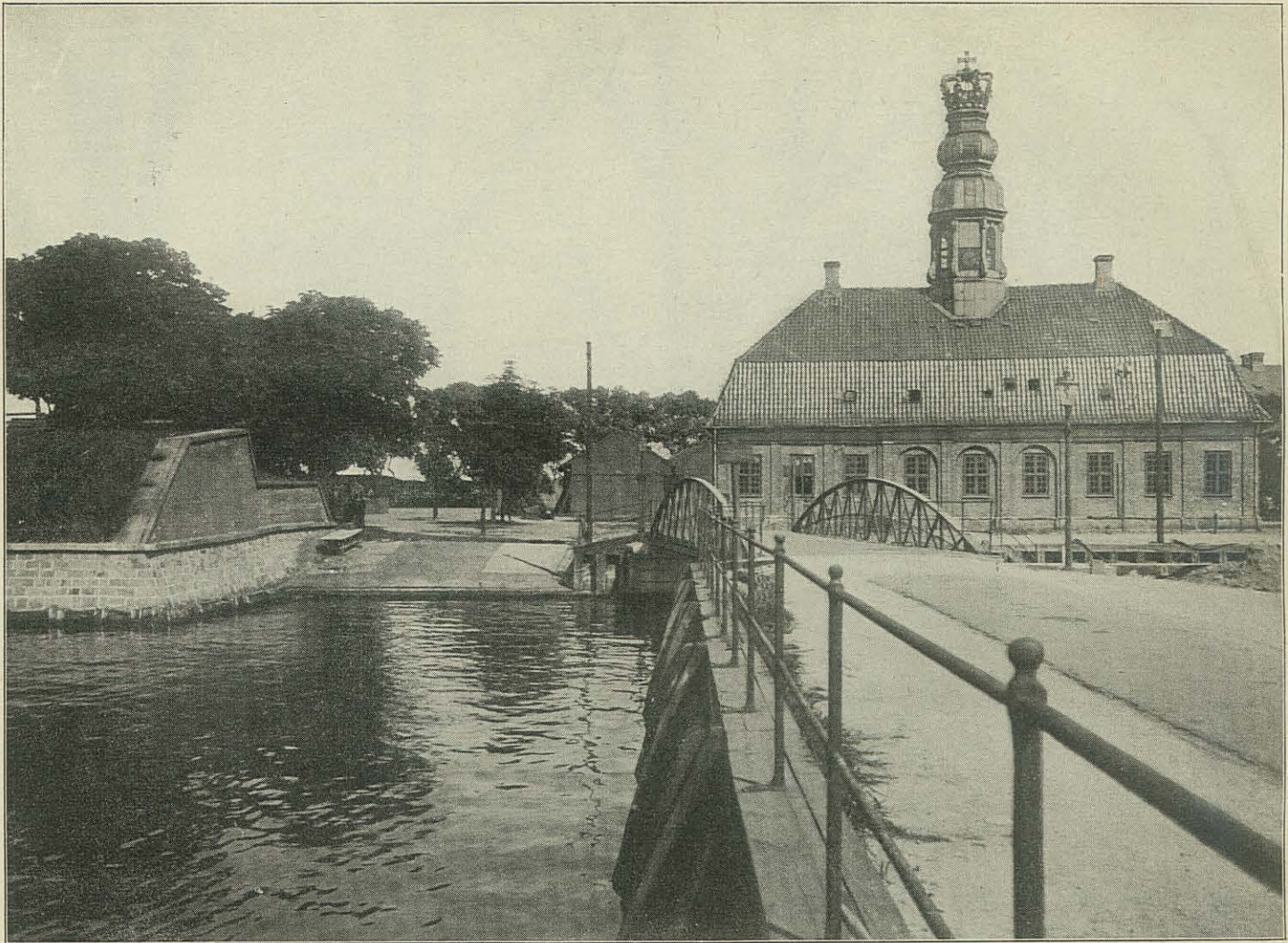
I Nyholms Vagt er ogsaa Lokaler for »Søetatens kombinerede Ret«, og paa Loftet fandtes tidligere Arrester. Disse er dog nu flyttede til en særlig Bygning. I gamle Dage blev Linieskibene og Fregatterne ekviperede ved »Elefanten«, og det svære Tovværk, f. Eks. »Vulingen til Bovsprydet«, blev da indlagt i Nyholms Vagt, for at det i Varmen kunde blive saa »lindt«, at der kunde arbejdes med det.

Syd for Nyholms Vagt findes den gamle Kran, som blev fuldført i 1747. Den bærer et stort Bjælkestillads, hvori Kranens svære Gier og Taljer var anbragte. Stilladset er surret sammen med Tovværk, og at udføre dette oppe i den svimlende Højde regnedes i gamle Dage for »et pænt Stykke Matrosarbejde«.

I Kranen findes nu et Vandreservoir, og fra en Flagstang paa dens Top vises i ondt Vejr Stormvarselsignaler til forbisejlende Skibe.

Ved Kranens Fod ligger den i 1764 opførte »Planbygning« samt Nyholms ældste Smedie, der er bygget i 1736, men som Bygmesteren maatte nedrive og genopføre paa egen Bekostning, fordi han ikke havde fulgt Tegningerne. Begge disse Bygninger bruges nu som Kulmagasiner. Ved Planbygningens sydlige Ende laa tidligere Kongepavillonen, hvor Kongefamilien overværede Krigsskibenes Stabelafløbning. Pavillonen er nedbrudt for en Del Aar siden, og ved Pladsen er opført et Sprøjtehus til Orlogsværftets Dampsprøjte.

Vi kommer nu til Skibbygningsværkstedet og Beddingerne, hvor Skibene bygges. Mange forskellige Skibstyper er i Aarenes Løb byggede her, lige fra de stolte Linieskibe, hvis høje Rejsninger kunde ses viden om, til de moderne Undervandsbaade, der usynlige sniger sig af Sted under Vandets Overflade. Paa en af disse Beddinger stod i 1807 et Linieskib i Spant; det blev

Nyholms Vagt

af Englænderne væltet ned og knust, medens de udstødte vilde Glædeshyl.

Paa en Ophalingsbedding, der er anlagt i 1867, kan ret store Skibe trækkes op og repareres.

Paa den anden Side af Gaden ligger den saakaldte Spanteloftsbygning, der er opført i 1764. Her findes en Lægevagt, hvor der altid i Værftets Arbejdstid er en Læge til Stede.

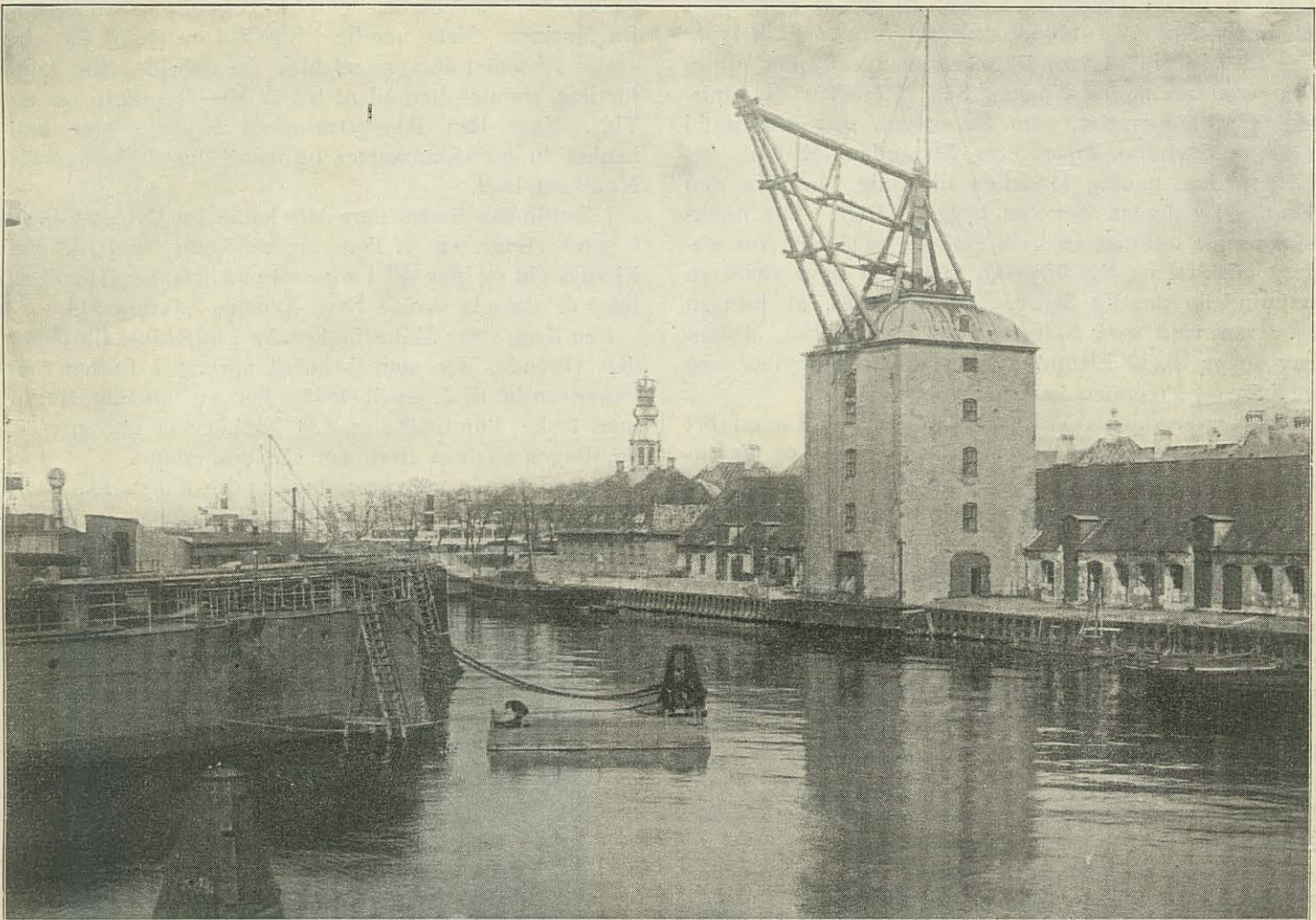
Tæt Syd herfor ligger en Bygning, hvor der tidligere har været Kontorer, men som nu anvendes af Officersskolen. Her findes ogsaa Værftets ældste Hus, det saakaldte »gamle østre Takkelladshus«, som er opført i 1728, og hvor der nu bl. a opbevares Gods til Torpedobaade. Spanteloftsbygningens østlige Façade gaar lige ned i en Kanal, der kaldes Søminegraven, og hvor forskellige Fartøjer er oplagte. Man tager over Kanalen med en Trækfærge og er nu paa Søminevæsenets Omraade. Her findes forskellige Bygninger, og Terrænet lukkes mod Syd af et Plankeværk, men før man naar dette, er der en Bro over Kanalen. Det er den saakaldte Kongebro, hvorfra der er en smuk Udsigt over Refshalevejen med Volden og de gamle Krudttaarne, af hvilke det ældste ligger i Carls Bastion og er bygget i 1689.

Ved en Klapbro, der tillader Passage af mindre Skibe, er Nyholm forbundet med Frederiksholm. I Kanalen

ligger Marinens 2 Flydedokker, der dog ikke er særlig store og kun kan optage mindre Fartøjer. Ved Bolværkerne her er ofte fortøjet en Del Arbejdsfartøjer, af hvilke nogle har en ret respektabel Alder, f. Eks en »Takkelladspram«, der er 88 Aar gammel og før 1860 var Kanonchalup. De fleste Bygninger paa Frederiksholm er af nyere Oprindelse, idet de er byggede efter at man har begyndt at anvende Dampkraften saavel om Bord som til Værksteddrift. Her ligger Maskinværkstedet og den meget høje Kedelsmedie samt et Metalstøberi.

Langs hele Frederiksholms Vestside er i Aaret 1746 opført to store Bygninger, hvoraf den nordligste anvendes til Sejlmagerværksted og Hovedmagasin, hvilket sidste indeholder en Mængde Ting, der er nødvendige til Skibenes Udrustning. Den sydlige Bygning er indrettet til »Takkelloft«, hvor Tovværket til Flaadens Skibe eftermaales og tildannes, naar det er modtaget fra Rebslageriet.

Dokøen er ved en Kanal skilt fra Frederiksholm. Man gaar over en Svingbro, drejer lidt til venstre og er da ved den store Dok. Naar den er »pumpet læns« d. v. s. tom, er dens Størrelse og Dybde ret imponerende. Ved Indvielsen den 15 August 1856 blev der nedlagt en Sølvplade med Inskription i Slusefalsen. Paa den ene Side af Pladen er graveret:

Gamle Kran

CENTERSTENEN TIL SLUSEN
LAGDE
HANS MAJESTÆT
KONG FREDERIK DEN SYVENDE
DEN 15. AUGUST 1856.

Paa Pladens anden Side findes Inskriptionen:

Dokkens Dimensioner*)	
Lang i Bunden	250 Fod
Dyb fra Jordlinien	29 » 6 Tommer
Bred i Slusen	58 »
Vandhøide i Slusefalsen	20 »

Ramning af Dæmningen begyndtes i Septbr. 1854
Murerarbeidet — — — 1855

Alfred Giles af London
forfattede Tegningerne og ledede Arbeidet,
hvilket udførtes af
Capitain i Marinen Nicolai Elias Tuxen.

Paa Dokøen findes ikke mange Bygninger, men man lægger Mærke til et langt, lavt Hus, der ser helt idyllisk ud; thi Popler, Linde- og Asketrær vokser omkring det, og Murene er dækket af Efeu. I dette Hus, der oprindeligt — i Slutningen af det attende Aarhundrede — var Magasin og Værksted for »Ankerstokke« og senere

*) Dokken er senere forlænget.

blev anvendt som Skole — findes Søartilleriets Kontorer. Et Stykke derfra ligger »Kanonhuset«, som er et Træskur bestemt til Opbevaring af Skyts. Udenfor Kanonhuset er i kronologisk Orden anbragt en Del Forladekanoner fra forrige Aarhundrede. De illustrerer de forskellige Typer Skyts, som dengang anvendtes, men er i øvrigt uden Værdi. Paa Dokøens Vestsida staar den store, trebenede Kran, som kan ses i lang Afstand, og her er tillige Oplag af Kul til Flaadens Skibe.

Over en Flydebro gaar man tilbage til Frederiksholm og er nu i en prægtig Allé. Foran en Bygning staar en »Post for Gevær«, og i den Bygning findes Chefen for Orlogsværftets Kontor. Tillige har Regnskabsvæsenet og Ekvipagemesteren Lokaler samme Sted, medens en lignende Bygning paa den anden Side af Vejen optages af Direktionen for de tekniske Afdelinger.

Saa kommer vi til »Store Smedie« med den mægtige Damphammer, om hvilken det siges, at den baade kan knuse en Jernplade og knække en Nød uden at beskadige Kærnen.

Lige overfor Smedien ses en smuk lille Bygning opført af røde Sten. I den findes den prægtige Modelsamling, som i sin Tid var ret upaaagtet, men nu aarlig besøges af en Mængde Mennesker. Den ældste Model er fra Niels Juels Dage og er muligvis af »Enigheden«, som under Kommando af Kaptajn Dreyer deltog i Slaget i Køgebugt. Admiralskibet i dette Slag var »Christianus Quintus«, og en Model af dette Skib er nylig udarbejdet

efter de gamle Tegninger. Mage til den er ophængt i Holmens Kirke. I Modelsamlingen findes Skibstyper lige fra hin Tid til vore Dage, og mange Minder kaldes frem ved at færdes i denne Sal. Modellen til Linieskibet Elefanten, der, som før nævnt, blev grundsat i 1728 ved Nyholm, findes her. En anden »Elefant« ses i Nærheden, nemlig Modellen til Kong Christian den Femtes Lystfregat, der var bygget i 1691. Paa Agterstævnen er anbragt en hvid Elefant, og Skibet var elegant udstyret og rigt forgyldt, men skal have været en ualmindelig daarlig Sejler. Det fortælles, at Kongen blev saa vred over Skibets slette Egenskaber, at han gav Ordre til, at Elefanten agter skulde ombyttes med et Svin og Fregatten kaldes Svinetruget.

Fra Tordenskjolds Tid findes Modeller af Linieskibet Ebenezer samt Fregatterne Postillon, Raae og Højehald. Fra samme Periode er en Gondol, som Kong Frederik den Fjerde i 1709 hjembragte fra en Udenlandsrejse.

Fra Marinens Storhedstid i det attende Aarhundrede haves en Del prægtige Modeller, af hvilke kan nævnes Linieskibet Fyen fra 1746. Ved den store Brand, som d. 5. Juni 1795 udbrod paa det daværende Orlogsværft paa Gammelholm og i Løbet af et Par Døgn lagde en Trediedel af København i Ruiner, blev denne Model kastet i Holmens Kanal paa det Sted, hvor Niels Juels Statue nu staar, men hvor der dengang var Vand. Rejsningen ødelagdes, og Skroget blev stærkt beskadiget. I 1896 blev det istandsat og igen tilrigget.

Til enkelte af Modellerne knytter der sig sørgelige Minder, f. Eks. til Fregatten »Hvide Ørn«, der var bygget i 1798, men en Vinternat i 1799 sporløst forsvandt i Middelhavet. Man mener, at Skibet var for rankt og er kærtret og sunket under en Byge.

Modellen af Linieskibet Prins Christian Frederik findes ogsaa i Samlingen. Skibet var bygget 1804 og blev som bekendt ødelagt d. 22. Marts 1808 ved Sjællands Odde i Kamp mod engelsk Overmagt. Der om Bord faldt Løjtnant Willemoes, og paa Modellen er Stedet mærket med en Seddel. En Del Genstande, der er optagne fra Vraget, findes anbragt i Nærheden.

Under en Kamp Natten mellem 6.—7. Juli 1812 i Lyngør Havn i Norge blev Fregatten Najaden fuldstændig knust ved det engelske Linieskib Dictators overlegne Ild. Den bekendte Løjtnant Peter Buhl og en stor Del af Besætningen faldt, Skibet sank, men dets Minde er bevaret ved Modellen i Samlingen.

Her findes ogsaa Modellen af vort sidste Linieskib Dannebrog, der blev bygget i 1850, men i 1862 omdannet til Panserfregat. Senere blev Pladerne tagne af, og Skibet blev i mange Aar anvendt som »Eksercer- og Kaserneskip«.

Endvidere kan nævnes Modellen af Fregatten Niels Juel, der var Flagskib i Helgolandskampen. I Montren er tillige henlagt nogle østrigske Granatstumper, der efter Kampen blev taget ud af Fregatten.

Endelig maa fremhæves den dejlige Model af vort nyeste Kystforsvarsskib Peder Skram.

Foruden Skibsmodeller findes der mange andre interessante Ting i Samlingen. Eksempelvis skal anføres en »Muddermølle« fra 1751. Den anvendtes til Opmudring

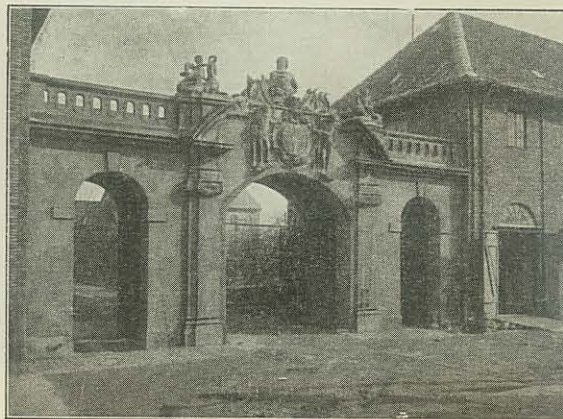
og var en Trædemølle, der blev betjent af Straffegaster fra Marinen. Naar nemlig i hin Tid en Mand for ofte »satte Absent«, d. v. s. udeblev fra Arbejde eller kom forsilde, dømtes han til at træde Muddermøllen en vis Tid. Naar han ikke »trampede Hjulet«, blev han lænket til en »Skubkarre« og maatte med denne trille Mudderet bort.

I Samlingen findes flere Alterkalke fra Orlogsskibene i gamle Dage, en af dem er fra Kong Frederik den Fjerdes Tid og blev sidst anvendt paa Søetatens Hospital, naar de døende skulde have Alterens Sakramente.

I en Krog staar Skibsklokken fra Linieskibet Christian den Ottende, der som bekendt sprang i Luften ved Eckernførde d. 5. April 1849 efter en uheldig Kamp mod tyske Landbatterier. At Klokken er kommen til Samlingen skyldes Hertugen af Cumberland.

Endnu kunde nævnes mange andre Genstande, men det vilde føre for vidt at omtale dem alle.

Nær Modelsamlingen ligger Beklædningsmagasinet,

Arsenalets Port

hvor de værnepligtige ved deres Møde iføres »Kongens Klæder« og forvandles fra civile til militære. Naar man kommer ud derfra, hører man en underlig Lyd i Luften, man ser op og bemærker et Net af Snore. De udgaar fra en vældig høj Mast og ender i et lille uanseligt Hus, der dog har stor Betydning. Det er nemlig Radiotelegrafstationen, hvorfra man ad traadløs Vej kan have Forbindelse med Orlogsskibene, naar de er ude til Søs.

En Bygning, som alle værnepligtige kender, er Eksercerhuset med den mægtige Gymnastiksal, hvis Vægge er prydede med store Marinemalerier. I Nærheden ligger en stor Træbygning, hvorpaa der staar »Det kongelige Theaters Kulissemagasin 1901«. Egentlig hører denne Bygning ikke hjemme paa et Orlogsværft, men her er jo Plads nok, og der er intet at sige til, at den benyttes. Bagved den ligger Snedker- og Baadebyggerværkstedet, i hvilket sidste der ikke alene bygges Fartøjer til Orlogsskibene, men ogsaa de fortrinlige Redningsbaade, der anvendes ved Landets Redningsstationer.

Syd for Frederiksholm er en Kanal, over hvilken en Bro fører til Arsenaløen.

Som Navnet antyder findes her Flaadens Arsenal, der bestaar af 2 Hovedbygninger og 2 Fløjbygninger opførte henholdsvis 1746 og 1771. Hovedbygningerne forbindes ved en Bro, paa hvilken er anbragt en Buste af Kong Christian den Sjette. Fløjbygningerne var tidligere for-

bundne ved en Ringmur, hvoraf en Del dog blev nedbrudt 1886 for at give Plads for et Artilleriværksted, som nævnte Aar opførtes her. Pladsen mellem Bygningerne kaldes Kuglegaarden og aflukkes fra Vejen ved en meget smuk Smedejernsport. Over Porten, lige under den ovenfor omtalte Buste, er det danske Vaaben og nogle krigerske Attributter anbragte. Den nordlige Del af Arsenallet ejes ikke mere af Søartilleriet, men anvendes dels som Proviantmagasin og dels som Fyrmagasin. Da Englænderne i 1807 tog Flaaden, tømte de ogsaa Arsenallet fuldstændigt, og de Vaaben, som nu opbevares her paa »Vaabensalen«, stammer derfor fra en senere Periode. Dog findes et Par Metalkanoner, der er støbt under Christian den Fjerde, men disse er for faa Aar siden opfiskede fra Havbunden. Den ene er et fortrinligt bevaret Eksemplar af de saakaldte »Nældeblade«, paa hvis Forstykke det holstenske Vaaben »Nældebladet« er anbragt. Den bærer Kong Chr. IV.s Navnetræk, er støbt af »Gietmester« Hans Kemmer i Helsingør i Aaret 1625 og blev funden ved Anholt i 1912. Rimeligvis har den hørt til en dansk »Snau«, som forliste paa Halvvejsgrunden i 1711.

Af disse Kanoner blev der i sin Tid støbt 185 Stykker, nu findes der foruden den ovenomtalte kun 3, nemlig 1 paa Tøjhusets historiske Vaabensamling (fun-

den i Ebeltoft Vig 1893) samt 2 paa Artillerimuseet i — St. Petersborg.

Den anden Metalkanon er ligeledes støbt under Kong Christian den Fjerde nemlig i 1621 af Rudolph Borchart i København. Den er en af de saakaldte »Drager« og er for nogle Aar siden funden i Øresund NV. for Hveen. Sandsynligvis har Kanonen hørt til Artilleriet paa Kronborg og er ved denne Fæstnings Overgivelse til Svenskerne i 1658 bleven bragt om Bord i en svensk Orlogsmænd, der saa er sunken under Kampen med den hollandske Flaade 8. November 1658.

Afsides paa Arsenaløen ligger Søetatens Laboratorium, hvor der tilvirkes Ammunition til Flaadens Skyts. Det bestaar af flere Bygninger, af hvilke de ældste er opførte i 1847.

Den sydlige Indgang til Orlogsværftet er ved Enden af Prinsessegade, ad den saakaldte Værftsbro. Her findes baade en militær Vagt og en Politivagt, der fører Kontrol med Ind- og Udpassage. Værftsbroen blev først anlagt i 1863, thi medens Marinen endnu ejede Gammelholm og den Vest for Arsenaløen liggende Ø Christiansholm foregik al Færdsel til og fra Nyholm i Reglenten over Toldbodbommen eller søværts fra Gammelholm til Christiansholms Vestside.

P. ANDERSEN.

DET UDDØDE HUS

EPISODE FRA CARLSBERGFONDETS EKSPEDITION TIL ØSTGRØNLAND 1898—1900

Det var i Sommeren 1899, at jeg paa min Rejse op langs den ubekendte Kyststrækning mellem Angmagsalik og Scoresby Sund sammen med mine fire Ledsagere Cand. Kruuse, Dr. Poulsen, Underkanoner Jakobsen og Søren Nielsen fra grønlandske Handel ankom til Halvøen Nualik ca. 350 Kilometer Nord for Kolonien i Angmagsalik-Distrikt.

Vi havde paa den hidindtil berejste Kyststrækning intet truffet, der kunde tyde paa, at Kysten havde været beboet i en nær Fortid. Stor var derfor var Forbavselse, da vi ved Landingsstedet paa Nualik fandt flere saa vel bevarede eskimoiske Efterladenskaber, at vi saa smaat begyndte at haabe paa, at vi her kunde faa vort længe nærede Ønske opfyldt og træffe endnu levende Eskimoer, der aldrig havde været i Berøring med den hvide Mand.

Saa heldige var vi imidlertid ikke, men vi fik Beviser for, at Halvøen havde været beboet for ikke saa mange Aar siden. Lidt fra Landingsstedet fandt vi nemlig fire eskimoiske Husruiner, af hvilke den ene var saa vel kon-

serveret, at den med ringe Udbedring næsten straks kunde have været taget i Brug. Alle Murene var fuldstændig bevarede. Ligesaa den ca. 7 Meter lange Husgang, naar undtages den yderste Meter af denne. Kun Taget var delvis sammenstyrtet.

Allerede Husets Udseende var os paafaldende. Men da vi i den store Samling Knogler udenfor Huset iblandt Narhval-, Bjørne- og Hundekranier ogsaa fandt Menneskekranier, anede det os, at der her paa denne Boplads var udspillet en frygtelig Tragedie. Alle Beboerne maatte sikkert være blevne Ofre for en eller anden sørgelig Katastrofe; Hungersnød eller Forgiftning.

Gennem den lange Husgang kravlede vi ind i Huset, hvor vi fik Bekræftelse paa, at vor Antagelse kun var altfor rigtig.

Paa Briksen langs Bagmuren laa der Skeletter eller Skeletdele; og langs Yderkanten af denne saaes Rester af Eskimoernes lange sorte Hovedhaar. Endnu fandtes der paa enkelte Steder paa Briksen saa mange Skindrester, at vi kunde fremmane for os, hvorledes de engang levende

Fot. af Chr. Kruuse d. 21/7 1899.

Eskimoer havde ligget lunt og godt mellem de to Lag Bjørneskind.

Her havde de ogsaa udkæmpet den sidste Kamp. Side om Side havde de ligget og var død en for en, medens de længstlevende ikke havde haft Kræfter til at slæbe Ligene af de først afdøde udenfor.

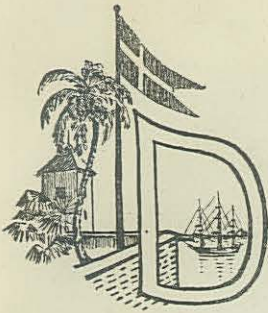
Paa de 5 Lampeplatformer stod Lamper og Vægstensgryder. Tørrehækkene ovenover var faldne ned, men Rester af Bjørneskindsklæder laa endnu paa dem. Under Briksen stod Spaanæsker og Trækasser, paa det stenbelagte Gulv store Urin- og Vandballier, og spredt omkring paa Gulvet laa Træfade, Blod- og Vandøser og

store og smaa Trækasser. Foruden dette fandtes der Eksemplarer af saa godt som alle de Ben- og Træredskaber, der høre hjemme i et eskimoisk Hus.

Tavse og andagtsfulde stod vi stille og betragtede dette talende Gravsted. Alle følte et Pust af Dødens Nærhed, et yderligere Vink til os om, i hvor spinkel en Traad vor egen Tilværelse hang under vor Fremtrængen gennem det ukendte Land, der ved sin enestaaende storslaaede Natur og ved sine voldsomme Naturforeteelser ligesom altid syntes at minde os om Skaberens Almægtighed og vor egen uendelige Lidenhed.

G. AMDRUP

OSTINDIEFAREREN »NICOBAR«S FORLIS.

Det vil sikkert være alment bekendt, at den danske Skibsfart paa Ostindien og Kina naaede sin højeste Udvikling i Tidsrummet 1780—1800 og derefter stilnede gradvis af, indtil den i Midten af forrige Aarhundrede — ved vore ostindiske Koloniers Salg — var saa godt som ophørt. Først i vore Dage er Forbindelsen atter for Alvor taget op, takket være Østasiatisk Kompagni. Landet over følges Kompagniets Foretagender med Interesse, og de store Damperes Navne er vel kendte ude i Folket.

Vi ved alle, at en af de imponerende Dampere hedder »Nicobar«. Dette Skib har for over 100 Aar siden haft en Navne, hvis ulykkelige Skæbne en Tid vakte nogen Opsigt. Den gamle Ostindiefarere »Nicobar« er imidlertid gaaet i Glemmebogen, idet Beretningen om dens Forlis er blevet hengemt i Arkivets altfor tavse Hvælvinger. Vi finder dobbelt Grund til at drage Beretningen frem for Dagens Lys da den klart og interessant viser, hvor besværlige og farlige de lange Sørejser paa den Tid var. Saavidt det er hensigtsmæssigt gengiver vi ordret Meddelerens, Skibsassistenten Marius Jørgensens egenhændige Indberetning til »Asiatisk Kompagni«s Direktion.

Den 21 Juni 1782 om Morgenen gik Ostindiefareren »Nicobar« til Sejls [fra København], og ankom samme Dags Eftermiddag paa *Helsingørs* Rhed. Derfra lettede vi Anker om Morgenen den 26de, men samme Eftermiddag maatte vi lade Ankeret falde ved *Kullen*. Om Natten gik vi atter til Sejls, men nødsagedes den næste Morgen formedelst *Contrair* Vind til at vende tilbage, og Kl. 4 om Eftermiddagen ankrede vi igen paa *Helsingørs* Rhed.

Først den 7de Juli om Formiddagen kunde vi atter lette Anker, men kort efter at have passeret *Cronborg*, maatte vi atter vende tilbage og ankre. Endeligt den 8de kom vi for Alvor afsted og stod *Kattegat* ud. Da maatte vi formedelst *Contrair* Vind indløbe for Anker udfor *Arendal* i Norge den 15de. Vi laa der udi en Uge og gik derefter til Sejls: som er den Høje Direction [ø: Asia-tisk Kompagni] ved Skrivelse fra Capitainen *Hr. Chrystie* tilmeldt.

Intet synderligt mærkværdigt er forefaldet til den 18 September, da vi befandt os paa Højden af *South-Eylænderne*. Capitainen lod holde Skibs-Raad om vi skulde søge *Portoprai* [ø: Porto Praya paa St. Jago] eller fortsætte Rejsen til *Cap* i Betragtning af den gode *Passat-Vind*, vi da havde. Folkene vare dengang alle friske og vi vare desuden forsynede med endel levende Creaturer samt med Vand, saa der mentes, at vi med Spar-sommelighed kunde klare os til *Cap*. Desuden var det uvist, om der var noget synderligt at bekomme til For-friskning paa *Portoprai*, undtagen Vand. Saa blev det

af disse Grunde besluttet at sejle samme Sted forbi og fortsætte Rejsen til *Cap*.

Nogle Dage derefter, da vi befandt os paa omtrent 14 Graders nordlig Bredde, ophørte Nord-Ost-Passaten, og vi fik da *Variable*, mest *Contrair* Vinde med Stille og imellemstunder svære Regnbyger. Folkene bleve syge, og den 21. November, da vi passerede *Ægrinoc-tialen*, døde den første af Mandskabet, nemlig Corporalen *Jacob Hermansen*. Der var i Reglen nogle faa Soldater med Ostindiefarerne, dels til Bedækning, dels til Forstærkning for vore smaa Garnisoner i Kolonierne.*] Sygdommen, som var Skørbug, greb daglig videre om sig og gjorde de fleste af Mandskabet ubrugelige til Skibs-Arbejde. Mange af de Syge fik Forraadnings-Febre, og under Dækket, hvor ingen frisk Luft kunde komme, opstod en saa ulidelig Stank, at ingen kunde *præcaveres*.

Paa dette Tidspunkt prajede et Skib fra *Liverpool* os og sendte Skud efter os, saa vi maatte lægge bi; den engelske Capitain sendte en Jolle med 4 Mand ombord og forlangte, at vi skulde forevise vort Pas. Vi mærkede paa dem, at de efter vort Skibs Udseende antog os for Hollændere. [Der var dengang Krig mellem Holland og England]. Anden Styrmand, *Anders Holm*, blev sendt ombord med Passet, og han fortalte bagefter, at alting ombord i Engelskmanden var klar til *Bataille*; men efterat den engelske Capitain havde set, hvem vi vare, viste han sig ret venlig og sendte os nogle faa Appelsiner til *Præsent*. Frugterne vare os særdeles kjærkomne, og da han hørte, at vi havde ligget saa længe dér under Linien og havde saamange Syge, tilraadede han ved en Skrivelse Capt. *Chrystie* at søge Kysten af *Brasilien*, og gav ham Adresse til en af hans Bekendte sammesteds, som han forsikrede baade kunde og vilde assistere os med hvad vi behøvede. — Capt. Hr. *Chrystie* syntes dog intet om dette Forslag.

Da vi var paa ungefær 4 Graders sydlig Bredde, mærkede Capitainen, at de sydostlige Vinde havde drevet os saa vestligt, at han ej mente at kunne lægge Kysten *Brasilien* af. Han holdt da østlig og mente atter at krydse Linien. — Nu var allerede mange af Mandskabet bortdøde og de øvrige laa syge; ikkun et Par Matroser og Quartermesteren kunde gøre Tjeneste paa Dækket. Vi kunde desværre intet Haab gøre os om de Syges Bedring, thi vi vidste af Erfaring, at alle, som blev syge og kom til Køjs, maatte dø. Nogle holdt sig paa Dækket af Frygt for at ligge nede, og endel af dem holdt det længe ud, men faldt saa pludseligt om og døde. Man kunde i Betragtning af disse Omstændigheder intet vente andet, end at vi faa, som endnu holdt os i Bevægelse [hvad vi vare nødsagede til], om kort Tid kunde falde om ved hinanden og bukke under. Det Raad, som jeg vidste og brugte, var med Bøn og Graad at andrage vor elendige Tilstand for den forbarmende Frelser, hvad

*] Her menes dog rimeligvis Skibskorporalen.

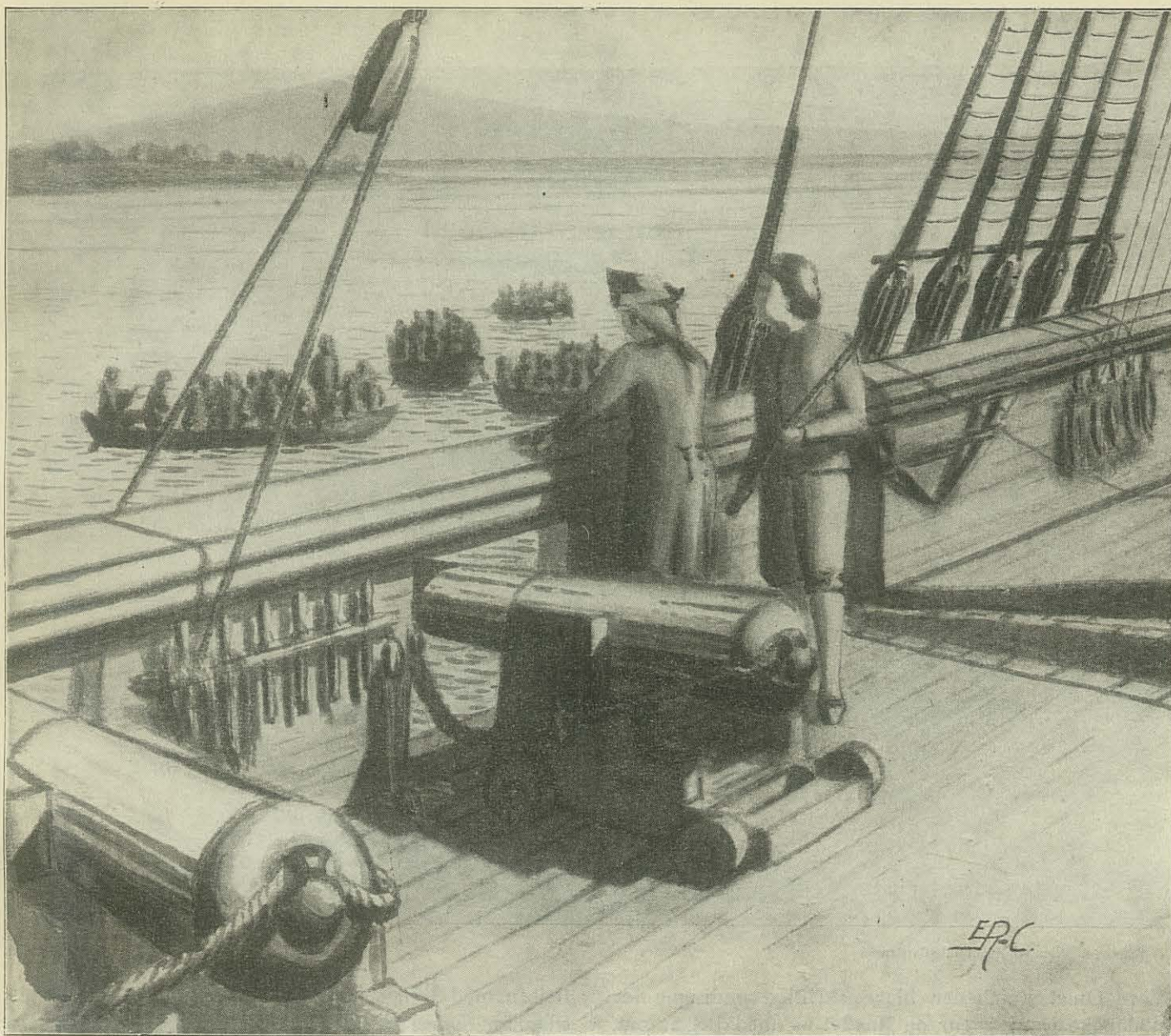
Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

jeg ofte i mit Kammer havde Lejlighed til, — og jeg erfarede i Gærningen, hvad det er for en Lykke at kunne dette, thi naar han i Naade anblicker een, saa kan han gøre det syge sundt, og man faar frisk Mod og nye Kræfter. De fleste Syge lod mig kalde til sig og bad mig trøste dem med Guds Ord.

Capitainen lod holde Skibs-Raad og *proponerede* at søge Kysten af *Guinea* som det nærmeste Land; der var desuden det danske Fort, og man kunde om muligt dér blive forsynet med Folk og andet fornødent. Denne *Proposition* blev af Skibs-Raadet samtykket og besluttet, og vi forenede vore faa Kræfter for at faa Ankertovene og desligeste paa rede Haand førend vi kom under Land. Uagtet vi noksom var vidende om vor Afmægtighed, opmuntrede vi dog hinanden, skønt ofte en og anden faldt om og næppe kunde rejse sig igen. Capitainen var syg af Gigt i Ben og Fødder, Over-Styrmanden *Schultz* havde Bryst-Syge, 2den Styrmand *Holm* laa tilkøjs, [han døde kort efter], 3die Styrmand *Junge* var adskillige Gange saa upasselig, at han ej kunde gøre nogen Tjeneste, 4de Styrmand *Chr. Königfeld* havde Bryst-Syge — og jeg, Skibsassistenten, havde Sting for Brystet, som greb mig saaledes an, at jeg gentagne Gange halvdød blev hjulpen ned paa Køjen, hvoraf jeg dog saa snart som muligt krøb ud igen forat være paa Dækket og hjælpe til samt for at være i den friske Luft. Jeg opbrækkede ofte hele Portioner Blod. Doctoren *Mester Klein* var ogsaa meget svagelig, hvad man ej kunde undres over, da han havde haft og endnu

havde med saamange Syge at bestille. Hovmesteren Kokken og Capitainens *Serviteur* [Oppasser] var alle meget stærkt angrebne af Skørbugen og kunde ikkuns stavre om. Quartermesteren blev ogsaa utjenstdygtig, og der er mig ikkuns een Matros bekendt, som kunde gaa til Vejrs — nemlig *Jens Olsen*, som siden avancerede til Baadsmands og Sejlmagers Mat; [han er ogsaa, da Skibet forliste, bleven bjærget].

I saadan Tilstand befandt vi os, da vi 1783, d. 16. Januari, fik Land isigte af Kysten Guinea, men uden at vide hvor. Dagen efter holdt vi med Skibet ind under Land og hejsede Flag. Der kom da 6 Kanoer ud fra Kysten; i hver var 12 à 14 Mand vilde Negere, som mandigt nærmede sig til os. Vel vare vore Kanoner ladte med Kardætsker, og Haandgeværerne var alle ved Haanden, men vores svage Tilstand, saavelsom det lille Antal, der kunde vise sig paa Dækket, gjorde os ængstelige for at blive overfaldne af disse vilde Mennesker. Saavidt vi vidste, var der jo ej noget europæisk Fort i Nærheden, hvor vi kunde søge Beskyttelse. Negerne, [hvoriblandt een, som kunde tale noget Engelsk], gjorde os adskillige Spørgsmaal, — om vi vare engelske, om vi havde været længe paa Rejsen, og om vi havde mange Syge? Dette blev saaledes besvaret, at de ej fordristede sig ombord — muligvis af Frygt for, at vi skulde beholde dem, hyad, efter Sigende, visse Kyst-Farere undertiden gør. [Slavehandelen stod paa den Tid endnu i fuldt Flor.] Det afskrækkede dem vel noget, at de saa mig og Hovmesteren staaendes agter, inden

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

for Kanonen, hver med en Pistol i Haanden, og vi gav os Udseende af, at vi ej vilde ses af dem. Men Hensigten var dog virkelig at skræmme dem bort, hvad vi ogsaa lykkeligt opnaaede, thi de tog Flugten ligesom Fugle. Imidlertid havde vi dog faaet at vide af dem, at Landet, som vi saa, var *Cap Apollonia* [paa Guld-kysten], og derfra kunde vi da med Vished bestemme Coursen østlig.

Den 19de ditto kom vi udenfor et Fort og fyrede en Kanon af; en Kano blev udsendt, og Folkene spurgte, hvem vi vare, men turde ej komme os nær, da de frygtede, vi vare Englændere. Vi fik at vide, at Fortets Navn var *Axim* og at det tilhørte Hollænderne — og lod saa Ankeret falde og Sejlene fastgøre, men dette Arbejde var for os faa syge og udmattede Mennesker utroligt tungt. Den følgende Morgen ved Solens Opgang hejsede vi Flag og *salutede* Fortet, der svarede os med ligesaa mange Skud.

Tvende Kanoer kom tilborde medbringende *Compliments* fra Gouverneuren. Efter Capitainens Ordre gik Ober-Styrmanden og jeg, Skibsassistenten, iland forat

tale med Governøren; denne viste sig meget tjenstagtig og sendte strax en Kano til Borde med Kød, Grønt og Frugter, som vi højlig behøvede. Jeg tror, at havde vi endnu 8 Dage maattet holde Søen, havde de faa, som endnu holdt sig i Bevægelse, ikke længer kundet yde nogen Hjælp til de liggende.

Den 23 Januar, da Capitainen vilde sejle, sendte Gouverneuren os Negere ombord, for at de kunde hjælpe os Ankeret op; dette befandtes da mestendels sønderbrudt.

Tre Dage efter vare vi udenfor det hollandske Hovedfort *Elmina*. General-Gouverneuren paa dette Fort sendte en Kano, hvori der foruden Negere var tvende Europæere, som skulde sige os, at man var underrettet om vores Tilstand og at vi kunde faa en 17 à 18 Mand. General-Gouverneuren tilbød vor Capitain Hjælp til at ankre dér, men han vilde fortsætte Rejsen til det Danske Hoved-Fort *Christiansborg*, hvor vi ankom og ankrede den 28de. [Danmark havde dengang 4 smaa Kolonier med Forter i Guinea-Bugten, Christiansborg og Fredensborg paa Guld-kysten og Kongssteen og Prindsenssteen paa Slavekysten.]

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

Vore Omstændigheder bleve skriftligt andragne for den danske Gouverneur og Raadet — med Begær om, at det vilde foranstalte det fornødne med Hensyn til Folk og Provision, hvad vi da ogsaa skriftligt fik Løfte om. Der blev desuden skrevet til det hollandske Hoved-Fort *Elmina* og ligesaa til det engelske Hoved-Fort *Cap Corse* [det tidligere svenske Fort *Carolusborg*] om at faa Folk derfra. Fra det engelske Fort blev der sendt 5 Mand, men den hollandske Gouverneur, der sluttelig var blevet opbragt, fordi Capt. *Chrystie* ej vilde ankre ved *Elmina*, gjorde adskillige Vanskeligheder uagtet han gerne ønskede at blive de Folk kvit, som fandtes hos ham, da der var Mangel paa Levnetsmidler. Han kendte imidlertid vor Forlegenhed og forarsagede os da adskillige Omkostninger ved *Expresser* og *Transporter*, foruden *Tidsspildet*.

Endeligt blev der dog sendt 14 Mand fra *Elmina*, men endel af dem kunde dog ej give sig ud for *Matros*er. Fra Skibet *Grev Moltke* [som paa dette Tidspunkt anløb *Christiansborg*] fik vi en *Tømmermand*, som Capitainen tilstoed 20 Rdlr. om Maaneden, og den danske Gouverneur, Hr. Agent *Kiøge* overlod os en *Bødker* imod at Capitainen betalte hans *Gæld* og gav ham 14 Rdlr. maanedligt. De andre fik *Maanedspenge* efter deres *Duelighed*. Alle Folkene bleve antagne for hele

Rejsen med Skibet, og de fleste aflagde derfor *Troskabs-*eden for *Gouverneuren* i Capitainens og min *Nærværelse*.

Da vi her paa Rheden *Akra* havde mistet 2de Ankre, maatte der rekvireres eet fra *Gouverneuren*. Den 12te *Martii* var vi sejlfærdige fra *Kysten Guinea*. *Mandskabet* inden *Skibs-borde* bestod da ialt af 36, hvori ej er iberegnet 3 *Slavedrenge*, som vi havde købt. Den høje *Direktion* er om det passerede underdanigst tilskrevet.

Efter *Afsejlingen* fra *Kysten* blev der i *Skibs-Raadet* arrangeret følgende: *H. W. Junge* avancerede til 2den *Styrmand*, *Chr. Kønigsfeld* til 3die *Styrmand*, *Quartermesteren Cornelis Petersen* til *Baadsmand*, og *Matrosen Jens Olsen* til *Baadsmand* og *Sejlmagers Mat.* Og *Johan Kiermis* skulde herefter være *Quartermester*.

Paa *Rejsen* til *Cap* er intet mærkværdigt forefaldet, undtagen at Capitainen og *Over-Styrmand Schultz* lod gøre et *Rat* til at styre med, hvorpaa *Rorpinden* blev skaaret af. Vi ankom lykkeligt til *Bay-False* [*Falskebugten*, nogle faa Mil syd for *Kap*], hvor vi traf det *Kongl. Danske Orlogsskib »Indføds-Retten«*, og et dansk Skib assisterede os med *Jolle* og *Mandskab* forat vi kunde komme godt til *Ankers*.

Dagen efter nægtede de paa *Kysten Guinea* forhyrede Folk af fremmede Nationer at udføre alt *Skibs-Arbejde*.

Capitainen havde befaleet Over-Styrmanden at klage over saadant til Chefen for det danske Orlogsskib, men da denne ikke vidste at hjælpe derpaa, maatte det taales, at Folkene gik deres egen Gang. *Schultz* skrev til mig derom og begærede, at jeg skulde meddele det til Capt. *Chrystie*, som var rejst til Cap, hvad jeg ogsaa gjorde samme Dag, og jeg opsatte tillige en Forestilling til *Gouvernementet* paa Cap, skrevet paa Hollandsk, hvori jeg forklarede, at disse Folk var hyrede for hele Rejsen, og at de viste sig opsætsige paa Trods af deres Ed og Pligt. Dette sendte jeg Capt. *Chrystie* forat man efter Behag kunde underskrive og indlevere det, thi jeg vidste, at han intet Hollandsk kunde tale. [Kapkolonien var dengang i Hollændernes Besiddelse.] Capitainen indlod sig imidlertid i Ordkrig med Folkene, som var løbet til Cap forat klage over ham. Vel kom Consulen *Doewett* tilstede, men alt var forgæves. Capitainen forlangte, at jeg skulde tilskrive ham om deres Tilgodehavende, hvilket jeg opsatte *in duplo*, hvorefter Folkene blev dimitterede fra Skibet.

Efter nogle Dages Forløb medbragte Capitainen fra Cap 7 Morer og 3 Morerinder, der hørte til et for nogen Tid siden strandet engelsk Skib. Capitainen Hr. *Schiffer* [»Indfødsretten«] overlod os 4 Mand og Capt. *Fuglede* [»Castellet Dansborg«] ligesaamange. En Italiener, en fransk og en svensk Soldat deserterede fra deres Poster ombord til os, og et Fruentimmer, som havde været ombord hos Capt. *Schiffer* og nydt Passage fra Kiøbenhavn, kom ombord i »*Nicobar*« for at blive bragt videre til *Tranquebar*.

Hvad Aarsag Capt. *Chrystie* havde til at gaa til Sejls uden efter Løfte at lade mig det vide, er mig ubekendt, men jeg maatte finde mig i at blive tilbage, medens Skibet bortsejlede med næsten alle mine Ejendele; der var ikke engang klareret i mit *Logie* for de 14 Dage, jeg havde ligget i Land for at besørge Provisionerne.

Man kan let forestille sig med hvad Bedrøvelse jeg maatte høre, at Skibet var afsejlet uden at jeg kunde komme dertil. Et fremmed Menneske uden Bekendtskab og uden Penge og endda i Gæld, — iblandt Folk, der ej bevæges ved andet end ved Penge til at gøre godt! Jeg havde ingen at klage min Nød til og vente Hjælp af — uden Gud alene; men jeg troede at være hans

Forsyn anbefalet, og intet kunde altsaa hændes uden *Hans Villie*.

Med endnu mere Følelse erfarede jeg en 11 Dage efter Skibets Afsejling fra *Bay-False*, hvilket var den 10de Juli, at vort Skib »*Nicobar*« Dagen efter, den 11te Juli, ganske var forlist.

Ikkuns 7 Europæere, nemlig Over-Styrmanden *Carl Schultz*, Baadsmanden *Cornelis Petersen*, Baadsmands-Maten *Jens Olsen*, Quartermesteren *Johan Kiermis*, Matrosen *Jens Christensen*, en fransk Soldat, hvis Navn er mig ubekendt, samt en Dreng *Königsfeld*, som var kommen ombord fra Capt. *Schiffer*, var reddede. Desuden 3 Morer og 1 Morerinde, ialt 11 Mennesker, som ikkuns med den største Livsfare vare undkomne.

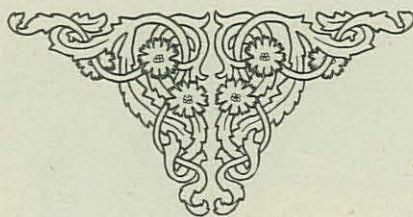
Carguerne paa Skibet »*Charlotte Amalie*« [dansk] ved, at jeg stræbte for at komme til Skibet, forat observere Compagniets Bedste med Hensyn til det hjærgede og strandede Gods, men dette blev mig nægtet af Gouverneuren paa Cap. Først en Maaned-Tid derefter erholdt jeg Tilladelse og rejste derhen for at recognisere, om Skibs *Documenterne* og Compagniets Breve kunde erholdes, men uagtet al Møje har jeg ej været saa lykkelig at bekomme det mindste.

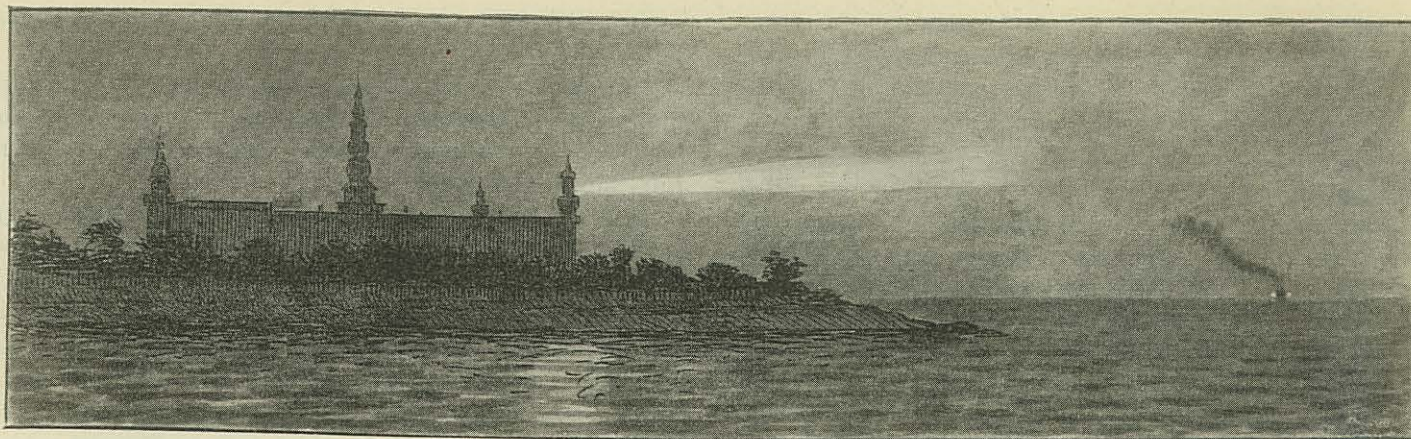
Om de høje og naadige Herrer befaler det, kan jeg underdanigt berette, hvorledes det er gaaet til ved Strandingen. I den Tid, jeg har opholdt mig paa Cap og rejst der i Landet, har jeg nøje erkyndiget mig derom og confereret med dem, der blev reddet fra »*Nicobar*«. Af dem er 4 gaaede ombord i Capt. *Cappels* Skib, *Johan Kiermis* ved jeg ej noget om, Opløberen eller Drengen *Königsfeld* var ved min Bortreise fra Cap endnu der i Landet, og Styrmand *Schultz* er for en 3 Maaneders Tid siden retourneret med et Skib fra *Amsterdam*.

Hermed ender Marius Jørgensens Beretning om Ostindiefarereren »*Nicobars*« og Mandskabets Skæbne, og han slutter sit Brev med »underdanigst« at anbefale sig hos »Compagniets høje og naadige Herrer og Directeurer«.

Som det ses var der tildelt den gamle Ostindiefarer »*Nicobar*« en saare krank Skæbne. Gid til Gengæld Lykken saa meget mere maa følge den ny Asiens-Damper »*Nikobar*«, saa at den i mange Herrens Aar kan være med til at hjembringe Østens Rigdomme til vort »fattede« Norden.

KAY LARSEN

Tegning af Axel Thiess

NATLIG PATROUILLE

Det hvide Fyr
højt under sorte Skyer —
en Lysets Aand, der faldt i blide Tanker —
Blinkfyrets Lys
i korte Flammegys
er som en Puls, der stærkt mod Uvejr banker.

Den lille Stad —
en Lygters Perlerad,
hvor sort mod sort er tegnet Øens Strande.
Bag Skyens Kant
en kølig Diamant
af Dronningsmykket over Nattens Pande —

Vor sorte Baad
er skabt til natlig Daad,
den er som Mulm, der trygt i Mulm sig dølger,
den fejer stum
sit hvide Slæb af Skum
igennem Vinterhavets dunkle Bølger.

Dog ej til Jagt
men kun aarvaagen Vagt
den spejder mod det nære og det fjærne.
Hvem stævner frem
imod vort stille Hjem —
hvem fører denne glidende Lanterne?

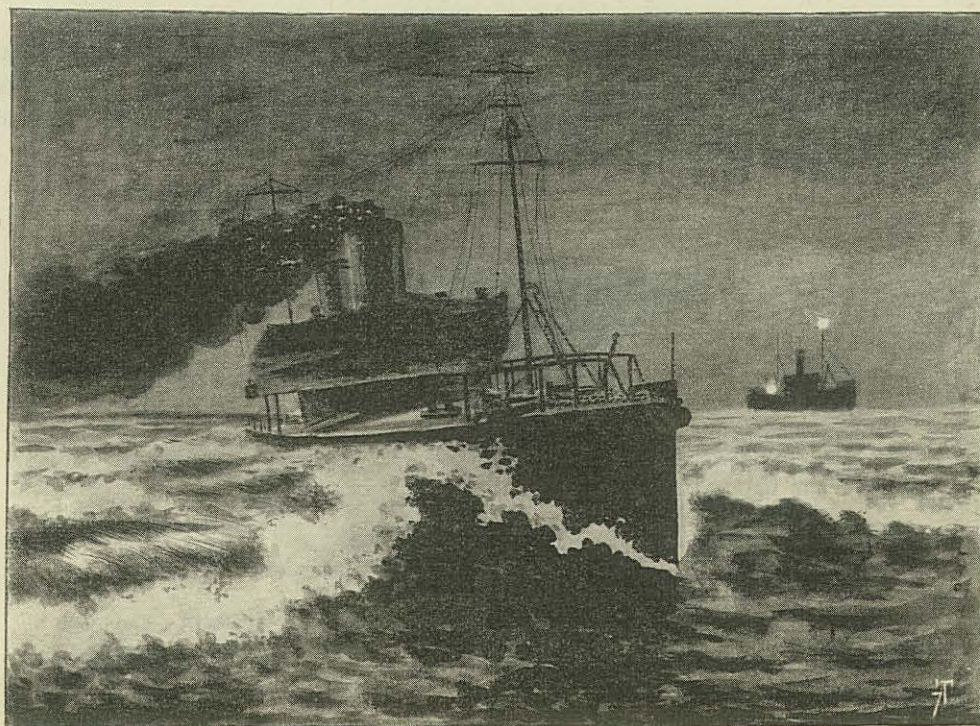
Tænd Projektør!
Fuld Fart! I Røgens Slør
Ildfunker danser — røde Pailletter —
i Lysets Bræm
en Skude trylles frem —
sluk af! og Mørket Aandesynet sletter.

Vi saa hans Navn
stod ærligt paa hans Stavn
og Flaget frejdigt bølgede foroven
en Mand ved Rat
steg frem af Mulm og Nat,
og Skum og Svanevinger foran Boven.

Du kom med Fred —
gaa trygt til Havn og Red —
Nu glider bort i Mulmet to Lanterne,
som i en Drøm
ad en usynlig Strøm,
af Natten baarne, som to milde Stjerner.

Vi vil kun Vort,
kun vise Ufred bort,
haardt imod haardt er Livets bitre Lære;
vis mig Dit Sind,
før Du gaar hos mig ind —
her er min Haand! — hvis Du er Mand af Ære.

AXEL JUEL

Tegning af Axel Thiess

EN HJERTESORG.

Vi skriver i Dag den første November, og det blæser en svær Storm af Øst paa fjerde Dag.

Det er svære Tider i alle Maader. Der er Uvejr i Luften over hele Jorden. Ikke mere end et Døgn Rejse herfra raser der en Storm af saadanne gigantiske Dimensioner, som Menneskeheden endnu aldrig har oplevet — den fejer Byer og Lande, hele Nationer over Ende.

Det blæser haardt. Huset formelig giver sig; Døre og Vinduer klapper, og hver Gang de jagende Luftmasser tørner mod Murene, lyder der Bump paa Bump, ligesom fjerne Kanonskud, gennem Blæstens ustandselige Hujen. Fra Verandadøren kan jeg nede for Enden af Vejen se ud over Sundet; de graalige Søer vælter sig med brydende Toppe ind mod Glaciet, og langt ude mod Saltholmsfortet samler det hele sig til en hvid, skinnende Fraade. Det ellers saa fredelige Sund ligner slet ikke sig selv.

Det har det nu for Resten ikke gjort i lange Tider. Og fredeligt kan man heller ikke længere kalde det.

En Torpedobaads lange, sorte Skrog farer forbi. En anden følger efter — og en tredie og fjerde — i Køl-vandslinie. En Krydser staar udefter, energisk og sammenbidt at se til. Og der, næsten skjult af Søerne, har vi Undervandsbaaden, man of war'en paa Moden — kun det lille Taarn rager op over Søsprøjtet. Naar Tiden er inde, forsvinder ogsaa det, og favnedybt under Havets Overflade manøvrerer det moderne Krigsskib. Fremtidens Orlogsgaster hører med til Indmaden i det fantastiske Havuhyre, der i vore Drengear var en spændende Romanspøg, men som nu er blevet uhyggelig Alvor. Uden at blive mindre spændende.

Dagen gaar, og Mørket falder paa. Sort og skummel ligger Søen derude; Kimingen staar skarpt mod Himlen, og Søgelysene fra Forterne begynder at feje deres Straaler ud over Farvandet.

Saa tænder jeg Lampen; Stuen fyldes saa mildt og venligt af dens varme Lys —

Under Dannebrog!

Tankerne flyver tilbage til Ungdomstiden, til en sollys Sommermorgen, for snart tredive Aar siden, om Bord i Korvetten »Fyen«, som for et Pres af Sejl stod Skagen ud — da jeg den Morgen kom op paa Dækket med min Køje i Armen, fik jeg et Indtryk af noget stolt og stort, som jeg aldrig glemmer! Jeg ved ikke om de andre Mænd fra den Gang havde det ligesom jeg selv, men den vagthavende Officer, der gik henne agter, saa til Vejrs med et Ansigt — jeg husker det endnu — saa glad og lykkeligt, som om han fandt det hele ligesaa festligt som jeg selv.

Over os, solbelyst, de vældige Masser af hvid Dug, fra Raa til Raa, helt op i den tindrende blaa Himmel — »Fyen« var den Sommer endnu fuldrigget — under os og om os det svære Skib, krængende og duvende frem gennem Søerne, som bragte Bud om Nærheden af Vestervovvov og lod os føle, at vi nu var paa Vej fra Danmarks Øer og Sunde ud mod det store, aldrig hvilende Verdenshav — og de fjerne, lokkende Strande.

For det var jo Maalet, et af de mange, man havde Raad til den Gang, da Livet laa foran en — det var jo Meningen med at faa Lov til at tjene sin Værnepligt af til Søs — at komme ud paa det lange Togt, at faa prøvet Sømandens Liv om Bord og Landlovens Fryd paa fremmede Kyster.

Jeg husker den Dag inde paa Værftet, da Kanoneren lod os træde an paa to Geledder og med sit hyggeligste Ansigt og i en venlig tillidvækkende Tone bad de Herrer, som ikke saa gerne vilde ud at sejle, men som hellere vilde blive hjemme, om at vise sig, og en Del uskyldige, intetanende Sjæle traadte frem til Beskuelse — Du Alstyrende! Jeg skal ikke for Uindviede røbe den intime og hjertelige Tone, som hersker indenfor vort brave Søværn, og som ved saadanne Lejligheder skaffer sig Udtryk i de vidunderligste Sprogblomster, men jeg er overbevist om, at de fleste af »de Herrer«, i hvert Fald saa længe Kanoneren »var hos dem«, bad til, at de aldrig var traadt frem, men havde foretrukket at sejle til Verdens yderste Ende og

døje langt mere ondt end godt, godt, godt

sammen med os andre frem for at staa der i Belysning af deres uimodstaaelige Ønske om at være Sømand hjemme paa Holmen om Hverdagen og deltage i Familielivets Glæder om Søndagen.

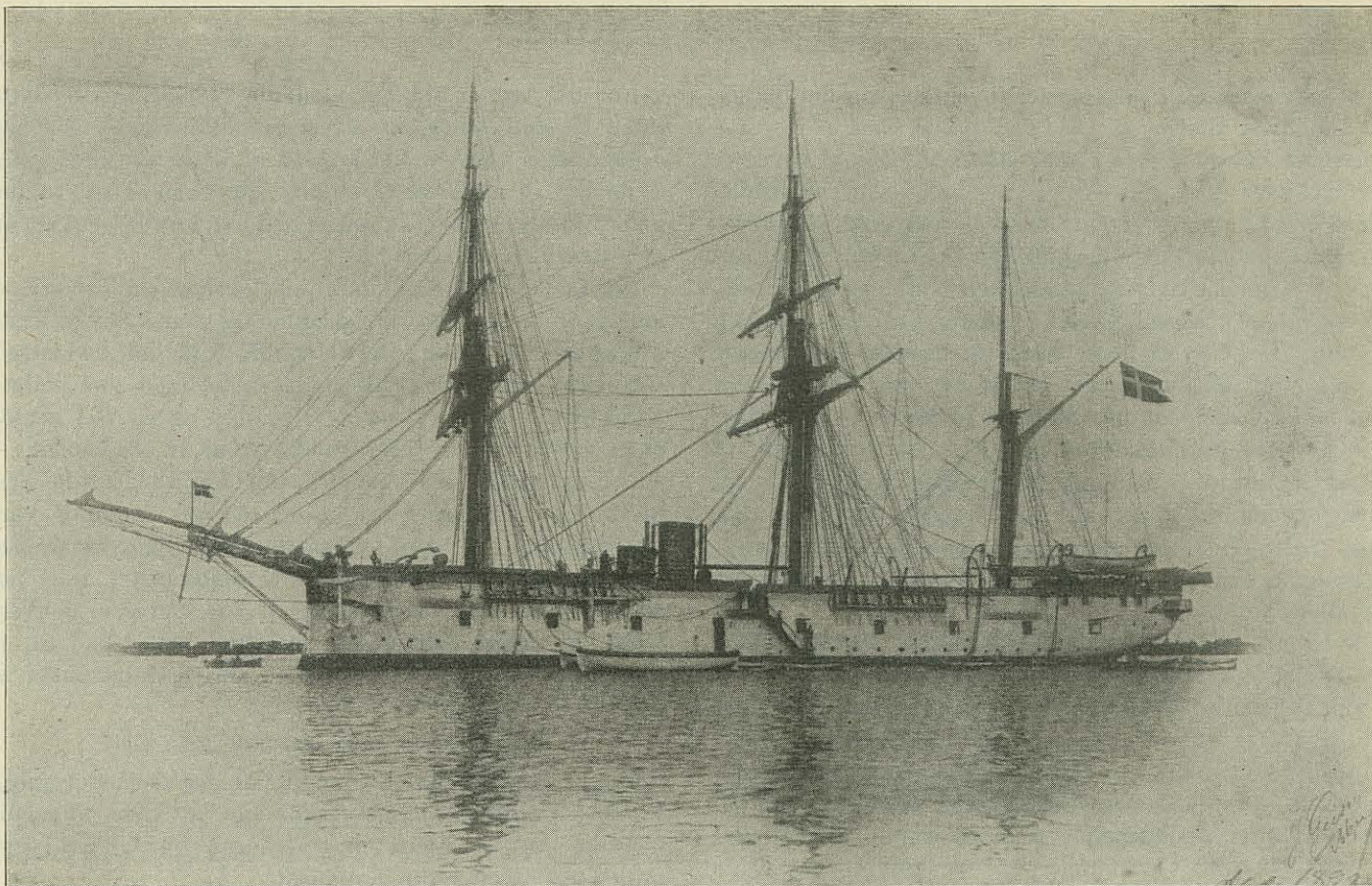
Men jeg husker ogsaa nogle Dage — et Par Uger efter den straalende Morgen, da vi stod ud i Skagerak — hvor vi laa underdrejet for en pibende Storm med Regn og Rusk i Atlanten udenfor Kanalen — der stod et vældigt Hav, Lugerne var lukkede og skalkede — og da kan det jo nok være, at flere Medlemmer, om jeg saa maa sige, af det søgaaende Lægdsrullemandskab nede om Læ, hvor de tumlede rundt paa Batteri og Banjer som Bytte for alle Søsøgens Rædsler, sendte en lyssky Tanke til de stille Stuer i Logiskibet, som laa lunt og støt og vel fortøjet i Flaadens Leje hjemme i Kongens København.

Naa, men paa det Tidspunkt havde jeg imidlertid, som nogle af mine ærede Kolleger forment, faaet en »Tjans«. Jeg havde i hvert Fald faaet et meget komfortabelt Opholdsted — jeg befandt mig i Sygelukafet.

Og nu er det vist bedst, at jeg ser at faa spundet den lille Ende om min Hjertesorg.

Nede paa de saakaldte Fyrbøderbanjer, om Styrbord, boede Lærlingene. De smaa raske Drengene var meget vellidt af Folkene, som villig tog sig af dem, naar de paa deres barnlige og belevne Maade anmodede derom. Det var især om Aftenen naar de skulde til Køjs, at det kneb for dem — fik de ingen Hjælp, kom Køjen gerne til at hænge i en saadan Bugt, at det lille Væsen inde i den laa krumsluttet paa Højkant og kunde bide sig selv i den store Taa hele Natten, hvis han havde Lyst til det — og de plejede derfor at bede den nærmeste Skildvagt nede paa Banjerne om at give dem en Haand: »Aa, Hr. Skildvagt, vil De ikke være saa god at hjælpe mig med at hænge min Køje op!«

Og naar den var hængt op saa var det jo, om Hr. Skildvagten ogsaa vilde hjælpe ham ned i den, og næste

Korvetten Fyen [barkrigget]

Morgen, naar der blev purret ud, om Hr. Skildvagten vilde hjælpe ham med at surre den — det sidste var virkelig næsten ogsaa uoverkommeligt for saadan en lille Fyr, i al Fald til at begynde med.

Men det kan jo ikke nægtes, at de søde, smaa vordende Admiraler var nogle slemme Grise nede i deres Gemmer — det ved jeg, som havde med Rengøringen dernede at bestille.

Skaffegrejer, Smørdaaser, med Smørklatter baade inden i og uden paa, Haarbørster, Sæbe, Madrester, Kamme, smudsige Lommetørklæder, Bøger — alt laa og flød imellem hinanden inden i Skabene, og uden paa var den hvide Farve efterhaanden blevet saa oversnavset, at den slet ikke var til at faa frem igen, hverken med det gode eller det onde. Overfyrbøderen, som dirigerede Rengøringen dernede, rystede hver Dag mere og mere paa Hovedet og bestemte sig omsider efter moden Overvejelse til at »skjule Skidtet« og give det hele en Gang Hvidtelse.

Og saa var det altsaa en Morgen, da jeg skulde hente Hvidtelsebøtten, at jeg gik min Skæbne i Møde.

Den nævnte Bøtte befandt sig nede i Lasten, et Rum under Banjerne forude. En Trappe førte derned, og lige nedenfor denne Trappe igen var der en mindre Luge, som førte endnu dybere ned i Skibet, efter Sigende ned i Dynamitrummet, og denne Luge, som altid plejede at være lukket, stod netop den Morgen aaben!

Uden at ane noget gik jeg rask ned ad Trappen; bælgmørkt var der, naar man kom oppe fra Lyset, og saa skete det altsaa, at jeg, da jeg troede at træde paa Dørken i Lasten, i Stedet for traadte ned i den aabne

Luge, styrtede med hele mit Legemes Vægt og blev hængende paa Lugekarmen med min højre Side og mit venstre Knæ.

Det gav jo et Bras — en Mand kom løbende oppe paa Banjerne — jeg var klar til at give et kraftigt Brøl fra mig, men kunde kun frembringe en Lyd ligesom den, hvorved man udtrykker sit Velbehag, naar man lige har stukket en kold, dansk Snaps ud: »Ah —«

»Slog De Vejret fra Dem?« spurgte Manden ovenfor, og i næste Øjeblik var han nede for at hjælpe mig.

Jeg kom saa ud af Hullet og krøb atter op paa Banjerne — der stod jeg lidt og sundede mig; det gjorde ondt baade i Benet og i Siden, og Vejret kunde jeg stadig ikke faa, men jeg tænkte jo ikke andet, end at det snart vilde gaa over igen.

Men det vilde det ikke; tilsidst kunde jeg slet ikke støtte paa Benet, og saa maatte jeg jo omsider bekvemme mig til at gaa til Lægen.

Det var en rigtig rar Mand; han saa paa Knæet, smurte det ind i Jodtinktur, lagde et Bind om og sagde, at det var en Kontusion. Derefter kom vi til Siden; jeg viste ham, hvor det gjorde ondt, og han satte en Finger lige paa Pletten.

Nu har jeg alle mine Dage haft en Svaghed, som, hvor intetsigende den er, alligevel til Tider kan være meget generende. Jeg er saa kilden.

Og i samme Nu den gode Doktor trykkede til med Fingeren, udstødte jeg et Hyl og sprang som en Reje saa langt væk, som mit stive Ben vilde tillade det. Han saa ganske forbløffet paa mig, og da jeg fremstammede min Forklaring, smilede han venlig og

sagde, at saa var der vist ikke noget i Vejen med Siden.

Derved blev det — og jeg blev i Sygelukafet. Jeg havde det som sagt meget komfortabelt; men jeg brød mig nu alligevel ikke meget om den »Tjans«, jeg der havde faaet — det var jo ikke derfor, jeg var kommet ud at sejle. Det gik kun langsomt fremad med Benet, men desto raskere gik det med Rejsen; for hvert Etmaal nærmede vi os mere og mere den fremmede Kyst, hvor vi skulde vise Flaget, hvor *Mænnene* skulde have Landlov og sande, hvad der stod i den gamle Vise om Sømanden, at

— kommer han til Syden,
han drikker Vin med mer, mer, mer.

Jeg blev mere og mere betænkelig, og da det en skønne Dag forlød, at vi nu kun havde to Dage til Madeira, tog jeg en rask Beslutning og spurgte Lægen, om jeg ikke kunde blive skrevet ud.

»— Jo, det kunde jeg for den Sags Skyld godt — naar jeg selv mente, at — saa gik det vel nok, og —« ja, saa blev jeg altsaa udskrevet og meldte mig til Tjeneste igen, ikke uden bange Anelser, men fast bestemt paa at holde det gaaende saa længe jeg kunde, i hvert Fald til jeg havde været i Land — bagefter fik der komme, hvad der vilde.

De første Par Nætter skulde jeg være fritaget for Vagt og sove nede paa Banjerne, og det traf sig saadan, at den første Aften, da jeg skulde til Køjs, maatte jeg selv op i Finkenettet og hente min Køje; den var stuvet rigtig godt hen mellem de andre Køjer, saa jeg maatte tage et ordentligt Nap for at faa den fri, og — kniks! — der gik det i Stykker inde i Siden paa mig igen. Jeg følte en heftig, pludselig Smerte, som imidlertid tabte sig, da jeg kom til at ligge, men næste Morgen, da jeg tørnede ud, var den der atter og blev naturligvis værre og værre i Løbet af Dagen, fordi jeg, min Beslutning tro, deltog i alle Øvelserne uden at knys; men den følgende Dag var den saa voldsom, at jeg tilsidst hverken kunde krybe eller gaa eller ligge eller blot trække Vejret — saa maatte jeg jo til Slut give mig og gaa til Lægen igen.

Men denne Gang lod jeg mig ikke nøje med at blive kildet.

»De har jo brækket to Ribben, Højstærede!« sagde den gode Mand med uskrømtet Forbavelse.

Saa blev jeg trillet ind i et Lagen ligesom et Pattebarn i et Svøb og fik anvist min gamle Køje i Sygelukafet.

Dagen efter ankrede vi paa Rheden ved Funchal.

* * *

Vi laa der i nogle Dage — hvor mange kan jeg ikke huske — og jeg kom ikke i Land.

Det var jo en Hjertesorg. Selv nu, saa mange Aar efter, kan jeg føle ligesom et lille Stik i Hjertet ved Erindringen derom.

Den Dag, Dronningens Kvarter, hvortil jeg hørte, skulde have Landlov, gjorde jeg et sidste Forsøg og bad, om jeg ikke maatte komme med — jeg skulde nok være forsigtig. Men Nej. Den ellers saa rare Læge lod sig ikke røre, og det gjorde han naturligvis ret i. Pudsede og pyntede gik mine Kammerater ned i Far-

tøjerne, som skulde sætte dem i Land. De smaa Lær-linge var med; da de gik fra Borde, stod Næstkommanderende — det var en dejlig Mand, vores Næstkommanderende — ved Falderebet og deklamerede for de smaa Sømand:

— Og spis nu af de Frugter,
som Bondemanden aldrig ser!
Hej komfallera Hurra!

Men jeg stod nede i Sygelukafet og følte mig saa underlig tyk i Halsen — gennem Bougporten saa jeg Dampbarkassen slæbe af med Fartøjerne, svingende fulde af glade Gutter, og da — ja, jeg generer mig saamænd ikke for at sige det — da gik jeg hen i en ubemærket Krog og kvalte en stille Taare.

Tiden var lang den Eftermiddag. Der kom Visiter ombord, og Konsulens Damer var inde i Lukafet med pragtfulde Blomster til os Par Stakler derinde. Det var helt symbolsk — Blomster! Nok se, men ikke smage! Blomsterne var dejlige; men det var jo Frugterne, vi havde længtes efter. En Glæde havde jeg dog den Aften, inden jeg gik til Køjs; da Kammeraterne kom ombord, havde de forskellige Ting med, som de havde købt til mig — Souvenirs de Madeira! Fotografier og andre Sager — midt i deres Fornøjelse havde de ikke glemt mig, og det glemmer jeg aldrig dem.

Naa, Landlovsgasterne var i Land i seks Timer, og i Resten af Tiden, mens vi laa der, maatte de arbejde, sjove med Kulfyldning, Rengøring og al den Slags — jeg laa i »Vinduet« hele Dagen igennem og nød Udsigten.

Og der var nok at se paa — Livet paa Rheden i Almindelighed — der laa jo ogsaa andre Skibe, og Dampere kom og ankrede eller lettede og stod til Søs — og der var Livet ude omkring »Fyen« i Særdeleshed; vi var jo hele Dagen, som Tilfældet altid er paa saadanne Pladser, omringet af Baade med broget klædte Mænd og Kvinder, der raabte i Munden paa hinanden og falbød alt, hvad en Sømand kan tænkes at ville give sine Penge ud til — der var de dejligste Frugter, lige fra Kirsebær til vældige Klaser af Bananer — den Gang havde der endnu aldrig været en Banan i København — og der var Ladninger af skrigende Dreng, som dykkede efter Sølvskillinger, og henimod Aften kom der Baade med mandolinspillende Kavallerer og brune Sirener med sorte Øjne og skinnende Ringe i Ørene — inde i Byen tændtes Lysene, mens Mørket pludselig faldt paa.

Men næste Morgen straaledede Solen atter ind paa den grønne Ø, som laa der med de hvide Huse opad Bjergerne, hvis Toppe i bløde, bølgede Linjer fortonede sig mod den dybe, blaa Himmel — det forjættede Land, jeg ligesom Moses saa ind i, men aldrig skulde betræde.

Jeg lovede nok mig selv, da jeg laa der og stirrede, at jeg skulde ganske sikkert — man var jo ung — jeg skulde ganske sikkert faa Erstatning for den Tort, jeg nu led, og komme til Funchal en Gang til og sætte Foden i Land.

Og jeg har siden rejst i mange Lande og ogsaa sejlet ved fremmede Kyster under Dannebrog — om end ikke under Splitflag —

Men til Madeira kom jeg aldrig.

POUL NIELSEN,
Sceneinstruktør.
Værnepligtig. Aargang 1885.

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

EN HAARD REJSE.

Ofte har danske Orlogsskibe været til Søs i Storm og Uvejr, men en af de haardeste Rejser, der kendes i Marinens Historie, er Fregatten Bornholms i Vinteren 1781—82.

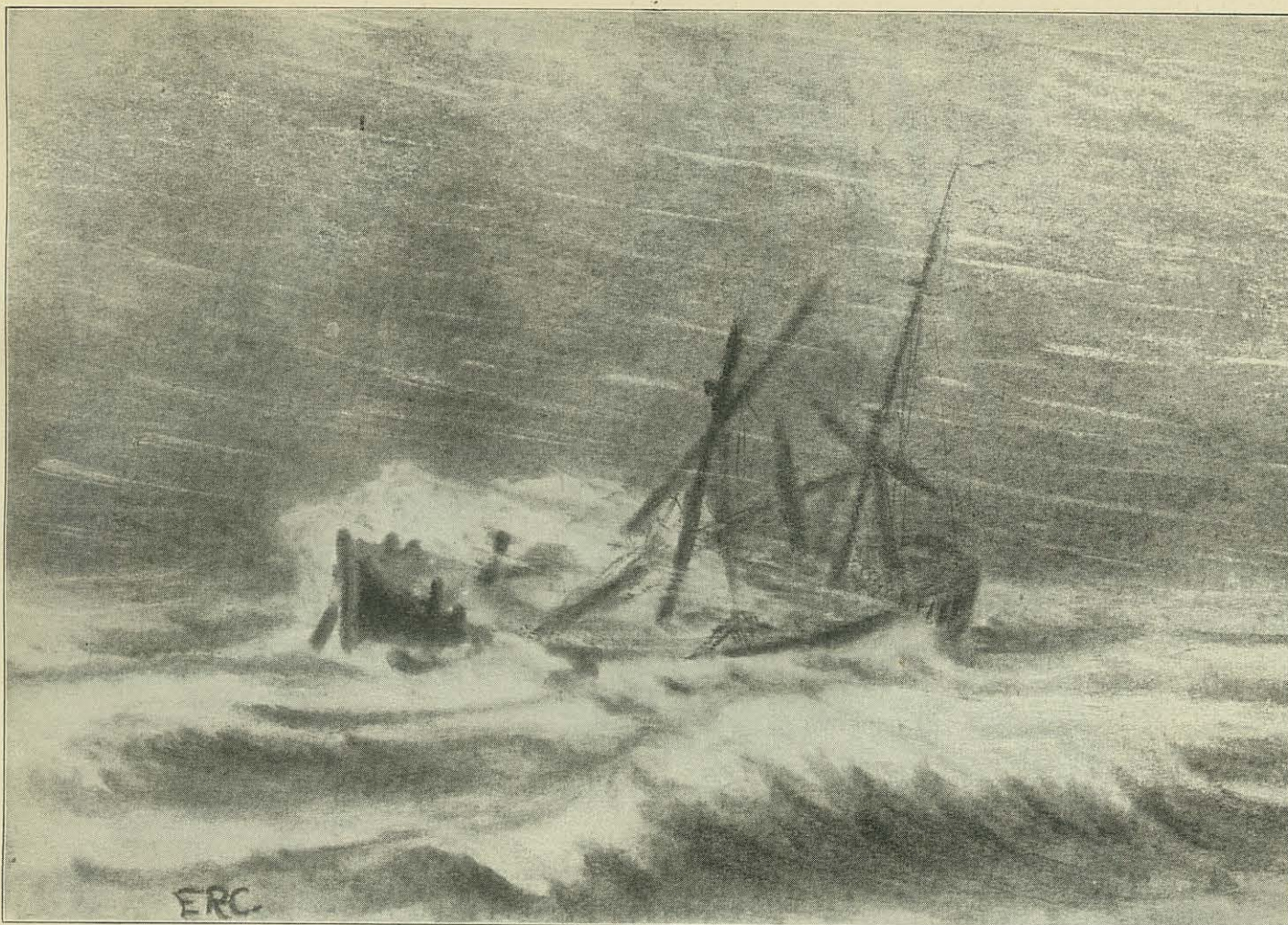
Skibet, hvis Chef var Kaptajn Mathias Bille, skulde til Vestindien og lagde den 7. December ud af Flaadens Leje. Allerede samme Dag begyndte Ulykkerne, idet Barkassen, der førtes af den tyveaarige Sekondløjtnant, A. G. Grev Wedel, kuldsejlede, hvorved saavel Løjtnanten som alle Fartøjsfolkene omkom.

Besætningen blev kompletteret, og Fregatten lettede d. 13. December tilligemed 2 Koffardiskibe, som den skulde konvojere Kanalen ud.

Den 16. blæste det op til en flyvende østlig Storm med saa tæt Snefog, at man ikke kunde se fra for til agter. Koffardiskibene tabtes af Syne, og man saa dem ikke senere. I de følgende Dage blev Vejret ikke bedre; Fregatten arbejdede voldsomt i den høje Sø, Kanonporte knustes, Vandet styrtede ind paa Batteriet og derfra ned paa Banjerne. Det var umuligt at have Ild paa Kabysen, saa Mandskabets Kost bestod kun af

Rugbeskøjter og Brændevin. Om Søvn eller Hvile var der heller ikke Tale; thi hele Besætningen maatte være i Arbejde baade Dag og Nat. Den 23. flovede Vejret lidt af, og man haabede at faa en forholdsvis rolig Juleaften med et Maaltid varm Mad. Næste Morgen fik man Færøerne i Sigte Sønder ude, men de tabtes snart af Syne; thi det faldt atter i med Storm af S. V. og Snefog, saa det blev en trist Juleaften uden Mad, men med haardt Arbejde. Juledag var Vejret ikke saa slemt, og Helligdagen højtideligholdtes ved en længe tiltrængt Rengøring om Læ. Der blev stænket med Eddike paa Banjerne for at modvirke den frygtelige Lugt fra det raadne Lastvand.

Dagene gik; men uden Ophør rasede den forfærdelige Storm snart fra en, snart fra en anden Kant og satte en saa uregelmæssig og voldsom Sø, at Fregatten tumlede om som en Jolle og næppe kunde føre Sejl. Under de vedholdende og voldsomme Overhalinger gav Skroget sig saa meget, at Skibet trak 5 Fod Vand i Etmaalet. Besætningen var stadig i Arbejde med at pumpe læns og reparere Sejl og Rejsning. Foruden Storm var det

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

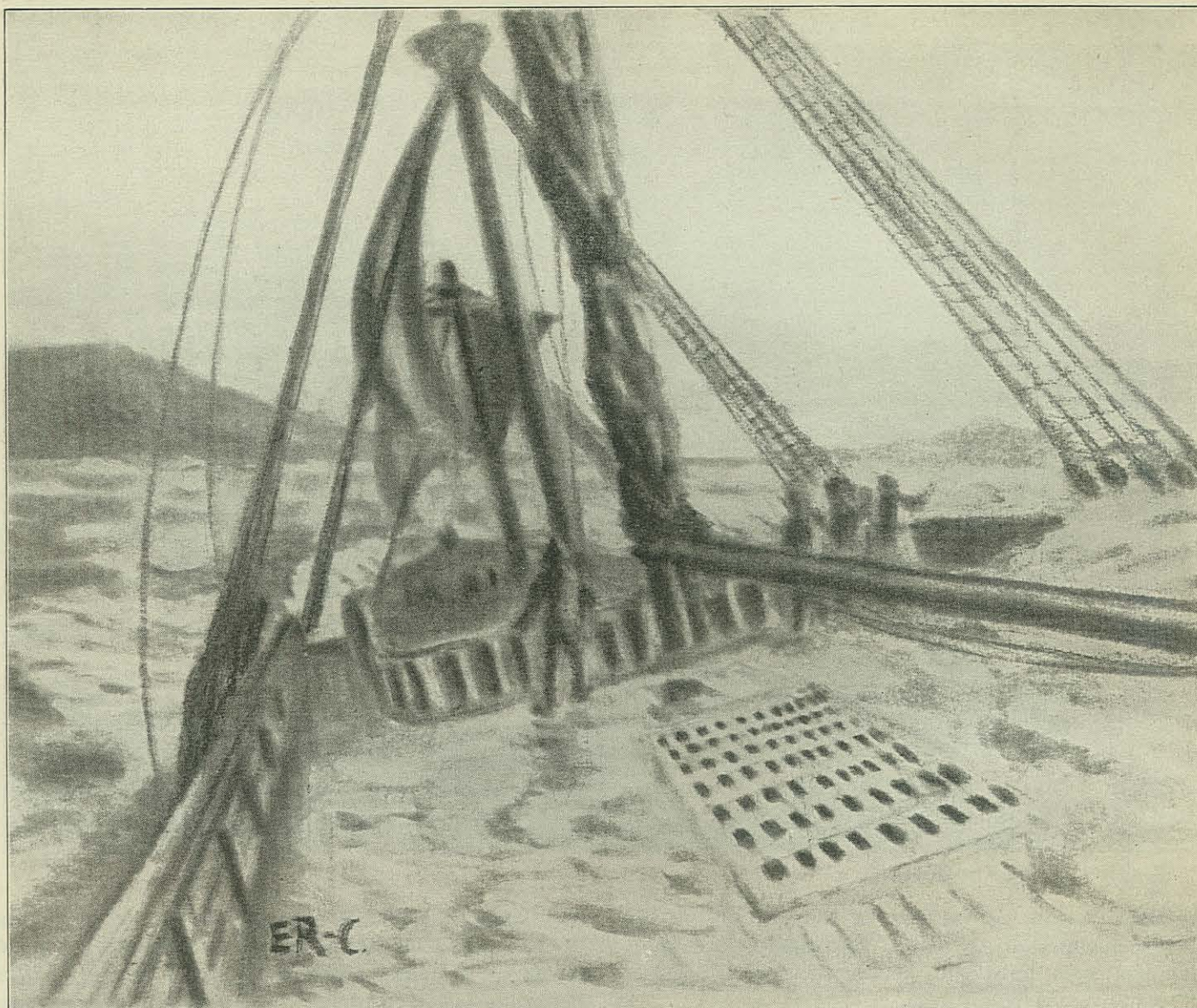
som oftest Snefog og en bitterlig Kulde; Folkene var stadig gennemvaade, og dette i Forbindelse med Mangelen paa Søvn bevirkede, at der allerede Nytaarsdag 1782 var over 50 Mand syge.

Den 7. Januar brød en Braadsø ind over Forskibet og slog Stræbere og Surringer bort fra begge Bovankrene; Bb. Anker faldt ned for Stævnen, hvor det hang og slog med voldsomme Slag mod Skibssiden. Med stort Besvær fik man halet en Kabeltrosse op fra Lasten og surret Ankeret. Allerede den følgende Dag slog det sig atter løst, samtidig knustes Fokkerøstet, Vaterstaget sprang og mange mindre Havarier fandt Sted.

Vejret blev, om muligt, stadig værre, og d. 11. Januar blæste det en fuldstændig Orkan med Sne. Et Brudstykke af Chefens Rapport om denne Dag giver det bedste Billede af Forholdene:

..... »snart efter skørede ogsaa Storsejlet, og Folkene blev sendt op for at bjærge det. De havde næppe ligget et Kvarter paa Raaen, før en overmaade stærk Overhaling knækkede de luv Baads-Krabber paa vores Barkasse, og den tilligemed den agterste Baads Klampe foer helt ned i Læ og stødte mod Kanonerne frem og tilbage, saa vi alle maatte frygte, at læ Borde blev udslaaet. Vi maatte straks kalde Folkene ned fra Storraaen, lade Storsejlet, Fok og Aben hænge i den svære Storm, hvilken piskede dem rent i Stykker. Efter at vi med stor Møje havde lagt svære Surringer rundt om Barkassen og havde nogenledes bjærget den, gik vore udmattede Folk, som nu havde vaaget, som saa ofte

før, i hele Etmaalet, op igen paa Raaen, og næppe var de opkomne, før en af Stængevinde-Gierne, som vi havde sat til Støtte under Bovsprydet, sprang, Sprydet bevægede sig forfærdeligt; Forstangen dinglede, som vilde den hvert Øjeblik falde. Vi halede straks et Kabeltov op for at ville støtte den med, men næppe var dette kommet halvt op paa Dækket, førend det farligste og pludseligste Fænomen kom hovedkulds over os. Vinden sprang i et blot Øjeblik fra en svær Storm af S. V. til en Storm af N. V. Skibet vred sig græsselig om efter Søen, og en svær Styrtning slog agter ind, fyldte Kahytten og brød gennem Rorbrogen ind i Arkeliet. Ved den stærke Vriden, det gav i Skibet, tog Bovsprydet en svær Gir til Styrbord og en svær Gir igen til Bagbord med en saadan Kraft, at det sprængte Gien under sig, knak tvært over ved Vulingen, slog læ Kranbjælke rent af og gik i Søen, og et Øjeblik efter ved en svær Opduvning knak Fokkemasten med forfærdelig Bragen tværs af lige over Storetag-Brog; faldt direkte agter over men tørnede af paa Stb. Storetoplent, knak den og gled langs med Storraaen, som kajede sig, da Toplenten sprang; Masten faldt gennem Cheloupen, hvilken den knuste, ned paa Dækket, i hvilket den slog et Hul af 16 à 20 Kvadratfods Størrelse, slog en Dæksbjælke med Knæ rent i Stykker, rev Stokken af vort Pligtanker og blev liggende i Skibet hængende ved alle sine Vant og anden Takkellage; 5 Mand vare i Fore Mærs, da Masten faldt, hvilke laa ynkelig begravede under dens Ruiner. Lieutenanterne Sneedorff

Tegning af Premierløjtnant Riis-Carstensen

og v. Thun løb straks hen for at redde disse ulykkelige, og næppe vare de komne paa Kobryggen, før Storstangen faldt lige over deres Hoveder og paa den forunderligste Maade i Faldet tog en Gir agterud, saa den netop undgik dem; de 4 Mand bleve bjærgede, en af dem havde knust Skulderen, men de 3 havde ej faaet synderlig Skade; den 5te saa vi slet intet til. Imidlertid laa vi i den græsseligste Situation i stormende Vejr med hul Himmelsø, Bovsrydet i Søen for Stb. Bov, Forstangen halvt udenbords; Fokkemasten skøret med hele sin Masse inde i Skibet; Fokkeraaen og Foremærseraaen hang indenbords ved den og slog mod Siden; Storstangen hang langs ned ad Storvantet med sin Mærseraa, og Storraaen, skønt den hang i Borgen, som holdt, stod næsten paa sin Ende. Med de svære Overhalinger røg Masten i Skibet og de andre Rundholter paa Siden og indenfor i Skibet frem og tilbage med en Knagen og vild Støden, som truede os alle Øjeblikke med at slaa Skibet i Stykker. Men i alt dette maa jeg prise Himlen og de kække danske Sømænd, jeg havde inden Borde. I et Øjeblik havde hver Mand sin Økse, sin Entrebil eller sin Kniv, og med uforfærdet Hurtighed kappede alle Mand; med Ufortrødenhed vovede

mange deres Liv ved at gaa op paa de brøstfældige Steder. Efter en Time var Bovsrydet løst, noget efter var Fokkemasten ligeledes løs, og med en Overhaling rullede den ud over Rælingen, blev hængende udenbords i en Kanon, hvilken den dumpede saa stærkt at Batteridækket hævede sig og var revnet, dersom vi ej ufortøvet havde faaet dens Surringer kappede. Kanonen røg adskillige Gange med svære Stød snart mod Barkassen og snart imod Borde, men den blev lykkelig standset. Nu var Fokkemasten rent løs, men laa endnu noget og stødte i Læ af Skibet; derpaa skilte vi os ved begge Forræerne. Men Storstangen havde nær gjort os Faren værst, idet den laa skraat ned i Vandet under Skibet, og den stødte ved Overhalingerne saa haardt, at det dundrede i hele Skibet. Endelig blev vi fri for disse farlige Fjender; den ene Fare var ovre, men gyselig og stor stod den anden op for vore Øjne. Vi laa med et Vrag, som vi aldrig kunde gøre sejlbart i den Himmelsø; de evige vanskelige Storme, som bestandig havde forfulgt os maatte — det saa vi forud — snart sønderslaa os paa Irlands havneløse Kyst. Vort eneste Haab var, at vort Skib var lovlig tæt, men en stor Del af vore Folk vare syge, de andre vare fast hen-

smægtede af Fatigue, Vaagen, den evige Regn og Sne samt de kolde haarde Storme. Vore tvende andre Master slingrede nu i et Vrag, som om de skulde følge straks efter den første. Vores Storraa, som vi havde gjort os al mulig Umage for at skaane, slingrede uophørlig og truede at brække Masten, og havde vi ej faaet Borgen kappet og ladet Raaen som en Lynild gaa ned, skulde den vist have kastet Masten overbord. Da vi havde faaet den ned, surrede og forbandt vi den, saa godt vi kunde, at den ej skulde gaa overbord. Skibet tog meget Vand af Rorbrogen, hvilket vi ej kunde hjælpe; vi holdt bestandig Pumperne i Gang, gjorde Storestagejl klart og underslog det, da vi nu med et saa luvgerrikt Skib maatte stræbe at skaffe nogle Forsejl, og i den høje Sø var det umuligt at rejse noget som Fokkemast. Var bestandig i Værk med at surre og forstøtte vores Master, hvilke huggede stærkt; vi halede et Kabeltov op om Mesantoppen og ansatte det forude til Støtte for Staget, satte Tallier paa begge Sider af begge Masterne for at svække de haarde Stød, Masterne tog i Fiskene, ansatte Krydsstængestag og Vant og lagde en svær Nedsurring paa vores Storestagbrog, at den ej skulde forskyde sig op over Stumpen af Fokkemasten . . . . . o. s. v.«

For den vedvarende vestlige Storm drev Skibet nu tvers ind mod den irske Kyst, medens Besætningen uafbrudt arbejdede paa at forstøtte den ødelagte, slingrende Rejsning. Efter et voldsomt Slid lykkedes det at faa en Forstang rejst og surret til Stumpen af Fokkemasten; et Bramsejl og et Stagejl blev hejst paa Stangen for om muligt at bringe Skibet til at falde af for Vejret og faa lidt Styr paa det. Hele dette Arbejde viste sig at være forgæves, Skibet lystrede fremdeles ikke Roret.

Natten mellem d. 15. og 16. Januar rasede Stormen saa heftigt, og det blev tillige et saa voldsomt Haglvejr, at intet Menneske kunde opholde sig paa Dækket. Alle blev sendt ned om Læ, og da det gryede mod Dag, brød en uhyre Styrtesø ind over Vraget, knuste luv Lønning og alle luv Kanonporte, væltede Barkassen og satte mægtige Vandmasser indenbords. Den udmattede, men uforfærdede Besætning gik til Pumperne, og efter et haardt Arbejde lykkedes det at lænse Skibet igen.

Den 17. Januar om Morgenen fik man Øje paa et højt Fjæld omtrent 4 Mil i Læ. Atter forsøgtes det at faa Styr paa Skibet, Forebramsejl og en Del andre Smaasejl blev sat, og da Søen samtidig blev lidt mindre haard, lykkedes det endelig at faa Skibet til at lystre Sejlene. Hele Dagen gik hen i ængstelig Spænding; det var klart, at Skibet var kommet ind i en Bugt, thi der

saas Brænding og Skær baade om Styrbord og Bagbord. Chefen besluttede at søge at komme i Læ af det høje Fjæld, man først havde set og som blev antaget for en Ø. Begge Ankrene blev gjort klare, og der blev stadig loddet, men der var ingen Bund paa 100 Favne. Den korte Vinterdag gik til Ende; Mørket faldt paa, og Ængstelsen steg; thi hvad vilde Natten bringe? Henad Kl. 6 saas en Del Lys i Land, og samtidig fik man Lødsjud paa 30 Favne med Sandbund. Bb. Anker faldt, Fregatten svingede rundt, og Ankertovet stivnede med et voldsomt Ryk, men det holdt.

Det var ingenlunde nogen sikker Ankerplads; Søen stod ret ind fra det vilde Hav, og Fregatten rullede saaledes, at Kanonmundingerne paa begge Sider skiftevis var i Vandet. Alligevel gik der en befriende Følelse gennem alle om Bord; Chefen lod afholde Gudstjeneste, og fra mange af de gennemvaade og forkomne Mennesker opsendtes der sikkert en oprigtig Takkebøn for Frelse.

Den næste Dag kom nogle Lodser om Bord, og efter mange Vanskeligheder lykkedes det endelig at faa Fregatten bragt ind paa en sikker Ankerplads ved den lille By Newport Prat inderst inde i Clew-Bugten.

I samfulde 5 Uger havde ingen om Bord været af Klæderne, og de fleste havde kun faaet meget ringe Søvn; ej heller ordentlig Føde.

Det var derfor ikke saa underligt, at adskillige af Officererne, de fleste Underofficerer og 70 Mand af de menige blev syge. Sygdommen ytrede sig som en heftig Nervefeber, der for manges Vedkommende medførte, at de blev vanvittige. Blandt disse sidste var 2 af Lægerne.

En af de faa, der slet intet fejlede, var Chefens Søn, den tolvaarige Kadet Michael Petronius Bille, der gjorde sit første Togt. Han blev 19 Aar senere bekendt ved, at det var ham, som fra underste Batteri paa Blokskibet Prøvestenen affyrede det første Skud i Slaget paa Reden. Drengen kom om Bord i Fregatten Bornholm til at opleve sit Livs første store Sorg, thi hans Fader, den modige og dygtige Chef for Skibet, Kaptajn Mathias Bille, blev ogsaa angreben af Nervefeber og døde d. 17. Marts. Paa den forfærdelige Rejse havde han ikke skaanet sig selv hverken Nat eller Dag, og man kan vel sige, at han saa godt som nogen blev et Offer for sit Kalds Pligter.

Efter Chefens Død overtog Premierløjtnant H. C. Sneedorff Kommandoen, og i August Maaned 1782 kom Fregatten Bornholm atter til København ført af Kaptajn R. Tønder, som var sendt til Irland for at hente den.

P. ANDERSEN.

AGITÉR FOR TILGANG TIL
MARINEFORENINGEN

Enhver uberygtet dansk Mand kan blive Medlem. Indmeldelse finder Sted i Marineforeningens Kontor, Chr. IX.s Gade 5. Telefon: Byen 52 72 x.

Indmeldelse 1½ Kr. Aarskontingent 3 Kr.
Livsvarige Medlemmer 100 Kr. (en Gang for alle).

KOMEDIE OM BORD.

En skøn Majmorgen 1891 runder Korvetten *Dagmar* Skagen og staar ud i Vesterhavet paa Vej mod Middelhavets blaanende Vande. Jeg ligger paa Dagvagten og skurer Ristværket i et af Kadet-Klosetterne om Styrbord. En Kammerat af den rigtige Sandgraver-Type puffer til mig: »Du, Skuespiller! Er du vant til at vaske Klosetter?» — Ja egentlig bruger han et meget jævner Ord; men det udelader jeg af Sømmelighedshensyn. — Jeg besvarer Spørgsmaalet benægtende. — »Holder du meget af det?» — »Nej! det er, hvad jeg ikke gør.« — »Saa skal jeg sige dig noget: hvis du vil læse noget op for os om Fredag Aften, naar der bliver givet Punsch — du skal bare sige det til Skibssergenten, saa beder han Chefen om det, og saa giver han Lov — saa skal jeg skure dine Klosetter hver Gang, vi har dem paa Dagvagten, og saa kan du gaa paa Gallionen og ryge dig en Morgenpibe i Stedet.«

Det var jo ingen daarlig Ide, fandt jeg; Tilladelsen blev givet, Litteratur var der nok af i Skibsbibliotheket, og mangen Fredag Aften, naar der var Stilhed efter Dagens Arbejde, samledes en lyttende Skare paa Bakken — Mænd og Underofficerer og Kadetter — ja undertiden Officerer med selve Chefen i Spidsen. For mig var det en glimrende »Tjans«; jeg snød mig ikke alene paa en ligefrem hæderlig Maade for Morgen-Tørnen og kunde ligge i Klydshullet og gló ned i de rullende Vande og drømme allehaande Fremtidsdrømme; men jeg blev næsten ligesom en Slags ekstra Hæders-Deltager i den delikate Underofficers-Punsch, der med Mesterskab og højtidelig Andagt blev tillavet af Korvettens fortræffelige og elskværdige Kånonér. — Og slap samtidig for den »gemene« Punsch, der egentlig ikke tiltalte mig.

Jo, det var en glimrende Ide af Sandgraveren.

Men som Tiden gik, og vi i Højsommeren igen satte Kursen nordefter mod de hjemlige Strande, blev det dog noget ensformigt; der maatte mere til, og en skønne Dag henimod Sankt-Hans dukkede en Tanke op: Komedie om Bord! Hvorfra den kom er ikke godt at vide; maaske laa den om Dagen og sov i Finke-nettet ved Køjklæderne, og saa var der en vaagen Sjæl, der i den tavse Nat laa og vendte sig i Banjernes Hede og onde Dunster, som i Fortvivelse undfangede den. Og i Dagens Lys sprang den saa ud.

»Atlantehavets Nationalscene« eller »det ny Dagmar-theater« blev startet. Næstkommanderende, der med en Skønaands glødende Begejstring gik i Spidsen for Foretagendet, udnævnte sig selv til Protektor og mig til Chef og Sceneinstruktør og første Elsker, skønt ellers Skurkene var mit hidtidige Fag. Repertoiret maatte være den store Komedie for ikke at staa tilbage for det københavnske »Dagmartheater«, og jeg fandt den vidunderlige Tragedie »Edevard og Kunigunde«, der med Kor og rædselsfulde Ballader og meget andet endnu levede i min Hukommelse. Fjerde Artilleribakke — af Chefen kaldet Universitetet — hvortil jeg hørte, udgjorde det egentlige Personale, men blev suppleret med den elskværdigste Underkanoner, der sikkert har betraadt et dansk Dæk; — vi manglede nemlig den grumme

Fader, og dertil gjorde hans sympatiske Person ham jo særlig skikket.

Forberedelserne var ikke de værste; det plejer de jo i Almindelighed at være, men her var de vidunderlige. For de betød Masser af Frivagt for det ivrigt arbejdende Personale, der med en Ihærdighed, som kunde være et enestaaende Eksempel for vor Tids Skuespillere, sled i Prøverne inde i Bestiklukafet, der blev stillet til Disposition af Protektoren, som med sand Sjælesvir fulgte sine Skuespilleres opofrende Arbejde i den store Kunsts Tjeneste. Utallige Gange blev Gulvet maalt af Helte-skridtenes Længde, Elskovens jublende Raab truede med at sprænge det lave Loft, ømme Suk og tordnende Forbandelser kæmpede paa Livet, og ud til den forbavsedede Vagt, der kom for at se til »Baron Petersen«, trængte herlige Toner, der engang i en noget anden Form havde tilhørt Bellman og Mendelsohn.

Men Resultatet var ogsaa derefter, og — saavidt man selv kan dømme om sit eget Arbejde — storartet. For det undrende Publikum, der med Chefen i Spidsen hin Sankt Hansdag i en mild og stille Ruskregn bredte sig paa »Dagmars« Skanse og skuede »Atlantehavets Nationalscene«, hvis skraa Brædder, der betyder Livet, var anbragt paa Bagbords Kobrygge — for dette Publikum viste der sig herlige Syner. Alle gjorde og havde gjort deres Pligt. »Baadsen« havde arrangeret Scenen — en forunderlig Skov af herlige ranke Piasavakoste; den dækkede ikke for Solens Straaler; men det gjorde ikke noget, for der var ingen Sol, da Handlingen foregik om Natten under den rædselsfulde Maane, der blev holdt i stiv Arm af »Dagmars« eneste virkelige Lehns greve. Kustyrerne var prægtige — Skæg og Parykker af det bedste Værk, der fandtes om Bord, — Vaabnene herlige og i Forvejen besmurt med Blod. Jeg bar et Par Ridderstøvler, hvortil jeg aldrig har haft Magen; det var Næstkommanderende-Protektorens Gummistøvler, der var forede med rødt Multum, som dannede Krave, naar de blev smøget ned. Det eneste uheldige ved dem var, at jeg ikke kunde trampe i rasende Trods mod den grumme Fader; men det blev let afhjulpet ved at Faderen leverede Trampene. Det skønneste af alt var dog Kunigunde — den Højtelskede. Fremstillet af den nuværende Herredsfoged H. passede hendes 3 Alens Længde fortræffeligt til mig, der jo heldigvis ikke udmærkede mig ved en opsigtsvækkende Størrelse. Lange gule Lokker af det skønneste Høvlspaan fremtryllet af Tømmermanden flød ned ad Ryggen, Barmen var dristigt hvælvet, og det korte trikolorfarvede Skørt — kunstfærdig forarbejdet af Sejlmageren — fremviste paa den diskreteste Maade et Par lange, slanke Ben. —

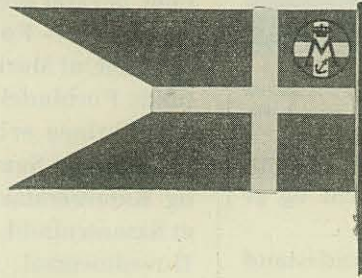
Udført med Lidenskab tror jeg nok at turde sige, at Forestillingen gjorde Lykke. Og Dagen var en ualmindelig Festsdag i det hele taget. Skuespillerne blev herligt beværtede i Kadetmessen og blev senere kaldt ind til Chefen, der var meget glad for sine kære Gutter, som han kaldte os, og frakterede os med Vin og dejlige Cigarer; Næstkommanderende, der var mindst lige saa stolt som en Chef for en kongelig Scene, sendte nogle

Flasker Vin — der var Fest over det hele. Og som Toppen paa Kransekagen kom endelig Tilladelsen for fjerde Artilleribakke til at være fri for Hundevagten, der ellers den Nat var vor Tøp. Vi kunde altsaa ubekymret hengive os til den mest ubeherskede Glæde, — hvad vi ogsaa gjorde, indtil vi trætte af Dagens Anstrengelser og meget andet søgte Køjens smalle Favn. Men O, Ve! Jeg vaagnede Kl. 12 ved et farligt Mudder: en Underofficer, der ikke var særlig populær iblandt os, og som maaske ikke havde hørt om Fritagelsen for Hundevagt, vilde endelig have Kunigunde, der var

temmelig »træt« op af Køjen, og Kunigunde var derfor vred og begik flere Insubordinationer, der kunde faa slemme Følger. Da — i det kritiske Øjeblik fremtoned den grumme Fader og lagde et sidste Tilgivelsens Slør over alt det skete — og med en træt Brummen og en mægtig Gaben vendte Kunigunde sig om paa den anden Side for at drømme om Komedie og god Vin og fine Cigarer og mange Frivagter og vaagne op til: Rejs ut af Køjerne overalt!

EMMANUEL LARSEN,
Skuespiller, Magister
Værnepligtig, Aargang 1891.

MARINEFORENINGEN

Det er nu omtrent 2 Aar siden, at en Kreds af gamle Marinere, hvoriblandt flere Repræsentanter for Koffardimarinens, og tjenstgørende Befalingsmænd i Flaa-

den besluttede at danne en Forening med det Formaal: *at styrke Nationens Interesse for vort Søværn og Søfart ved at samle danske Mænd til fælles Arbejde for denne*

Veteranerne fra Kampen ved Helgoland forsamlede ved Koncertpalæet i København den 9. Maj 1914.

Det sejrende Hold ved Fodboldkampen paa Orlogsværftet den 14. Februar 1914 mellem Besætningerne fra 1ste og 2den Undervandsbaadsdeling om Marineforeningens Pokal.

Sag samt at søge at vedligeholde Forbindelsen og Kammeratskabsfølelsen mellem Mænd, der har tjent og er tjenstgørende i Marinen.

Den Kærlighed, hvormed den danske Sømandsstand saavel til Orlogs som til Koffardis omfatter sit Kald, og det i store Kredse herskende Ukendskab til og Mangel paa Forstaaelse af dettes Betydning for vort Fædreland var Grunden til denne Beslutning, der blev taget i den faste Overbevisning, at den bedste Garanti for Bevarelsen af Danmarks Neutralitet under en kommende Verdenskrig og den uforstyrrede Fortsættelse af vort økonomiske Liv vilde ligge i *et stærkt Forsvar til Søs og en kraftig Udvikling af vor Handelsflaade.*

Marineforeningen blev stiftet den 30. April 1913 og tog straks fat paa sin Hovedopgave: *Oplysningsarbejdet Landet rundt* ved talrige Foredrag om maritime Emner. Tilslutningen var stor, og inden det første Aar var gaaet talte Foreningen 2000, og nu har den over 3000 Medlemmer. Mænd af alle Samfundsklasser med Interesse for vort Søværn og vor Søfart — uafhængigt af, om de havde været i Marinens Tjeneste eller ej, — meldte sig ind og fulgte med Interesse de Omvisninger, som foranstaltedes paa Orlogsværftet, i Undervandsbaadene og i Skibene, og der dannedes en Række Lokalkredse paa Øerne og i Jylland.

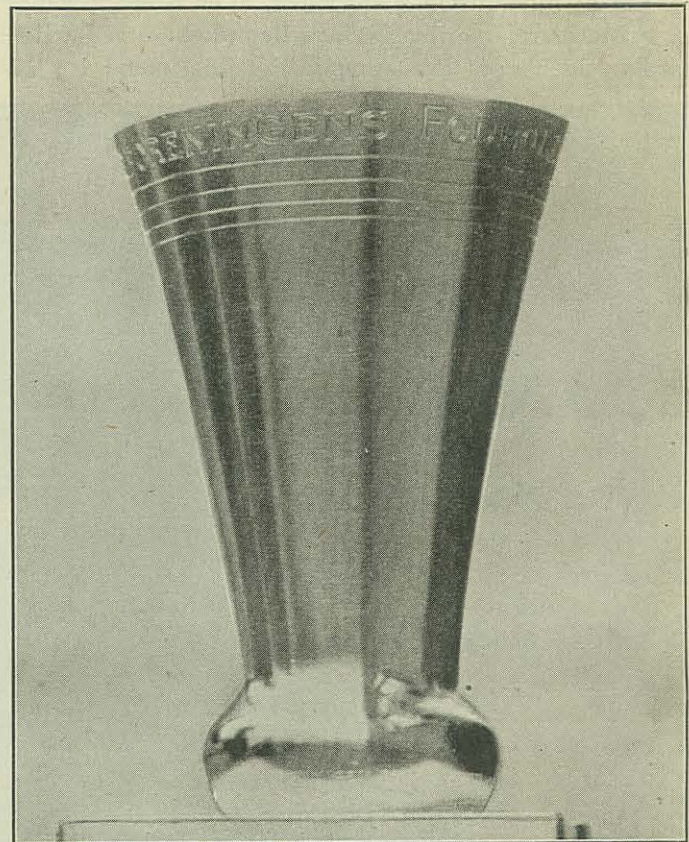
Fra 1. Januar 1914 paabegyndtes Udgivelsen af et rigt illustreret Organ for Søværn og Søfart, »*Under Dannebrog*«, der er Foreningens Medlemsblad. Den udmærkede Række af Medarbejdere, der velvilligst har ydet Bladet deres Bistand i det forløbne Aar, har herigennem skabt et virksomt Led i Oplysningsarbejdet og en fast Sammenlutning mellem Foreningens over hele Landet spredte Medlemmer. »*Under Dannebrog*« vil fortsætte sin Virksomhed i det kommende Aar i saa stor Udstrækning, som Foreningens finansielle Status vil tillade det. Det var ønskeligt, om det kunde blive et regelmæssigt udkommende Maanedblad, men det ringe Medlemskontingent [3 Kr. om Aaret], hvoraf Halvdelen tilfalder Lokalkredsen,

har kun tilladt at udsende 7 Hefter af 1. Aargang, hvoriblandt et Mindeskrift i Anledning af 50 Aarsdagen for Kampen ved Helgoland.

Marineforeningen har nemlig ogsaa sat sig til Opgave at værne om Flaadens store og smukke historiske Minder, og i Dagene fra den 8.—10. Maj hædrede den — i Forbindelse med Hr. Godsejer Schou, Palsgaard, Søofficersforeningen og Søunderofficersforeningen — paa forskellig Maade de Mænd, der den 9. Maj 1864 hævdede Flagets Ære.

Gamle Marineres fælles gode Minder fra deres Tjenestetid til Orlogs og den Hengivenhed, som mange af dem bevarer gennem Aarene for deres tidligere Befalingsmænd en — Følelse, der i fuldt Maal er gensidig, — har bevirket, at Marineforeningens Bestræbelser for at vedligeholde Forbindelsen mellem dem, ogsaa efter at de har forladt Marinen, er blevet hilst med Tilfredshed fra begge Sider. Ved mange Sammenkomster er det gamle Bekendtskab og Kammeratskab blevet fornyet, og der er blevet skabt et Sammenhold, der nok skal bære Frugt, om Foreningens Hovedformaal: *at vække Nationens Interesse for vort Søværn og Næringslivet paa Søen uden Hensyn til politiske Anskuelser.*

HERMANN EWALD.

MARINEFORENINGENS FODBOLDPOKAL.

Skænket af Mr. Martin fra Yokohama.

En af Marineforeningens Opgaver er ved Premier at belønne og opmuntre Flaadens Mandskab og andre Sømand.

HØST.

Nu sejler Løvet i Luften som Baade paa Vindens Bølger,
og synker sagte foran min Fod, mens andre over mig
følger,
og høstligt suser de høje Træer i Parken, hvor jeg gaar —
Ja, nu er Høsten inde, dens Aande imod mig slaar.

Omkring mig tordner Chicago af Millionernes Hast;
hver kæmper sin Kamp i Vrimlen og har ikke Tid til
Rast.
Det brager fra Cars, det larmer fra Trains og susende
Automobils —
og Bladene falder i Parken og finder i Græsset Hvil.

Da standser jeg foran en Skikkelse, som stor og ensom
staar,
mens Løvet's gule Fugle omkredser hans Bronzehaar;
hans stærke Hoved er furet dybt af dybe Tankers Plove,
hans Blik er Alvor og Mildhed, men har ogsaa Mod til
at vove.

Han staar, som vilde han tale, men Bronzelæben tier.
Han staar og lytter sørgmodigt til de blodige Melodier,
der stiger hinsides Havet op over Europas Jord
og ryster selv Bronzehjärter med Rædslens rystende Kor.

Fred vilde Du, Abraham Lincoln, Fred var Din Drøm
og Dit Maal!
Men se, Europa myrder nu Freden med blodigt Staal.
Hvad er det, vor Slægt nu høster? Hvad er det for Sæd,
vi har saaet,
naar alt skal lægges øde, hvad Verden til nu har naaet?

Her staar Du, Abraham Lincoln, paa Din Storheds
Fundament
og ser, hvor Menneskesjælen sin mørke Vrange har vendt,
og ser os dræbe med kolde Sind Titusinder Dag for Dag
og kvæle i Blod og Krudtslam vort Broderskabs hellige
Sag.

Det var ikke det, vi vilde. Vi vilde Fred som Du!
Vi vilde Menneskelykke — og se, vi høster Gru!
Vi drømte, at vi styred mod Evighedens Stjerner,
og se, hvor vi nu dagligt i Dødsulm os fjerner!

Se nu Europas Marker, hvor Kornet modent stod
som gyldne Søer i Solen, — nu driver de af Blod!
Og henslængte ligger de Tusinder af Neg,
men det er segnede Brødre, hvis Kind er blevet bleg.

Jeg blues, Abraham Lincoln, for Tiden, jeg tilhører;
lys var den i sin Morgen, nu Mørke den tilslører.
Og dog jeg ved, der fødes igen af Mørkets Skød
den Aand, der skal besejre Fornedrelse og Død.

Saa lad da Høsten rase saa grumt og vildt den vil
og Millionerne spille deres dødssvangre Spil;
vi er kun Løv i Luften, baaret paa Vindens Bølger,
naar vi er sunket i Støvet, et skønnere Foraar følger.

Chicago, 1914.

L. C. NIELSEN
Frivillig Lærling 1887-88

MAGASIN
DU
NORD

Uniformsafdelingen

Bestillinger paa Uniformer og
Uniformseffekter efter alle
Modeller modtages.

UNIFORMSHUER

Ernst Husmanns Sen

Vinhandel en gros & en detail
Vestergade 12, (Tre Hjorte)

Telefon Nr. 5185 & 5985

COLGATE'S

BARBERSÆBE I
NIKKELDAASER

Telefoner
9286 — 10286

AKTIESELSKABET

Telegr.-Adr.
Bunkerdepot

KØBENHAVNS BUNKERKUL DEPOT
TOLDBODVEJ 15

Prima Durham og Newcastle Dampkul leveres Dag og Nat med vore
3 elektriske Kraner, til billigste Priser. Kullene bliver autoriseret vejede
ved automatiske Vægte. Hurtig Ekspedition.

Ca. 100 Tons Indgivning pr. Kran i Timen

Champagne

Louis Roederer,
Reims

Leverandør til Hans Majestæt
Kongen af Danmark

Grand vin sec
Extra dry. Carte Blanche
1904 à 1906 Extra dry

Konservesfabriken „DANICA“

ved Cornelius Stau,
Kronprinsessegade 14

◦ Fineste Fabrikat af Grønt- og Kød-Konserves ◦

Provierede »Danmarks-Ekspeditionen«, »Kaptajn Mikkelsen«, »Kaptajn Kock«
samt flere andre arktiske og videnskabelige Ekspeditioner

Leverandør til Marinen

AKTIESELSKABET

DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI.

Kina—Japan Linie. Afsejling hver 3. Uge fra København, Gøte-
borg og Antwerpen til Port Said, Hongkong, Shanghai, Yokohama,
Kobe, Moji og eventuelt Wladivostock.

Gods medtages paa gennemgaaende Konnossement fra skan-
dinaviske og Østersø-Havne til de vigtigste Pladser i Østen.
Skibene medfører Pakkepost.

Bangkok—Linie. Afsejling hver 3. Uge fra København, Middles-
brough, Antwerpen og Genua til Colombo, Penang, Singapore
og Bangkok. Skibene medfører Passagerer og Pakkepost.

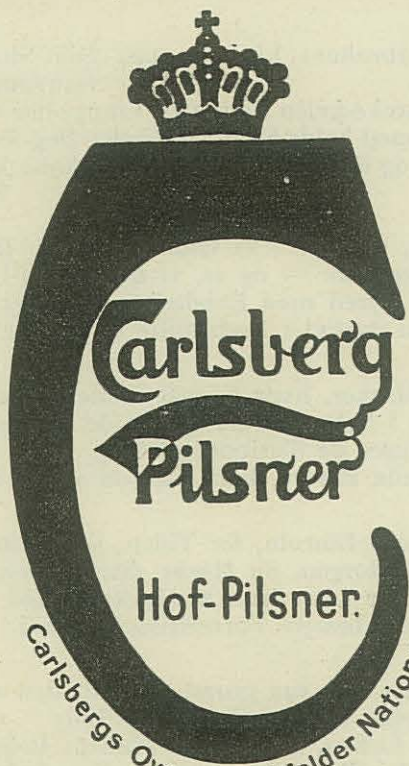
Vestindisk Linie. Afsejling fra København hver 4. Uge via Rotter-
dam & London til St. Thomas, St. Croix, Antigua, Dominica,
St. Lucia, Barbados, Trinidad, Demerara og Paramaribo.

Skibene fører Post og Passagerer og medtager Ladning til
ovennævnte Pladser samt til de fleste andre Pladser i Vestindien
og Passagerer og Gods til Rotterdam.

Skandinavien—Sydafrika og Australien. Afsejling en à to Gange
om Maaneden fra København, Østersøen, Gøteborg og Frederiks-
stad til Cape Town, Algoa Bay, East London, Durban, Delagoa
Bay og eventuelt Mossel Bay og Beira, samt Australien.

San Francisco Linie. Direkte Afsejlinger fra København og Ant-
werpen medtagende Gods fra Skandinavien og Østersø-Havne
til San Francisco, eventuelt anløbende Buenos Aires og Havne
paa Pacific Kysten.

Yderligere Oplysninger erholdes ved Henvendelse paa Kom-
pagniets Kontor i Holbergsgade 2. Telf. 8300.

Carlsbergs Overskud tilfalder Nationen.

◦ Carlsberg Apollinaris ◦
Carlsberg Citronsodavand

Køb og Salg af Damp- & Sejlskibe

Københavns Skibs-Salg-Bureau
ved Charles Hvilsom

Havnegade 21

Telegr.: Hvilsom

Kjøbenhavn

Telf. 4705 & 4810. Statstlf. 79

VIMMELSKAFTET 42
TELEFON CENTRAL 9214

Remington

Skrivemaskine
skriver, adderer, subtraherer
og har Key Set Tabulator
L. Kristensen, 27 Vestergade.

Hannibal Sanders

Farverier, Dampvaskerier og kemiske Tejiensnings-
etablissemeter. Grundlagt 1812. Emdrup.

Telefon Søborg 61 & 51

PRAKTISK HUSHOLDNINGSBOG

Med Bidrag af

P. I. SOYER,
kgl. Mundkok.

Nyt Oplag i elegant farvetrykt Omslag.

Pris 1 Kr. 50 Øre.

Trykt ialt i 60,000 Eksemplarer.

Den af alle Husmødre mest benyttede Regnskabsbog med Skema til ugentlig Afslutning af Regnskabet og det samlede Aarsregnskab, tilligemed Noteringskalender, Oversigt over de forskellige Aarstiders Fødemidler, Vejledning i Sæmmensætning af 84 Middage, Vaskekontrolsedler o. s. v. Artikler om første Hjælp for Tilskadekomne, Husapotheket, Pletters Bortfjernelse, Meter-systemet, Udregning af Gas- og Elektricitetsforbrug m. m.

Faas hos Bog- og Papirhandlerne samt hos

L. LEVISON JUNR. Kjøbmagergade 50, København.

Tuborg

Apollinaris
Citronsodavand
• Oranga •

Tuborgs Navn yder Garanti
for et 1ste Klasses Produkt

A. DRAGSTED

KGL. HOF GULDSMED

17 BREDGADE 17
22 ØSTERGADE 22

MODERNE PLATINSMYKKER
HAANDGJORTE SØLVARBEJDER
MEDAILLER & EMBLEMER

C. L. Seifert

Kgl. Hof-Guldtrækker
Kgl. svensk Hofleverandør

St. Regnegade 12—16, København

Guldtrækkerartikler og Uniformseffekter

Telegramadresse

i bedste Kvaliteter

Telefoner

Cseifert

Specialitet: Elegante Uniformshuer

Central 297
- 1297
- 2197

Odd Fellow-Palæets Selskabslokaler

og

Strandkafeen Charlottenlund

anbefales

J. Johnsen

Korsør Korsør

A. H. Schrøder's

Kødudsalg

Baggade

* Telefon 72 *

Leverandør til Marinen

Jacob Holm & Sønner

Strandgade 4 * København C.

TOUGVÆRK

Telegr.: Holmssønner

Telefon 1611

AUG. STRØH'S VINHANDEL

TELF. 3745 TELF. 3745

MARINEFORENINGENS
MEDLEMMER INDRØMMES
RABAT

LOUIS POULSEN & Co.
NYHAVN 11 TLF. 7931

ALLE MOTORLAMPER

BRÆNDERE OG SAMTLIGE
RESERVEDELE I KOMPLET
OG STORT LAGER

BLÆSERE
OG
EKSHAUSTORER
TIL LUFTOPVARMNING, KUN-
STIG TRÆK, VENTILATION etc.
FORLANG TILBUD
OG REFERENCER!
V. LÖWENER
KØBENHAVN

Fotografisk Atelier

O. Gjørup & Co.,
Amagertorv 10. Tlf. Byen 788x
(samme Ejendom som Goldschmidts Magasin)

— Elevator —

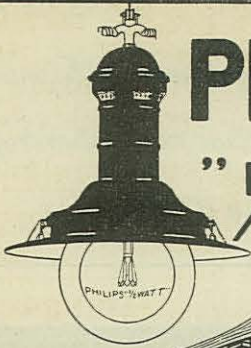
Marineforeningens Medlemmer
10 pCt. Rabat

V. Schmidt

Instrumentmager

29, Solmensgade 29

PHILIPS
"1/2 WATT"

PHILIPS'

HALVWATT-LAMPER

(HOLLANDSK FABRIKAT)

110 Volt fra **100** Normal-Lys.

220 Volt fra **200** Normal-Lys.

Betydelig Prisnedsættelse!

Faas overalt!

General-Agent for Danmark:

AXEL SCHOU, KØBENHAVN

Dronningens Tværgade 9

Telefon Central 92 10

Telegr.-Adr.: „Edison“

Forsikringsaktieselskabet NATIONAL

Nordens

største Syge-

Forsikringselskab

Telef. 1814y

Telef. 1814y

En Forsikrings Værdi

afhænger af Forsikringsbetingelserne. — NATIONAL's Betingelser er korte, letfattede og liberale

Agenturer overalt i Skandinavien. Forlang Tilbud

København — Aktiekapital 2 Million Kroner

Udbetalte Erstatninger

i

Syge- og Ulykkesforsikrings-
Afdelingen:

I 1905	Kr.	25,937. 27
- 1906	-	50,917. 42
- 1907	-	104,571. 49
- 1908	-	171,916. 33
- 1909	-	221,690. 56
- 1910	-	303,296. 03
- 1911	-	378,272. 60
- 1912	-	428,478. 56
- 1913	-	389,777. 22

„Singalwatté“

(Ceylon Have The)

Højeste Udmærkelse her i Landet
Importeret af

IVERSEN & LARSEN

BRIX-PEDERSEN & CO.

AUT. ELEKTRISKE INSTALLATØRER

TLF. 1900-1901 LØVSTRÆDE 10 TLF. 1900-1901

UDFØRER ALLE ARTER ELEKTRISKE ANLÆG
TILBUD GRATIS PAA FORLANGENDE

GRUNDVANDSPUMPER   MOTORER

LYSREKLAMER

Barbermaskinen
„GARANTI“
med ægte Gilletteblade
Kr. 6.50

Gilletteblade slibes
Barberknive slibes

Bøgelund-Jensen
Raadhushuspladsen 2
København

Otto Suenson & Co.

7, Dr. Tvergade 7

Vin & Cigarer

Leverandør til Søofficersforeningen
& Officersforeningen

Telefon Central 482 & 1283

DE FORENEDE
BRYGGERIERES

skattefri

KRONE PILSENER

Lys og let som Pilsner

ALLE MARINERE BESØGER

JERNBANEPAVILLONEN
I CHARLOTTENLUND

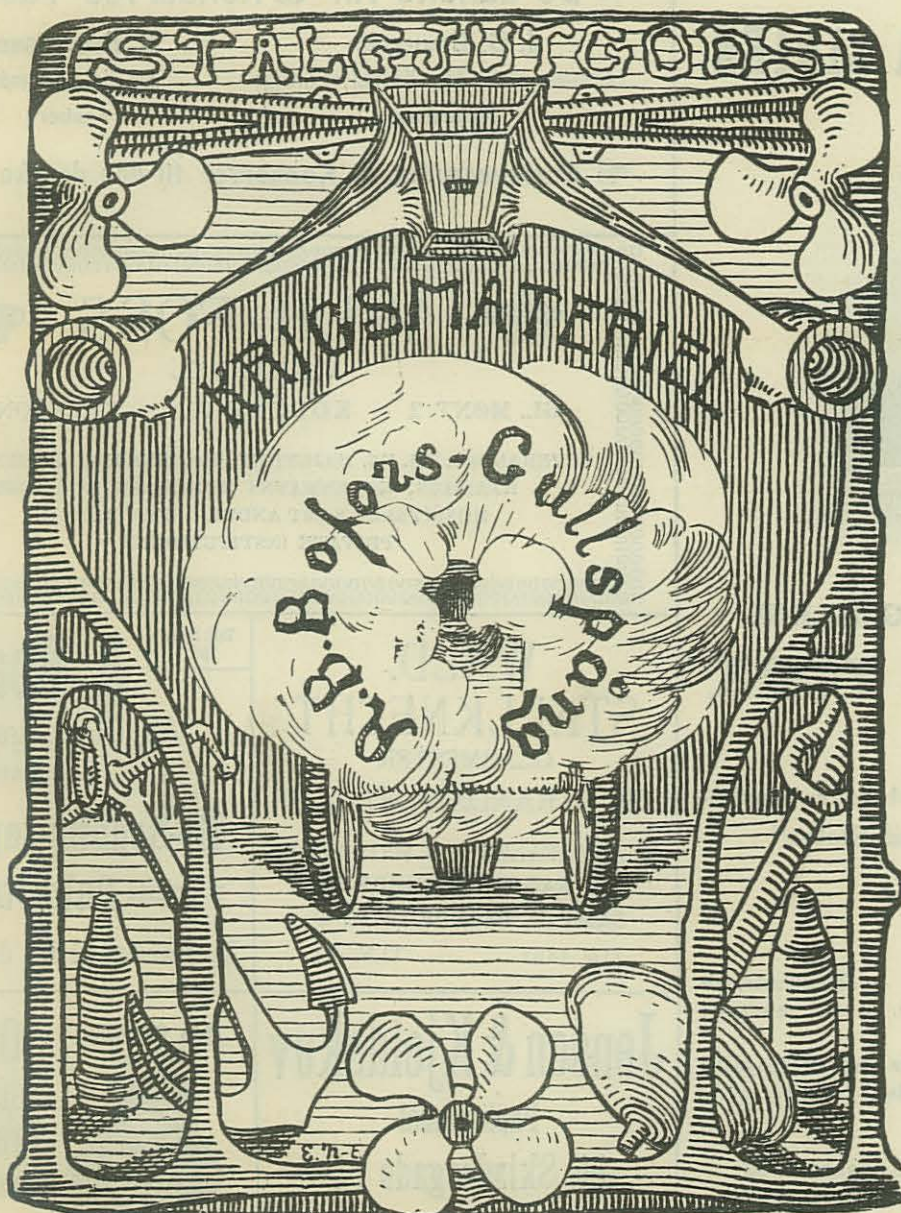
Smaa varme Retter fra 50 Øre.

Kaffe og The 20 Øre.

Stor Sjus 50 Øre.

Ærbødigt

Løjtnant STENDRUP

Henrik Høyer's

Bageri

Raadhustorvet

Korsør

* Telefon 149 *

Leverandør til Marinen

KEJSERLIG RUSSISK HOF LEVERANDØR

Leverandør til den kgl. danske Marine.

Alt Proviant til Lystfartøjer.

Har provianteret de kejs. russ. Lystyachter
siden 1895.

AXEL MØRCK,

Kejserlig russisk Hof-Leverandør.

St. Kongensgade 116. Telf. 2599-2699.

RATIN

Stats-
anerkendt

Uskadelig for Mennesker og Husdyr.

Ratin's Salgskontor, Ny Østergade 2
(Svaneapothekets Ejendom).

KØBENHAVN K. Telefon 3662.

AXEL A. RANDRUP'S
KØDUDSALG

KØBMAGERGADE 58

* TELEFON 3179 *

LEVERANDØR TIL MARINEN

Forlang færøske Fiskeboller

L. Andersens Eftf.s

Frugt-, Grønt- og Delikatesshandel

Torvegade 14

Tlf. Byen 1384 v

Leverandør til den kgl. danske
Marine

HORNBECH'S FRUGTSAFTER
OG GELÉSAFTER

MED 25 000 KRONERS GARANTI

LEVERANDØRER TIL DEN KGL. DANSKE HÆR OG FLAADE

JOHAN & AXEL HORNBECH

KØBENHAVN OG HADSUND

NYHAVN 67

TELEFON 11 000

LAGER OG OPLAG: ORLOGSVÆRFTETS MARKETENDERI
TELEFON 10 433

Aaben Dag og Nat. Fri Notering

⊕ AUTOTAXA ⊕

7770 216 fine Vogne 7770

Direktør

Artillerikapt. P. Jørgensen

H. P. GODT

* KJØBENHAVN *

VESTERBROGADE 2 B. „AXELHUS“

Mine Specialiteter er:
Isolerbaand, Parabaand,
Gummirør, Loddetin,
Chatterton Compound,
Vulcanfibre, Ebonit,
Stabilit.

Chr. H. Dyhre
Marinens Uhrmager

(etableret 1875)

Frederiksborggade 48

Telef. Byen 721 y

Sophus Berendsen A/S

Gl. Torv 24

København

TLF. 85 00

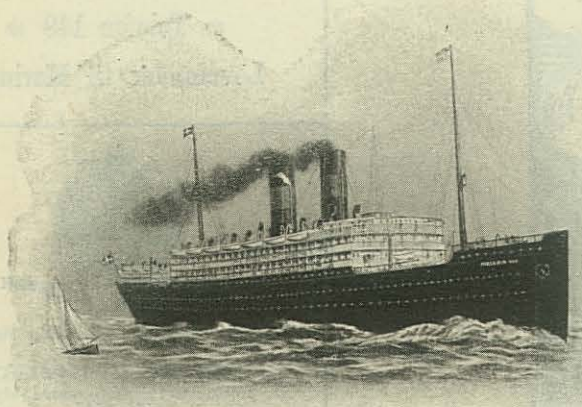
I og II Staal

Skibsbygningsmateriale. Metaller og Metal-
legeringer. Kobber- og Messingrør

Huet's Søkikkerter

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SELSKAB
AKTIESELSKAB

SKANDINAVIEN-AMERIKA LINIEN

ENESTE DIREKTE POST- OG PASSAGER-LINIE

KØBENHAVN—NEW YORK

Bekvem Rute for Passagerer med de hurtiggaaende Dobbeltkruedampskibe

„Oscar II“ — „Hellig Olav“ — „United States“

og den nybyggede 12 000 Tons Dobbeltkrue-Damper

„Frederik VIII“.

Uovertruine Bekvemmeligheder for Passagererne. — Komfortabelt
udstyrede Kahytter. — Separatkammer i 3die Klasse. — Alt moderne
indrettet. — Billige Overfartspriser.

Illustrerede Rejsehaandbøger med den amerikanske Indvandringslov
og Tolk udleveres og tilsendes enhver Forespørger gratis, og Indtegning af
Passagerer skeer ved

Passagerafdelingen **Kongens Nytorv 8.** København K.
(Telefon 47 00)

og ved Liniens befuldmægtigede Agenter i Provinserne.

A/s De danske Vin- & Konserves-Fabrikker

J. D. Beauvais

Leverandør til Hs. Maj. Kongen af Sverige

København

M. Rasmussen

Kgl. Hof-Leverandør

Faaborg

Eneleverandør af Konserver til den danske Hær

VILH. FOSS

VINHANDEL

GL. MØNT 2 — KØBENHAVN — TELEFON 840

LEVERANDØR TIL HS. MAJESTÆT KONGENS HOF, KØBENHAVNS
RAADHUS, KØBENHAVNS KOMMUNES SAMTLIGE
HOSPITALER SAMT ANDRE OFFENTLIGE OG
PRIVATE INSTITUTIONER

WALD.
STALLKNECHT
GLARMESTER

ST. STRANDSTRÆDE 10

ANBEFALER SIG MED ALT
TIL FAGET HENHØRENDE
SAMT SKIBSARBEJDE

TLF. 3862 TLF. 3862

Telf. Byen
32 57

A. Boas

Telegr.-Adr.:
Antonboas

47, Havnegade 47
København

III-Redningsapparater

Pulmotor

Leverandør til den danske Marine

Jensen & Kjeldskov

Papirhandel

14, Skindergade 14

Specialitet:

Merkantile Tryksager og Protokoller

Telef. 887 (med Omstilling til alle Afdelinger)

Chr. Møllers
Olietøj

Olietøj

Skindklæder
Presenninger
Hestedækkener

Chr. Møller, A/S

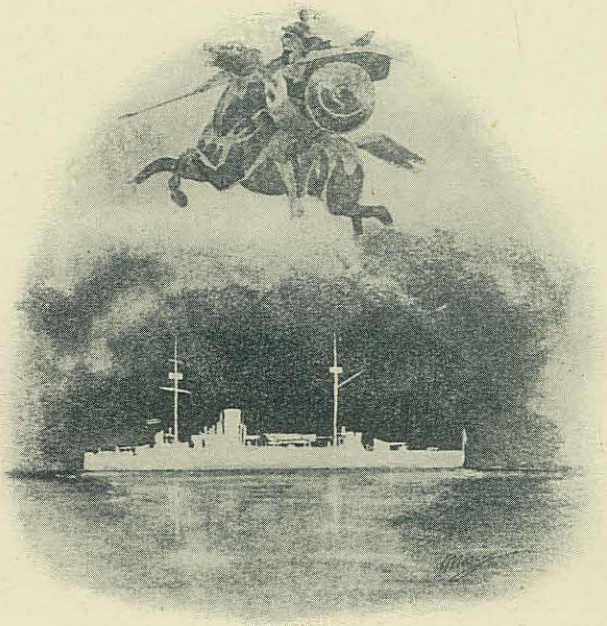
Amaliegade 45
Tlf. Centr. 687

AALBORG TAFEL AKVAVIT
3/4 DE DANSKE SPRITFABRIKKER

H. H. THIELES BOGTRYKKERI

I KOMMISSION HOS VILHELM TRYDE

H. H. THIELES BOGTRYKKERI. KØBENHAVN